י״ט שבט תשמ״ג, 2.2.1983 מיספר 2370

72 עמודים

שנה 47 המחיר: 50 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

הסוד שהכל מנסים להעלימו:

הבנקים גרמו למפולת

אורי אבנרי

מדווח על

פגישות עם מלך מארוקו

אגוזי של עלית. אגדה.
אגוזי
EGOSI
עלית
עלית

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. תא־דואר 136 • העורך הראשי: אורי אבנרי • עורך־תבנית: יוסי שנהן • רכז מערכת: שלמה פרנקל • עורכי כיתוב: תמי מסטוביץ וגיורא נוימן • צלמי מערכת: ציון צפריר וענת סרגוסטי • ראש המינהלה: אברהם סיסון • מחלקת המודעות: רפי זכרתי • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • הדפסה: „הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב • הפצה: „גד" בע"מ

קורא יקר.

בשבוע שעבר אירע מעשה חמור.

בשעה 2 בלילה, אור ליום הרביעי, צילצל הטלפון בביתי. ענת סרגוסטי, צלמת המערכת, הודיעה לי כי זה עתה הגיע למישרד־המערכת צו־מניעה, שבו אסר שופט בית־המישפט המחוזי להפיץ את גליון העולם הזה. הצו הוצא בהעדרנו. במעמד צד אחד בילבד.

לא היתה לי כל אפשרות מעשית ליהיענות לצו. גליונות העולם הזה הופיעו בחוצות תל־אביב בשעה חמש אחרי־הצהריים, ובאותה השעה החלה חלוקתם בכל רחבי הארץ. לא היה בידי להפסיק את הפצתם.

הסתובבתי והמשכתי לישון. למחרת בבוקר, בשעה 11, נערכה ישיבה אצל השופט יעקוב מלץ, שהוציא בלילה את הצו בביתו. אחרי דיון, בוטל הצו.

לכאורה, לא נגרם שום נזק. אבל בעיניי זוהי פרשה חמורה ביותר, הטעונה בירור.

ביצה ✱ וחביתה

העילה להוצאת הצו היתה ידיעה שפורסמה במדור תשקיף. היא דיברה על משא־ומתן שהתנהל בין נאשם במישפט־רצח והפרקליטות.

אין ספק כי עצם פירסום ידיעה זו היתה טעות בשיקול. יש וידיעה כזאת עוברת את כל שלבי הבקרה במערכת, ורואה אור. זוהי טעות־אנוש, בלי זדון, מן הסוג המתרחש בכל מנגנון אנושי, ובוודאי בכל מערכת של עיתון.

הידיעה נמסרה על־ידי כתבת העולם הזה לענייני מישפט, אילנה אלון, שהיא עורכת־דין וכתבת אחראית ביותר. לדעתי, היא הכתבת המעולה ביותר לענייני־מישפט במדינה, ואני יודע שכמה שופטים נכבדים שותפים לדיעה זו. משום־מה לא חשה אילנה כי פירסום ידיעה זו הוא בגדר טעות, ואילו העורכים השונים, שהידיעה עברה בידיהם, סמכו על הבנתה של הכתבת־המישפטנית, ולא פיקפקו בכשרות הפירסום.

עד כאן הכל מובן. היה מובן אילו היו עורכי־הדין של הנאשם, שראה את עצמו נפגע מן הפירסום, פונים אלינו ותובעים תיקון מיידי. מובן שהייתי נענה להם בלי ויכוח. הייתי גם מבין אותם אילו הגישו נגדנו תלונה, או תובעים מן השופט לנזוף בנו. היינו מקבל זאת באהבה.

תחת זאת אחזו בנשק פסול מעיקרו — בקשה לצו למנוע הפצה של עיתון. במדינה דמוקרטית, איני מעלה על דעתי אמצעי פסול יותר. תמוה בעיניי ששופט מקבל על עצמו להוציא צו כזה, ועל אחת כמה וכמה בלי בירור ומבלי להזמין את נציג העיתון. לפי תקדים זה ניתן למנוע את הופעתו של עיתון יומי, ולגרום לו לנזק בלי־ישוער מבחינה כספית ומיקצועית. הנזק שעלול היה להיגרם לשבועון לא היה קטן יותר. הצעת השופט — שנכללה בצו־המניעה — לכסות את הידיעה בכתם שחור כמוה כהצעה להוציא ביצה מחביתה ולהחזירה למצבה המקורי.

בבירור שנערך למחרת היום טען פרקליט העולם הזה, אמנון זיכרוני, כי צו־המניעה היה בלתי־חוקי מלכתחילה, מפני שלא הסתמך על שום חוק קיים. למרבה הצער לא נדון הטיעון המישפטי המזהיר שלו. מפני שהצד השני הסכים למה שיכול היה לקבל בלי כל התהליך הזה: פירסום הוגן של תגובתו על הידיעה המקורית (ראה תשקיף).

דגים ✱ מלוחים

מבחינתי לא הסתיים בכך העניין. יש לברר עניין זה אחת ולתמיד.

עיתון אינו דומה לסחורה. אין זה צרור של נקניקיות או ערימה של רהיטים ישנים, שאת הספקתם אפשר לדחות ביום־יומיים.

עיתון הוא מכשיר חיוני בחברה הדמוקרטית. הוא ממלא שליחות ציבורית, עיכובו במשך יום כמוהו כגניזתו, כי עיתון יומי אינו שווה כעבור יום אלא כנייר לעטיפת דגים מלוחים. דינו של שבועון אינו שונה. צו „זמני" גורם לנזק שאינו זמני, אלא מוחלט ובלתי־ניתן לתיקון.

הפצת עיתון היא פעולה מורכבת ומסובכת, שבו עוסק מנגנון גדול בכל רחבי הארץ, הפועל על פי לוח־זמנים מדוקדק, המחושב לפי דקות. עיכוב ההפצה גורם לא רק לנזק של מיליוני לירות, אלא מחבל בעצם תפקידו של העיתון. במיקרה זה אף לא דרש השופט ערבות מן המבקשים לכיסוי הנזקים.

הגליון האחרון של העולם הזה, שאת הפצתו ציווה השופט למנוע, כלל את הדו"ח על פגישת המישלחת הישראלית עם מישלחת אש"ף, בראשות יאסר ערפאת. מאות אלפי אזרחים המתינו לדו"ח זה, כדי לקבוע את דעתם על פרשה שעוררה סערה ציבורית. מניעת הפצתו של הגליון, ביגלל טעות מצערת בשיקול לגבי פרשה פלילית כלשהי, היא, לדעתי, מעשה חמור המלמד כי פעורה תהום בין התפיסה של המערכת השיפוטית ובין התפיסה של המערכת העיתונאית. מן הראוי לסתום פער זה לפני שייגרם נזק חמור יותר.

בשעתו הוזמנתי על־ידי לישכת עורכי־הדין להרצות על היחסים בין שתי מערכות אלה. הזהרתי אז את הציבור, שכלל שופטים בכירים, מפני השימוש קל־הדעת בנשק צווי־המניעה נגד עיתונים. לדעתי זהו מכשיר פסול לחלוטין — **בכל מיקרה ובכל הנסיבות** — כאשר מדובר בעיתון.

פרשת השבוע שעבר, שבה הופעל נשק זה — ולא ביגלל עניין של חיים ומוות למדינה, אלא בשל טעות שלא יכלה להביא שום נזק — אך חיזקה אותי בדיעה זו.

כתבת השער הקידמי:

דיונים במארוקו

„יבוא יום, והכל יבינו כי פעולתכם למען מדינתכם חשובה יותר מכל פעולה אחרת," אמר חסן הב׳, מלך מארוקו, לנציגי מחנה־השלום הישראלי. אורי אבנרי מדווח על הפגישות.

10

כתבת השער האחורי:

לא פורנוגרפיה!

השחקנית הגרמניה היפהפיה סיביל ראוך, שבאה להשתתף בסרט ההמשך לאסקימו לימון מספרת על הקאריירה שלה במולדתה, על התרשמותה מישראל וטוענת: „אני אומנם מצטלמת בעירום, אך בשום אופן לא בתמרונות פורנוגרפיות!"

68

מי הרוויח?

נוהגים להשוות את הבורסה למישחק רולטה — כפי שאפשר להרוויח בה כך אפשר גם להפסיד. אך גם ברולטה יש מי שתמיד מרוויח. זהו מפעיל הגלגל. מי הרוויח בירידת השערים בבורסה?

7

דו"ח מיוחד

הפקולטה לשחיתות

המנהיגים הצעירים של הליכוד ושל התחיה צמחו מתוך אירגוני הסטודנטים, הנשלטים על־ידי הימין. ראשי הסטודנטים הם חבורה של בריונים מפוקפקים, שעיקר עיסוקם בקנוניות, שחיתויות וקידום על חשבון הסטודנטים.

44

„מה שעולה חייב לרדת!"

יוסי ניצני, מנכ"ל הבורסה, מסביר בריאיון להעולם הזה את הסיבות לירידה התלולה בבורסה, מזהיר מפני השקעות שאינן היימור ונותן עצות לשקיעים.

29

בלאגאן

אגב הדיונים בוועדת־החקירה התגלה: הממשלה שיקרה ביודעין, שרון ואיתן התעלמו מהחלטות הממשלה ובעבודת זרועות המודיעין יש כפילויות מזיקות. העולם הזה מנתח את תיפקוד המערכת בזמן מילחמת־לבנון.

8

שכר־טירח"כ

אהוד אולמרט הסתבך בעוד שערוריה: הוא דורש 10 אלפים דולר שכר־טירחה מאנשי־עסקים, הטוענים שהם פנו אליו כאל חבר־כנסת כדי לבקש סעד בעניין שנראה להם ציבורי.

64

פיטורי המנהלת

אסירות כלא נווה־תירצה יצאו בטענות נגד תנאי מאסרן, בקרב הסוהרות נוצרה תסיסה, ומנהלת הכלא פוטרה. מדוע סולקה **רעיה אפשטיין**?

66

אין מנוחה לקורבנות

אחותה של שולמית שלי, שנרצחה ברצח הכפול מס׳ 2, פרצה מועקות כבית המישפט. היא המחישה את סבל מישפחות הנרצחים, הנשכחות כשהרוצחים הופכים לכוכבי המישפט.

40

אנרכיסט בחופשה

קשה לתאר את **הבימה** בלי **יהודה אפרוני**, שאחרי 30 שנות מישחק יצא לחופשה מהתיאטרון. בשיחה עם **העולם הזה** מספר אפרוני על צעדיו הראשונים בתיאטרון הלאומי, הצלחותיו ונפילותיו, שהן, אולי, הישגיו וכישלונותיו של התיאטרון העברי בארץ.

52

מדורים קבועים:

תשקיף	4
במדינה	5
מה הם אומרים — שבח וייס, עוזי בורשטיין, דניאל רחמילביץ, אילנית, ארל ויליאמס ודינו מנגין	14
אנשים	16
עולם קטן — איראן, צ׳כוסלובקיה ובריטניה	19
מיכתבים	20
תשבץ	22
הורוסקופ — מזל דלי	26
אנשים בעולם	33
זה ותם זה	39
ריחל המרחלת	42
לי לה לו	46
זה היה העולם שהיה	47
נמר של נייר	48
חלון ראווה	50
שידור	55
תוכניות מומלצות בטלוויזיה הישראלית והירדנית	56
לילות ישראל	58
יומן אישי — ישעיהו הנביא	61
כלכלה — קורבנות הנאמנות	62
קולנוע	63
ספורט	70

תשקיף

פרס יפרוש?

אם יחזור הנשיא היוצא, יצחק נבון, לחיים הפוליטיים, יפנה לו שימעון פרס את מקומו כמנהיג המערך, ויפרוש כליל מן החיים הפוליטיים.

הערכה זאת נשמעה בחוגים של המקורבים לפרס, אך יש המשערים כי מקורה ברצונו של פרס להרתיע את נבון מפני צעד כזה של חזרה לחיים הפוליטיים.

איזה פת"ח

בהודעות ישראליות המדברות על פעולות פת"ח יש לאחרונה הטעייה מכוונת.

מנסחי הודעות אלה מעלימים מן הציבור את העובדה שהקבוצה של אבו־נידאל, שביצעה את ההתנקשויות בשגריר שלמה ארגוב ובבתי־הכנסת באירופה, והאחראית גם לכמה פיגועים בישראל, קוראת לעצמה גם היא בשם פת"ח, למרות שהיא גורשה מזמן מפת"ח ומאש"ף.

אבו־נידאל טוען כי הפלג הטרוריסטי שלו הוא פת"ח האמיתי, ועל כן הוא משתמש באותו השם ובאותם הסמלים כמו תנועת פת"ח, שבראשה עומד ערפאת, והשולטת באש"ף. גם עיתונו נקרא באותו השם כמו הביטאון של פת"ח (פלסטין אל־תוורה), ורק חדי־עין מבחינים בהבדל.

התעמולה הישראלית מעלימה עובדות אלה, כדי לייחס לפת"ח את הפעולות המבוצעות על־ידי אויביה המושבעים.

רשימת מועמדים לנשיאות

וזאת רשימת המועמדים ששמותיהם מוזכרים בחוגים פוליטיים כמועמדים לנשיאות: הד"ר יוסף בורג, הפרופסור אפריים אורבך, ח"כ שלמה הלל, הפרופסור ייגאל ידין, השר שימחה ארליך, הפרופסור בנימין אקצין והד"ר ראובן הכט, בעל ממגורות „דגון" בחיפה.

הוזכר גם שמה של אשה אחת, אך נראה שמועמדותה אינה רצינית. המדובר באסתר רזיאל־נאור, אחותו של מפקד־אצ"ל המנוח.

ועדה לבחירת הרמטכ"ל

אחד השרים בממשלה עומד לפנות למנחם בגין, ולתבוע ממנו להקים ועדה שתכריע מי יהיה הרמטכ"ל הבא, במקום רב־אלוף רפאל איתן.

הנימוק של השר, שאינו עוסק בדרך־כלל בעניינים ביטחוניים: בין שר־הביטחון והרמטכ"ל שוררת עתה חשדנות רבה ויריבות עמוקה. השר חושש כי מינוי הרמטכ"ל הבא לא יהיה משוחרר מלחצים בלתי־ענייניים ומשיקולים זרים, שמקורם בחשש של שרון ורפול מפני מסקנותיה של ועדת־החקירה לעניין הטבח במחנות הפליטים צברה ושאתילה.

פרח לנשיאות?

ח"כ הליברלים יהודה פרח מוכן להציג את מועמדותו לתפקיד הנשיא. פרח, ד"ר לחינוך, הרואה עצמו מועמד לתפקיד השר השישי של המיפלגה או לתפקיד סגן יושב־ראש הכנסת, אמר למקורבים שהוא יראה בתפקיד הנשיאות תחליף הולם עבורו.

מישרד־הביטחון נגד עיתונאים

במישרד־הביטחון מכינים מיתקפה מאסיבית נגד קבוצה גדולה של עיתונאים בעיתונים היומיים, מייד אחרי שיתפרסמו מסקנותיה של ועדת־החקירה.

לדיברי עוזרים של אריאל שרון, „אוספים במישרד חומר" על העיתונאים הבאים: גרשום שוקן, זאב שיף, אמנון דנקנר, יהודה ליטני, אמנון אברמוביץ, חנוך ברטוב, יהונתן גפן, לוי יצחק הירושלמי, משה דור, יעקב ארז, איתן הבר, סילבי קשת ויהושע סובול.

לדברי אחד העוזרים, המקורבים של שרון, הם כולם „התיישרו לפי ,העולם הזה'."

ראיון מוזמן

הראיון שהעניק שר־הביטחון לעיתונאי „מעריב" דוב גולדשטיין, ושבו הוא דיבר על הצורך „בפתיחה" כלפי הסובייטים, הוזמן במיוחד לצורך זה.

לשרון כבר ברור עתה כמעט לחלוטין שהאמריקאים יצליחו במאמציהם לסכל את תוכניתו להגיע להסדר כלשהו עם הנשיא הלבנוני, אמין אל־ג'מייל, עוד לפני פירסום מסקנותיה של ועדת־החקירה, והוא ייבקש לנקום בהם בכל דרך.

תנודות בעולם הביטוח

בחודשים האחרונים חלים שינויים במערך היחסי של חברות־הביטוח הגדולות בישראל, ויתכן שהם יבואו לידי ביטוי כבר בחודשים הבאים.

חברת הביטוח שהיתה החמישית בגודלה, חברת מנורה של מישפחת הירשפלד ומשקיעים דרום־אפריקאים, עשוייה לחלוף על פני הרביעית בדירוג, חברת־הביטוח ציון שבבעלות מישפחת טייבר.

חברת הביטוח הפניקס, שבבעלות מישפחת חכמי ובנק דיסקונט, שהיא השלישית בדירוג, ומתקרבת במהירות למימדיה של השניה בדירוג, חברת הביטוח מיגדל, המסונפת לבנק לאומי לישראל.

החברה הגדולה ביותר בישראל היא חברת הביטוח הסנה, שבבעלות חברת העובדים.

מגבית בלתי־מאוחדת

במערך עומדת לעלות הצעה להקים מגבית נפרדת בחו"ל, שתתחרה עם המגבית היהודית המאוחדת.

ההצעה תבוא מחוגי היונים בתנועה־הקיבוצית־המאוחדת. הם הצליחו להעביר החלטה שעל־פיה תקים התק"ם 25 יישובים בתוך גבולות הקו הירוק, וחוששים כי לא יינתן להם סיוע מטעם הסוכנות.

100 מיליון למילוא

ח"כ חרות רוני מילוא, שמישרד עורכי־הדין שלו מנסח את החוזים של משתכני הישוב כוכב־יאיר ירוויח סכום־ענק, שכבר עתה מעורר רוגז רב במיפלגה.

כוכב־יאיר, המוקם בתחומי הקו הירוק ליד כפר־סבא, יאוכלס רובו ככולו באנשי־חרות. מישרדו של מילוא גובה מכל משתכן שלושת ריבעי אחוז על חוזה. במקום יהיו כ־600 יחידות־דיור, וכל יחידה עולה כ־60 אלף דולר. העמלה שיקבל מילוא תגיע בסוף הפרוייקט למאה מיליון לירות.

חתול שחור בין ריקליס ושרון

חתול שחור עבר בין המיליונר האמריקאי משולם ריקליס ובין שר־הביטחון, אריאל שרון.

הסיבה: אריה גנגר, שנשלח על־ידי ריקליס כדי להיות עוזרו של שרון, חזר לארצות־הברית. יתכן שריקליס יבקש להשקיע בעסקים בישראל, שאינם קשורים למישרד־הביטחון.

שרים מכינים אליבי

שרים שונים, שלא ייפגעו אישית ממסקנות ועדת־החקירה, כבר מכינים לעצמם אליבי במיקרה שהציבור יראה במסקנות הוראה בכישלון הממשלה כולה.

אנשי שר־הפנים יוסף בורג, מפיצים שמנהיג המפד"ל התנגד בשעתו ליציאה למילחמה, ודרש להסתפק בהפצצה מאסיווית בתחום 40 הקילומטר שמצפון לגבול הצפוני.

גם בליברלים מספרים שרים שונים שהם הובלו באף לאורך כל המילחמה.

מינויים מיפלגתיים כחוק

ח"כ חרות, מיכה רייסר, הגיש הצעת־חוק למינויים מיפלגתיים.

ההצעה קובעת ששר שנבחר יהיה חייב להחליף את כל הפקידות הבכירה במישרדו, ולמנות אנשים ממיפלגתו.

מרצה לדין מישמעתי

מרצה בחוג לתיאטרון של אוניברסיטת תל־אביב, יצחק („איציק") לאור, הועמד לדין מישמעתי באוניברסיטה בנסיבות מוזרות ביותר, הקשורות בעצרת של תנועת קמפו"ס נגד המילחמה בלבנון, שהתקיימה באוניברסיטה בסוף חודש דצמבר.

סיום המיפגש התאחר בחמש דקות, ועד שכל הנוכחים עזבו את האולם, חל שיבוש בתחילת הרצאה אחרת באותו אולם. למרות שהמרצה, ד"ר מרסלו דסקל, הודיע בכתב שהוא לא נפגע מכך, החליטו להעמיד לדין את לאור. בסעיף אחר הוא מואשם בכך שהעליב את קצין־הביטחון של האוניברסיטה, מחוץ לאולם.

תם החוזה של לוריא

החוזה בין הקריקטוריסט רענן לוריא ובין העיתון הלונדוני רב־היוקרה, „טיימס" עומד להסתיים בקרוב.

באמצע חודש פברואר תערוך מערכת טיימס סעודת־פרידה חגיגית ללוריא במלון סבוי בלונדון.

עצמאים לצד ארידור

סגן שר־האוצר, חיים קופמן, עומד מאחורי התארגנות הלישכה לעצמאים, שבה חברים אנשי חירות.

הקבוצה, שבתחילה פעלה ממצודת זאב, תומכת בקבוצת יורם ארידור בתנועה.

הפרקליט מכחיש קיום העיסקה

פרקליטו של שמעיה אנג'ל, הנאשם ברצח הכפול, מכחיש כי היתה עיסקה כלשהי בינו ובין התביעה, במישפט המתנהל עתה.

לאור הפירסום על קיום עיסקה כזאת (העולם הזה 2369) ביקש הסניגור, דויד יפתח, שהתובעת תצהיר על־כך לפרוטוקול, והתובעת אישרה כי לא היו פניות מצד הסניגורים כדי ששמעיה אנג'ל יודה באשמה, תמורת זיכוייה של אשתו, שרה אנג'ל.

במדינה

העם

כאן ועכשיו

שום דבר אינו דומה למישטר הנאצי. אך בישראל קורים דברים המעלים זיכרונות.

לפני 50 שנה עלה אדולף היטלר לשילטון בגרמניה, ותחלה השואה הנוראה ביותר בתולדות העם היהודי.

כאשר עולה תאריך כזה, טבעי הוא שכל אדם מנסה להחיל את הלקחים על ההווה. החלה כזאת היא תמיד מסוכנת — לא רק מפני שפירושה לראות את העבר באספקלריה של מציאות חדשה, שונה לגמרי, אלא גם מפני שהתופעה הנאצית והשואה הן מיוחדות במינן בהיסטוריה, ושום דבר אינו דומה להן.

המיפלצת החומה. בכל זאת שאלו את עצמם ישראלים רבים, השבוע, אם עם־הקורבנות למד מן השואה את הלקח הנכון.

לקח אחד אכן נלמד. מדינת־ישראל הוקמה כדי שלא יקרה שוב שיהודים יירצחו, מבלי שתהיה להם כל אפשרות להתגונן, ולוא רק כדי למות כבני־אנוש זקופי־קומה. הציבור היהודי בישראל הקים את מדינתו ואת צבאו תוך תחושה זו.

אך לקח אחר מוטל בספק. האם למדו היהודים במדינת־ישראל מן השואה שעליהם להיות מוסריים יותר, הגונים יותר, אנושיים יותר מאחרים? או שמא משפיעים זיכרונות־השואה בכיוון ההפוך?

דווקא בימים, שבהם נדדו המחשבות חזרה אל מחנות־הריכוז הברבריים של המיפלצת החומה, התפרסמו בארץ ידיעות מחרידות, המאירות תהומות של שיפלות אנושית.

סטאלאג בגדה. במשך שנים התלוננו הערבים בשטחים הכבושים על שיטות של דיכוי והשפלה, שנשמעו כבלתי־אפשריות במדינה שבה שולטים יהודים. גם הדואגים לטוהר שילטון־הכיבוש סטרו תלונות אלה כפרי של „דמיון מיזרחי". התגובה האינסטינקטיבית היתה: זה לא יכול להיות!

עתה, במישפט המתנהל בבית־מישפט ישראלי, מצטברות עדויות של חיילים יהודיים על מה שהם עוללו בעצמם או ראו במו עיניהם. ערבים הוכרחו לזחול על ארבע, לנבוח ככלבים וללקק מגפיים של קלגסים — מעשים המזכירים סיפורי סטאלאגים. צעירים נאסרו על לא עוול בכפם, הוכו ללא רחמים לעיני הוריהם. ילדים הוכרחו להכות את הוריהם, והורים את ילדיהם.

כל זה נעשה בעידוד גלוי מצד שר־הביטחון והרמטכ"ל, שקראו לאנשיהם „לתלוש ביצים" ו„לטרטר" — מילים שקל לתרגמן לגרמנית.

סיפורי־זוועה אלה, ששוב אין כל ספק בנכונותם, מחרידים. הם מוכיחים כי כל עם עלול ללקות בהתנוונות מוסרית, כאשר הוא שולט על עם אחר, וכאשר הכוח בידו.

העובדה שפאשיסטים יהודיים, חברי כנופייתו של „הרב" מאיר כהנא, יכולים להטיף בטלוויזיה לגירוש המוני של מיליוני ערבים, מעוררת פלצות.

אם יש לקח — זהו הלקח שיש לזכרו בשעה שרואים על המסכים כיצד החלה המחלה הנאצית להתפשט בגופו של העם הגרמני, שהגדיר את עצמו כ„עם של הוגים ומשוררים", ושהיה אחד מעמי־התרבות הגדולים לפני 50 שנה ושבוע.

הודעת נבון שלא לכהן שוב כנשיא:

2 תיבות פאנדורה

החלטתו של יצחק נבון שלא לכהן עוד כנשיא המדינה אחרי חודש מאי (שעליה הודיע לראשונה העולם הזה 2362, לפני חודשיים, בידיעת־סקופ) פותחת שתי תיבות־פנדורה בעת ובעונה אחת: קרב על כס־הנשיא וקרב על מנהיגות מיפלגת־העבודה.

המועמד העיקרי לתפקיד הנשיא הוא, כמובן, יוסף בורג — האיש שהגיע לשיא עולמי של הישרדות פוליטית*.

אמנם, אין לבורג חשק לוותר על מנהיגותו במפד"ל. אך גם בורג מבין שבאחד הימים, במוקדם או במאוחר, יצטרך לפנות מקום לאחרים. אם ייבחר כנשיא, מובטח לו שבמשך חמש השנים הבאות — ולמעשה ככל שירצה וככל שיחיה — יישאר בתפקיד ציבורי בכיר, ויהיה האזרח מס' 1 של ישראל. הפיתוי הוא, על כן, גדול.

אם יחליט בורג להציג את מועמדותו, אין כוח בעולם שיוכל לעצור בעדו. כוחה של המפד"ל, כלשון־המאזניים הפוליטית, מספיק כדי להבטיח את כהונתו.

אם יפרוש בורג מן הפעילות במפד"ל, המועמד הטיבעי לירושה הוא זבולון המר. המר כבר מתכונן לכך מזה כמה חודשים. והדבר התבטא בהתרחקותו מן השוליים הקיצוניים מימין — גוש־אמונים ותנועת־התחייה — וחזרה אל מרכז הבימה. המר הכשיר את עצמו מבחינה ציבורית כשותף לקואליציה עם המערך, אם הנסיבות יחייבו זאת. על רקע זה באו קריאות מצד שותפיו־לשעבר, כמו הרב משה לווינגר, שהאשימו אותו בבגידה.

אולם לאחרונה צמח להמר מתחרה רציני. יצחק רפאל, שפרש מן המפדל על רקע של האשמות־שחיתות — הנראות כמעשי־מלאכים במציאות של היום — חזר לפעילות. הוא עשוי לגבש כוח מרכזי, שישלול את הפרס מידיו של המר ברגע האחרון.

אם יחליט בורג שלא לקבל את תפקיד הנשיא, עלול להתחיל מחול־שדים. אין מועמד טיבעי אחר, המוסכם על הכל, ותתחיל התרוצצות בין עשרות מועמדים אפשריים אחרים. במירוץ זה יעלו גורמים עדתיים, דתיים ומיפלגתיים, שיעכירו את האווירה במדינה עוד יותר.

להציל את המדינה

התיבה השניה היא מיפלגת־העבודה.

אמנם, בפיקחות רבה טוען עתה נבון כי אינו מתכוון לעמוד בראש מיפלגת־העבודה. הוא חוזר ומדגיש שברצונו לכתוב ספרים, להינזר מפעילות ואף מהשמעת דיעות, לשמור על „תקופת צינון מרצון", ועוד ועוד.

מעטים בזירה המדינית מאמינים שכוונות טובות אלה אכן יתגשמו.

ברחבי מיפלגת־העבודה גובר הייאוש והתיסכול. הכל מכירים בעובדה שגם שימעון פרס וגם יצחק רבין מהווים אסון למיפלגה, וכי אין למיפלגה שום סיכוי לחזור לשילטון ולזכות בבחירות כשאחד מאלה, או שניהם, עומדים בראשה.

באופן טיבעי מופנים כל המבטים לעבר נבון, שיש לו כמה וכמה מעלות:

- הילת הנשיאות, המקנה לו מעמד בכיר,
- אישיות מלבבת, המעוררת אהדה, ושאינה רוכשת לו אויבים בשום חוג או ציבור,
- המוצא הספרדי, העשוי לשנות את יחסו של לפחות חלק מציבור עדות־המיזרח כלפי המערך,
- גישתו לענייני דת, שאינה מפריעה לחוגים החילוניים וההופכת אותו לאישיות רצוייה בעיני הדתיים.
- אי שותפותו עם שני הגיבורים האומללים של הטרגדיה הנוכחית במיפלגה, שנמאסו על הכל מכל וכל.

כך נוצר מצב, שבו אין נבון צריך להילחם על המנהיגות — דבר שאינו מוכן ואינו מוכשר לעשותו.

כאשר נוצר לחץ מעין זה, אין איש פוליטי יכול לעמוד בפניו. אם יהיה רווח של כמה חודשים בין פרישתו מן התפקיד ובין אותו יום — בוודאי טוב. אך הכוונות הטובות, המושמעות על־ידו כעת, בוודאי לא יעמדו במיבחן כזה, כאשר רבים וטובים יפנו אליו להציל את המדינה.

---

* גם מועמדות זו פורסמה לראשונה על־ידי העולם הזה (2368) כסקופ בילעדי במדור תשקיף.

בסקר שהזמינה מיפלגת־העבודה, ושפירסומו נגנז, התבררה לשימעון פרס האמת המרה על מצבה של תנועתו:

אילו נערכו בחירות עתה, היה זוכה המערך בראשות פרס ב־41 מנדטים, ואילו הליכוד היה זוכה ב־52. כלומר המערך היה מפסיד

נבון ופרס
הפסד של 9 מול רוב מוחלט

תישעה מנדטים מאותם שיש לו בכנסת הנוכחית. הליכוד היה מתחזק בשישה.

החלק השני של הסקר מאלף יותר. אילו עמד עכשיו בראש רשימת־המערך בבחירות יצחק נבון, היה המערך זוכה ברוב מוחלט.

שהות קצרה

לאור מציאות זו, יש עתה לשימעון פרס רק סיכוי אחד להישאר מנהיג המיפלגה: לחזור לשילטון מייד, תוך כמה שבועות.

אפשרות זו עשוייה להיווצר על־ידי ועדת־החקירה לעניין הטבח בפלסטינים. אם מסקנותיה תהיינה די חריפות כדי לגרום לזעזוע עמוק במערכת־השילטון, עשוי פרס לזכות בהזדמנותו האחרונה. זו יכולה להתבטא באחת משתי דרכים:

- נפילת הממשלה כולה, והקמת קואליציה חדשה של המערך והדתיים.
- סילוק שרון והצעה של בגין למיפלגת־העבודה להצטרף לקואליציה. במיקרה כזה יתפרק המערך.

אם תחלוף הזדמנות זו, ומיפלגת־העבודה תישאר שוב מחוץ לשילטון, יגבר הלחץ לסילוק ההנהגה הקיימת, שנכשלה פעמים רבות מדי, ולהעלאת נבון למנהיגות המיפלגה.

כל זה חבוי בניבכי העתיד. על הפרק עתה עומדים המהלכים הבאים. באפריל תצטרך הכנסת לבחור בנשיא החדש. במאי יפנה נבון את מישכן הנשיא. תהיה לו שהות לעסוק בענייניו הפרטיים, להסדיר את ענייניו המישפחתיים ואולי להתחיל לכתוב ספר.

לפי כל הסימנים, תהיה זאת שהות קצרה למדי.

הכנסת

15 מורדים

במיפלגת העבודה פרץ מרד כאשר עדה דוברה אף על מסיתי הליכוד.

שבועיים אחרי פירסום הידיעה המרעישה, היא עמדה עדיין במרכז האירועים הפוליטיים בישראל ובעולם הערבי. המיפגש בין מתי פלד, יעקב ארנון ואורי אבנרי, מטעם המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני, ובין יאסר ערפאת וחבריו, ראשי אש"ף, הסעיר את הרחות בשני המחנות. עוצמת הסערה הוכיחה כי אכן היתה זאת פריצת־דרך היסטורית, שפגעה בלב־ליבה של חזית־הסירוב משני הצדדים.

בעוד שבעולם הערבי נמשכה ההתקפה על יאסר ערפאת (ראה להלן), נערכה בישראל ההתקפה על חברי המישלחת הישראלית. היא עברה מן הממשלה, שבה נדרש לחוקק חוק נגד פגישות־שלום, אל הכנסת.

כמו תמיד, עמדו בראש ההתקפה דווקא אנשי המערך, שעלו בזעקותיהם הלאומניות אף על אנשי הליכוד. איש־המערך מיכאל בר־זוהר הגיש הצעה לסדר־היום, שבה גינה את המישלחת הישראלית בסיגנון של הסתה קיצונית אף מזו של חברו, איש־הליכוד פינחס גולדשטיין.

הצבעה ברגליים. בדיון בסיעת המערך הוחלט, לפני כן, שכל הסיעה תצביע כאיש אחד בעד הצעת בר־זוהר. דרישת יוסי שריד, כי יינתן חופש־הצבעה, נדחתה, כשרק הוא לבדו תומך בה. היה נדמה כי היונים הוכו שוק על ירך, וכי שריד נשאר בודד.

אולם בעת הדיון במליאת־הכנסת התהפכו היוצרות. קיצוניות סיגנונו של בר־זוהר, אדם הקרוב יותר לתנועת־התחייה מאשר ליונים שבסיעתו, הסעירה אותם. המערך התפלג.

אנשי רק"ח הצביעו בעד הורדת ההצעה מסדר־היום. שבח וייס (המערך־עבודה) ומרדכי וירשובסקי (שינוי) נמנעו רישמית מן ההצבעה. יוסי שריד נשאר אף הוא באולם, וסירב באופן הפגנתי להשתתף בהצבעה. קבוצה גדולה של חברי־המערך, ובה כל אנשי מפ"ם מילבד אימרי רון, יצאו את האולם בעת ההצבעה. קבוצה זו כללה את שולמית אלוני, אהרון הראל, נאווה ארד, עוזי ברעם, מנחם הכהן וחמד חלאילה. אבא אבן, אחד האישים הב־

(המשך בעמוד 6)

במדינה

(המשך מעמוד 5)

כירים ביותר במיפלגת־העבודה, נשאר במיזנון וסירב להיכנס להצבעה, אף כשנדרש לעשות זאת. מיספר המורדים: 15.

היתה זאת הפגנה מרשימה של היונים, שתמכו בצורה זו באופן מופגן בזכותם של אישים ישראליים להיפגש עם ראשי אש״ף.

קליינר — ריק. לפני כל יום של הצבעות, מחלקת סיעת־המערך דף משוכפל, ובו הוראות לחבריה כיצד להצביע על כל הצעה. בדף של אותו יום נאמר: „בר־זהר — בעד. קליינר — (ריק).״ הסיעה לא אמרה לחבריה כיצד להצביע על הצעתו של חבר־הכנסת מיכאל קליינר, איש חרות.

נושא ההצעה: „חיזוק התודעה היהודית והיחס לדת ישראל בקרב מיגזרים מסויימים באוכלוסיה היהודית.״ אחרי דברי המציע, הדורש חובה של תפילת־בוקר בבתי־הספר, קם שבח וייס ותבע להסיר את ההצעה מסדר־היום. כמה מן הניצים פרשו מן האולם, כדי להעניש על הצבעתו הקודמת. בכל זאת ניצח וייס, ברוב של 32 נגד 30, ביגלל העדרם של אנשי־הליכוד, שכבר הלכו הביתה.

השבוע ביקשו הניצים להתנקם ביונים, ולשלול מהם, כעונש, את זכות־הדיבור לשבוע. פירוש ההחלטה: למנוע מיוסי שריד להעלות הצעה על הנושא „להיות עם כובש״, ולמנוע מוייס להעלות הצעה על הנושא „50 שנה לעליית היטלר לשילטון, לקחים אנושיים ויהודיים.״

מישפט לינץ׳. באותה שעה התלקח הקרב גם במוסד פרלמנטרי אחר.

הצעותיהם של בר־זוהר וגולדשטיין הועברו לדיון בוועדת־החוץ והביטחון. בעיקבות החלטה זו פנו פלד, ארנון ואבנרי רישמית אל יו״ר הוועדה, בתביעה להזמינם להשמיע את דברם בעת הדיון בוועדת החוץ והביטחון, אשר יהיה על שתי ההצעות.

היתה זאת דרישה מובנת־מאליה. כיצד תדון הוועדה בפגישה, מבלי לשמוע דבר וחצי־דבר על מה שהתרחש בה? איך תחרוץ הוועדה דין, העלול להביא נזק בל־יתוקן לשמם הטוב של משתתפי הפגישה, מבלי לשמוע מה בפיהם? הרי אף במישפט על בגידה ורצח יש לנאשמים הזכות להגן על עצמם, להעיד ולהשמיע את טענותיהם.

אליהו בן־אלישר וחבריו סברו אחרת. הם הודיעו כי לא יזמינו את חברי המישלחת. על כך נזעק יוסי שריד, שתבע להזמין את חבריה. אך בן־אלישר, איש־אמונו של מנחם בגין, נשאר איתן בדעתו. בכך הפך הדיון מראש למישפט־לינץ׳.

יחסים מרחביים

קול חדש ברדיו

„מי שלחם לבדו בלבנון רשאי להחליט לבדו עם מי להיפגש ומתי!״ מכריז עיצאם סרטאווי.

רדיו מונטה־קארלו הוא כלי־התיקשורת מס׳ 1 בעולם הערבי. תחנה זו, שעורכיה יושבים בפאריס, והמשדרת מנסיכות מונאקו, נשמעת בלהיטות על־ידי מצרים וירדנים, סורים ופלסטינים, כוויתים ותוניסים, עיראקים ומארוקאים. כי במרחב הערבי יש מחסור משווע בכלי־תיקשורת בלתי־תלויים. רדיו מונטה־קארלו בשפה הערבית הוא תחנת־הרדיו הערבית החופשית היחידה, ועל כן מאזינים לה הכל.

השבוע הקדיש הרדיו שעה שלמה לראיון עם אדם, שרבים טענו עוד לפני כמה שבועות שהוא דמות „שולית״. בעיקבות הפגישה בין ראשי אש״ף וראשי המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני (ראה לעיל) השתנתה תמונה זו מן הקצה אל הקצה. לפתע התברר כי הד״ר עיצאם סרטאווי הוא דמות מרכזית מאוד באש״ף, וכי המדיניות שהוא הטיף לה במשך שנים (ראה עמודים 10—12) היא המנצחת במחנה הפלסטיני.

כשם שהפגישה ההיסטורית חיזקה את מחנה־השלום הישראלי והעניקה לו אמינות פוליטית, שחסרה לו עד כה, כן חיזקה את מחנה־השלום הפלסטיני. הראיון של סרטאווי ברדיו מונטה־קארלו היווה אישור למציאות חדשה זו. בפעם הראשונה שמעו עשרות מיליוני ערבים, מקאזאבלנקה עד עומאן, ובינהם מיליוני פלסטינים, הפזורים בארצות השונות במרחב, את קולו ואת דיעותיו.

מי צדק? סרטאווי השמיע את דיעותיו בצורה ברורה ונוקבת. בין השאר:

- **על מעמדו:** „עמדתי היא עמדת אש״ף, ולא עמדה פרטית.״

- **על הטיפול בפרשת השבויים:** „לובה אליאב מתווך בעניין זה. הוא חבר המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני. הקשר לצורך זה הוקם באמצעות (ברונו) קרייסקי. אך כל הפעילות הזאת היא טכנית, ואין לה כל היבט מדיני. ואילו המיפגש בין חברי המועצה, בראשות הגנרל פלד, עם יאסר ערפאת הוא מיפגש מדיני מובהק.״

- **על פגישת ראשי אש״ף עם ראשי „המועצה הישראלית״:** „פגישה זו תואמת את החלטות המועצה הלאומית הפלסטינית. נמתחה עליה ביקורת (בקרב אש״ף) ממניעים שונים, אך ביקורת זו אינה מבוססת על החלטות רישמיות וחוקיות.״

- **על עצמאות אש״ף:** „מי שלחם לבדו בלבנון רשאי להחליט לבדו עם מי ייפגש, ומתי.״

- **על התועלת במיפגש עם המועצה, „המייצגת מיעוט קטן בישראל״:** „הזרם שהיא מייצגת אינו קטן. מחנה־השלום הוא מחנה גדול, ואיש אינו מזלזל בו. 400 אלף המפגינים מייצגים כוח גדול. העומד לצד מחנה־השלום.״

- **על תפקיד מחנה־השלום בישראל:** „זהו תפקיד עצום, וגם זאת אמרנו במשך שנים. המאורעות הוכיחו זאת, במיוחד בעת המילחמה בלבנון ואחרי הטבח. אנו מקווים כי מאחורי מחנה זה תקום תנועה חזקה, שתוכל להפיל את הכוח השליט כיום בישראל, החותר להרס העולם הערבי. הפגישה גרמה בישראל לתביעה להעמיד את הישראלים למישפט. אנו רואים פה זרם מדיני עצמאי, שיש לסייע לו להתפתח ולהתעצם. אזרחי־ישראל הערביים יעזרו לכך.״

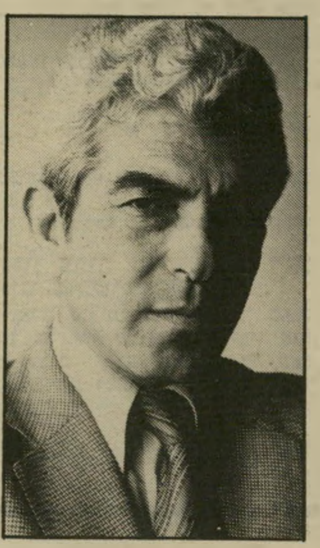

איש־אש״ף סרטאווי
„לוחם קטן וצנוע...״

- **על בעיית ההכרה בישראל:** „יש להבחין בין הכרה מבחינת המישפט הבינלאומי, שתבוא בעיקבות הסכם בין שני הצדדים, אחרי משא־ומתן, ובין ההכרה בעובדת קיומה של ישראל. לפי החלטות המועצה הלאומית הפלסטינית, אנו מכירים בקיומה של ישראל. ההחלטה להקים „שילטון פלסטיני בכל שטח שיפונה על־ידי ישראל״, ההחלטה לקיים קשרים עם כוחות־השלום הישראליים — כל אלה מבוססים על ההכרה בקיומה של ישראל. הוא הדין לגבי החלטת המושב האחרון של המועצה הלאומית הפלסטינית (באפריל 1981) לקבל את תוכנית ברז׳ניב, הכוללת הכרה מפורשת בישראל.״

- **על תוכנית אש״ף:** „אנו מכירים בכך שהשלום במיזרח התיכון מותנה בהקמת מדינה פלסטינית בשטחים שכבשה ישראל ב־1967. אש״ף מכיר בעקרונות אלה רישמית. עלינו לקחת החלטות אלה לארצות־הברית ולומר לה: הרי הכרנו בקיומה של ישראל, עכשיו על ארצות־הברית להכיר בנו.״

- **על אי־הכרת ישראל באש״ף:** „רק שינויים פנימיים בישראל יישנו מצב זה, שבו דוחה ישראל כל שיתוף של אש״ף בתהליך־השלום. לכן יש לנו עניין דחוף בחיזוק זרם־השלום בישראל, לאור התוכנית הפוליטית המקובלת על אש״ף והמדינות הערביות. לכך מכוונים החלטות אש״ף ומאמצי ערפאת.״

- **על המועצה הלאומית:** „המושב הבא של המועצה הלאומית הפלסטינית בא בזמן רגיש במיוחד — אחרי מילחמת־הלבנון. יש לעשות חשבון־נפש. חודשיים לפני ההתקפה על לבנון עמד ערפאת תחת לחץ מצד כמה גורמים* להפר את הפסקת־האש, מתוך ביטחון כי נוכל להביס את ישראל. האם צדקו? זו תהיה אחת השאלות שיש לברר במושב המועצה.״

- **על חזית־הסירוב באש״ף:** „ההתנהגות התבוסתנית של אירגוני־הסירוב הכשירה עם הפלסטיני. יש בו מקום לאת הקרקע לאסון לבנון. המיפגש שנערך לאחרונה בטריפולי (בלוב) הוא המשך למדיניות התבוסתנית שלהם. מדוע הם הלכו לשם? האם אין מוסדות באש״ף, שאפשר לדון בהם בבעיות אלה? האם אין בכך כפירה בסמכות המוסדות של אש״ף? בשעה שאנחנו זקוקים לאחדות, להפקת ליקחי מילחמת־הלבנון, ממשיכים אלה במדיניותם התבוסתנית!״

- **על ירדן:** „עמנו חי משני עברי הירדן. יחסינו עם ירדן הם עמוקים ומיוחדים. מילחמת־הלבנון הוכיחה את חיוניות קשרינו עם ירדן. אך כל זה אין פירושו ויתור על זכויות העם הפלסטיני, או ויתור על הייצוג הבילעדי של העם הפלסטיני על־ידי אש״ף. רק אש״ף יכול למלא את שליחות העם הפלסטיני ולהקים מדינה פלסטינית, ורק מדינה זו, לכשתקום, תחליט על אופן האיחוד עם ירדן.״

- **על מהות אש״ף:** „אש״ף הוא ההישג הגדול ביותר של השקפות כמו אלה של (אליאס) פרייג ו(רשאד) אל־שווא.״

- **על ערפאת:** „אבו־עמאר הוא המנהיג המוכר על־ידי כל הזרמים באש״ף. הוא הביא את אש״ף למעמדו המוכר כיום. הוא גורם של אחדות בעם הפלסטיני. איש אינו מטיל ספק במנהיגותו.״

- **על עצמו:** „עיצאם סרטאווי אינו ,יועץ לערפאת׳. אין יסוד לשמועה זו. סרטאווי הוא לוחם קטן וצנוע בשרות העם הפלסטיני.״

* הכוונה היא לסוריה ולגרורותיה בתוך אש״ף.

כאשר נדמה לכדור שהוא שחקן

חוק

הרצל בין המצרים

סניגורו של הרצל אביטן נסע לצרפת לערער על הסכמתה להרשות את העמדתו לדין

זה עומד להיות שבוע מורט־עצבים עבור הרצל אביטן. סניגורו נסע לצרפת כדי להיפגש עם שר־המישפטים הצרפתי. בפגישה עומד הסניגור לערער על החלטתה של צרפת להרשות למדינת־ישראל להעמיד את אביטן לדין על רצח רועי ניצן ועל שוד קרן־אור.

זהו מיקרה מוזר, שבו צריכה צרפת להחליט אם מותר למדינת־ישראל לשפוט אזרח ישראלי על עבירות שביצע בישראל. הדבר קרה בגלל החיפזון שבו ביקשה ישראל את הסגרתו של אביטן. כאשר נעצר בפאריס, הזדרזה ישראל לבקש את הסגרתו. לשם כך שלחה מיסמכים המעידים כי הוא נשפט כדין על שוד בל״ל, ונידון ל־18 שנות מאסר. המדינה גם הוכיחה כי אביטן ברח מהכלא בטרם ריצה את תקופת־המאסר.

בקשה נוספת. אולם לפי האמנות הבינלאומיות, אין המדינה המקבלת את המוסגר יכולה להעמידו לדין, אלא על העבירות שבגללן הוסגר אליה. ולכן לא יכלה עד עתה התביעה הכללית להגיש כתב־אישום נגד אביטן. לשם תיקון המצב, נשלחו כל המיסמכים והראיות על רצח ניצן ושוד קרן־אור לצרפת, בנסיון לקבל את הסכמת השילטונות הצרפתיים לשפוט את אביטן גם על־כך.

למרות שהובטח לסניגורים הישראלים כי יוזמנו לשאת את דברם לפני בית־הדין הצרפתי, נתקבלה לפני חודש החלטה לאשר העמדתו לדין בישראל, והסניגורים כלל לא הוזמנו. כדי לערער על החלטה זו נסע עורך־הדין לצרפת לפגישה עם שר־המישפטים. הוא מקווה להשיג את ביטול ההסכמה תוך שבוע ימים.

דג״ח איתך

הכל תוכנן ובוצע בכוונה תחילה.

זהו הסיפור האמיתי:

מיבצע „מפולת 83"

הצטברות המיקרים היתה מוזרה קצת. יו״ר מועצת־המנהלים של הבורסה יצא בהתקפה חריפה על הבנקים, התפטר, ואחר־כך חזר בו כשהבנקים מסכימים לפעול למיתון פעולתן של קרנות־הנאמנות. ממישרד־האוצר יצאו הכרזות שונות, ולעתים גם משונות, שחלקן נשא עליו את חותמו של המישנה לנגיד בנק־ישראל, הד״ר יקיר פלסנר, שהוא למעשה יועצו של שר־האוצר. מנכ״ל הבנק הלאומי הכריז שיש צורך בשתי בורסות, וב„מעריב" הופיעה כותרת ראשית שבישרה מראש מה שעתיד לקרות. האם הצטברות המיקרים היתה מיקרית — או שהיתה יד מכוונת? התשובה העולה מן הדו״ח של ה„עולם הזה" היא: צריך לחפש את מי שהרוויח!

1 כדי להרוויח צריך מפולת

האנשים המכונים „מקורבי הבורסה", הברוקרים, מנהלי־התיקים והמשקיעים הגדולים אינם „קונים" את ההסברים המוצעים לקהל הרחב. הם יודעים היטב שמה שגרם למפולת בבורסה לא היו „המשקיעים הקטנים" או „הציבור הרחב" והתנהגותם „הלא־רציונלית". הם גם אינם מסכימים להנחה שהיו אלה הצהרות שר־האוצר או ההדלפות מטעם פקידי מישרד־האוצר שהן לבדן גרמו למפולת השערים בבורסה התל־אביבית. „אם תבדוק מי הרוויח מן המפולת, תדע גם מי גרם לה," אמר אחד מהם.

לכאורה, זהו מישפט אבסורדי. איך אפשר להרוויח ממפולת בשערי־המניות? אך הדבר אינו אבסורדי כלל.

אלה המכונים „המשקיעים הקטנים" — שכירים ועצמאים המבקשים לשמור על ערך כספם ואולי גם להרוויח קצת, מרוויחים מעליות־שערים. הם קונים ניירי־ערך מסויים, ממתינים בתיקווה ששערו יעלה, ואז מוכרים כדי לקנות דירה, מכונית, או מכשיר וידיאו. אך הגופים

בנקאי יפת
שתי בורסות

הגדולים בבורסה אינם יכולים להרוויח מעליות־שערים. הם יכולים להרוויח רק מתנודות־שערים, וככל שיהיו התנודות חריפות יותר — יהיו הרווחים גדולים יותר.

אינך יכול להבין איך בוצעה „מפולת 83" מבלי לחדור

מבעד למסך הכזבים

הרוב הגדול של המשקיעים הקטנים בבורסה כלל אינו יודע כיצד מתנהל בה המיסחר למעשה, ועד כמה חשובה הטכניקה הפשוטה של המיסחר, שמילאה תפקיד מכריע במפולת של ינואר '83 בבורסה הישראלית.

מה שמראה הטלוויזיה לציבור, הוא המיסחר באולם־הבורסה, המתנהל בשיטת ההכרזה. הכרוז מודיע על ביקוש או היצע למנייה מסויימת, הברוקרים היושבים מסביב לשולחן מגיבים בנכונות למכירה או לקנייה — או באי־נכונות — וכך נקבעים שערי המניות.

אך מה שנראה לצופה התמים אינו אלא תמונה מטעה, משום שהשלבים העיקריים של המיסחר בניירות־הערך נסתרים מעיניו.

בבורסה התל־אביבית נהוגה שיטת מיסחר יחידה במינה בעולם. כל תכליתה של השיטה הזאת היא לתת שליטה מוחלטת במתרחש בבורסה בידי הגורמים הגדולים והחזקים — הבנקים המיסחריים, ובמיוחד שלושת הגדולים שביניהם.

ואלה הם שלביה של השיטה:

בשלב הראשון מרוכזות כל פקודות המכירה והקנייה שניתנו באותו יום במקום מסויים בכל אחד מהגופים הסוחרים בבורסה. הפקודות מתקזזות אלה כנגד אלה, ורק היצעים או ביקושים לניירות־ערך שלא נענו במסלקה של הברוקר ממשיכים את דרכם.

זהו השלב שבו מתחילה שליטתם של הבנקים המיסחריים הגדולים לבוא לידי ביטוי.

במסלקות של בנק לאומי, בנק־הפועלים ובנק־דיסקונט מתרכז חלק עצום — למעשה רוב מוחלט — של פקודות הקנייה והמכירה שניתנו בכל יום. הבנקים האלה, שלרשותם עומדות עתודות ענקיות של הון ומניות, יכולים, למעשה, להתחיל את שליטתם במיסחר כבר בשלב הזה, ולשחק במגמות של המשקיעים כרצונם. לדוגמה: בבנק גדול מתקבלות פקודות מכירה של מנייה מסויימת בסכום העולה בהרבה על פקודות הקנייה. הבנק יכול להעריך כי מגמה דומה תתקיים גם אצל משקיעים אחרים הפועלים באמצעות בנקים אחרים. אך אותו בנק מעוניין דווקא להגן על שעריה של אותה מנייה. השיטה היא פשוטה: הבנק רוכש בעצמו את עודף ההיצע, וכדי להיות בטוח ש„ההגנה" שלו תהיה מוצלחת, הוא מזרים ביקושים גדולים לאותו נייר, ששעריו היו צריכים לכאורה לרדת! אותו תרגיל אפשר לעשות גם בכיוון ההפוך, כאשר הבנק מעוניין דווקא להוריד את שעריו של נייר־ערך מסויים.

השלב השני: המסלקה הכללית. בשלב הזה זורמים עודפי ההיצע והביקוש מן הברוקרים אל המסלקה של הבורסה עצמה, ושוב חוזר על עצמו תהליך הקיזוז ההדדי. כבר הוסבר כיצד יכולים הגופים הגדולים והחזקים לשלוט במתרחש גם בשלב הזה של המיסחר, להפוך מגמות או לחזק מגמות כרצונם, וגם ליצור מגמות.

רק מה שנותר אחרי שני השלבים האלה, מופיע באולם־המיסחר של הבורסה, כשהוא מוצע בשיטת המיכרז. בדרך־כלל מתנהל כאן המיסחר בסכומים קטנים, ולעתים אף אפסיים לעומת המיסחר בשני השלבים הקודמים. הבנקים

אחיזת־העיניים: כך זה נראה מבחוץ

הגדולים יכולים לחסל ללא קושי כל מגמה של ירידת שערים, הנובעת מהיצעים. הבנק פשוט קונה את המנייה המוצעת למכירה ללא שינוי בשערה.

שולטים בכל השלבים

לכאורה, לא יכולים הבנקים לחסל בשלב הזה מגמה של עליית שערים חדה מדי, הנובעת מביקושים, כאשר אין ברשותם המנייה המבוקשת, אך זאת רק לכאורה. כדי לאפשר להם גם זאת, קיימת שיטת המכירה בחסר, הקרוייה מכירה ב„שורט". כאשר יש ביקוש לנייר־ערך מסויים, ובידי מי שמבקש לחסום את עלייתו אין מניות מאותו סוג, הוא יכול להציע למכירה את המניות האלה למרות שאינן בידו באותו רגע, ולרכוש אותן מאוחר יותר, וכך לחסום את עלייתו החדה מדי של נייר־ערך מסויים, שהבנק אינו חפץ ביקרו.

בדיוק בשיטה זו, של מכירה בחסר, אפשר להשתמש גם כדי להוריד את שעריו של נייר־ערך מסויים, שהגורם הגדול מבקש להתנכל לו. אומנם לכאורה יש תקנות המגבילות פעולות אלה, אך לא תמיד מקפידים עליהן הברוקרים.

הפעולה של מכירה בחסר היא מוגבלת, בגלל נוהג אחר של המיסחר בבורסה: כאשר יש נכונות למכור מניות בסכום גדול, אך מי שמבקש לקנותן יכול לרכוש רק חלק קטן מן ההיצע, לא מתנהל מיסחר כלל, ובינתיים ירדו שעריה של המנייה שהוצעה למכירה, בלי שלמוכר יהיו כלל מניות. לפי תקדימים, יודעים כבר הבנקים הגדולים כי לכל היותר יקבלו „נזיפה" אם יעברו על ההגבלות של המכירה בחסר.

המיסחר בשלב האחרון, בשיטת המיכרז, למרות שהוא נערך בחלק קטן של המניות שנסחרות בכל יום, הוא חשוב ביותר, משום שהוא קובע את שערי הקנייה והמכירה של המניות שנסחרו כבר בכל השלבים הקודמים. כך, למעשה, נקבעים השערים בבורסה על־ידי מיסחר בחלק שולי, לעתים, של כמות מניות.

הבנקים שולטים, איפוא, בחלק הראשון של המיסחר, במסלקות שלהם עצמם, שבהן מתקבלות רוב פקודות המכירה והקנייה. הם שולטים גם בשלב השני, שבו הם יכולים להפוך מגמות או לחזק אותן. והם השליטים הבלעדיים בשלב השלישי.

השליטה הזאת היא מוחלטת כמעט בזמנים רגילים. היא עשוייה להישמט מידי הבנק בזמן שיש מפולת אמיתית בבורסה, כאשר חלק גדול מן המשקיעים „בורחים", ומפולות כאלה כבר אירעו בבורסה הישראלית. אך הפעם הצליחו הבנקים שלא להניח לשליטה במתרחש להישמט מהם.

2 המפולת צריכה לבוא בזמן

ל יועץ להשקעות שעבד עד לאחרונה במחלקת ניירות ערך באחד הבנקים הגדולים, מגדיר כך את העיתוי:

„כולם אומרים שהבורסה היא כמו רולטה. הם צודקים. ברולטה כולם יכולים להרוויח או להפסיד. אבל יש מי שאינו מפסיד לעולם. זהו הבנק, המפעיל את הרולטה. לרשותו עומד מיספר הפלאים: 0. כשנופל הכדור על האפס — אוסף הבנק את הכסף הגדול. בעלי רולטה ישרים נותנים לאפס להופיע לפי המזל ומרוויחים פחות. אבל יש גם כאלה שמפעילים את הדוושה שליד הרגל של השולחן, ועוצרים את הכדור על האפס כשהם רוצים.

„בבורסה שלנו פוחדים הבנקים זה מזה. כל אחד מהם פוחד שהשני יעצור את הכדור על האפס, ואז מי שנשאר על המיספרים הרגילים — יפסיד."

(המשך בעמוד 64)

לקראת פירסום מסקנות הוועדה

תהיינה המסקנות האישיות כאשר תהיינה - מתוך חומר־הראיות כבר התקבלה תמונה מפורטת ומדהימה על תיפקוד השילטון המדיני והפיקוד הצבאי

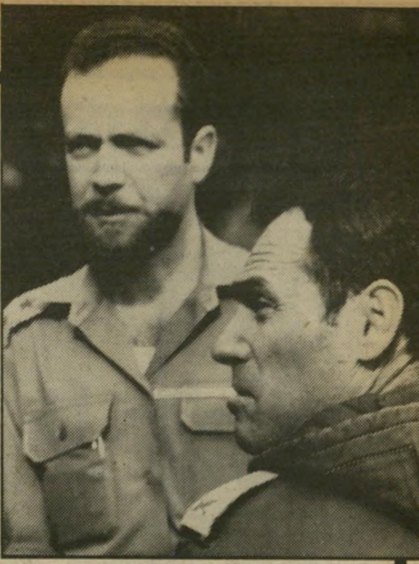

קצינים ירון וחברוני
לאן הגיע המיברק?

תפקידה של ועדת־החקירה שבראשו־תו של השופט יצחק כהן הוא שונה לחלוטין מן התפקיד שקיבלה על עצמה ועדת־ אגרנט בתום מילחמת־יום־הכיפו־רים. ועדת אגרנט מונתה כדי לבדוק את תיפקוד המערכת השילטונית, והח־ליטה לצמצם את מסקנותיה לתחום תיפקודה של המערכת הצבאית. ועדת כהן מונתה כדי לבדוק אירוע מסויים אחד: הטבח בצברה ובשאתילא. אך מתוך מה שאירע בפועל במהלך דיוני הוועדה — הראיות שהובאו בפניה וה־עדויות שנשמעו באולם ההרצאות הקטן שבבניין „פאפיק" — הצטיירה תמונה מקיפה של תיפקוד המערכת, זו של מקבלי ההחלטות בדרג המדיני, וזו של

שלה דברי השר דויד לוי היתה הודעה שיקרית. שר־הביטחון אריאל שרון הודה בכך בגלוי בתוכנית הטלוויזיה השבוע — יומן אירועים, חודש בדיוק אחרי ש־תם הטבח. בהודעת הממשלה נאמר כי היה הרצון לשמור על „חוק וסדר". ש־רון הודה שלא זאת היתה הסיבה, אלא הרצון „לנקות" את מערב־ביירות משרידי אש"ף.

יתכן שלא רבים בממשלה חלמו כי השקר שבהודעה יטפח על פני הממש־לה ועל פניה של ישראל כולה במהירות כה רבה — כזכור כבר התחיל הטבח להתחולל בשעה שנוסחה ההודעה ה־זאת. אך עובדה היא שממשלת ישראל, ששמעה כמה אזהרות מפני מה שעלול

ספטמבר, יומיים לפני שהתחיל הטבח, וכמה שעות לפני כניסת צה"ל למערב־ביירות. לא נערך שום דיון משולש, רציני, על ההשלכות שיכולות להיות למהלך שכזה מבחינה מדינית או צב־אית. מובן שלא נערך שום דיון רחב יותר.

• ההחלטה המשולשת:

בלי גיבוי

ההחלטה להיכנס למערב ביירות, לא זו בלבד שהתקבלה בדיון ח־

איך תיפקדה

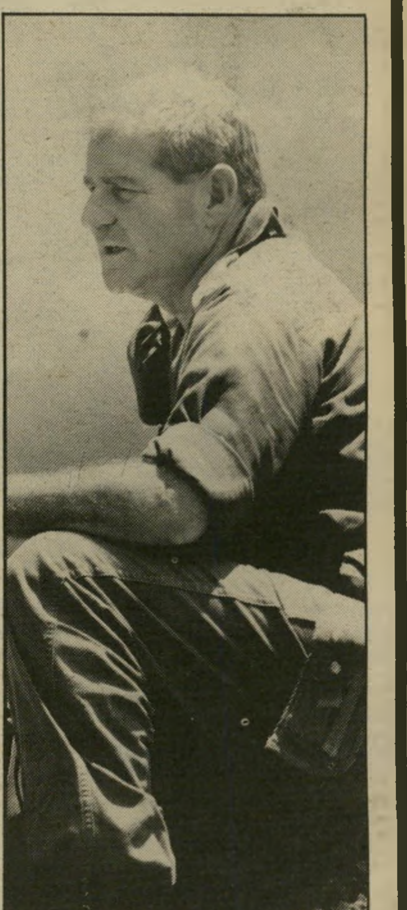

אלוף־פיקוד דרורי
מה זה להפסיק?

מבצעיהן בדרגים הצבאיים. באשר לאו־פן התיפקוד של הממשלה ושל הצבא, אין זה תפקידה של הוועדה להחליט. זאת צריך לעשות הציבור. „העולם הזה" מתאר את התמונה העגומה והמדהימה.

• קבלת החלטות

בממשלה: נוהל משונה

ביום חמישי, ה־16 בספטמבר 1982, התקיימה אחת הישיבות החשובות של ממשלת ישראל במהלך מילחמת הלבנון. זו היתה הישיבה שדנה בכ־ניסת צה"ל למערב ביירות, שהיה שלב חדש ומכריע. לסיכום הישיבה לא הובאו שום הצעות החלטה מפורטות, אחת או יותר. לא נערכה שום הצבעה. היה זה ראש־הממשלה שניסח את „ההו־דעה" עוד לפני שתמה הישיבה, ובשעה שהדיון עדיין נמשך. היה זה מנחם בגין עצמו שהעיד, כי זו היתה הסיבה לכך שדבריו של סגנו, השר דויד לוי, שהזהיר מפני מה שעלול להתרחש ב־מחנות־הפליטים, „לא נחרטו בזיכרוננו."

ההודעה לעיתונות בתום הישיבה שימ־שה גם כהחלטת ממשלה.

• ישיבת הממשלה:

אין רישום נוכחות

מן העדויות שנשמעו לפני הוועדה ברור כמעט לחלוטין, שלא קיים רישום מסודר של נוכחות המשתתפים בישיבותיה של ממשלת־ישראל. שוב ו־שוב חקרו שופטי ועדת־החקירה באילו שלבים היה ראש אמ"ן, האלוף יהושע שגיא, בתוך חדר־הישיבות של הממשלה, ואם הוא נעדר ממנו. אם היה עליהם לסמוך על זיכרונם של עדים — ככל ה־נראה לא היה רישום של ממש, שאפשר לסמוך עליו.

• הודעת הממשלה:

שקר

ההודעה שניסח מנחם בגין בשעה שנשמעו בחדר־הישיבות של הממ־

להתרחש, נתנה את ידה לפירסום הוד־עה שיקרית.

• קבלות החלטות:

שלושה בלבד

היו אלה שלושה אנשים בלבד — ראש הממשלה מנחם בגין, שר־הביטחון אריאל שרון, והרמטכ"ל רב אלוף רפאל איתן, שקיבלו את אחת ההחלטות החשובות במהלך המילחמה — הכניסה למערב־ביירות. לא שותף בהחלטה הזאת שום שר נוסף (יש עדו־יות שגם שמיר שותף להחלטה, אך ככל הנראה זה היה בדיעבד). במהלך שלוש שיחות טלפוניות, שהתקיימו ב־שעת לילה מאוחרת ביום ג', ה־14 ב־

פוז ומאולתר, אלא שלא היה לה למע־שה שום גיבוי בשום החלטת ממשלה קודמת, ולמעשה נערכה ישיבת הממש־לה ביום החמישי רק כדי לתת אי־שור בדיעבד להחלטת השלישיה בגין־שרון־רפול. שרון ניסה לטעון בפני ה־וועדה כי היה גיבוי להחלטה זו. הוא הסתמך על החלטת ממשלה שהתקבלה שלושה חודשים לפני ההחלטה שהוא קיבל, למעשה בעצמו, להכניס את צה"ל למערב־ביירות. שרון הורה לרמטכ"ל ל־הכין את הכניסה הזאת חמש שעות לפ־ני ששיתף בהחלטה „הרישמית" גם את ראש־הממשלה, מנחם בגין.

שרון הסתמך על החלטת ממשלה ש־התקבלה ממש בתחילתה של המילחמה, כאשר חיבר על כך שצריך להפעיל את צבא לבנון ואת הפלאנגות בקרב נגד אש"ף בביירות. אך כאשר התקבלה ה־החלטה להיכנס למערב־ביירות ולהכניס

החלטה בשיטת האוראקל מדלפי

הודעת הממשלה על התחלת מילחמת־הלבנון נוסחה בשיטה של עירפול מכוון באשר למטרות המילחמה ויעדיה. המיספר שנועד לגבש קונסנזוס לאומי עם המערך — „40 קילומטרים" — לא הוזכר בהחלטה. אפשר להסביר זאת ברצון למנוע מן האוייב לדעת מהם יעדי צה"ל. אך הרמטכ"ל, רב־אלוף רפאל איתן, ניסה להסתמך על ההודעה של הממשלה, שהיתה שונה מהחלטתה, כדי להסביר מדוע חרגה המילחמה מן הגבולות שנקבעו לה.

למעשה, פעלו מישרד־הביטחון והרמטכ"ל בניגוד להחלטת הממשלה, תוך קבלת גיבוי מלא מראש הממשלה, ואישור בדיעבד מן הממשלה עצמה, אשר הוכיחה שוב כי גם החלטותיה שלה אינן מחייבות אותה.

אך „אי־ההבנה" של החלטות והוראות הגיעה גם לדרגים נמוכים יותר. לדוגמה: בפגישה שנערכה במטה הפלאנגות ביום השישי אחרי־הצהריים בהשתתפות מפקדי הפלאנגות, הרמטכ"ל ועוזרו, אלוף הפיקוד ומפקד האוגדה, יצא מפקד האוגדה ברושם, שלמעשה נתן הרמטכ"ל היתר להמשיך בפעולה, בעוד שהרושם של עוזר הרמטכ"ל היה שרפול הורה להפסיק את הפעולה.

יתכן שזהו רק קצה הקרחון, ובמהלך המילחמה בלבנון התקבלו החלטות וניתנו פקודות רבות בשיטה כזאת, של ניסוח מעורפל במתכוון, החלטות ופקודות היכולות להתפרש בכמה אופנים וצורות.

צורת ניסוח זאת איפיינה את האורקול הידוע — אותו חוזה ידוע שישב בעיר היוונית דלפי, וניסח את תחזיותיו בצורה דו־משמעית או רב־משמעית. צורת ניסוח זאת אופיינית גם למי שיודע בסתר ליבו כי הוא עושה מעשה שלא־ייעשה, ומכין לעצמו אליבי, כדי שיוכל אחר־כך לומר כי הוא לא הובן כהלכה.

ראש־אמ"ן שגיא
תיאום עם המוסד?

את הפלאנגות למחנות־הפליטים, היה ה־דבר כבר אחרי פינוי כוחות אש״ף מביי־רות!

גם ההחלטה להכניס את צה״ל עצמו לביירות לא היתה מעוגנת בשום הח־לטת ממשלה, ולמעשה, בכל פעם שדו־בר באפשרות הזאת במיסגרת ישיבות הממשלה, היה רוב של שרים נגד הח־לטה מסוג זה.

מנחם בגין, בעדותו לפני הוועדה, ה־עלה נימוק נוסף מדוע התקבלה החלטה כה חשובה בהשתתפות שלושה אנשים בלבד: הוא אמר כי הממשלה יכולה להטיל עליו ועל שר־הביטחון את האח־ריות „בעת המערכה” לקבל „החלטות אופרטיביות מסויימות.” זהו נימוק מזע־זע. האם יתכן שמנחם בגין לא הבין כי החלטה להכניס את צה״ל למערב־ביירות איננה סתם „החלטה אופרטיבית מסויימת”, אלא הכרעה מדינית בעלת משמעויות פוליטיות ודיפלומטיות מרחי־קות לכת?

● לישכת ראש־הממשלה: איך היא מתפקדת?

מן העדויות שהושמעו עולה תמונה חמורה ביותר של תיפקוד מישרד־

חילופין במועד שבו הם בוצעו — אך גם זו אפשרות שיש לקחת בחשבון.

● ניהול המילחמה: דילוג מעל למפקדים הקרביים

העובדה שמילחמת הלבנון, שלא כמו מילחמת ששת הימים ומילחמת יום־הכיפורים שקדמו לה, נוהלה בחזית אחת בלבד, יצרה מצב מיוחד במינו. שר־הביטחון והרמטכ״ל היו פנויים לטפל רק בחזית הזאת, ובשלב שבו התנהלה המילחמה סביב ביירות הנצורה — רק בקטע מסויים של החזית. מן העדויות בוועדת־החקירה עולה, כי ראש המטה הכללי של צה״ל ושר־הביטחון היו שו־תפים להחלטות אופרטיביות בדרגים נמו־כים של פלוגה או גדוד. לעיתים, הם לא היו סתם „שותפים” להחלטות, אלא קיבלו אותן ממש.

מצב זה הוא חמור, משום שהרמטכ״ל ושר־הביטחון לא נמצאו כל העת בש־טח. הם ישנו בכל לילה בבתיהם, והיר־בו להשתתף בדיונים ובפגישות שהיו ב־עורף. הם ידעו הרבה פחות מן המפקדים שבשטח — מפקד האוגדה ואלוף הפי־קוד — מה מתרחש בדיוק. העובדה שהם נטלו על עצמם את ההחלטות לגבי פעו־

המערכת?

ראש־הממשלה ולישכת־ראש־הממשלה. מוסדות אלה הם האחראים על הנוהל התקין של ישיבות־הממשלה, והם צרי־כים לעקוב אחרי מילוי החלטות הממש־לה או חריגה מהן. שני הדברים האלה לא בוצעו, או שביצועם היה לקוי.

עוד עולה מן העדויות, שלא היה רישום של שיחותיו של ראש־הממשלה, מועדיהן ותוכנן. דבר זה עלה מעדותו של ראש־הממשלה עצמו, שטען כי לא ניהל שום שיחה עם הרמטכ״ל ביום השבת בבוקר, יומיים וחצי אחרי ש־התחיל הטבח, בעניין בית החולים עזה. אך ראש־הממשלה לא יכול היה להס־תמך על רישומים כלשהם או היעדרם של רישומים מסויימים, משום שאין כלל רישומים כאלה. לא רק ביום השבת, כאשר נמצא ראש־הממשלה בביתו, לא היה רישום. בעדותו לפני הוועדה נחקר ראש־הממשלה גם על שיחת־טלפון אח־רת בינו ובין הרמטכ״ל, ביום השישי בבוקר. בגין לא זכר שיחה זאת, ולא היה בידו רישום על אודותיה.

● החלפת ראש־המוסד: באמצע המילחמה

ראש המוסד הוחלף שבוע לפני שנערך הטבח בביירות, עוד זמן רב לפני שתמה מילחמת הלבנון, ולפני שהתייצבו החזיתות. הוא לא הוחלף משום שנכשל בתפקידו או משום שהרגיש ש־אינו מסוגל עוד לעמוד בעומס, אלא פשוט משום שמועד ההחלפה נקבע זמן רב מראש, עוד בטרם היה ידוע מתי תפרוץ המילחמה ומה יהיו תוצאותיה.

החלפתו של אדם בעל תפקיד כה רגיש — בכל מועד — בהכרח יוצרת תקופה של מעין חלל ריק בצמרת. איש אינו יכול לדעת בוודאות כיצד יפעל מפקד חדש. איש אינו יכול לדעת כיצד יסתדר עם פקודיו. החלפת איש בעל תפקיד כזה באמצע מילחמה היא מעשה חסר־אחריות ממדרגה ראשונה. כידוע, מילא המוסד למודיעין ולתפקידים מיו־חדים משימות מסויימות גם בהתרחשו־יות שליוו את הטבח. קשה לדעת אם משהו היה קורה אחרת לולא בוצעו ה־

לות ספציפיות ומוגדרות של יחידות קטנות, יתכן שהביאה למישגים חמורים.

אחד המישגים האלה היה ללא ספק ההחלטה שקיבל הרמטכ״ל להתיר לפלאנ־גות להמשיך את שהותם במחנות־הפלי־טים בין יום השישי אחרי־הצהריים ובין יום השבת בבוקר. אלוף פיקוד הצפון, ועל־סמך דיווח שהעביר לו מפקד האוג־דה עמוס ירון ועל סמך דיווחים אחרים, החליט להפסיק את פעולתה של יחידת הפלאנגות, שהיתה בגודל של פלוגה. אך הרמטכ״ל נתן פקודה אחרת, כמה דקות אחרי שהגיע בטיסה מן הדרום, מישראל.

● הודעות דובר צה״ל: מי מנסח אותן?

תפקידו של דובר צה״ל מוגדר היטב: הוא מעביר לידיעת כלי־התיקשורת את הודעותיו של צה״ל. הוא אינו דובר מישרד־הביטחון, וגם אינו דובר מישרדו של ראש־הממשלה. להם יש דוברים משלהם. אך לפחות במיקרה מכריע אחד, מתברר שדובר צה״ל אינו מעביר את הודעותיו של הרמטכ״ל או של המטכ״ל, אלא את הודעות הדרג ה־פוליטי!

ביום הרביעי, ה־15 בספטמבר 1982, בשעה 9.00 בבוקר, כמה שעות אחרי כניסת צה״ל למערב־ביירות, ניהלו אריאל שרון שהיה בחפ״ק של צה״ל ב־ביירות, וראש־הממשלה מנחם בגין ש־נמצא בירושלים, שיחה טלפונית שבמ־הלכה הם עצמם ניסחו את הודעתו של דובר צה״ל, שפעל כזרוע של המערכת המדינית. יתכן שבגין ושרון, שכבר ידעו באיזו מידה של אמון מתייחסים להוד־עות מישרדיהם, החליטו להישען במיק־רה זה על שרידי אמינותו של דובר צה״ל — שלא היתה לו ברירה אלא לשתף פעולה.

● סגן הרמטכ״ל: מה היה תפקידו

מן העדויות שהושמעו בפני הווע־דה — ובמיוחד מן העדות של סגן

(המשך בעמוד 60)

שר שרון, אלוף דרורי ורמטכ״ל איתן
דילוג מעל המפקדים הקרביים?

שר־ביטחון שרון וראש־ממשלה בגין
ממשלה של שניים?

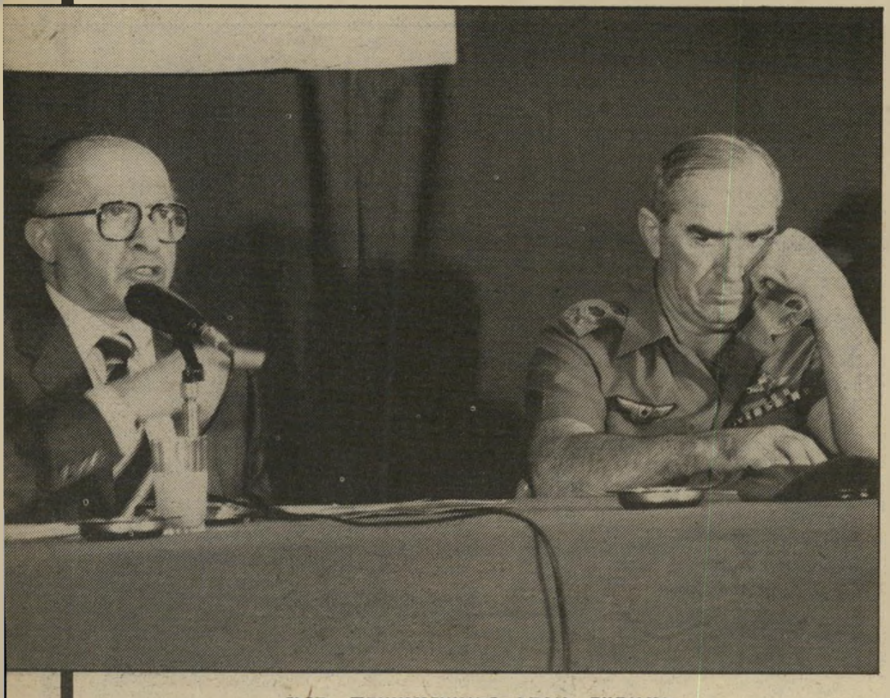

רמטכ״ל איתן וראש־ממשלה בגין
החלטה טלפונית?

אורי אבנרי מדווח

על שתי הפגישות עם חסן ה־2, מלך מארוקו (מימין), בארצו ובניו־יורק

הקשר המארוקאי

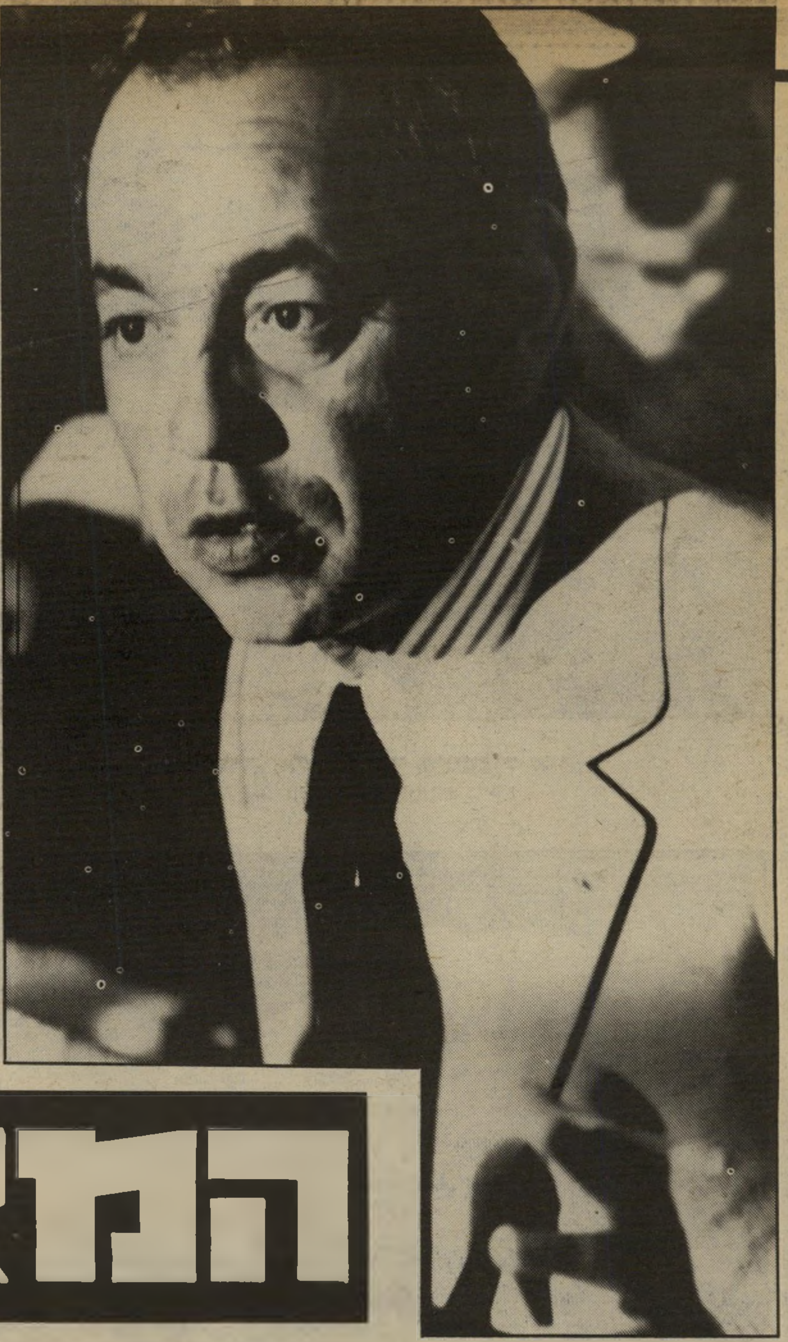

לשבתי על המירפסת של חדרי במלון הילטון ברבאט, בירת מארוקו, לרגלי השתרעו העיר העתיקה, שהזכירה לי במיקצת את ירושלים, והמרחב הכחול של האוקיינוס האטלנטי.

בלילה שלפני כן, כשהגענו לכאן, אף לא ידעתי כי העיר שוכנת לחוף־ים. תמיד סברתי כי רבאט, בניגוד לקאזאבלאנקה (במרחק של 80 קילומטרים דרומה) שוכנת בפנים הארץ. נסענו באופן בהול, ולא הספקתי להתכונן כראוי למסע.

עכשיו, תריסר שעות אחרי שהגענו לבירות מארוקו, נראה לי הכל טיבעי לגמרי.

נזכרתי באימרה צה״לית שסיפר לי מתי פלד במטוס: „מהי יחידת־הזמן הקצרה ביותר בטבע? הזמן הדרוש לקצין להתרגל לדרגה חדשה.״ והנה, אחרי לילה אחד בלבד על אדמת מארוקו, כבר התרגלתי.

התרגלתי להיות בארץ ערבית נוספת. התרגלתי למחשבה שאנו עומדים להיפגש עם המלך. התרגלתי למחשבה שפגישה זו מתקיימת על פי בקשת אש״ף.

שלחתי מבט אחרון בים ובעיר, וירדתי למיסעדת־המלון, כדי לאכול את ארוחת־הבוקר. עיצאם אל־סרטאווי המתין לנו שם. מתי פלד, יעקב ארנון ואני התישבנו לידו. דיברנו רק אנגלית ואכלנו ארוחה מקומית: מרק מארוקאי הקרוי חרירה, וביצים עם חתיכות דבש.

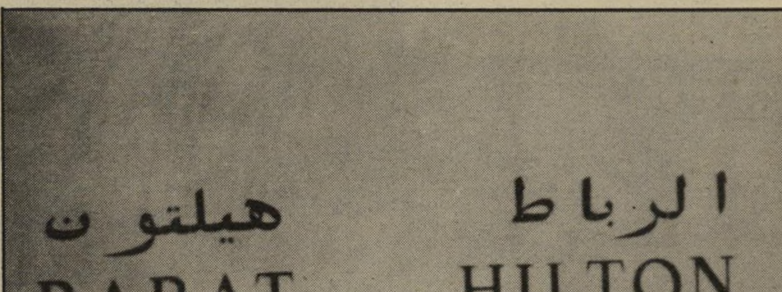

ארנון, סרטאווי, פלד ואבנרי בפתח מלון „הילטון״ ברבאט
חרירה עם חלב, ביצה עם דבש

הבטחה מלכותית

האיש שאירגן את הכל היה, כמובן, אל־סרטאווי, גיבור השלום. במשך שנים נאבק למען השלום -- בשקט, בהתמדה, באומץ־לב שלא־ייאמן. הוא דפק על כל הדלתות, גייס תומכים, הטיף לאופציית־השלום בתוך אש״ף, חיזר אחרי מדינאים וגדולי־עולם, קיים והרחיב את המגעים עם מחנה־השלום הישראלי, התגרה באירגוני־הטרור הקיצוניים שהעמידוהו בראש רשימת המיועדים להירצח.

היינו שותפים למאמצים האלה, וידענו מה מתרחש. היינו יושבים בארץ, וקוראים בבוז בעיתונים שלנו מאמרי־איוולת של בורים, מהם בעלי תוארי פרופסור, שסיפרו כי סרטאווי הוא „איש שולי״, ש„הוא איש טוב, אבל לא מייצג אף אחד״, או, גרוע מזה, שהוא „סוכן של לוחמה פסיכולוגית״.

יכולנו להשיב על כך בקלות, לספר קורטוב מן הידוע לנו על קשריו של האיש, על מגעיו עם ראשי העולם הערבי, על קירבתו ליאסר ערפאת ועל קבוצת האישים הבכירים באש״ף, שהוא משמש להם כפה.

אבל שפתינו היו חתומות.

כיום מותר לנו לגלות טפח. בעיקבות פגישתנו עם יאסר ערפאת, כינס מלך מארוקו, חסן ה־2, את העיתונאים הצרפתיים והודיע להם כי אותם שלושת הישראלים — מתי פלד, יעקב ארנון ואנוכי — שנפגשו עם ערפאת, התקבלו קודם לכן פעמיים על ידו.

בכך קיים המלך הבטחה חגיגית שנתן לנו — לפרסם את המגעים ברגע המתאים.

בליבי קראתי לזה „מיבצע חלום״, וכך גם כתבתי ברבאט על הדפים, שבהם רשמתי את פרטי המאורע.

זה היה בשבוע האחרון של 1980. קיבלנו הודעה בהולה מסרטאווי, שישב בפאריס: לבוא מייד, תוך שמירה מוחלטת על סודיות. מלך מארוקו ממתין לנו ברבאט.

ב־29 בדצמבר המראנו לפאריס, ערכנו התייעצות קדחתנית עם סרטאווי על סידורי הדרך. כעבור כמה שעות מצאנו את עצמנו במחלקה הראשונה של מטוס נתיבי־האוויר המלכותיים המארוקאיים (רויאל אייר־מארוק). השפיעו עלינו מכל טוב — שאמפניה, קאוויאר, ממתקים. ובעיקר — יחס נהדר מצד הצוות המארוקאי, שדיבר צרפתית וערבית, ושהיה בעל נימוסים מצויינים.

באותן שעות כבר עלתה בליבי השאלה, שרדפה אותי בכל ימי שהותי במארוקו: איך זה הפכו בניו של עם תרבותי וסימפאטי זה, המצטיין בנימוסיו, קורבן לדיעה קדומה כה שלילית בישראל? איך נולדה בישראל התדמית השלילית של המארוקאי ה„פרימיטיבי״? איך נולדה אגדת ה„צ׳חצ׳חים״?

ישבתי במטוס והתפנקתי כפי שלא התפנקתי מעולם במטוס של אל על. מתי פלד לא היה שותף לפינוק זה. עם עלותנו למטוס קרה משהו, שהפך מאז נושא להתבדחויות אינסופיות בינינו. ברגע האחרון, לפני המראת המטוס, נכנסו שני נוסעים, שהיו כנראה פרוטקציונרים גדולים. הכלכל בחר בשניים מיושבי המחלקה הראשונה, והעביר אותם למחלקת־התיירים, כדי לפנות מקום לשניים אלה. משום־מה, איתרע מזלם הרע של אל־סרטאווי ופלד, והוא בחר בהם. מובן שלא היתה לו כל אפשרות לדעת כי אלה הם גנרל ישראלי ופקיד בכיר מאוד של אש״ף, אורחי הוד מלכותו.

כך נשארנו — ארנון ואני — יושבים במחלקה הראשונה, אוכלים ושותים מכל טוב, ודואבים את כאבם של שני האחרים. שלחנו להם מגש של שמפניה.

הדרך לאירועים הרציניים ביותר רצופה, לא־פעם, בתקריות היתוליות כאלה.

וילה מפוארת

עם בואנו לנמל־התעופה הקטן של רבאט קיבל את פנינו איש־ביטחון, עטוף בגלימה השחורה, בעלת הברדס, שהיא לבוש מארוקאי טיפוסי (קניתי אחת, כמזכרת לביקור.) הוא נראה כנזיר.

מכונית מפוארת שהמתינה לנו הובילה אותנו במישרין לווילה יפהפיה, בפרברי העיר. כאן ג׳ אחמד בן־סודה, יועצו הבכיר של המלך. הוא קיבל את פנינו בחמימות שעלתה על גדותיה. כאשר שמע שמתי פלד הוא מרצה לספרות ערבית, החל מדקלם שירה ערבית. אל־סרטאווי התגלה גם הוא, במפתיע, כמומחה לשירה ערבית והוסיף את תרומתו, וכך הפכה השיחה מראשיתה תחרות של דיקלום של שירה ערבית קלאסית. דמותו של גנרל ישראלי, שהוא מומחה לספרות ערבית, עשתה רושם רב.

המלך חסן עם אופירה נבון בפאריס (1956) *, בלבוש דתי ובעת ביקור בארצות־הברית **

„להכיר בישראל ולקבל אותה כחברה בליגה הערבית!״

במשך הזמן התרחב המעגל. אל שלושתנו, הישראלים, המארח וסרטאווי, הצטרפו כמה מן היועצים הבכירים של המלך, שליטי המדינה, וכמה מבכירי אש״ף, ביניהם ח׳אלד אל־חסן ושגריר אש״ף במארוקו, אבו־מרוואן. אל־חסן הוא בן למישפחה חיפאית, שהיתה במשך דורות רבים שומרת קבר־אליהו, והוא עצמו גדל בבית שומר־המערה. אבו־מרוואן הוא בן כפר שבקירבת ג׳נין.

קשה לתאר ערב זה. היתה בו תערובת מוזרה של תרבות אירופית־צרפתית, בצורתה האלגנטית ביותר, ותרבות ערבית מארוקאית מובהקת. דיונים רציניים ביותר על עתיד המרחב, המילחמה והשלום, שיחת־חולין ובדיחות. שיא הערב היתה ארוחה מארוקאית שבה כרע השולחן הגדול תחת מעמסת המזון — כתריסר סוגי־בשר, כך התרשמתי — ושבה קרע המארח נתחי־בשר והגיש אותם בידו לצלחותינו.

אפשר היה להתבסס באווירה זו, אך איש מאיתנו לא שכח מדוע אנחנו נמצאים כאן.

באנו לשתף את המלך במאמצי־השלום שלנו, לגייס את עזרתו למיפעל הגדול ולהתדיין עימו על המצב במרחב.

יועציו באו כדי לתחקר אותנו על שאיפותינו, מישאלותינו ורעיונותינו, כדי להניח לפני המלך לפני הפגישה עימנו תמונה ברורה. למרות שהכל נעשה באווירה תרבותית צרפתית־ערבית מעודנת, התנהל הכל בשיא של יעילות. מסופקני אם לרשות ראש־הממשלה בישראל עומד צוות כה יעיל ומעולה — שלא לדבר על הרמה התרבותית.

בסוף הערב חיברנו ביחד רשימה של ארבעה ראשי־פרקים, שיוגשו למלך לקראת הפגישה העיקרית.

אחר־כך נסענו למלון — אותו המלון שבו התקבלו, בשעתו, ההחלטות הגורליות של „ועידת־רבאט״, שהכיר באש״ף כבנציג החוקי הבלעדי של העם הפלסטיני. מילות־הקסם „אורחי הוד מלכותו״ פתחו את הדלתות. לא ביקשו מאיתנו תעודות. זהו מלון יפהפה, בטעם ערבי בולט.

המשכנו שם בהתייעצות בינינו עד 3.00 בבוקר. את הנוף ראיתי רק למחרת בבוקר, כאשר פתחתי את וילונות חלוני וראיתי לפני את המראה המרהיב של העיר רבאט והאוקיינוס.

שמלות בשוק

למחרת היום חיכינו. המלך הוא השליט העליון של מארוקו, והוא נוהג להחליט בעצמו כמעט על כל עניין חשוב. הוא מנהל מילחמה בדרום, במחתרת הפוליסאריו במידבר אל־צחרה, מפקד על הצבא ומנחה את כל זריעות השילטון.

בשעות ההמתנה נערך דו־שיח־ענק בין הישראלים והפלסטינים — אחד מאותם מאראתונים של חילופי־דיעות שהפכו אותנו למומחים בענייני־אש״ף, ואת הפלסטינים למומחים בענייני ישראל. כמו תמיד גילגלנו עשרות תוכניות אפשריות לקידום תהליך השלום, הסברנו לבעלי־שיחתנו אילו צעדים של אש״ף דרושים כדי לשנות את דעת־הקהל בישראל, וביקשנו לדעת מה יכולים אנחנו לעשות כדי לחזק את מגמת־השלום במחנה הפלסטיני.

בין הרעיונות שנדונו באותו יום היו שניים שפורסמו בינתיים, אף שלא התגשמו: ביקור של מישלחת־שלום ישראלית בביירות (הכוונה היתה לראשית 1981, לפני שמישהו חלם על ביקורו של אריאל שרון שם) והזמנת מישלחת ישראלית למושב המועצה הלאומית הפלסטינית, שנערך באפריל 1981 בדמשק. שתי היוזמות פוצצו על־ידי אנשי חזית־הסירוב.

(כמו שנוהג סרטאווי לומר מאז: „מי שלא היה מוכן לקבל את פניו של הגנרל פלד, קיבל את הגנרל שרון. מי שלא רצה להזמין לביירות את אנשי־השלום הישראליים, הזמין למעשה את צה״ל.״)

יצאנו לשוטט קצת בעיר — שלושה ישראלים ופלסטיני אחד. הסתובבנו בשוק, לבדנו בקרב ההמון הסואן, קנינו מזכרות לנשותינו (שנאלצו לאחר־מכן לא פעם להמציא סיפורים שונים, כדי להסביר איך השיגו שמלות מארוקאיות מובהקות.) מתי פלד עט על חנויות־הספרים בשוק ופישפש בין הספרים הישנים, בתיקווה למצוא מציאה. התעניינתי בחנות שהיו בה 12 סוגים שונים של תמרים.

סרטאווי צילם כמה צילומים. חבל שלא היה עימנו צלם מיקצועי — אך ידענו כי את דבר פגישתנו במארוקו לא נפרסם במשך זמן רב, ואולי לעולם לא.

בערב אכלנו במועדון שערי שמיים, בקומה העליונה של המלון. זכורני חווייה בלתי־רגילה: אחרי שרקדנית מיקצועית רקדה ריקוד־בטן ערבי, מן הסוג המוכר, קמה צעירה, לבושה במיכנסיים אירופיים, והחלה רוקדת לבדה. היא רקדה בתנועות מארוקאיות, פשוטות וקצובות, כמעט בלי לזוז. ואחרי כמה דקות הצליחה להפנט ממש את כל הנוכחים. זה נמשך ונמשך, התיזמורת נכנסה לטראנס, וקסם מוזר שרר באולם. עד היום איני יודע אם היתה זאת רקדנית מיקצועית, או סתם אורחת שבא לה לרקוד.

ארנון, על כל פנים, באדיבות האירופית המסורתית שלו, ניגש אליה והודה לה. **הוא לא אמר לה כי הצליחה להקסים אורחים מישראל.**

סוס וגמל

ביום שלאחר מכן, היום האחרון של שנת 1980, באה הידיעה: המלך ממתין לנו.

נסענו בשיירה קטנה, מרחק של 40 קילומטרים, אל חוותו של המלך, אי־שם בין רבאט וקאזאבלנקה. שני היועצים — אחמד בן־סודה ואחמד אל־גדרה — תידרכו אותנו מראש. אין לנו מה להסביר למלך. כל מה שנדון בשיחה המוקדמת, כבר ידוע לו. „הוא יודע את אורך הצוואר של אבנרי ואת דרגתו של פלד,״ כפי שניסחו זאת. תחת זאת מוטב שנתרכז ברעיונות לעתיד.

ואכן, במהלך הפגישה הסתבר כי היועצים עשו עבודה מצויינת. הם ישבו עם המלך במשך שלוש שעות, ומסרו לו בדייקנות תמציתית כל מה שנאמר בשיחתנו. יכולנו להתרכז בעיקר.

בהגיענו לחווה, הכניסו אותנו לאולם־אורחים, וביקשו מאיתנו להמתין מעט. המלך עדיין סועד ארוחת־בוקר.

ישבנו, החלפנו בדיחות כדי להקל על המתח (בן־סודה וארנון התחרו ביניהם בבדיחות ערביות ויהודיות, והסתבר כי כמה מן הבדיחות זהות אצל שני העמים. למשל, היהודי שהבטיח לאציל הפולני ללמד את סוסו לקרוא הוא גם ערבי, שהבטיח לסולטאן ללמד את הגמל שלו לקרוא.)

באמצע השיחה נכנסו כמה משרתים, לבושים בכפתאנים לבנים ותרבושים אדומים (הקרויים באירופה „פאס״, על שם העיר המארוקאית) והגישו לנו יוגורט טרי, שכדוגמתו לא טעמתי מעולם. „זה ישר משולחנו של המלך,״ הסביר היועץ, „הוא מגדל כאן בעצמו פרות משובחות.״ אחר־כך הגישו חרירה עם חלב.

לפתע נכנס המלך. הוא היה לבוש כאחד האדם, וגם התנהג כך — בצניעות, בפשטות. (שמחתי שהוא לבש בלייזר כחול, בעל כפתורי־נחושת ומכנסיים אפורים — כי בניגוד לפלד ולארנון, שהביאו חליפות, הבאתי עימי רק בלייזר כחול. „ענדתי עניבה רק מפני שח׳אלד אל־חסן רגיל לענוד תמיד עניבה,״ חייך המלך.)

הכל היה נעדר פורמליות. הוא לחץ את ידינו, בזה אחר זה, כאשר הוצגנו לפניו.

מראה העיר רבאט

היהודי הפולני הפך לווזיר ערבי

* אופירה נבון, אז אופירה ארז, כנציגת העולם הזה, הימנית בתמונה.

** עם בנו יורש־העצר סידי מוחמד, ובתו לאלה מרים.

הקשר המרוקאי

(המשך מעמוד 11)
המציג היה ח'אלד אל־חסן. המלך הוביל אותנו אל מישרדו, במרחק של כמה צעדים, וישב מאחורי שולחן־כתיבה. בחדר ריחף ריח עדין של קטורת. הסתדרנו מולו בחצי גורן עגולה. הצטרף אלינו אדם שתקני, לבוש בחליפה, שכמעט לא דיבר במשך כל הפגישה. היה זה הגנרל אחמד דלימי, ראש שרותי־הביטחון של מארוקו, מפקד המערכה הצבאית בדרום, איש־אמונו של המלך.

„שמעתי שהבאתם עימכם גנרל," התלוצץ המלך, בהתכוונו למתי פלד, „לכן ביקשתי שיהיה נוכח גם גנרל מצידנו."

דלימי נהרג השבוע בתאונת־דרכים, אחרי פגישה עם המלך.

אחרי שיחת־חולין, שבה הצליח המלך בטאקט מושלם להפיג כל מתח ולהשרות אווירה נעימה, פתח מתי פלד את הדיון מצידנו בערבית. המלך עצמו דיבר בשיחה זו ערבית בלבד, וסרטאווי תירגם לאנגלית. אך מדי פעם, כאשר היה נדמה למלך כי סרטאווי טועה בבחירת המילה, התערב בתרגום וסיפק את המילה הנכונה. הסתבר כי הוא אינו מצטיין רק בצרפתית, אלא מדבר היטב גם אנגלית. אך כמו דוברי־צרפתית רבים, אין הוא שש לדבר אנגלית, מחשש פן אינו מדייק בדיבורו.

„קיבלתי את רשימת ההצעות שלכם," אמר המלך, בנימה עניינית מבלי להעזר בנייר, „הבה נדון בהם ונראה מה ניתן לעשות בשעה זו."

„אמרו שאני מג'נון!"

אני מודה שהמלך שבה את ליבי מן הרגע הראשון.

במשך שתי פגישותינו עימו, שאלתי את עצמי: מדוע הוא עושה זאת?

אין למלך מארוקו שום עניין ישיר בסיכסוך הישראלי־פלסטיני. הוא רחוק מזירת־הקרב. גם אריאל שרון, ברגעיו המטורפים ביותר, לא יעלה על דעתו לפלוש למארוקו. חסן יכול היה לשבת מן הצד, ולהשמיע את הסיסמות השדופות והפופולריות על „מאבק לנצח".

יש הסבורים כי המלך מופיע כאיש־שלום כדי לשפר את מעמדו בארצות־הברית. איני מאמין בכך. מעמדה של מארוקו, כבעלת־ברית ותיקה של ארצות־הברית, מובטח.

המלך פועל מתוך מניעים אלטרואיסטיים. מכל ראשי המדינות הערביות, הוא המנהיג שפעל בעיקביות הרבה ביותר למען השלום הישראלי־פלסטיני. פגישתנו זו היתה הוכחה לכך.

הרי לנו, שלושת אנשי־השלום מישראל, לא היה מה להציע. מעולם, בשום פגישה מדינית עם מנהיג ערבי כלשהו, לא העמדנו פנים כאילו יש בידינו לספק מה שאיננו יכולים לספק. אנחנו נציגים של מחנה קטן, המייצג רעיון גדול, אך לא כוח פוליטי גדול.

לא יכולנו לתת דבר למלך, ולא היה לו דבר להרוויח מפגישתו עימנו. אך הוא קיבל אותנו כאחים־בנפש, מפני שהוא חש במחוייבות עמוקה לעניין השלום.

המלך עצמו הזכיר לנו כי עוד בשנת 1958 עשה מעשה שכמעט לא־ייאמן. בנאום פומבי בביירות השמיע אז, בשפה הערבית — לפני 25 שנים! — קריאה להכיר במדינת־ישראל ולהכניסה לליגה הערבית. „זה גרם לשערוריה בכל רחבי

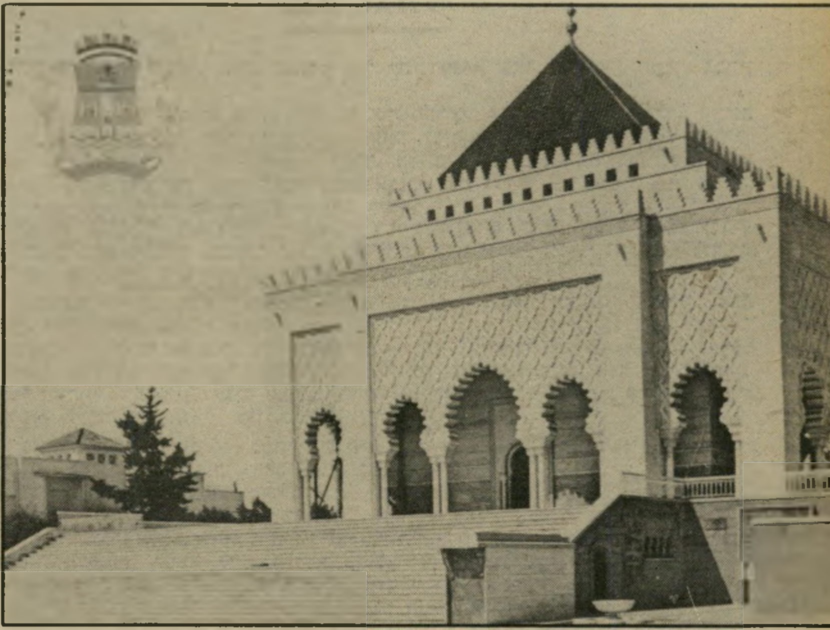

המאוזולאום של מוחמד ה־5 ברבאט
גיבור לאומי, פטרון היהודים

העולם הערבי," סיפר לנו. „אמרו שאני מג'נון (משוגע). אבל דבקתי תמיד בגישה זו!"

הופתעתי, כי הדבר נודע לי לראשונה. הרעיון של הצטרפות ישראל לליגה הערבית (שהיתה הופכת אז, כמובן, לליגה מרחבית) הוא רעיון ישן שלי, שאותו הכללתי במינשר העברי אשר בחיבורו השתתפתי ב־1957. יוזמה זו של חסן ה־2 קדמה בשבע שנים ליוזמתו ההיסטורית של נשיא תוניסיה, חביב בורגיבה, שנשא ב־1965 נאום היסטורי במחנה־הפליטים ביריחו והטיף לשלום עם ישראל. (לא מכבר סיפר לי אליאס פרייג', שהיה עד־ראייה, כיצד התפרצו הפליטים כלפי המנהיג התוניסי, קיללו אותו ואף יידו בו אבנים. הוא חולץ בקושי מזעם ההמון גם במחנה דהיישה, ליד בית־לחם.)

כעבור שנה באוקטובר 1958, כיהן חסן, אז יורש־העצר, כיושב־ראש של ועידה למען השלום אשר כונסה בפירנצה, ביוזמת ראש־העירייה האגדתי, ג'ורג'יו לה־פירה. לוועידה זו הוזמנו ישראלים וערבים, והיא אורגנה למעשה על־ידי ג'ו גולן, עוזרו של נחום גולדמן. היא פוצצה על־ידי שרת־החוץ גולדה מאיר, שהתעקשה שלא לשלוח לשם את פעילי מחנה־השלום הישראלי, אלא את פקידי מישרד־החוץ, ובראשם ראובן שילוח, שהיה ידוע לערבים כאוייב מושבע של המחנה הלאומי הערבי. הערבים נטשו את הוועידה.

פרט פיקאנטי: עוד לפני כן, במאי 1956, חמישה חודשים לפני מילחמת־סיני, הסכים יורש־העצר, מולאי חסן (כפי שנקרא אז) להצטלם בחברת נערה ישראלית. היתה זאת אופירה ארז, שנבחרה על־ידי העולם הזה כ„צברית 1956", ושנשלחה על־ידינו לקחת חלק במיפגש עולמי של נציגות־עמים. התמונה הופיעה בגליון העולם הזה (971) מיום 24 במאי 1956. לימים נישאה אופירה ארז ליצחק נבון, וכעת היא רעייתו של נשיא־המדינה.

אין זה מיקרה שהפגישה הראשונה בין משה דיין ושליחו של אנוור סאדאת, ערב הביקור בירושלים, נערכה על אדמת מארוקו. חסן ה־2 היה השושבין של פגישה זו, שבה הבטיח דיין לאיש־אמונו של סאדאת שממשלת־בגין תחזיר את כל סיני, עד המילימטר האחרון, תמורת שלום עם מצריים.

איני רואה את עצמי חופשי לספר כאן על מה שדובר ונדון בפגישה זו, שנמשכה

פלד, ארנון, אבנרי ושומר מארוקאי במאוזולאום של מוחמד ה־5
„למען אסטראטגיה של שלום —

ארנון, פלד ואבנרי במסיבת־עיתונאים בתל־אביב
— לשמור על התחמושת!"

כשעתיים, ושבה דיברנו כולנו באופן מעשי ותמציתי. שני הצדדים העלו רעיונות והצעות, שהתאימו לאותו זמן.

יהודי מארוקו

חסן ה־2 כיהן אז כיושב־ראש ועדת־המישנה של הליגה הערבית לענייני ירושלים, ועל כן היה פעיל בענייני ישראל־פלסטין במישור הבינלאומי והבינערבי. הוא העלה באוזנינו כמה רעיונות שהדהימו אותי בהעזתם. נתחנו בהרחבה את המצב במדינות הערביות השונות, בכל הנוגע ליחסן לשלום. (במשך השנים גיליתי לקוראי העולם הזה מידע רב מסוג זה, שנמסר בפגישות כאלה, מבלי לגלות את המקורות. זוהי התשובה למי שתמה לא־פעם כיצד זה צודק שבועון זה כמעט תמיד כשהוא מנתח תהליכים בעולם הערבי. זהו גם ההסבר לזילזול שבו אנחנו מתייחסים ל„מומחים" ול„פרשנים", השואבים את המידע שלהם ממאמרים בעיתונים ערביים.)

דיברנו על ממשלת ארצות־הברית, על מדיניותו של ואלרי ז'יסקאר־ד'אסטן וסיכוייו לנצח בבחירות*, על המתרחש בסוריה, בסעודיה ובשאר מדינות־ערב.

אך הנושא שהיה קרוב ביותר לליבו של המלך היה עניין יהודי־מארוקו.

מחוץ למארוקו, יש כיום שלושה ריכוזים עיקריים של יהודים מארוקאיים: בישראל, בצרפת ובקנדה. חסן עדיין רואה את עצמו כמי שקשור עימם, וכמי שיש לו מחוייבות לגורלם. כי לא זה בלבד שאביו הנערץ, מוחמד ה־5, היה ידוע כפטרון היהודים, אלא שכל מישפחת־המלוכה לדורותיה, עוד מימי השילטון המוסלמי בספרד, סימלה את יחסי־הגומלין הידידותיים בין מוסלמים ויהודים. זוהי המישפחה השריפת. („שריף" הוא התואר של אדם שהוא צאצא ישיר של הנביא מוחמד) עליית יהודי מארוקו לארץ לא היתה אפשרית אילו היה למוחמד ולחסן יחס אחר ליהודים.

חסן דיבר על היהודים המארוקאיים באהבה, והיה ניכר כי הוא מוטרד על־ידי העובדה שבישראל משמשים יהודי־מארוקו כעמוד־השדרה של מיפלגה אנטי־ערבית. הוא ביקש לדעת: מדוע? מה גרם לכך?

בשתי השיחות שלנו, ניסינו — איש־איש לפי הבנתו — להסביר תופעה זו. הזכרתי כי כמם־כף בצה"ל במילחמת־העצמאות היתה לי כיתה של יוצאי־מארוקו, וכי אלה הצילו את חיי כאשר נפצעתי. הבעתי את דעתי כי השינאה למערך היא שהביאה את המארוקאים לזרועות הליכוד, וכי יהודי־מארוקו יצטרפו למחנה־השלום, ואף ימלאו בו תפקיד מרכזי, כאשר תחזור להם גאוותם העצמית, שנגזלה מהם.

נושא זה היה קרוב ללב המלך יותר מכל נושא אחר. הוא שאל מה יש ביכולתו לעשות כדי להזכיר ליהודי־מארוקו את יחסם המסורתי לאחווה מוסלמית־יהודית, אילו יוזמות הוא יכול לנקוט. היה ברור כי בנושא זה הוא מוכן לכל מעשה.

בצאתנו מן הפגישה ליווה אותנו המלך אל פתח הביתן. נפרדנו ממארחינו ומן הפלסטינים, ונסענו לקאזאבלנקה.

היתה לי הרגשה מוזרה כשעברתי בעיר זו, שעליה שמעתי כה הרבה מידידים מארוקאיים. נסענו לנמל־התעופה הנהדר שלה, הקרוי על שם אביו של חסן, המלך מוחמד ה־5, הגיבור הלאומי של מארוקו, מנהיג מילחמתה לעצמאות.

הוכנסנו לאילם האורחים המכובדים, שתינו את התה הטוב ביותר ששתיתי מימי.

(המשך בעמוד 64)

* הוא הובס כעבור כמה שבועות בבחירות, שבהן נבחר פראנסואה מיטראן כנשיא צרפת. לפני כן הוזמנתי, לפי בקשת חסן מלך מארוקו, לפגישה סודית בארמון אליזה, ויועצו המדיני הבכיר של ז'יסקאר ביקש ממני לדווח על פגישתנו עם המלך ועל פעילות **המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני**. גם בפגישה זו נמסר לי מידע רב על המתרחש סביב מאמצי־השלום.

ביפר BEEPER

משרד ראשי: מלון שרתון, רח' הירקון 115 ת"א, טל. 03-288247

ADMARK

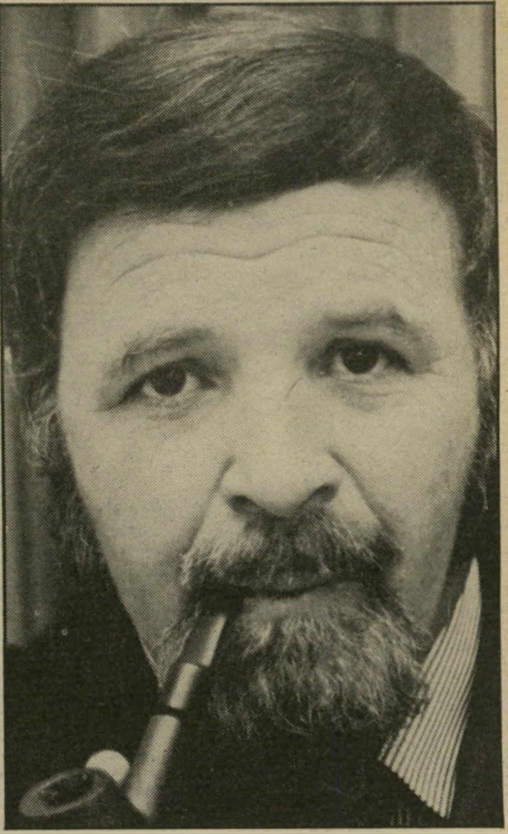

שבח וייס:

„בגין ושרון ייפגשו עם ערפאת!"

שמעתם על חבר־הכנסת מיקי מחו? לא שמעתם עליו? זה החבר־כנסת מיקי בר־זוהר שנעלם מהכנסת לתקופה של שלושה חודשים, ואחר־כך כשחזר בלי שאיש אפילו הבחין בהיעדרו, התחיל לגלות סקופים בבית־השימוש.

אז המיקי בר משהו הזה לא הסתפק בסקופי בית־השימוש שלו, והחליט בכל מחיר לכבוש את כותרות העיתונים. הוא הציע כי הכנסת תגנה את פגישתם של מתי פלד, אורי אבנרי ויעקב ארנון עם ראש אש"ף. מה שמוזר בכל הפרשה הוא, שסיעת המערך, שהחליטה להתנגד לאותה הצעה שהגיש ח"כ הליכוד פינחס גולדשטיין, קיבלה את הצעתו של מיקי בר־זוהר.

שאלתי את ח"כ שבח וייס, הח"כ היחידי שנכח באולם־המליאה בעת ההצבעה, אך נמנע מלהצביע:

● **מדוע לדעתך סירבה סיעתך לתמוך בהצעת גולדשטיין אך תמכה באותה הצעה של מיקי בר־זוהר?**

זהו אחד הדברים המוזרים בכל הפרשה. מיקי בר־זוהר הטעה לדעתי את הסיעה. הוא אמר שיגיש את הצעתו באורח מתון. לבסוף היה נאומו של גולדשטיין נאום ליכודניקי מובהק, ואילו הנאום של מיקי היה חריף ביותר. אני מניח שהסיעה התנגדה להצעתו של גולדשטיין, כי היא באה מצד ח"כ של הליכוד. אבל האמת היא, שמיקי אמר שידבר על האופציה הירדנית ועל תוכנית אלון. איש לא ניחש שהוא ישא נאום שכזה. הוא גרר את הסיעה לחגיגה שלא רצו בה. הרי זה ממש אבסורד — אתה מוריד הצעה של מישהו אחר ותומך בהצעה יותר גרועה!

● **מדוע בעצם נמנעת? מדוע לא הצבעת נגד ההצעה?**

נטיית הלב שלי היתה נגד, אבל זה היה נחשב להפרה כל־כך גסה, שקשה היה לי לעמוד בה. אני אישית סבור כי אם יש אנשים המסוגלים להניע את הצד השני למתן את צעדיו, הרי שהם עושים שרות חשוב לעם ישראל. חשוב שהעולם יידע שיש יהודים העושים נסיונות לדבר עם הצד השני גם כשהוא אוייב קשה מאוד.

● **אתה היית נפגש עם ערפאת?**

לו הייתי משוחרר ממיסגרות מיפלגתיות, כן. אלא שאני מקבל את כללי המישחק. אני אמנם אדם אמיץ, אך לא אמיץ כמו החבר'ה האלה שנפגשו. לולא הייתי מתמלא חרדות לנוכח תגובות הציבור, הייתי אולי מתראה עם ערפאת בחשאי.

● **מי לדעתך ייפגש בסופו של דבר עם ערפאת באופן רשמי?**

לדעתי שרון ובגין. כמו שבגין היה הראשון שנפגש עם סאדאת באופן רשמי, כך הוא יפגש עם ערפאת.

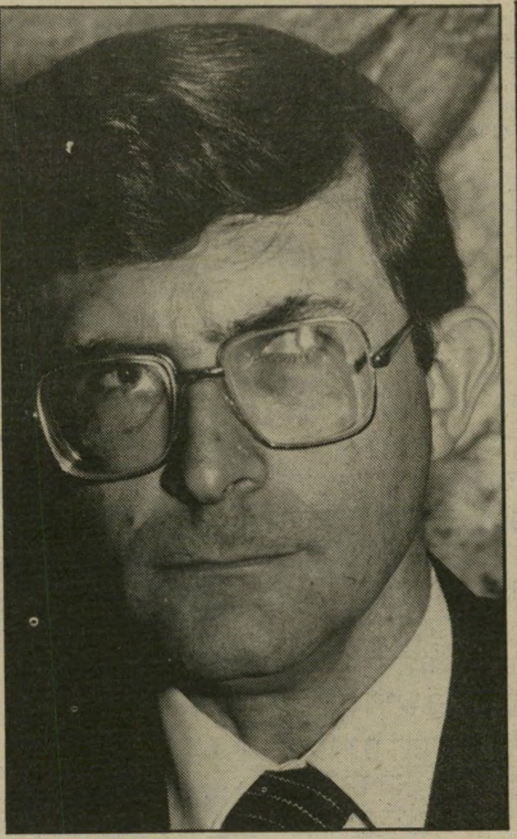

פרופ' דניאל רחמילביץ:

„רק מיקרה אפרסמון אחד!"

אני מודה שעלי זה עבד. הפסקתי באופן סופי ומוחלט לקנות אפרסמונים. למה לי לקחת סיכון? אני יכולה לחיות גם בלי אפרסמונים. אני לוקחת עוד תפוז ואני יודעת למה. פרופסור דניאל רחמילביץ, מבית־החולים „הדסה" בירושלים הוא האיש שעורר את המהומה. כעת עסוק הפרופסור בתיקון הנזק שנגרם. הוא משתתף בערבי־ראיונות, נפגש עם עיתונאים ועם החקלאים, אך לפי כמויות האפרסמונים אצלנו בסופרמרקט ולפי מחירם שירד לפתע פלאים, אני בספק אם הוא מצליח. שאלתי אותו:

● **בפברואר 1982 התריע מישרד־הבריאות מפני הפרזה באכילת אפרסמונים. מדוע רק לאחרי דבריך בטלוויזיה נכנס הציבור לפאניקה?**

אולי מפני שהמידע הגיע לכלי־התיקשורת והתגלגל כמו כדור־שלג. חרף האזהרות לא שמו אנשים לב להתרעת מישרד־הבריאות והגיע אלינו מיספר רב של מנותחים, כך שאי־אפשר היה לעבור על העניין לסדר היום.

● **האם זה הצדיק הפסקת קניית אפרסמונים?**

בהחלט לא! האיסור חל רק על אנשים שנותחו בקיבתם. אנשים בריאים יכולים בהחלט לאכול אפרסמונים, אך לא בהפרזה. אכילה של 7־8 אפרסמונים ביום יוצרת מיקשה, החוסמת את המעיים. אנשים בריאים רשאים לאכול 3־4 אפרסמונים ביום.

● **מה דעתך על כך שכתוצאה מדבריך הענף חוסל למעשה?**

הענף לא התחסל. תגובת הציבור לא היתה מוצדקת. אין צורך לחדול לאכול אפרסמונים, שהם פרי טעים מאוד.

● **החקלאים כועסים עליך?**

בהחלט לא. הם יודעים שמהפעם הראשונה הדגשתי כי מדובר רק במיקרים של מנותחי בטן.

● **מיספר המנותחים כתוצאה מאכילת אפרסמונים פחת מאז הפירסום?**

כן מאז הפירסום היה לנו רק מיקרה אחד, וגם הוא הפסיק לאכול אפרסמונים לפני שבועיים.

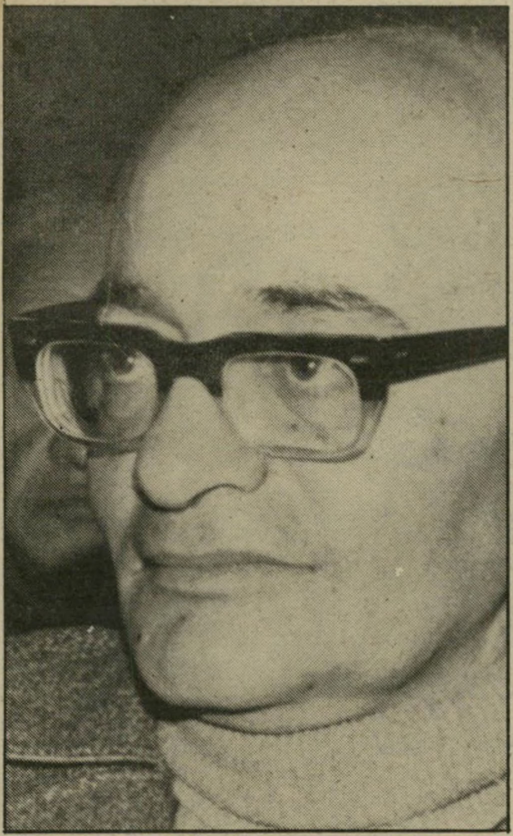

עוזי בורשטיין:

„בלי שאמרו לי מה להגיד!"

אריק שרון לומד היטב את תשדירי הפירסום ברדיו. עובדה: הוא אמר בשבוע שעבר לברית־המועצות שיש על מה לדבר. פניתי לעוזי בורשטיין, דובר רק"ח, ושאלתי אותו:

● **מה דעתך על דבריו של אריק שרון, שקרא לברית־המועצות לדבר עם ישראל?**

ההכרזה של אריק שרון היא לא־רצינית. בסך־הכל היא מיועדת לאיים על האמריקאים, כדי שיקבלו את תוכניתו בקשר ללבנון, ויסכימו לסיפוח הגדה ולהמשך ההתנחלויות.

כידוע, ברית־המועצות אמרה — ועדיין אומרת — ששינוי ביחסים בינה ובין ישראל יתכן רק עם שינוי המדיניות של ממשלת־ישראל. אם תסכים ישראל לסגת מלבנון ולסגת מהשטחים שכבשה ב־1967 ולהכיר בזכות העם הפלסטיני להקים את מדינתו העצמאית בצד מדינת ישראל — יבוא שינוי ביחסים בין ישראל לברית־המועצות.

● **האם שמעת תגובה ממוסקבה על הודעת שרון?**

היתה תגובה סובייטית. היא ניתנה ביום הראשון בביירות על־ידי סגן־המנהל של המחלקה לקישרי־חוץ של הוועד המרכזי של המיפלגה הקומוניסטית של ברית־המועצות.

● **למה דווקא בביירות?**

כי הוא מבקר שם כעת בראש מישלחת. שמו יבגני ברוטנסס, והוא נתן את אותה התשובה שנתתי לך, בדיוק, בלי שדיברתי עימו ובלי שאמרו לי מה להגיד.

ארל ויליאמס:

„תרדי ממני. אני שונא להפסיד!"

פגשתי את ארל ויליאמס ביחד עם אולסי פרי מייד אחרי ההפסד של מכבי, על כוס בירה במועדון תל־אביבי. חוץ מזה שהוא היה מת שנקרא „מבואס" לאללה מהכישלון (אולסי בכה כמו ילד קטן) הוא היה די מאושר לספר לי שהוא מתחתן עם החברה ההולנדית שלו, אניטה, בהרלם. איזו הרלם? לפי המוצא הלאומי של הכלה המיועדת, שהיא דוגמנית במיקצועה, יש להניח שבהרלם ההולנדית. ארל לא הפסיק לקטר ולקלל. שאלתי אותו אם הקללות הן לציטוט, והוא אמר שכן. אז בבקשה, בתרגום חופשי מאנגלית.

● **ארל, למה הפסדתם?**

כי שיחקנו כמו חרא, פשוט שיחקנו כמו בני זונות מטומטמים. בגלל זה הפסדנו.

● **אולי הפסדתם כי דינו מנגין הוא גדול?**

דינו מנגין משחק כמו חיה. הוא לא עושה חשבון לאף אחד. הוא דוחף, הוא מרביץ. הוא לא שחקן גדול. אולי הוא גדול במימדים שלו, וזה הכל.

● **למה בכל זאת האיטלקים ניצחו?**

כי הם שיחקו לפי החוקים, לא מפני שהם שיחקו כדורסל טוב. הם הקפידו על החוקים, והם הקפידו למלא את הוראות המאמן שלהם. אם את שואלת אותי, אז המאמן שלהם ניצח במישחק. לא הם.

● **ומה עם המאמן שלכם?**

המאמן שלנו עשה כמה שגיאות. היה שלב במישחק שהוא הוציא את כל השחקנים הגבוהים מהמיגרש, והשאיר רק את הנמוכים. והרי הגדולה של האיטלקים היא בכך שיש להם שחקנים גבוהים! השחקנים שיחקו לפי השיטה של דמיקו, שהיה פעם המאמן של מכבי תל־אביב. יש להם מאמן אמריקאי שמאמן אותם כנראה באותה שיטה. חוץ מזה, תרדי ממני. אני שונא להפסיד!

אילנית:

„המון מיכתבי מעריצים ממצריים!"

נו, מה אתם אומרים על אילנית? הבחורה הפכה אלילת־זמר ברחוב הערבי. לא רק בישראל, גם במדי־נות השכנות. עובדה. היא מקבלת עשרות מיכתבי־מעריצים ממאזינים ערביים, והיא מתכננת מסע הופעות במצריים.

● **חנה, מתי התחיל הרומן שלך עם הקהל הערבי?**

ביקשו ממני להשתתף בתוכנית־רדיו, שנקראה מישראל באהבה. התוכנית משודרת כל יום שני וחמישי, ומאזינים לה בכל הארצות השכנות, במצריים, בירדן, וכמובן גם הציבור הערבי בישראל ובשטחים. רואיינתי בתוכנית, השמיעו שירים שלי, וזהו. התחילו להגיע מיכתבי מעריצים.

● **מניין?**

מהכפרים הערביים בארץ, מרצועת עזה ואפילו ממצ־ריים. היה מיכתב אחד מרגש במיוחד של סטודנט מצרי. הוא כתב לי שהחדר שלו מלא בתמונות שלי. לא יודעת מאיפה השיג את התמונות, והוא כתב לי שהוא רוצה שאבוא להופיע.

● **ואת תבואי?**

אני מתארגנת כעת לנסיעה. המישרד שלי מטפל בזה.

● **את חושבת שזה זמן מתאים לזמרת ישראלית לנסוע למצריים?**

תראי, אני לא נוסעת מחר. זה יקח קצת זמן, אני מקווה שעד שאסע המצב יהיה יותר טוב.

● **נהנית להשתתף בתוכנית בערבית?**

מאוד נהניתי, ומאז אני מוצפת הצעות להופיע ולהתר־ראיין לקהל ערבי. בינתיים התראיינתי בתוכנית לאשה הערבית. זו היתה תוכנית יותר אישית. שאלו אותי על חיי כאשה, על הילד שלי — יותר נושאים נשיים.

דינו מנגין:

„מת להחליף את מיקי ברקוביץ!"

מה אני יכולה לעשות? אני יודעת שבגללו הפסדנו את המישחק ב„יד אליהו", אחרי שבע שנים שבהן מכבי לא הפסידה אף פעם בבית. אני יודעת גם שבפעם האחרונה שבה מכבי הפסידה זה היה ל„מו־בילג'רג' וארזה", ושאלכס גלעדי שידר את המישחק הזה ושדינו מנגין שיחק במישחק הזה — אבל למרות כל הדברים האלה, אני משוגעת על דינו מנגין. ולא רק אני, כל הקהל העצום שנכח ב„יד אליהו" ביום החמישי שעבר, ושבכה על ההפסד, ושטען שמה שקורה שם יותר גרוע ממה שקרה בבורסה, כל הקהל הזה מחא כפיים לדינו מנגין ולחץ לו יד. אז ב־2 בלילה שאחרי הניצחון שאלתי את מנגין המנצח:

● **מה אתה מרגיש אחרי שניצחת את מכבי תל־אביב?**

כשאתה מנצח קבוצה כל־כך גדולה וחשובה כמו מכבי, זה דבר גדול. שנים חלמתי לנצח את הקבוצה הזו, שיש לה שחקנים מצויינים. והנה, היום עשינו את זה. אז כמה שזה אולי עצוב לכם, אני שמח מאוד!

● **אתה יודע שהקהל הישראלי אוהב אותך?**

כל פעם שאני בא לכאן אני מרגיש שאוהבים אותי כמו שאוהבים אותי באיטליה. וזו הרגשה נהדרת. בכלל, אני חושב שהקהל הישראלי יותר ספורטיבי מהקהל האיטלקי. אני לא חושב שקהל איטלקי היה מוחא כף לשחקן של קבוצה יריבה, גם אם ישחק מצויין. הקהל האיטלקי יותר אמוציונאלי.

● **למה שלא תעבור לשחק במכבי תל־אביב?**

אני בא לישראל מאז שאני בן 16, ואני מכיר את האנשים. אני תמיד אומר שאני מת לשחק במכבי תל־אביב.

● **מיקי ברקוביץ אומר שהוא עוזב בעונה הבאה. למה שלא תבוא להחליף אותו?**

מת להחליף אותו אילו זה היה אפשרי.

● **מדוע זה אינו אפשרי?**

כי מכבי לא קנה אותי. אני לא שחקן אמריקאי. אם מכבי קונה אותי, היא צריכה לקנות אותי מהקבוצה שלי, וזה סיפור של הרבה מאוד כסף. לא מאמין שהם יוציאו את הכסף הזה. אבל את יודעת מה? נסי לשכנע אותם.

באיזה תנאי יאות יוסף בורג להיות נשיא, במה השקיע משה שחל

ומיהם היורמים והעמוסים שסירבו לחתום על עצומת „די"

■ מזכיר סיעת המפד"ל בכנסת, **אריה האן**, נשאל אם לדעתו יאות הד"ר **יוסף בורג** לרוץ לנשיאות. „אם זה יהיה אפשרי שהנשיא יהיה גם שר־הפנים, אז כן," השיב האן.

■ האן היה מדוכא מאוד בשבוע שעבר. הוא היה שקוע מעל לראשו בבורסה והפסדיו היו נכרים. מצב־רוחו אף השפיע על אחת ההצבעות שהיו חשובות למפד"ל. בהצעה לסדר של ח"כ **מיכאל קליינר**, שהציע חובת תפילת־בוקר בבתי־ספר חילוניים, נפלה ההצעה לדיון במליאה על חודו של קול, כשהמפד"ל אינה משיגה נוכחות מלאה.

■ ב„יום השני השחור" של הבורסה עמדו כמה מח"כי המערך במיזנון. **רענן נעים** הביט בפליאה בחליפתו של **משה שחל**, והתפעל מהרפעתו המהודרת של חברו לסיעה. שחל נראה רגוע ובמצב־רוח טוב. שאל אותו נעים: „מה, לא הפסדת בבורסה?" לידם עמדה מזכירת סיעת שינוי בכנסת, **רינה מנור**, המכירה את אהבתו של שחל לביגוד יקר והיא ענתה במקומו: „לא, הוא השקיע בחליפות."

■ למנור יש גם הסבר מדוע רצה ח"כ הליברלים **צבי רנר** כל־כך להיבחר לוועדה למינוי קאדים. „הוא לא מבין מה זה קאדים. הוא בטח חשב שזה קאדילאק."

■ בדיון במליאת הכנסת, שעסק בהצעות־לסדר על פגישת ראשי המועצה לשלום ישראלי־פלסטיני וראשי אש"ף, היתה ח"כ התחיה **גאולה כהן** מתוחה ביותר, ודיברה בקול רם ובעצבנות עם הח"כים שבסביבתה. יושב־ראש הישיבה, משה שחל קרא לעברה: „אני מבקש שתפסיקי לנהל מגעים עם הח"כים מסביבך." העיר ח"כ מפ"ם, **יאיר צבן**: „זה במקום לנהל מגעים עם אש"ף."

■ בוועדת־הכספים התנהל דיון על אירועי הבורסה. ח"כ העבודה **אריק נחמקין**, ניסה על־ידי סיפור להביע את דעתו בעניין. כש**חיים בר־לב** היה קצין בצבא התלקח אוהל. הוא קרא את חייליו למיסדר והתחיל לשאול בקולו האיטי: „מי מוכן להתנדב..." הוא לא סיים את המישפט והאוהל נשרף כליל. בר־לב שיחרר את חייליו ואמר: „אין צורך, אין צורך." הוסיף נחמקין: „עד שנחליט על הבורסה היא כבר תיגמר."

אבא אבן מפלס את דרכו במדריגות מוסיאון תל־אביב, שם נערכה האזכרה לגולדה מאיר. אבן בא באיחור ובקושי הצליח להגיע למקום שנשמר עבורו. המעברים היו חסומים על־ידי בני־נוער שהובאו במאורגן.

■ לאותה ועדה באו מפוני המושב די־זהב, שהתפנו לפני שאר מתיישבי סיני וקיבלו פיצויים מוקטנים. הם ביקשו תוספת. אמר להם ח"כ הליברלים **יצחק („זיגי") זייגר**: „שאר המפונים, שקיבלו יותר פיצויים, השקיעו אותם בבורסה והיום בטח הפסידו. עכשיו יש להם ללא ספק מה שאתם קיבלתם."

■ במחווה לפרופסור **ישעיהו ליבוביץ**, שהתקיימה באוניברסיטת תל־אביב, הוזמן לשאת את דברו המשורר **יצחק („איציק") לאור**. הוא סיפר כיצד היה במגע עם ליבוביץ בחודשים האחרונים. בתחילה, ביום השלישי של המילחמה, הוא נעצר אחרי הפגנה ליד בית־סוקולוב. חבר ששוחרר לפניו השאיר לו את ספר ישעיהו ליבוביץ. לאור השתמש בספר כמישענת לראשו כשנאלץ לשכב על ספסל העץ. אחר־כך הוא סיפר על התארגנות מחתימי קבוצת די, שקראה בתחילת המילחמה להפסקתה ולנסיגת צה"ל לאלתר מלבנון. „היינו עייפים מרוב טלפונים. ואחרי שכל ה,יורמים' וה,עמוסים' סירבו לחתום, התפנה קו הטלפון בביתו של ליבוביץ. הקראתי לו את הטקסט ומייד אחרי ששמע את המילים „יסוג צה"ל לאלתר," אמר „טוב מאוד טוב מאוד." צנחנו, כל המטלפנים, על הכיסאות באנחת רווחה." לאור התכוון בדבריו לסופרים **יורם קניוק** ו**עמוס עוז** שסירבו לחתום על העצומה.

■ בסוף דבריו הוא קרא שיר שהדהים אפילו את ליבוביץ. „בלכסיקון יהיה כתוב / ישראל. מדינה. התקיימה עד סוף המאה. עם עתיק של רועים בנדודיו עבר / את פלסטין. הוליד בנים ונאסף אל אבותיו. הבנים נסעו באוניות ובמטוסים / אחרי היילולת דמים.

■ בוועידת ההסתדרות שהתקיימה בקיבוץ שפיים נאם נציג רפ"י **יצחק סלוקי**, וטעה בלשונו. „צה"ל יצא לבער את קיני המחבלים בצפון לבנון," אמר כשהסביר את מטרות המילחמה. כשראה שקהל המאזינים משתומם מיהר לתקן את עצמו.

■ הפרופסור לפילוסופיה **אסא כשר** שפע אימרות־כנף בכינוס של קבוצת שטח משוחרר, שנועד לגייס כספים כדי לחדש את הטור שלהם בימי השישי בעיתון הארץ. אמר כשר: „החזון של **יובל נאמן** זה שבשמיים יהיו חלליות ולוויינים ועל האדמה יהיו חללים ולוויות."

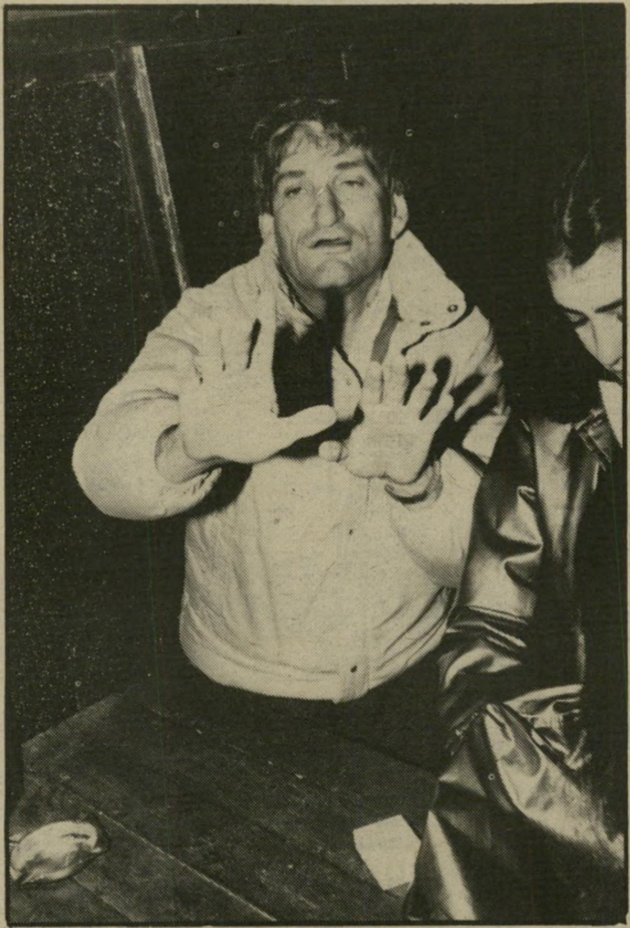

אביגדור בן־גל מפקד פיקוד־צפון לשעבר, מניף את ידיו לעבר הצלמת שלא תצלם אותו. בן־גל, המכונה יאנוש, נכח באירוע חברתי שמשתתפיו האחרים, אף הם קצינים גבוהים, חלקם במילואים, שרו שירי־מולדת. הוא ישב בצד רוב הערב והיה מכונס בעצמו.

■ באותו כינוס, שנערך תחת השם ציונות ודמוקרטיה, סיפר **עודד פילבסקי**, אחיו של **מאיר פעיל**, על ניסיונו בנישול ערבים. „בשנת 1951 הייתי חבר קיבוץ משאבי־שדה בנגב. היה אז חורף טוב מאוד, עם הרבה גשמים, ויבול שעורה טוב. הבדווים זרעו. לפני שהספיקו לקצור, גירשו אותם לגדה המערבית ואז באנו אנחנו, חברי הקיבוצים, ובאופן קולקטיבי ומאוד סוציאליסטי קצרנו את השעורה שלהם."

■ רבים תהו מדוע לא שודרה בסוף מהדורת השבוע יומן אירועים רשימת מכיני הכתבות, המכונה על־ידי העיתונאים רשימת הקרדיט. לעורך־הדין **אהרון פאפו**, חבר הוועד־המנהל, יש הסבר. הוא צפה במהדורה, וכשראה את הסרט על ההתנחלות היהודית בלב חברון הוא רגז מאוד, טילפן לבניין הטלוויזיה וביקש לדעת מי עשה את הסרט. פקידה מבוהלת ענתה לו שהכתב הוא **אורי גולדשטיין**. פאפו בטוח שבעיקבות כך לא שודר הקרדיט של המהדורה.

■ תת־אלוף (מיל') **מאיר ניצן**, שנבחר כנציג המערך לבחירות המוניציפליות בראשון־לציון, חגג את בחירותו בדרך יוצאת־דופן. הוא בא לביתו של ראש־עיריית גבעתיים, **יצחק ירון** וקיבל במשך שעתיים תמימות הסבר מרתק איך לצאת אל הציבור. ניצן, עד לאחרונה סגן־קצין־אפסנאות ראשי, ביקש לדעת איך הצליח ירון, שהיה אלמוני, להיבחר מול מועמד מוכר כמו **קובה קרייזמן**. ניצן, שמולו עומד **חנניה גיב־**

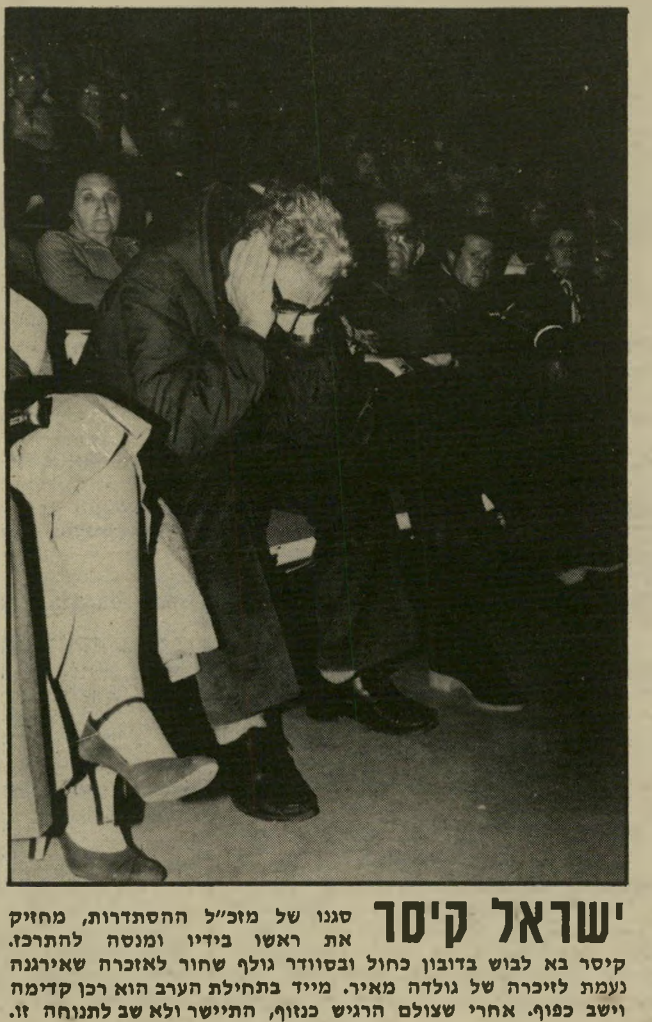

ישראל קיסר סגנו של מזכ"ל ההסתדרות, מחזיק את ראשו בידיו ומנסה להתרכז. קיסר בא לבוש בדובון כחול ובסוודר גולף שחור לאזכרה שאירגנה נעמת לזיכרה של גולדה מאיר. מייד בתחילת הערב הוא רכן קדימה וישב כפוף. אחרי שצולם הרגיש כנזוף, התיישר ולא שב לתנוחה זו.

אנשים

שטיין, היה במילחמה האח־רונה מהדוברים בכינוס הקצי־נים המפורסם נגד שר־הביט־חון.

■ דובר עיריית רחובות **אברי רביב,** ידוע כמי ש־מפציץ את הכתבים המקומיים בחומר רב על העיריה ורא־שה, **יחזקאל הרמלך.** הוא עורך שבועון מקומי, המוצא על־ידי העיריה, ומשמש גם כנציג תלונות התושבים. הוא מספר תמיד באופטימיות ל־תושבים זועמים חסרי־טלפון על כוונת מישרד־התיקשורת להגדיל את מרכזיות־הטלפונים באיזור רחובות. אך לו עצמו אין עדיין טלפון למרות פנ־יותיו הרבות למישרד־התיק־שורת.

■ מערכת יחסים מוזרה נרקמה בין **נועם סמל,** מנ־

חיבק אותו וביקש את סליחתו על היחס הקר שהפגין כלפיו אחרי ששמע שהוא ישראלי.

■ הכתב המדיני של הארץ, **יהודה ליטני,** ידוע כחקיין מעולה של שר־הביטחון **אריק שרון** וסגן־שר־החוץ **יהודה בן־מאיר.** לא אחת הוא מ־טלפן למערכת עיתונו ובשמו של שרון הוא אומר: „אני מבקש שלא תפרסמו את החו־מר שהעביר לכם לפני רגע הכתב שלכם, ליטני.”

■ הסדרן במיזנון הכנסת לא האמין למראה עיניו. או־רח קם והתחיל לצלם, במקום שבו יש איסור מוחלט להכ־ניס מצלמות. האיש, שהיה אורחו של ח״כ העבודה, **ז'ק אמיר,** ביקש את רשותו של שרון שישב לידו להצטלם איתו שהם מחובקים. למראה

בני שליטא מגיש את כף רגלו לרפלקסולוגית ריקי שגיא. שליט״א, ח״כ הליברלים וראש המועצה המקומית מנחמיה, בא לערב־ראיונות שנערך בעפולה, ועל־פי בקשת מפיק הערב, יוסי פאר (העומד בין השניים) הוריד את נעליו וגרביו ונבדק בכף רגלו. שגיא אמרה שבבדיקה היא איבחנה אצלו מחלת אוזן וכבד. שליטא אמר בתגובה שיגש מיד לראות רופא.

לודמילה תיכון אשתו של ח״כ הליברלים דן תיכון, באה בלוויית בעלה לכינוס של דור התמשך של המיפלגה. לודמילה, שבאה מירושלים לבושה היטב, לא התרגשה מהמיספר המועט של המשתתפים שבאו לכינוס. אך היא העדיפה בכל זאת שלא לשבת בתוך האולם, אלא שוחחה בחוץ עם פעילה אחרת של המיפלגה הליברלית.

כ״ל תיאטרון חיפה, וקונסול ערבי לענייני תיאטרון וארי־כיטכטורה. סמל היה אורח סמינר שהתקיים בלונדון ונו־שאו ניהול מוסדות תרבות ואמנות. בכינוס השתתף **בטא זוזו,** נציג כווית. בארוחת־הבוקר שאל אותו סמל מהיכן הוא. זוזו ענה שהוא מלא־סקיה, עיר הולדתו. סמל אמר לו שאם כך הם שכנים כי הוא חיפאי. הכוויתי נבהל, ועבר מייד לשולחן אחר. אחר־כך הוא ניסה להתחמק מסמל. ביום האחרון של הכינוס ראה סמל את זוזו כשהוא אובד עצות ליד תא־טלפון. הוא היה זקוק לאסימון. סמל נתן לו את מבוקשו, והקונסול הכוויתי

הסדרן הצועק אמר אמיר: „המצלמה שלי, המצלמה שלי!”

■ השדרן **גבי גזית** התי־ייחס בתוכניתו יש עניין ל־הוראה שחיילות לא יסעו ב־לילות בטרמפים. „זה באמת מסוכן, כי חיילת שתיקח טרמפ ברכב צבאי באיזור ה־צפון יכולה למצוא את עצמה 45 קילומטר לפחות מיעד ה־נסיעה שלה. ואם היא לא תימלט בזמן, היא תימצא את עצמה תוך שבועיים במרחק 80—100 קילומטר מהיעד ה־מקורי.”

■ **שרגא נצר,** מראשי

מפא״י, סיפר שהוא הכיר את אשתו, **דבורה,** באופן יוצא־דופן. הוא עבר ליד הנהר בעיר הולדתו וראה מישהו טובע. הוא קפץ למים, והציל את הנערה. אחר־כך התחתן איתה.

■ החקיין **יוסי ברק** נש־אל מה סיפר סגן־ראש־הממ־שלה **שימחה ארליך** כש־חזר מניתוח־הלב שלו באר־

צות־הברית. ברק, שחיקה את קולו של ארליך, אמר: „ה־רופאים המליצו שיעשו לי חמישה מעקפים בלב כדי שלא אקח את הליברלים ל־לב.”

■ סגן־נשיא האוניברסיטה העברית **שימחה דיניץ,** הגיב על דברים שנאמרו ב־שמו של ראש־הממשלה, כ־אילו דיניץ הוא כפוי טובה.

גיטה ליבוביץ אשתו של הפרופסור ישעיהו ליבוביץ מעיינת בספר שקיבלה במתנה מהעיתונאי וההיסטוריון יוסף („יוסי”) אלגזי. גיטה ליבוביץ באה בלוויית בעלה למחווה המיוחדת שערכו לו חברים באוניברסיטת תל־אביב בהגיעו לגיל 80. כשראה אותה אלגזי הוא העניק לה ספר בצרפתית, העוסק באיוולת שבמלחמות. הכינוס, שנערך בחסות החוג לספרות באוניברסיטה, כמעט ולא התקיים בגלל קשיים שהערימה ההנהלה על המארגנים.

מנחם בגין דאג, על פי הפירסומים, להשאיר את די־ניץ בתפקידו כשגריר באר־צות־הברית, אחרי המהפך ב־שנת 1977, ואילו דיניץ תוקף כיום את ממשלת בגין. „אני לא מאמין שבגין אמר את זה, כי בגין לא שקרן. יומיים אחרי הבחירות הוא צילצל אלי לוושינגטון ואמר לי: „תמשיך בשליחותך למען עם ישראל.” עניתי שאם יש מי־שהו אחר, אני חוזר לישראל בתוך 24 שעות. הוא לא עשה לי טובה שהשאיר אותי שם. חוץ מזה, זאת טובה להיות בארצות־הברית?”

■ כתב הטלוויזיה **חנן עזרן** סיפר על רגע דרמתי בקארייה העיתונאית שלו. לפני חמש שנים הוא בא ב־לוויית צוות טלוויזיה, לצלם דייר בכפר־שלם, המקבל לידו צו־הריסה על מיבנה שבנה ב־אופן בלתי־חוקי. האיש קיבל את צוות הטלוויזיה בסבר פנים יפות. כעבור שבועות שב עזרן לשם, כדי לצלם את ההריסה. אנשי הכפר כלי־או את עזרן וצוותו בתוך ה־מיבנה, חיברו לדלת רימונים ואיימו שאם תתבצע ההריסה, ימות עזרן בתוך המיבנה.

■ בעיקבות פירסום מאמר התקפה חריף נגד העיתונאי והסופר היהודי־ארגנטיני **יע־קב טימרמן,** במהדורה ה־בינלאומית של ג'רוזלם פוסט, שלח אחד הקוראים בחו״ל מכתב ציני למערכת העיתון, שבו נאמר: „אנו אסירי־תודה על מאמרכם המפתיע והמבריק על טימרמן. מדהים לזכות ב־תמיכה מכיוון כה בלתי־צפוי. ,ליברלים' מאוסים ניסו ללא הפסק לתאר את טימרמן כלו־חם אמיץ לזכויות־האדם, כ־,גיבור'... אנחנו בסך־הכל ני־סינו להרוג אותו או להרוס את נפשו, אך אתם הכתמתם את שמו ואת המוניטין שלו לעולם, קראתם לו שקרן. כל אחד מחברי המערכת שלכם צריך להיות גא בעמדתו הא־מיצה והבלתי־מתפשרת. של־כם בנאמנות — גנרלים וכמה ידידים גרמנים.”

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

אזרח חוזר מתחנות

אנשים

פנינה רוזנבלום תרצה באוניברסיטה הדתית בר־אילן

■ הזמר **צביקה פיק** עובר עתה קורס מזורז בתיפ־עול־מחשב. מלבד הסקרנות הוא עושה זאת מסיבה נו־ספת. צביקה עומד להעלות ערב שיקרא כוכב בעולם אחר, כולו על טהרת כלי־נגינה ממוחשבים. למרות ש־פיק לא יפעיל אותם, הוא מעוניין לדעת כיצד הם פו־עלים.

■ הפקולטה לחקלאות של האוניברסיטה העברית ברחו־בות הזמינה את **פנינה רו־זנבלום** להרצאה. פנינה נש־אלה על־ידי אחד הסטודנטים: „במה את מצליחה?" והיא ענתה מייד: „בזה שאתה באת לכאן ואתה מאזין לי." היא דיברה על אנשים יפים שמצ־ליחים ואחד מהקהל קרא: „מה יעשו המכוערים?" פנינה „אתה לא מכוער. אתה דווקא חמוד." אחר־כך הוסיפה: „אני מכירה כמה מכוערים שהצלי־חו." מהקהל נשמעו קריאות: „בגין! בגין!" כשחזרה פנינה לביתה המתינה לה הודעה על המזכירה האלקטרונית שלה, שאגודת־הסטודנטים של אוניברסיטת בר־אילן מזמינה אותה להרצאה.

■ התקפי־הלב ממשיכים להכות בסיעת המערך בכנסת. הח"כ שאושפז הוא **יצחק פרץ**. למרות שהוא גר בדי־מונה, הוא שוכב בבית־החולים בילינסון.

● מזכ"ל ההסתדרות **לשעבר, יצחק בן־אהרון,** באותו עניין: „רק מוח חולני או דוקטרנרי באופן יוצא מן הכלל יכול להמצא מין אב־סורד כזה של לא ללכת לבנות בשטחים."

● העיתונאי **אמנון אברמוביץ**: „אם אריק שרון הוא יהודה המכבי — אורי דן הוא תוקידידס."

● **סאלח** („אבו איאד") **חאלף**: „ההבדל בין שימעון פרס ומנחם בגין הוא כמו בין קוקה קולה ופפסי קולה."

● ח"כ חרות **איתן ליבני**, על שר־האוצר: „יו־רם אומר שהוא איננו מועמד. אבל יש לו אמביציה. ואם חסר לו קצת, לאשתו אביבה יש."

משה טימור אוכל אפרסמון בעידודו של מני פאר. שדרן הרדיו היה אורח תוכניות־הראיונות של פאר, השבוע הזה, שבה הוצע למשתתפים לאכול מהפרי הבעייתי, ואחר־כך לטעום ממטעמים שהכין שף מפרי האפרסמון. האכילה לא פגעה בדרכי העיכול של משה טימור.

פסוקי השבוע

● ח"כ העבודה **לשעבר, דויד הכהן**, על הבני־ייה בשטחים: „סולל־בונה ית־רום לעתיד השטחים וליחסים בינינו ובין תושביהם."

● המחזאי **יהושע סו־בול**: „הירי על עמדת צה"ל בחאלדה לא הזיק לשיחות בין ישראל ולבנון. גם שום ירי בעתיד לא יוכל להזיק לשיחות האלה. לשיחות האלה בכלל אי־אפשר להזיק. איך אפשר להזיק לבר־מינן?"

● העיתונאי **שלום רוזנפלד**: „כל המהמרים דומים איש לרעהו כשתי טי־פות רעל. גם בבורסה טענו בראשית השבוע שכלי־התיק־שורת אשמים במפולת."

● **מנחם הכהן**, ח"כ **העבודה**: „על לוח־העבודה של המשק הישראלי נרשם: השבוע אובדים בבורסה."

● העיתונאי **אהרון דולב**: „אנשי שלום עכשיו השאירו אחריהם באפרת עיר בתולה כואבת ופועה."

עולם קטן

איראן: נשים בכבלי האיסלאם

יותר משלוש שנים חלפו מאז המהפכה האיסלאמית באיראן, שהפילה את שילטון העריצות של השאה, והחליפה אותו במערכת שילטונית נוראה לא פחות.

נשים רבות השתתפו באורח פעיל במאבק נגד השאה, האמינו בכנות בשיתוף הפעולה בין יסודות שמאלניים וליבראליים, ובין כוחות עממיים יותר, שהיו בהשפעת המולות, כוהני־הדת המוסלמיים. בהערכה היסטורית הסתבר להן, שעשו מקח טעות. כוהני־הדת, בהשראת האיית־אללה רוח־אללה חומייני עצמו, הפעילו את חוקי

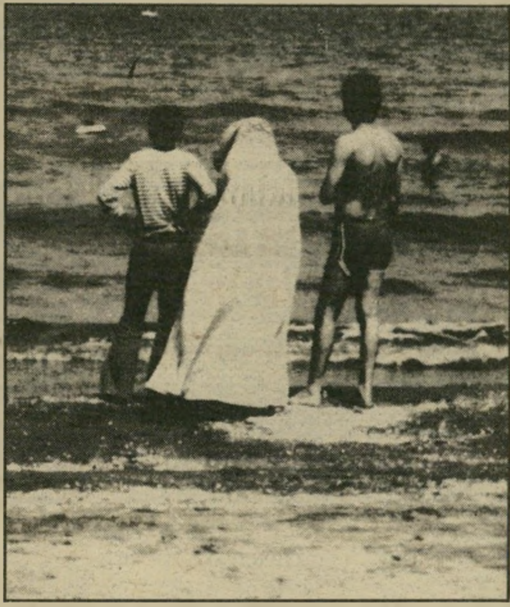

אשה איראנית בשפת־חים
מכף רגל ועד ראש

האיסלאם העתיקים ככתבם וכלשונם, והפכו את האשה האיראנית לקורבן קבוע, מדוכא וחסר־תיקווה.

קבוצת נשים סוציאליסטיות מאיראן פועלת כיום בפאריס, ונהנית מחסותו, ואף מתמיכתו הכספית, של הנשיא פרנסואה מיטראן. מטרתן העיקרית היא לעורר את דעת הקהל העולמית, ולספק לה מידע מפורט ומעודכן על המצב באיראן האיסלאמית בכלל, ועל מצבן של הנשים בפרט. כל חברות הקבוצה, שמצאו מיקלט מדיני בצרפת, היו בעבר הקרוב פעילות במאבק נגד השאה, ורבות מהן בילו שנות מאסר ארוכות, אחרי שנתפסו בידי ה־סאוואק, המישטרה החשאית הידועה לשימצה של המישטר המלוכני, שאורגנה, לפי עיתונות־החוץ, על־ידי שליחים מישראל בראשות חיים הרצוג, אז מראשי אמ"ן, וכיום חבר־כנסת המייצג את מה שקרוי אצלנו „תנועת העבודה".

כמה מהעובדות שמסרו הנשים החרידו את דעת הקהל האירופית:

נשים אסירות:

25 אלף נשים כלואות כיום בבתי־הכלא של חומייני. רובן בגילים 12—30. הממשלה מכנה אותן „סוכנות ה־אימפריאליזם", או מאשימה אותן בפעילות אלימה נגד המישטר. רבות מהנשים נעצרו על־ידי המישמרות ה־איסלאמיות, בעוון התנהגות בלתי הולמת ברחוב. נשים נעצרו מכיוון שלא כיסו את גופן בחיג'אב, ואת פניהן בשאדור. אחרות בילו שנים בכלא, מכיוון שיצאו בחברת גברים שאינם בני מישפחה.

עד כה הוצאו אלפי נשים להורג. רבות נאנסו בכלא, מכיוון שלפי החוק המוסלמי אסור להטיל על בתולות עונש מוות. המולות קוראים למעשי האונס „נישואים זמניים", והסוהרים המבצעים את המעשה נחשבים לשליחי מיצווה.

חיי יום־יום:

עקרת־הבית באיראן מבלה את כל יומה בהמתנה אינסופית בתור למזון. רוב המיצרכים בקיצוב ובפיקוח ממשלתי, אך העשירים משיגים הכל בשוק השחור. נאסר על נשים להשתייך לוועדי־עובדים. מיפעלים רבים מעסיקים רק נשים (טקסטיל, אלקטרוניקה, כימיקאלים, אריזה, משי) ובהם תנאי התעסוקה ירודים במיוחד. שכרה הממוצע של האשה אינו מגיע אפילו למחצית משכרו (הירוד) של הפועל האיראני ממין זכר. הממשלה משתדלת לגרש נשים ממקומות עבודה מועדפים, כמו מישרדי־ציבור, ומאיישת אותם בגברים, נאמני המישטר.

נשים המעזות להתלונן זוכות ליחס נוקשה במיוחד. לקבוצה הפועלת בפאריס ידוע על תקרית, שבה רטנה עקרת־בית על המתנה ממושכת בתור לבשר, ונגררה למעצר על־ידי שוטרים. היא חזרה לביתה כעבור שבוע, אחרי שעונתה קשות על־ידי הסוהרים, כולל מלקות בכפות רגליה.

„מוסר":

הנשים נרדפות ללא הרף על־ידי מישטרת־המוסר ה־איסלאמית. קיים איסור מוחלט על יציאה לרחוב ללא כיסוי גוף וראש מושלמים. לבוש צנוע לחלוטין זה נדרש מנשים גם על חוף־הים. שערה של האשה נחשב למוקד לגירוי מיני, ונשים ששערן היה מגולה גולחו על־ידי מישמרות האיסלאם. במיקרים רבים שרפו הקנאים את שיער הנשים המגולה באמצע הרחוב, גרמו להשפלה, לפציעות קשות, ולעיתים אפילו למוות. גבר מוסלמי, לעומת זאת, רשאי לשאת ארבע נשים ולהחזיק אחרות על בסיס זמני.

נשים לבד:

אשה החיה לבדה נתונה לרדיפות בלתי־פוסקות. אמהות ללא נישואין עלולה להסתיים במיתת בית־דין בעוון ניאוף. המולות לוחצים על נשים בודדות, בתוכן מורות ואפילו רופאות, להינשא מייד. סירוב עלול לגרור רדיפות קשות, כולל מאסר. נשים כאלה, שהיו רגילות לחיי עצמאות, נאלצות כיום להתגורר עם בני מישפחותיהן. קיים איסור חמור על אמצעי מניעה. אי־אפשר למצוא כיום רופא איראני שיסכים לבצע הפלה מלאכותית מסיבה כלשהי.

הנשים איבדו את כל החירויות שלהן בענייני אישות. הבעל יכול לגרש את אשתו באמצעות כוהן־הדת. נשים עלולות להענש בעוון אי־ציות לבעלים. חוקים דתיים אלה חוקקו לאחרונה באמצעות חקיקה בפרלמנט האיראני.

אירגוני־נשים:

לפני שנתיים התקיימה ועידה ארצית של כל אירגוני־הנשים באיראן. השתתפו אלפי נציגות, מאירגונים קומוניסטיים, סוציאליסטיים וליבראליים. נשים רבות הגדירו את עצמן כפמיניסטיות. רק מתנגדי השאה הורשו להשתתף בוועידה. קנאי האיסלאם, ששילטונם אז עדיין לא היה טוטאלי, נכשלו בניסיונם לפוצץ את הוועידה. הנשים נהנו גם מתמיכת המוג'הידין, אירגון איסלאמי שמאלי, המתנגד לחומייני. כיום נמצאים האירגונים ששרדו ב־מחתרת. רוב המנהיגות ברח לחו"ל או נאסר. קיים אמנם פוטנציאל אדיר של התנגדות לשילטון בקרב הנשים המשכילות באיראן, אבל הסירור השילטוני מחליש מאוד את הסיכויים לשינוי חיובי במעמד האשה באיראן בעתיד הקרוב.

בריטניה:

מיפלצת ושמה ברגר

דמותו של יהודי דתי, ממושקף, עטור זקן לבן וחבוש כובע מסורתי שחור, מעטרת השבוע את שערו של השבועון הלונדוני סיטי לימיטס. שבועון זה מקדיש את דפיו למידע מפורט על ההיצע הבידורי והתרבותי העצום בבירת בריטניה. הוא פועל כקואופרטיב, והקו המערכתי שלו הוא שמאלי־ליבראלי. רוב כתבי סיטי לימיטס, כולל העורכים, התפלגו לפני יותר משנה משבועון דומה בשם טיים אאוט.

הכתבות בשבועון מוקדשות, בדרך־כלל, לנושאים עירוניים לונדוניים. הכיוון הכללי הוא, כמובן, הגנה על העניים, מחוסרי העבודה, הזקנים הנמקים בקור, והציבעוניים הנתונים לרדיפות המישטרה. השבועון מגן בעיקביות על דיירים נגד בעלי־הבתים, בעיקר אלה הנוהגים להזניח בכוונה את רכושם, כדי להיפטר מדיירים מוגנים ולמכור את בתיהם לקבלנים פרטיים.

בשבוע שעבר הוקדשה כתבת־השער של השבועון לזיגמונד ברגר, בנו של גרשון ברגר, מהגר יהודי שהגיע ללונדון מרומניה בשנות ה־20. ברגר מחזיק בבעלותו 173 חברות בשמות שונים, בתוכן כמה חברות לצדקה. השבועון מציין שהחברות האלה עוסקות אך ורק ברווחתם של 1500 חסידי סאטמר בלונדון.

הכספים האדירים הזורמים לחברותיו של ברגר נובעים מ־25 אלף דירות ה־מפוזרות ב־2500 בתי־ענק בכל רחבי הבירה.

ברגריזם. כתבי השבועון מתארים בסיגנון נרגש את מעלליו של ברגר, פחות או יותר בנוסח סיפוריו של צ'ארלס דיקנס. ברגר מזניח בכוונה את רכושו, מתעמר בדיירים.

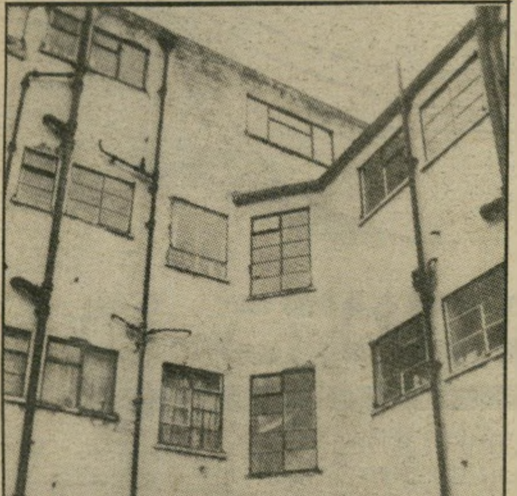

ברגר ואחד מבתיו המוזנחים
למען חסידי סאטמר

רבים מהם קנו ממנו את הדירות, וסובלים עתה מהתחזוקה הגרועה של הבתים. דיירים רבים אינם עומדים בלחץ, עוזבים את הדירות, הבתים מתרוקנים וברגר מוכר אותם ברווח עצום. חברי פרלמנט רבים מנסים לפעול כיום נגד ברגר, להכריח אותו לנהוג כראוי בדייריו. בלונדון השתרש כיום המושג ברגריזם, שמייצג בעל בית רע ומושחת, העושק את דייריו.

דיירי הבתים הם בדרך־כלל אנגלים מהדור הישן, בעלי שמות אנגליים טיפוסיים. לעומת זאת מופנה רובו של הכסף שאותו עושה ברגר ממצוקתם, לצרכי „העמקת החינוך הדתי במוסדות הדת של חסידי סאטמר". יצויין שסיטי לימיטס, המתייחס בבחילה מוחלטת לממשלת מנחם בגין, מציין שברגר ואנשיו שוללים את קיומה של ישראל מטעמים דתיים.

יש להניח שרוב העובדות שחושף השבועון הן נכונות, ואין להעניק חסינות לברגר, מכיוון שהוא יהודי. עם זאת, אין לתאר כתיבה בסיגנון כזה בעשרים השנים הראשונות שאחרי השואה. יתכן שגם כאן, כמו ביחס לישראל בכלל, יש התחלה של התפכחות ממתן יחס מועדף ליהודים.

צ'כוסלובקיה:

אסיר המצפון

אסיר המצפון השבועי של היומון הבריטי טיימס הוא הפעם פועל־בניין מצ'כוסלובקיה, ירז'י גראנטוראד, 30.

גראנטוראד נאשם בהפצת פירסומים אסורים, בהאזנה לשידורי רדיו מהמערב, ובחברות באירגון בלתי־חוקי. מדובר בוועדה להגנת נרדפים על לא עוול בכפם. גראנטוראד הוא אחד מראשוני החותמים על אמנת 77, של התנועה הצ'כית לזכויות האדם.

בית־המישפט בפראג מצא אותו אשם בחתרנות. הוא נידון לארבע שנות מאסר במישטר חמור, ואחר־כך לשלוש שנות מיבחן, כולל התייצבות שבועית במישטרה. גראנטוראד, פועל וסוציאליסט, שהיה צריך לייצג בדמותו את כל מה שהמיפלגה הקומוניסטית הצ'כית מתיימרת לגלם, נמק עתה בתנאים קשים במיוחד בכלא ליברץ הידוע לשימצה בצפון־בוהמיה.

חיים ברעם

מכתבים

היה אפילו מיקרה אחד של הרי־גת שבויים (מעריב, 14.1.83). לא הפריעה לו כמובן העובדה, ש־יום קודם לכן פורסם כי בראשית המילחמה נמצאו במחנה מע־צר־מאלתר כמה „חשודים" מ־תים (דבר, 13.1.83).

לא, אין כל סתירה בין שתי העובדות. הרי אמנת ז׳נבה אי־נה חלה על „המובאים" — כך

„רפול": לא היה שום מקרה שהרגו שבוי במבצע בלבנון

תוקף „מפיצי הדיבה על צה"ל"; „המחבלים התכוונו להפוך אלפי תושבים בצפון לפליטים"

כותרת ב„מעריב"
— למי איכפת —

בראשית המלחמה מתו עצורים בצידון תוך מהלך חקירתם

מאת טלי זלינגר, הכתבת הצבאית של „דבר"

בימים הראשונים של מבצע „שלום הגליל" מתו כמה עצורים ערביים לבנונים במחנה המעצר המאולתר, שהקים צה"ל ליד צידון.

במקרה אחד נמצאו שבעה לבנונים מתים בבית הספר לבנו־רות, שם רוכזו חשודים בטרם הועברו למחנה עצורים בבית האריזה. סיבת המוות עדיין איננה ידועה.

בתגובה אישר דובר צה"ל, שכנראה מתו כמה עצורים בי־

כותרת ב„דבר"
— דמס של „המובאים"?

הוחלט בצה"ל — לכן הם אינם שבויים. ולמי איכפת דמם?

העיקר טוהר הנשק!

יפה זילבר, תל־אביב

● ● ●

מדיניות־הכוח נכשלה

הבוץ העמוק בלבנון.

בתחילת המילחמה הודיע מנ־חם בגין כי נפתרה בעיית הט־רור, וכי עכשיו „תשקוט הארץ 40 שנה". הוא גם הבטיח כי עד סוף 1982 ייחתם חוזה־שלום עם לבנון. בינואר 83 תקרעות השי־חות עם לבנון, לא עובר כמעט יום אחד בלעדי אבידות לצה"ל בלבנון, ויועץ ראש־הממשלה ל־ענייני טרור מבטיח לנו 100 שנות טרור.

היום ברור לעין כל, כי מדי־ניות־הכוח נכשלה והכניסה או־תנו לבוץ עמוק. מה שישראל צריכה היום הוא קודם כל לצאת מייד וללא תנאי מהביצה הלב־נונית, בטרם יפלו קורבנות נוס־פים, ולחסל את הטרור בדרך ה־יחידה שאפשר לחסלו: ביטול ה־סיבות המצמיחות אותו, שהן הע־דר עצמאות לאומית פלסטינית.

דרך זאת פתוחה היום לפני יש־ראל, ודי להאזין להצהרותיהם

אדם מתבגר עם עיתון

בן 10 פותח במדור ליל־דים,
בן 20 פותח במדור־הספורט,
בן 30 פותח בפוליטיקה וע־סקים,
בן 40 פותח בעסקים ופו־ליטיקה,
בן 60 פותח במודעות אבל
—
לחפש חברים.
כבר חצי־שנה אני פותח במודעות־אבל.
ואני בן 20.
למה?

אסף כהן, תל־אביב

של ראשי אש"ף, כולל יאסר ער־פאת.

דליה בקר, תל־אביב

● ● ●

נסי הדת

הרועים הרוחניים של הכנסיות הנוצריות השו־נות בארצות־הברית יצאו למאבק ציבורי נגד המיל־חמה הגרעינית. הכנסיות פירסמו מיסמך משותף:

„אי־אפשר, בשום מצב שהוא, וגם לא בקנה־המידה הקטן ביו־תר, לקבל את רעיון המילחמה הגרעינית. עצם רעיון כזה הוא עבירה מוסרית חמורה, שאין לה הצדקה מוסרית.

„אנחנו קבענו כבלתי־מוסרי אפילו האיום להשתמש אי־פעם ב־נשק הגרעיני. אנחנו רואים חו־בה להזהיר באופן מתמיד ולומר לא לעצם רעיון המילחמה ה־גרעינית.

„שום נוצרי אינו יכול באופן חוקי לבצע פקודות המכוונות ל־הריגת אוכלוסיה בלתי־לוחמת.

„בתור אזרחים, חפצים אנו ל־הבטיח את נאמנותנו לארצנו ול־רעיונותיה, אך חייבים אנו לד־בוק ברעיונות האוניברסאליים של אמונתנו."

זה באשר לכנסיות הנוצריות בארצות־הברית, אשר יצאו כאיש אחד למאבק עיקבי וגלוי נגד ה־חימוש והמילחמה הגרעינית.

ומה עם הדת היהודית? איפה הם רבנינו אשר בתפוצות? איפה רבני חב"ד ורבני הכיתות השו־נות מחצרם של רבי פלוני ורבי אלמוני? ואיפה רבנינו גורן ו־יוסף היושבים בציון? האין נצי־גי אלהי אברהם, יצחק ויעקב בגלות ובארץ נראים כננסים עלו־בים לעומת עמיתיהם הנוצריים, שהפגינו אומץ אזרחי, מוסרי ו־אנושי מעל ומעבר לכל אינטרס צר?

יצחק סובול, תל־אביב

שבויים שאינם שבורים

פיו של הנגר מתל־עדשים מפיק נחמות הומניטא־ריות.

הנגר מהמטכ"ל הוא נאמן גדול של זכויות־האדם. לכן שמח ל־בשר, שבמילחמה הנוכחית לא

מה?
תפוח אדמה!

כן. בדניש פלוס!

אפית תפוחי-אדמה בקדרת חרס היא שיטה חדשה לאפות תפוחי-אדמה, להגיש תפוחי-אדמה וליהנות מתפוחי-אדמה.

בקדרת החרס אופים תפוחי-אדמה על הכיריים (ולא בתנור) ובפחות משעה מקבלים מעדני תפוחי-אדמה נפלאים, בעלי ארומה מיוחדת במינה.

את מוזמנת לבוא ולטעום: את מוזמנת לבוא לאחת מחנויות דניש פלוס ולטעום את מעדן תפוחי-אדמה שנאפה על המקום. (לקדרת החרס מצורף דף מתכונים להכנת מאכלי תפוחי-אדמה נהדרים.)

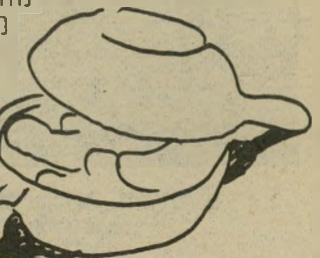

DANISH PLUS

ת"א: ככר המדינה, רח׳ ה׳ באייר 62. • רמת-גן: דרך ז׳בוטינסקי 104 • חיפה: ככר סטלה מאריס, כרמל צרפתי. • ירושלים: רח׳ הסורג, מול בנק ישראל. • כפר-שמריהו: מרכז מסחרי.
• אילת: מרכז מסחרי, צופית עילית. • רחובות: רח׳ הרצל 192.
• רמת גן: רח׳ ביאליק 54

חדשות רהיטי מבט

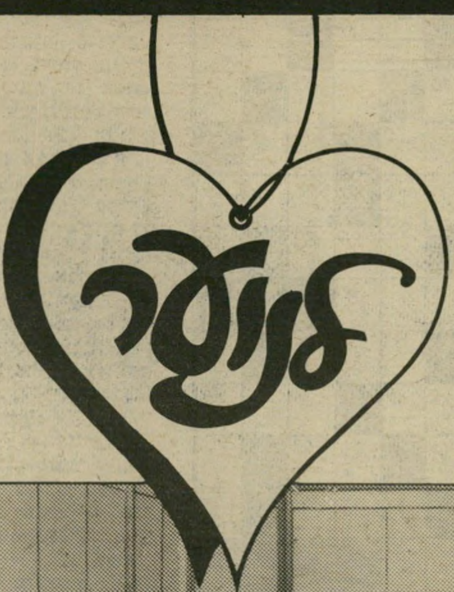

לנוער שלנו יש מבט

משגע!

מבט, יצרנית של חדרי שינה,
מטבחים, ארונות קיר ומשרדית
גאה להציג את המוצר החדש:

רהיטים מודולריים לנוער

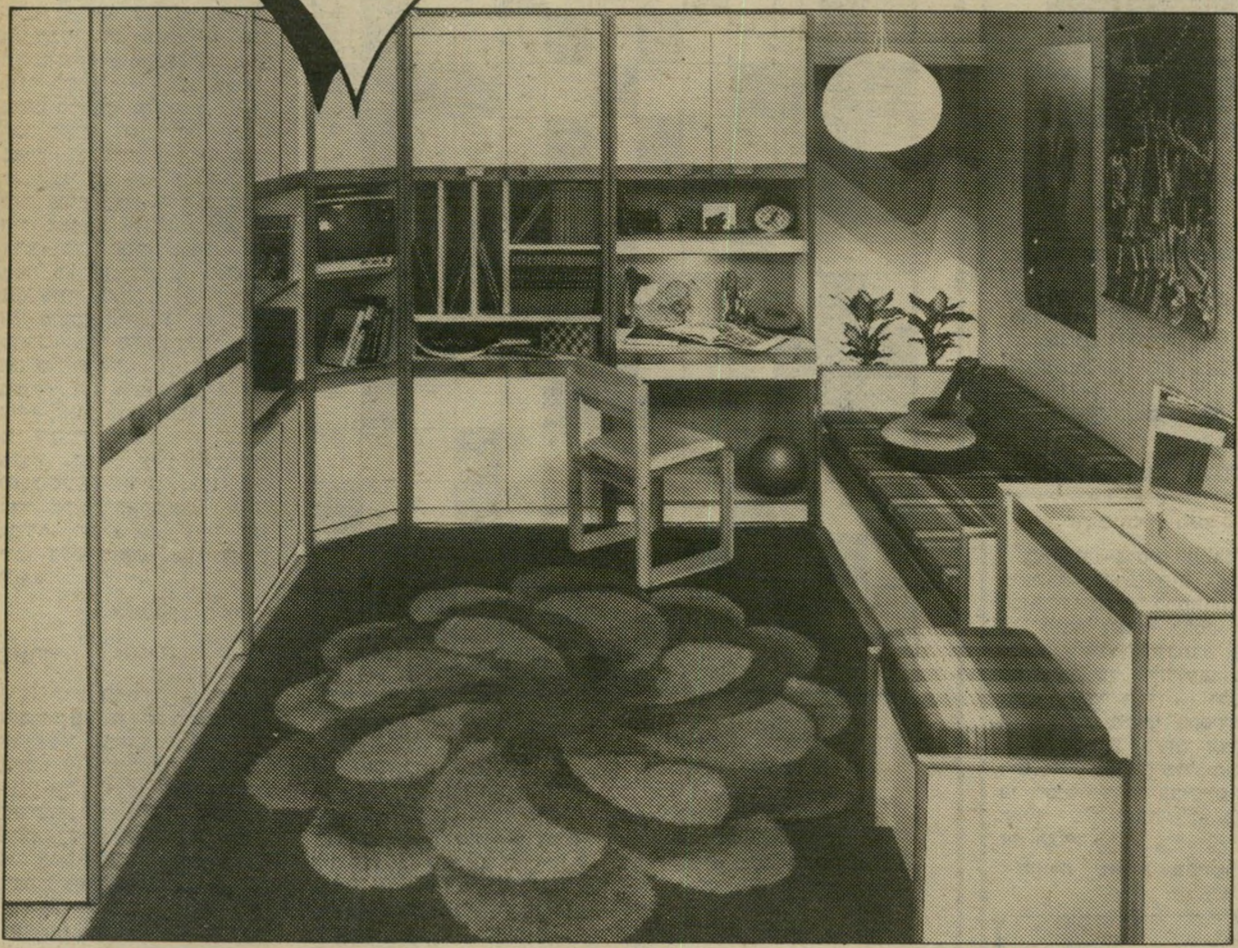

ידע רב, טכנולוגיה מתפתחת ושיטות יצור מתקדמות הולידו מוצר מושלם ויפהפה - חלומם של כל נער ונערה. כל המסגרות הן מעץ טבעי, כל הפינות מעוגלות והצבעים מרהיבים ביופים.
והנפלא מכל - עם רהיטים אלה אפשר להתחדש בכל יום מחדש:
30 היחידות המודולריות המרכיבות משפחה זאת ניתנות ל־362,880 צרופים! אפשר לקנות אותן בנפרד, אפשר להתאימן לחדר אחר או, סתם, לפי מצב הרוח - להחליף את מיקומן.
לחברת מבט מוניטין של 27 שנה בייצור רהיטים והיא ידועה בטיב ובאיכות מוצריה.
כל קנייה של רהיטי מבט מלווה באחריות החברה.
כדאי לנסות - באחריות!

אדוון

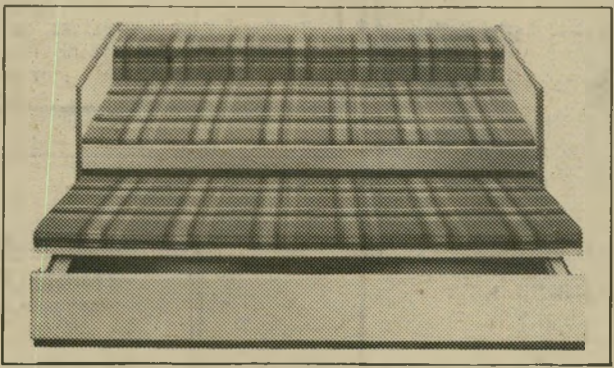

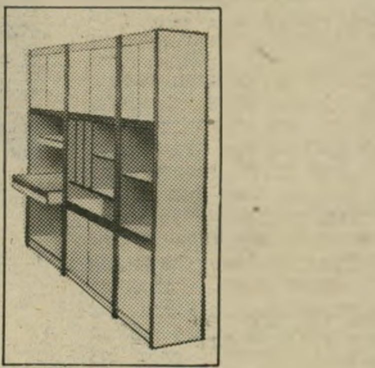

איכות אפשר להרגיש

רהיטי מבט

את רהיטי האיכות של מבט ניתן לראות בתצוגה ולרכוש אצל סוכנינו המורשים:

תל־אביב - מרכז תצוגה, בית כלל, דרויאנוב 5, **תל־אביב** - מבט, בן יהודה 120,
תל־אביב - רהיטי מוניטין, נחלת בנימין 122, **תל־אביב** - מועדון רהיטים 122, בוגרשוב 72,
ירושלים - רהיטי גאנז מוביליה, הרצוג 61, **בני־ברק** - מת״ת – תומכי תורה, סוקולוב 15, **נתניה** - מבט, שמואל הנציב 13,
חדרה - מבט, הגבורים 88, **חיפה** - מבט, הרצל 13, **חיפה** - בית הזורע־שמרת, אלנבי 117, **נצרת** - רהיטי ג׳מבו, כביש ראשי לחיפה, **נהריה** - רהיטי מבט, שביל הגנים 1,
ראש פינה - מרכז חמרי בניה, בן ברק כביש ראשי, **רמלה** - רהיטי אלי – מבט, הרצל 95, **רחובות** - רהיטי אלי – מבט, הרצל 203, **ניר צבי** - רהיטי רון (חדרי שינה ונוער), **אשדוד** - אשדה רהיטים רוגוזין 7
קרית גת - מבט, אזור התעשיה אולם תצוגה,
באר־שבע - מבט, פסג׳ רסקו, **רמת השרון** - רהיטי דונדולו, סוקולוב 93
כפר סבא - רהיטי תל חי, ויצמן 141 **ובכל סניפי שק״ם רהיטים בארץ!**

תשבץ העולם הזה 2370

מאת אביגיל ינאי

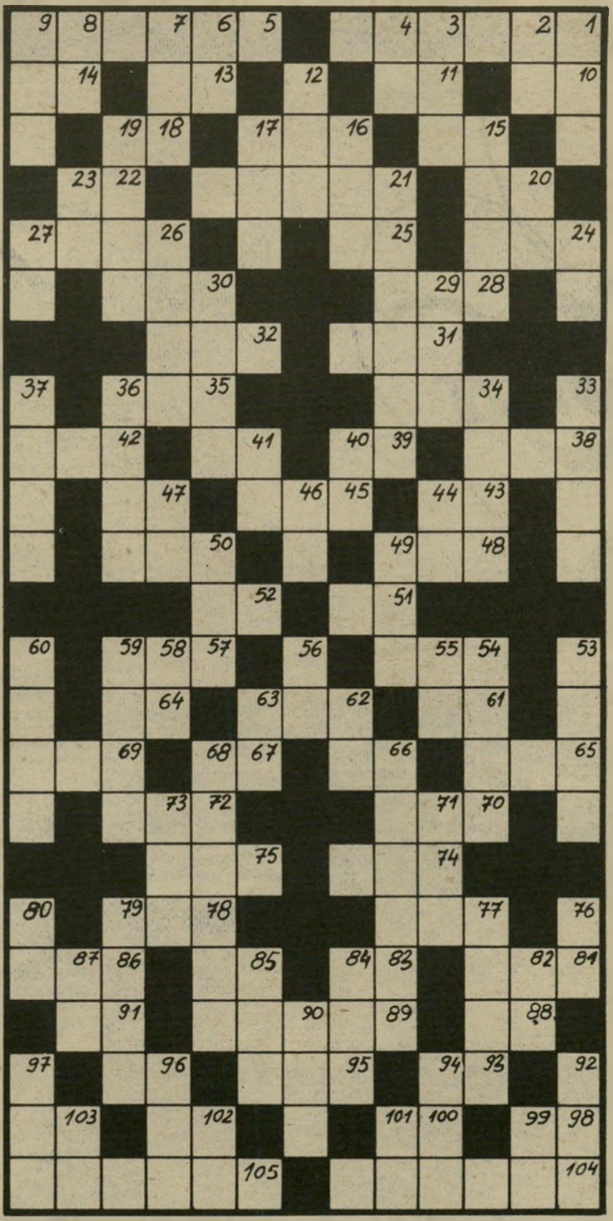

מאוזן:

1) תחושה של קשר ללא אמצעות בין אנשים; 5) קצה; 10) סיום; 11) היסוד הגורם לתכונה; 13) סיעה; 14) אציל; 15) זעף; 16) אבי השופט שמ־גר; 18) גבוה; 20) הבנה; 21) היכל קדוש במזרח הרחוק; 22) פתח; 24) ספורט חורף; 25) בסולם התוים; 26) קללה; 28) ברכת אלוהים הראשונה ל־בעלי החיים; 30) מלכודת; 31) מקל הרועים; 32) אבן יקרה; 34) בנם של מריה ויוסף; 35) הצלה; 38) אחד מעמודי שלמה בהיכל; 39) מכסה למבנה; 41) קורה, מוט עץ ארוך; 42) אחד מסימני הטעמים בתנ"ך; 43) מזון; 45) דשן; 47) חדר, נכנס (ארמית); 48) זעזוע; 50) מילת סיום לבתי מזמור בתהי־לים; 51) עמית; 52) מספיק; 54) מכשיר התעמלות; 57) סג־נון מוסיקלי; 61) מפרנס; 62) כינוי לשופר; 64) אחד האקווי־זיטים במחזה „מקבט"; 65) מ־תכת יקרה; 66) ירחון לנשים בארץ; 67) צרי; 69) חוף מות־קן לעגינה; 70) פגרא; 72) יתר עול; 74) אחד ממפקדי חיל האויר; 75) גם הוא בן אדם; 77) תחום מושב; 78) בטול החלטה בתוקף סמכות; 81) כינוי לאדם שפל ונקלה; 83) מוסמך לרבנות; 85) אבן מחצב; 86) משבעת המינים; 88) אות החיבור; 89) מחזה של גוגול; 91) איבר בגוף; 93) צדיק תמים בדורותיו; 95) כי־נוי ליהודה החסיד; 96) תושב בארץ נכריה; 98) תעלומה; 100) מעשה שלילי; 102) בן־בקר מכשר להרבעה; 103) גבורה, הדר; 104) יליד הזי־יות, בלתי מזוי; 105) דיונון (4,2).

מאונך:

1) רגש המידה; 2) שובב; 3) מוכר סחורה; 4) מטבע יפני; 6) צעיר, עדין; 7) גזר; 8) קיים; 9) כתובת; 12) צנוע; 15) פיסקה; 16) סלנג; 17) תכיפות; 19) בריכת מים לר־חיצה (שיר השירים ה' י"ב); 20) אבק פורח; 21) דברי הק־דמה ליצירה אמנותית; 23) אר־יב; 24) מספר; 26) ששון; 27) גבע רם; 29) מנהיג; 30) סי־פת גשם; 33) כלי נגינה ממש' כלי נשיפה; 34) איניציאטיבה; 36) קבוצת כוכבי שבת; 37) אחד משישה סדרי משנה; 40) חג לצאן; 41) נטל, מעמסה; 44) עמוד מים; 46) גדול אלי־לי בבל; 47) כלי ריתמה לב־קר; 49) טירון; 50) ספורט חרבות; 53) עם טטרי על גדות הוולגה; 54) במה להקרבת קר־בנות; 55) חיית טרף ממש' הכלבים; 56) אבן טובה; 58) קידומת לשמות נכבדים בהו־לנד; 59) מנהגי בעדה; 60) גם סיפור של ש"י עגנון; 62) ידית; 63) נמלט; 66) חלק מן הלילה; 68) כלי שיט; 71) מ־עות קטנות; 73) לתת — גרג־רים לתעשיית בירה; 76) שלל; 77) מדינה אפריקאית; 79) שר או נכבד במדינות מוסלמיות; 80) מוכר מערת המכפלה; 82) מילת שאלה סתם; 84) הסביר; 85) תרופה; 87) מזכרת; 90) מקום מרעה לבהמות (ישעיהו ה' י"ז); 92) מאחורי קו החזית; 94) שמש; 96) אוכל שנלעס ונבלע; 97) מטבע חדש־ישן בארגנטינה; 99) סוג; 101) מתנפל; 102) פרי שלא הבשיל; 103) תל־חרבות.

מכתבים

מג"א־עבדות לבית־חרות

על הכתבה „אוהל דוד אחמד". („העולם הזה" 2364).

בכתבה זו מופיע שם מושבנו: מושב בית־חרות, בהקשר לתוכן העניינים הנדון בכתבה.

לידיעתכם, אין בין תוכן הא־מור בכתבה זו ובין מושבנו ולא כלום.

אריה וינגרד, מרכז המשק, מושב בית חרות

טעות לשלום צודקת

האם אנחנו כבר בירדן?

אש לעבר מוצב בגדה המזרחית

מאת [illegible]

סופר „הארץ" בצפון

לעבר מוצב של צה"ל 5 ק"מ מז־רחית לכפר קאמד אלוז בגזרה ה־מזרחית בלבנון נורו אתמול בצה־רים שני צרורות אש מנשק קל. חייר לי צה"ל השיבו אש לשיתוק מקור הירי. לא היו נפגעים.

האש נורתה ככל הנראה ע"י מחבלים מאזור המתחם הסורי ב־סולטן אל יעקב. בצה"ל רואים ב־אירוע זה תקרית יחידה, שבאה כ־כל הנראה בעיקבות עצבנות המח־בלים מהעבר השני של קו הפסקת

„הארץ" 21.1.1983

אלי מזרחי, רמת־גן

מפאת ציגעת־הפרט

זוסמנוביץ מגיב:

בעיקבות פרסום המאמר בש־בועונכם (העולם הזה 2364) תחת הכותרת „הפלה במחתרת", רואה אני חובה לעצמי להסב תשומת־ליבכם לעובדה שכתבה זו רצו־פה שורה של אי־דיוקים, אי־אמי־תות ודיברי הבל — ולעניין זה הנני בורר מילותי בקפידה.

יש בכתבה משום הצגת דב־רים שלא אירעו כלל, הטלת דו־פי בכישוריי המיקצועיים ובמוסר האישי שלי, וזאת ללא כל בסיס או הצדקה.

החולה שאליה מתיימרת הכ־

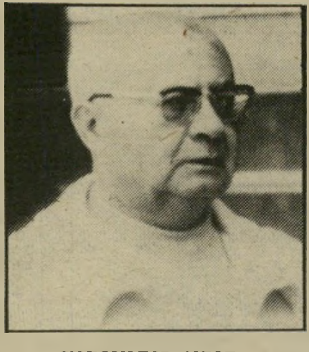

קורא זוסמנוביץ
„אי־דיוקים"

תבה האמורה להתייחס, באה ל־מרפאתי לשם עריכת בדיקות, ש־מפאת סודיות רפואית וצינעת־הפרט הנני מנוע מלפרט אופיין, ובדיקות אלה בוצעו ללא דופי, תוך שימוש בשיטות המקובלות בעולם־הרפואה, ומתוך דאגה ל־בריאותה.

ד"ר גרשון זוסמנוביץ, תל־אביב

הימורים חינוכיים

הצופים לשירות מיפעל הפיס.

לפני שבוע חזר בני מפעולתו בשבט־צופים מקומי, והביא בידו מיכתב מהמזכירות הארצית של הסתדרות הצופים אל הורי החני־כים.

במיכתב מודיעים לנו, כי המז־כירות הגיעה להסכם שיתוף־פעולה עם מפעל־הפיס. מיפעל־ההימורים יעזור לתנועת־הנוער לשפר את מחנות־הקיץ שלה, והמזכירות תשכנע את הורי הצופים להצ־טרף לתוכנית מנויים של מיפעל הפיס, דרך פקודת־קבע בנקאית.

עיון במיכתב מעלה כמה שא־לות מעניינות. למשל: האם זה חינוכי לעודד את הורי החניכים להמר במישחקי־מזל? שאלה אח־רת: האם עזרה של מיפעל הפיס בהקמת בתי־ספר, מתנ"סים וטי־פות־חלב גוררת בקשה מהנהגים לרכוש כרטיסי־הגרלה?

יורם חברוני, חיפה

שפת הוויש

שדורי הוואדיו והטלוויזיה החליטו להוציא מהאלף־בית הישוואלי את האות ויש, ש־נמצאה להם מיותרות.

קוראה וכמל
מוטב אנגלית

מעניין מתי יוציאו את ש־איו האותיות.

ואולי מוטב להם, לאותם שדווים, שיעברו ישיו לשפה האנגלית, ובכך יחסכו לנו את המאמץ להקשיב להם.

חנה וכמל, פווד (פרוד)

חיילי הקו הראשון

קצת כבוד לגיבורי הטל־וויה.

במשך תקופה ארוכה אתם מש־מיצים את אותם עובדים בטל־וויזיה שבחרו להישאר ולהילחם מבפנים בעד טלוויזיה טובה ולא לצאת ולרעות בשדות זרים.

הדבר הגיע לשיא כשכתבתם ב־מדור הטלוויזיה השבועי „החבר'ה הלכו הביתה, וקומץ של לא־יוצל־חים נשאר לשמור על המחנה..." לידיעתכם — הקומץ שנשאר, לא כולו אבל רובו, מנהל מאבק נו־אש כדי לשמור על טלוויזיה סור־בה ונלחם ב„לפידים" ו„סערים" למיניהם.

כל אלה שעזבו את המערכה (אגב: כולם נמצאים בשנת חופ־שה ללא תשלום. כנראה לא היה להם אומץ להתפטר ממש), הם פשוט עריקים שברחו מן המיל־חמה על חופש־העיתונות ויחזרו לטלוויזיה אחרי ששילטון הליכוד יפול (נקווה — במהרה בימינו).

לכן, אל תבואו לספר לי, ש־עובדי הטלוויזיה הם בלתי־יוצל־

(המשך בעמוד 24)

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

★ קורסים
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיתות (אפילציה)

★ סלון ומכון יופי
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות (אפילציה) ובשעוה

★ הכנת כלות
• מחירים עממיים • שרות מעולה

דיאנה

1983 העסק הנבחר

ת"א, דיזנגוף 190 (יודפת 4) 226066, 229388

המניה הטובה ביותר:

דירה עכשיו

בדיקה השוואתית קובעת:

דירה של אברהם גינדי — יותר מכל דירה אחרת — היא המניה היחידה שעולה בערכים דולריים מאז שנת 1972.

מאות משפחות שרכשו דירה אצל אברהם גינדי במסגרת המבצעים השונים עשו את עסקת חייהם.

עיסקת חיים

● **מחיר**
הנחות כספיות משמעותיות.

● **בטחון**
ערבות בנקאית צמודה.

● **תנאי תשלום**
מותאמים לאפשרויות הקונה.

● **שכלולים**
שפע של שכלולים בכל הדירות על־פי מסורת הבניה של אברהם גינדי.

היום

אתם עוד יכולים להספיק לרכוש דירה של אברהם גינדי בהנחה החל מ־250,000 שקל לדירה ולהצטרף אל מאות הקונים שעשו את עסקת חייהם.

מבצע ל־15 דירות מתוך כל דירות החברה!

בתל־אביב | ברמת־השרון | בראשון־לציון | בבני־ברק | בנתניה

פתוח במוצאי־שבת
לרגל המבצע יהיו משרדינו בתל־אביב, בפתח תקוה ובראשון־לציון פתוחים במוצאי שבת החל מצאת השבת.

אברהם גינדי

תל־אביב — ככר המדינה ה׳ באייר 10
פתח־תקוה — חיים עוזר 28
רמת־השרון — סוקולוב 84
ראשון־לציון — הרצל 62
נתניה — הרצל 18

העסק החיזוי המונהג · הקניה הטובה ביותר 1983 · העסק הנבחר 1983

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

מכתבים

(המשך בעמוד 22)
חים, כי הם חיילי הקו הראשון, המנהלים מילחמה נואשת בתנ־אים קשים ביותר.

אז קצת יותר RESPECT !

צפורה קליי, ירושלים

● ● ●

שרון והדמוקרטיה

קרנפים בעיקבות „מוקד".

בושה וחרפה! — זו היתה הר־גשתי בסיום תוכנית הטלוויזיה מוקד עם השר אריאל שרון. ב־משך כל התוכנית לא ענה האיש אף לא על שאלה אחת, ואחרי התקפה פרועה על כלי־התיק־שורת ועל האופוזיציה הרהיב עוז בנפשו לרמוז לשומעיו שע־ליהם לקבל את המצב בלבנון — כמו את כל מדיניות הממשלה — ללא שום ביקורת.

התקפתו הפרועה על כתב הט־לוויזיה דן סממה מעידה כאלף עדים על השקפותיו של האיש ה־ממונה על ביטחון־המדינה. הוא התעלם מהעובדה שהכתב דיווח על מצב קיים ולא בדה מליבו איזו מעשייה. האם עלינו להזכיר לשר שרון שאנו חיים — עדיין — במדינה דמוקרטית?

דניאל צליק, גבעתיים

אחרי שהתוכנית מוקד נכבשה על־ידי יצורים מוזרים, נשארה עדיין חופשית פינת הסרט השָ־בועי. כך זכינו לראות את הקר־נפים, ולהבין טוב יותר את ה־תוכניות הקודמות.

אסתר אסולין, באר־שבע

● ● ●

אולסי בפנתיאון

ברוב התלהבותם, מש־מיעים אוהדי הכדורסל דיברי הבל היסטוריים.

רבות אנו שומעים על המאו־רע ההיסטורי שאותו חוללה מכבי תל־אביב בנצחה את צה־אס־קה

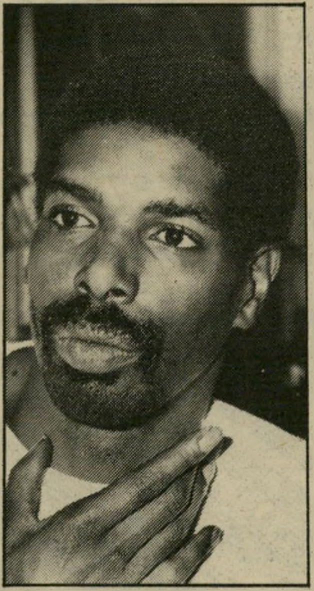

כדורסלן פרי
מתחרה בטוסקאניני?

מוסקווה. אחד העיתונאים אף הגדיר את אולסי פרי כ„דמות ב־עלת שיעור־קומה פנתיאוני בג־לריה של אישי־ישראל". לא פ־חות!

לאור האורגזמה ההיסטורית ש־קיבלו רבים בישראל, כדאי לע־שות „חושבים", על־ידי עריכת תרגיל קטן בחשיבה היסטורית:

האם יכול מישהו לנקוב בשמו של ספורטאי מצטיין בתקופתם של גוסטב מהלר, פרנץ ורפל, ארתורו טוסקאניני, אלזה לסקר־שילר ואוגוסט רודן? דומני ש־קצת קשה.

אם כן, אולי מוטב שנשנה את אמת־המידה להיסטוריותם של אישים ושל אירועים?

ד"ר שאול פרידלר,
קריית־שמואל

● ● ●

כמה עולה המרק?

צלחת מרקיעת שחקים.

ביום החמישי, 30 בדצמבר, נכ־נסתי לאכול מרק בפונדק וייצמן. במחירון היה רשום: מרק — 80 שקל (הישיבה בבר). בעל־פה ענו לי שני עובדים כי המחיר הוא 100 שקלים, ושלישי התעקש על 120. כששאלתי לפשר חוסר־התיאום, הביטו בי כאילו נפלתי מהירח.

את המרק לא אכלתי, ולשלם סירבתי.

באותו יום אכלתי מרק טעים במיסעדה לא הרחק משם, ליד נמל־תל־אביב. הוא עלה לי רק 50 שקלים. בכלל, יש עוד הרבה מקומות סימפאטיים בתל־אביב, ש־בהם ניתן לאכול מרק ב־35־40 שקל.

אז מדוע להיכנע להפקעת שע־רים?

לילי נסן, בני־ברק

● ● ●

קריקטורה של זאב ב„הארץ"
חיות מוזרות ופישרון

בורסה עדתית

הצעה לכבוד הרבנים הראשיים:

קודש־הקדושים של ממלכות־ישראל היה תמיד בירושלים. האם לא יהיה נכון להעביר את המקום הקדוש ביותר לישר־אלים — הבורסה — לבירה?

ואם כבר מדברים על שתי בורסות: מה דעתכם על בור־סה ספרדית ובורסה אשכנזית בירושלים, לפי הדגם של הרב־נות?

בכבוד רב,
ח. רלף הלינגר, תל־אביב

מצה"ל אל הבונדס - בשירה

מן העתונות: „לראשונה ובאופן חד־פעמי יתקיים סיבוב הופעות בארצות־הברית החל מ־22.5.1983 למשך ארבע שבועות של החזן הצבאי הראשי, מקהלת הרבנות ותז־מורת צה"ל... מחיר כל הופעה 8000 דולר... בחסות האגודה למען החייל... הסיור יערך במדים..."
(„מעריב", 14.1.83)

ואני כבר רואה לנגד עיני את החיילת האוספת בכובעה את האתנן אחרי כל מופע, את חיילי המילואים שיקראו לשרות במקום אותם שצורפו לקירקס הצה"לי במסעו החד־פעמי ואת מיטב פרנסי העסקונה הרואים את השנור כמטרת חייהם.

יהודה אילני, תל־אביב

מחכה

לנפילה הבאה

הקורא מייחס משמעות למועדן של הנפילות ב־בורסה.

...ואילו אני ממתין לנפילה ה־באה בבורסה בקוצר רוח ממש. אין זה משום שאני רוצה כל־כך שבני ישראל המהמרים יאבדו את פרוטותיהם, אלא מסיבה אחרת לגמרי.

אינני יודע אם שמתם לב, אבל הנפילות הנוראות בבורסה מת־רחשות על־פי סדר מסויים. ב־סמוך למילחמת יום הכיפורים היי־תה נפילה גדולה. אחר־כך היתה ירידת שערים ענקית בסמוך ל־ביקורו של הנשיא סאדאת בירו־שלים, ופתיחת תהליך השלום עם מצרים. עכשיו התרחש המשבר הבורסאי בסימנה של מילחמת ה־לבנון.

ובכן, פשוט מאוד: על־פי ה־היגיון הזה, יהיה המשבר הבא בבורסה בסמוך להשגת שלום, נו, אז שיגיע כבר, בבקשה.

דני אבן־גד, אי־שם

לידיעת הקוראים

קוראים השולחים מיכ־תבים מתבקשים לנסח אותם בקצרה, לכתוב או־תם במכונת־כתיבה ב־רווח כפול ועל צידו האחד בלבד של הנייר. עדיפות תינתן למצרפים תמונות למיכתביהם.

הנך מוזמנת לבקר

בסופרנייל
מכון־ליופי
במתכונת חדשה

לשרותך
★ הרכבת צפרניים בשיטה אמריקאית
★ קוסמטיקה
★ פדיקור
★ מניקור
★ הרחקת שיער

פתוח בין השעות 9.00 – 19.00
שד' בן־גוריון 58 (פינת רח' גוטליב) תל־אביב
טל. 248178

קמרה אובסקורה
לימודי צילום

▮ לימודי בוקר, אחה"צ וערב, בכל הרמות.
▮ מסגרת לימודים גמישה.
▮ פרטים והרשמה יום יום 10.00-20.00
▮ תחילת הלימודים - פברואר 1983.

תל אביב, ביאליק 23
(03)658677
ירושלים, בצלאל 6
(02)223573, 233502
חיפה, הנביאים 13
(04)662773

ההרשמה בימים אלה

תן טרמפ לחייל

רבי המכר של 1982

המתנה האידיאלית לכל אדם ולכל מאורע

ועתה — גם בהזמנה ישירה, באמצעות הדואר!

כל מה שהנוער רוצה וצריך לדעת על המין — עכשיו יש את מי לשאול

ספר חדש, המבוסס על גישה חדשה בהסברה המינית

„על בנים ועל בנות"

מאת ד"ר אהרון בלוך

✶ פאראפסיכולוגיה ✶ טלפטיה ✶ אסטרולוגיה ✶ גלגול נשמות ✶

48 מקרים מדהימים, שהפתיעו אפילו מדענים —

„הסיפורים המוזרים ביותר בעולם"

למלא, לגזור ולשלוח!

לכ' **„אדר", הוצאה לאור בע"מ.**
ת.ד. 2276, רחובות 76122

☐ ברצוני להזמין את הספר **„על בנים ועל בנות"**, במחיר 420 שקל.
☐ ברצוני להזמין את הספר **„הסיפורים המוזרים ביותר בעולם"**, במחיר 330 שקל.

רצ"ב המחאה על סך............שקל לפקודת **„אדר" הוצאה לאור בע"מ**

שמי.................. כתובתי..................

מיקוד.................. תאריך.................. חתימה..................

מהרופאים באהבה

YOUNG DOCTORS IN LOVE

בכורה ארצית

„מוגרבי ת"א ו„עדן" ירושלים

הפצה **"שבעה כוכבים"**

מקום נעים לעריכת סעודות עסקים?
בשיפודי־סמי ערכנו לך שולחן עמוס
בשפע אוריינטלי מקורי. כל סוגי
הבשרים על האש, סלטים
מגרים, יינות ומשקאות
לבחירתך – כיד המלך.

שיפודי סמי

המסעדה המזרחית
שלך – בסגנון אחר
בוא לטעום – בוא כל יום –
לעסקים, לבילויים, לסתם ארוחה טובה.

שיפודי סמי – רח' האצ"ל 78 (התקווה) ת"א.

איתן עמיחי

הדברת מזיקים

בע"מ

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי ש, חרקי ספרים ובגדים.

רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272

טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75

שמירה על בריאותך ורכושך

ללא־קופאין!

תה צמחים ופירות

פומפדור

נמס בן רגע

קבלת מודעות
לכל העיתונים
במחירי המערכת

• שרות ת.ד
ללא תשלום
• מכבדים
כרטיסי אשראי

פרסום אידיאל
אבן גבירול 140
טל:
227117

בעיות ולבטים בחיי המין

מאת

ד"ר מרדכי זיידמן

הוצאת רשפים

תן טרמפ לחייל

מרים בנימיני

מזל החודש: דלי

יש אנשים שביתם פתוח תמיד. אנשים יוצאים ובאים, ונדמה שיושבי הבית אינם מכירים את הבדידות. ואילו לאחרים בית סגור, שקט, ולעתים רחוקות הם זוכים לביקורים ספונטניים ובלתי מתוכננים מראש. שיטת הבית הפתוח, המזמין והקליל, מתאימה לבני מזל דלי. הם אנשים חברותיים, אינם בררנים ביותר, וכמעט כל אדם מוצא חן בעיניהם. לא שאינם מוצאים חסרונות אצל אנשים, אבל הם מוכנים לסלוח, ולהתעלם. מי מהמזלות מתאים לארח, ואצל מי הבית פתוח ומזמין?

דלי

אם מדברים על חיי חברה עירניים ועל חברים שבאים ויוצאים הרי מדובר במזל דלי. הם נאמנים לידידיהם ושומרים עימם על קשרים במשך שנים ארוכות. הם מוכנים לעזור לכולם, ואף לארח את ידידיהם במשך תקופות ארוכות מבלי שזה יפריע להם. על חוק אחד חשוב לשמור: לא לנסות להתקרב אליהם ולחטט בנשמתם. את זה אין הם יכולים לסבול. אלה המרגישים בעלות על ידידיהם, מוטב שיתחברו עם מזל אחר. הדלי נאמן, אך לא לאדם אחד — כולם ידידיו.

דגים

כאן המצב מסובך. אם באת מבלי להודיע, יקבלו את פניך בחביבות ויאזינו לבעיותיך בסבלנות אין קץ. דגים אוהבים לארח, אבל יותר טוב שיידעו על כך מראש. ביקורי־פתע מבלבלים אותם. ביחסים ידידותיים הם די מטעים. לפעמים הם מעבירים מסר כפול, ואתה לא בטוח אם הם איתך או נגדך. תתנחם — גם הם אינם יודעים.

טלה

הם לא כל־כך מתלהבים לארח אותך בביתם. כל הזמן הם עסוקים במשהו. אם באת אליהם כשמצב־רוחם מתאים לישיבה קצרה על כורסה, אתה בר־מזל. הם מעדיפים לקשור עימך קשר בטיולים, נסיעות והרפתקות שונות ומשונות. אך כשכל זה נגמר, אל תצפה שהיחסים ימשיכו באותה מתכונת. אלף דברים

אחרים העסיקו אותם בינתיים. אל תעצור אותם במירוץ.

שור

אם אתה רעב ויש לך זמן למכביר, לך לבקר אצל בני מזל שור. תודיע לפני כן על ביקורך, יקבלו אותך בהנאה שקטה ובלי הפגנות של חביבות. תשב, תתרווח, ותתחיל לאכול. רצוי שיהיה לך נושא מעניין לשיחה, כי הם יישבו בשקט. אם אין לך על מה לדבר, זה לא מפריע להם — הם ימשיכו לשבת בנחת ואפילו לא יבחינו במבוכתך. אך אם נחוצה לך הלוואה או עזרה כלשהי, אל תתבייש לבקש: הם יעזרו לך ברצון.

תאומים

אתמול הכירו אותך וכבר היום אתה יושב בביתם כאילו סיימת עימם את גן־הילדים. האווירה תהיה קלילה ונעימה. הם יאזינו לדבריך בתשומת לב, אך תתפלל שאף אחד אחר לא יגיע לביקור פתע ושהטלפון לא יצלצל, כי הם עלולים לשכוח שאתה עדיין אצלם. בעוד זמן קצר יברכו אותך מחדש ולא יבינו

הדליים הם אנשים חברותיים, לא בררנים וכמעט כל אחד מוצא חן בעיניהם

שאתה עוד לא הלכת. אם ברצונך להרחיב את חוג מכריך, תשהה שם בכל זאת שעה־שעתיים. כמות האנשים שיבואו וילכו תספיק לך לכמה שנים.

סרטן

להתארח אצלם זו חווית. הם מעדיפים שתבוא עם כל המישפחה לאכול ארוחה טובה, ויעניקו לך שפע של מאכלים, יחס חמים ואווירה ספוגת הומור ומזג טוב. אם באת רק להגיד שלום, זה לא ילך. מבלי להרגיש תמצא את עצמך שותה עוד כוס קפה, מספר סיפור לאחד מילדי המישפחה, ומתנה את צרותיך ובעיותיך, כשאתה זוכה להשתתפות מלאה. אם אתה ידיד ותיק, ברור שהבית הוא כבית שני בשבילך.

ביתם תמיד פתוח, אנשים יוצאים ובאים, וחיי החברה שלהם ערים ביותר

אריה

בבית של מזל אריה כדאי להתארח אם אתה נמנה עם חוג חברתי גבוה, מטופח, יצוגי ויוקרתי. תפגוש בו משמנה וסלתה של החברה. תשב בסלון ותיהנה מהתמונות או מיצירות אמנות אחרות המוצגות בית. האריות יעניקו יחס חם ולבבי, ואם הוכחת עצמך כידיד־אמת, תוכל לוותר על מעמד חברתי. הם יהיו מסורים ונאמנים ובשעת צרה יוכיחו את אצילותם.

בתולה

לבית של בני בתולה אל תבוא מבלי להודיע. וכשכבר תתארח בו, כדאי שתזכור את נימוסיך. כדאי שהתנהגותך תהיה ללא דופי. אל תביא עימך עוד

(המשך בעמוד 46)

מסיבות ומיפגשים חברתיים שבהם אתם מרבים להימצא לאחרונה, עשויים להפגיש אתכם עם מכרים חדשים מבני המין השני. הקשר שיתפתח יהיה בעל אופי סודי ועשוי להיות יותר ממושך ויותר משמעותי מכפי שייראה בתחילה. בעבודה קיים סיכוי טוב מאוד להתקדמות. זה הזמן לשוחח עם האחראים לקידומכם. עליכם להימנע מלהשקיע כספים בצורה לא זהירה.

עליכם לדאוג לחסכונות ולחשבונות הבנק. כל העניינים הכספיים דורשים אירגון מחדש. האינטואיציה שלכם חזקה במיוחד כעת, הקשיבו לעצמכם מבפנים. כל התשובות להתלבטויות נמצאות בתוככם. בחיי הנישואים עלולות להיות בעיות תיקשורת. בני הזוג אינם מקשיבים, ועליכם להמתין עד שמצב רוחם ישתנה. חוויות ריגשיות עמוקות מוציאות אתכם מהאיזון — נסו להפעיל גם את ההיגיון.

החודש כולו שלכם. אם ישאלו אתכם מה הדבר שאתם רוצים יותר מכל, לא תתלבטו. התשובה ידועה לכם תמיד — אהבה. אז קחו יוזמה, אל תחששו להתחיל בקשרים חדשים, השיבו בחיוב להצעות חדשות. הקשרים המסובכים שנמשכו בשנתיים האחרונות גרמו יותר לסבל מאשר להנאה. הגיע הזמן לשנות ולהתחדש. חפשו לכם נסיון חדש, אפילו בדרכים שהן קצת חורגות מהרגיל.

במקום העבודה עליכם לחפש דרכים חדשות ומקוריות. אל תתעקשו על הישן והמוכר. ידידים מבוגרים עומדים להציע את עזרתם — אל תסרבו להם. הם מתכוונים לעזור עם כל הלב. נסיעה חשובה במיסגרת העבודה עשויה להפגיש אתכם עם ידיד. צאו לבילוי משותף ותיהנו מהעלאת זיכרונות. עניינים כספיים עומדים להסתדר. בני מזל דגים יוציאו אתכם מהבעיה המטרידה.

* * *

עניין הבריאות הפך להיות חלק קבוע מהחיים. אתם סובלים מבעיות שונות, מחלימים ממחלה אחת וכבר מוטרדים מאחרת. קבלו זאת יותר בקלות. זה יעבור כשמצב הכוכבים ישתנה. בעיות שיניים מציקות יותר מתמיד. יתכן שתיאלצו להיכנס להוצאה כספית גדולה בקשר לכך. קשרים רומנטיים אינם יציבים ביותר, אולם השבוע תהיה הזדמנות נהדרת לחדש את מלאי הידידים והמכרים.

* * *

השבוע יהיה עליכם לטפל ביחסים אישיים. שיחה בארבע עיניים תבהיר את המצב המעורפל שנוצר באשמתכם. ותרו על הגאווה. שיחות מילוליות לא יספקו אתכם ואתם רוצים לבלות וליהנות בחברת מי שמוצא חן בעיניכם. עיכובים שנוצרו בענייני עבודה ייעלמו השבוע, והחצלחה תאיר לכם פנים. שבחים ומחמאות יגיעו לאוזניכם ותדעו שהמאמץ שהשקעתם היה כדאי מאוד.

* * *

השבוע תצטרכו לדאוג לענייני הבית והרכוש. תוכלו לרכוש חפצים חדשים לבית ולארגן את הדירה מחדש. הורים מבוגרים זקוקים לעזרתכם. אמנם הסתכסכתם עימם, אך כעת הגיע הזמן להשלים. למי שיש גינה ליד הבית יוכל לעסוק בעבודת אדמה, ולשתול כמה שתילים חדשים. קניה או מכירה של מכונית אפשר לבצע מהשבוע בהצלחה. עד עכשיו לא הצלחתם לקדם דבר בתחום זה.

* * *

השבוע יהיה טוב מבחינה כספית. ניכרת התקדמות ואולי אפילו העלאה במשכורת. באופן כללי תהיו הרבה יותר פופולריים ותצליחו לעניין את הממונים עליכם בהצעות מקוריות ויעילות. את הרעיונות הטובים תבנו על בסיס יציב. אל תפעלו מהר מדי ושימו־לב לכל הפרטים. בחיי האהבה צפו לשינוי פיתאומי ודרסטי. בהתחלה זה עלול להפחיד, אך זה עשוי להועיל.

* * *

דאגות מישפחתיות מציקות לכם, בריאות הילדים וכן מצבם של הורים מבוגרים. אחים ואחיות יהיו זקוקים לעזרתכם, אל תתעלמו מבקשתם. שטח לימודים חדש ימשוך את ליבכם בימים אלה. כדאי לחשוב על כך ברצינות. אלה שעובדים עם ציבור יצליחו מאוד, ויוכלו לבצע את השינויים שנראים להם חשובים. ידיעה או מיכתב שיגיעו מחו"ל יביאו להתלהבות עצומה.

השבוע עליכם להיות מעשיים ותכליתיים. המון התחייבויות, הבטחות ועבודות מוטלות עליכם. השתדלו לבצע הכל בצורה נעימה, ללא התרגשות ועצבנות. אם תתחילו להיתפס לפרטים שוליים, תגרמו לאווירה חסרת־מנוחה והעניינים לא יזוזו. השתמשו בכישרונכם לראות את הנולד, ביחוד אם אתם עומדים בראש קבוצה, או מנהלים פרוייקט חשוב. אל תזניחו בריאותכם ונוחו.

* * *

השבוע מתאים לבילויים. למרות החורף והקור לא תהיה לכם סבלנות להישאר בבית. צאו והכירו אנשים חדשים ונהגו בקלילות. אל תמהרו ואל תסכנו את כספכם לפחות עד ה־6 בפברואר. ה־6 וה־7 יהיו מוצלחים במיוחד. חוויות רומנטיות מרגשות יעשירו אתכם. מצב־הרוח יהיה אופטימי ובחוש ההומור החריף שלכם תוכלו לשמח גם את סביבתכם הקרובה ולגרום לה נחת.

* * *

השבוע אתם נוטים להישאר בבית. אין לכם כח להתמודד עם החיים והחברה. זו תקופה לעשיית חשבון־נפש וסיכום של השנה החולפת. השתדלו לצבור כוח ולעסוק במדיטציה או בפעילות מרגיעה אחרת. אל תחלמו בהקיץ והימנעו מלתכנן תוכניות שאין להן בסיס מציאותי. אלה ימים שעליכם להישאר על הקרקע ולא להיכנס לדיכאון. אם תיכננתם לשנות את מקום העבודה, המתינו מעט.

ליכטמנון צרפתי

נפגש באפרופו

אנו מכבדים כרטיסי

ישראכרט

גן קפה "אפרופו" ב"גן-יעקב" טל. 03-289289

כן, אתה יכול להרשות לעצמך Nikon

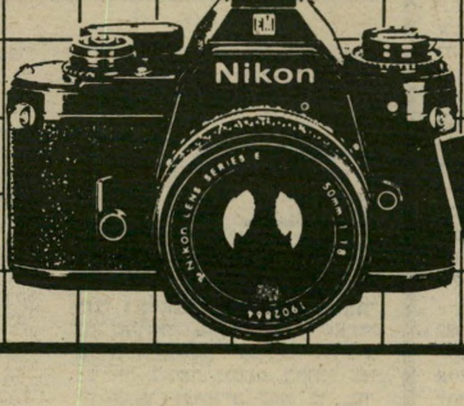

5 דגמים לבחירתך

להשיג גם משקפות "ניקון"

HADAR הדר

יבואן:
"הדר" אחד העם 36 ת"א

תנופה

מכירת סוף העונה

עד 30% לנעלי נשים, גברים וילדים

נעלי פיל

1983 העסק הנבחר

אבנעל רשת הנעלה הגדולה בישראל

רמת־גן

שיף מעל לחוק

זוג מרמת־גן מבקש מבית־המישפט שיצווה על הריסת קומה נוספת שבונה המלונאי־קבלן חיים שיף

המלונאי חיים שיף הוא גם קב־לן בניין. חברה שלו, אג־קו־קבלני בניין בע״מ, בונה במרכז רמת־רמת־גן בנייני־דירות ומרכז מיס־חרי. בתוך זמן קצר ידון בית־מישפט השלום בתל־אביב בבקשה של זוג שכניו, אנרקיו־סרג׳יו ו־

מתלוננת פונרו מול הקומה הבלתי־חוקית של שיף
אין נוף

גאיה פונרו, להרוס את הקומה העליונה של אחד מהמיבנים שלו. סיפור השגת האישורים של שיף מעניין ביותר.

בכתב־התביעה שהוגש באמצעות הפרקליט התל־אביבי הד״ר אב־רהם ציון, מספרים בני הזוג שהם רכשו את דירתם בקומה השלי־שית של בניין ברחוב מעלה ה־צופים בשנת 1978, משום שה־בניין נבנה על גבעה ומהדירה ניתן היה להשקיף לעבר צפון ו־מערב. ניתן היה לחזות בשמש בזריחתה ובשקיעתה ללא כל הפ־רעה.

סלון בקומה התשיעית. ב־25 במאי 1981 אישרה הוועדה המחוזית לתיכנון ולבנייה במחוז תל־אביב, שינוי בתוכנית. באיזור עמדו לקום שלושה בניינים שבו־נה שיף, כשאחד מהם אושר כ־בניין בן שמונה קומות. על גג בניין זה, מול דירת פונרו, היה מותר לבנות שני חדרי מדרגות בלבד, שכל־אחד מהם מכיל חדרון למכונות המעלית. לפני אותו דיון ביקש שיף היתר לבנות בבניין 10 קומות. התושבים שבסביבה הגישו התנגדויות ואכן, ב־3 במאי 1982 הוחלט לדחות את בקשת חברתו של שיף.

ביום השישי, ה־12 בדצמבר 1982, קיבל שיף היתר בניה חדש, המהווה שינוי להיתר הבניה ש־אושר. בהיתר החדש מותר לשיף להוסיף מדרגות לעליה לגג מ־ארבע דירות בקומה השמינית, ולהקים מעליהן מיבנים בשטח כולל של 48 מ״ר. בתוכנית־ההג־שה התברר ששיף התכוון לבנות חדרי־סלון בקומה התשיעית ל־ארבע הדירות של הקומה השמי־נית. הבקשה לשינוי ההיתר המקו־רי, אישורה ומתן ההיתר החדש, נעשו ללא ידיעת השכנים, והם נוגדים את החלטת הוועדה המחו־זית. החלטה זו עצמה של הוועדה המחוזית היא שינוי מרחיק־לכת בהשוואה לתוכנית המקורית שאו־שרה.

הדיון הראשוני בתיק יתקיים בחודש הבא. הקומה התשיעית כמעט הושלמה. היא סוגרת כמעט לחלוטין את הנוף הנשקף מדירת בני הזוג פונרו.

טובת הנאה. לתביעה של זוג העולים החדשים מאיטליה הצטרף לאחרונה גורם נוסף רב־משמעות. הוועדה המחוזית לתיכנון ולבנייה פנתה לבית־מישפט השלום בתל־אביב, בבקשה לתת צו־שיפוטי להפסקת העבודה בבניין.

בבקשה שהוגשה לבית־המישפט באמצעות עורך־הדין אברהם פורז, טוענת הוועדה למחוזית שההיתר שניתן לשיף על־ידי הוועדה המ־קומית ברמת־גן הוא בטל וחסר כל תוקף, משום שהוא נוגד את תוכנית הבניין העירונית, וכי שיף, האדריכל צבי מילר והמהנ־דס האחראי לביצוע, יעקב חי,

קבלן שיף *
קומה נוספת

חרגו מן ההיתר של הוועדה המ־חוזית.

בהמשך הבקשה טוענת הוועדה המחוזית כי הבניה בקומה התשי־עית בבניין, בפרוייקט הנקרא ״זיגדלי זאב, נועדה להשיג טובת הנאה לחברה הקבלנית ולבעליה.

פתיחתו של הדיון בתיק זה נדחתה בגלל מחלת השופט. הדיון יערך בקרוב.

הרבה בעיות. פרשת המיבנה של המלונאי שיף, מעל לבניין השקם ברחוב אבן־גבירול בתל־אביב, שעל המשך בנייתו הוצא צו מינהלי מטעם עיריית תל־אביב, אינה כמסתבר הבעיה היחי־דה של המיליונר תומך חרות.

* ליד הדוגמנית חניתה צנמנר.

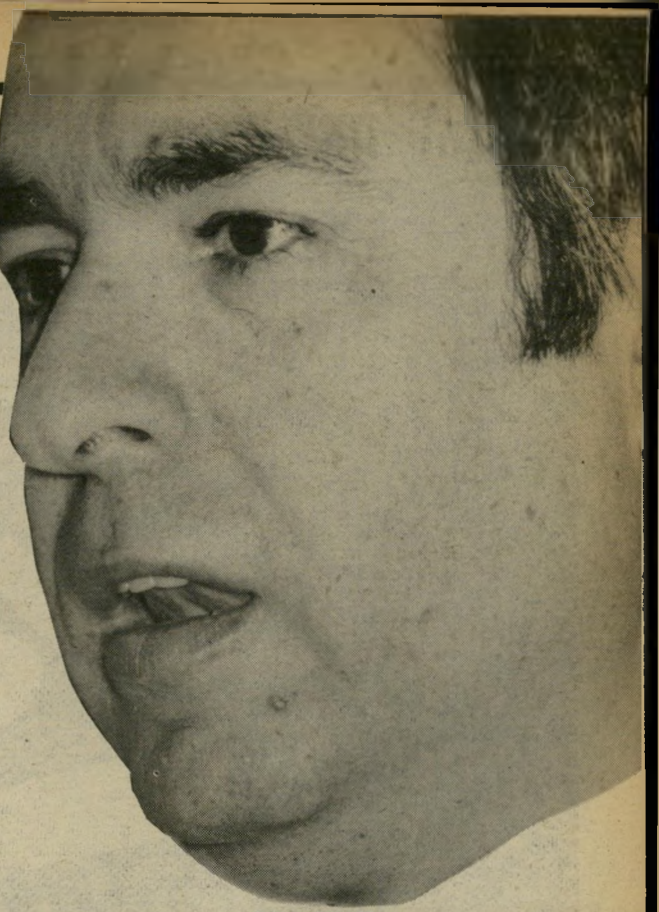

נאשם רכס
יחס אישי ומחירים מוזלים

הרופא ואשתו של הקיסר

ברומי העתיקה היתה אש־תו של הקיסר חייבת לעמוד מעל לכל חשד. היום, כאשר פסו קיסרים וקיסריות מהארץ, ישנם רק מתי מעט החייבים לעמוד בקריטריונים מוסריים גבוהים כל־כך. אחד מאלה הוא ד״ר חיים זכות, שבגיל 47 הגיע לפיסגת מיקצוע הרפואה. הוא משמש כיושב־ראש הוועד האר־צי של אירגון רופאי המדינה, סגן־יושב־ראש ההסתדרות הר־פואית, חבר מועצת הביטוח ה־לאומי חבר בוועדת בחינות של מנהלי מחלקות ועוד כהונה וכהונה תארי־כבוד.

כאשר הוגש כתב־אישום נגד אדם בדרגתו של ד״ר זכות, היה זה מיקרה מצער ורציני. הפרקליט אמנון רודה שקל הי־טב את הראיות שהיו לפניו ו־החליט, למרות כל הלחצים ש־הופעלו, כי יש מקום להאשים את הרופא בקשירת קשר עם יצחק רכס להונות חברת־ביטוח, ובקבלת דבר במירמה.

קשרים אישיים

לאיש במעמדו של ד״ר זכות יש הרבה ידידים והרבה שונאים. ידידיו ניסו להפעיל את השפעתם ולהמעיט בערך התביעה. הם טענו, כי יש כאן גוזמה רבה והפרזה בעניינים פעוטים. לעומתם טענו שונאיו, כי אם ינהגו ברופא אחרת מ־אשר בבני־תמותה רגילים, וה־מישפט נגדו לא יתנהל בבית־המישפט, תהיה בכך הוכחה כי הלחצים והקשרים האישיים של הרופא הכריעו את הכף.

התובע, אמנון רודה, ידוע כאדם ישר. כאשר נשאל על המישפט אמר, כי לדעתו היה מקום להגיש כתב־אישום, וכך עשה. ״מעולם לא היגשתי בק־שה להתמנות לשופט, ולכן אי־אפשר להפעיל עליי לחצים, ו־אני עושה את מה שמצפוני מח־ייב אותי.״

סניגורו של זכות, עורך־הדין אורי וגמן, חושב אחרת. הוא הגיש תשובה לכתב־האישום, ה־משתרעת על כמה עמודים צפו־פים — דבר נדיר ביותר ב־מישפטים פליליים.

הוא טוען בלהט, כי לא נעש־תה כל עבירה מצד מרשו, ו־הוא מוכן גם להוכיח זאת. או־לם בינתיים הגיש בקשה ליועץ־המישפטי לעיכוב ההליכים נגד זכות.

הבקשה הראשונה של וגמן נדחתה, והוא חזר והגיש בק־שה נוספת, מפורטת יותר. בק־שה זו נתונה כעת בטיפול.

המעשים המיוחסים לרופא קרו בשנים 1976 עד 1981. זכות, שמזה שנים אחדות הוא מנהל מחלקה בבית־חולים ואדם בעל מעמד חברתי, הכיר את רכס דרך אשתו, רחל, שהיתה מילדת בבית־החולים שבו עבד הרופא.

יד אחת

בפגישה הציע רכס לזכות יחס אישי ומחירים מוזלים בכלענייני הביטוח, אם יעביר את כל ביטוחיו לחברה של רכס. ב־1976 היה רכס בעל סוכנות־הביטוח שיף־רכס, ובעל חברת־הביטוח ישראל־אמריקה. זכות שוכנע להעביר את כל ביטוחיו לרכס. התביעה טוענת כי זכות כמעט שלא שילם מאומה עבור הפרמיות.

אבל מאז החל זכות להגיש תביעות בגין נזקים, גניבות ו־אבדנים. הוא הגיש תביעה ל־תשלום עבור פנס מכוניתו ש־נשבר, רדיו ושעון שנגנבו מ־חדרו במוטל בצפת. הוא דרש תשלום עבור תיקון שימשה ב־ביתו ותיקון פטיפון.

כמעט כל תביעה שהגיש שו־למה, בין אם היתה מכוסה ב־פוליסה ובין אם לאו. על חלק מהתשלומים הופיעו המלים ״לפ־נים משורת הדין.״

הפרקליטות טוענת, כי זכות עשה יד אחת עם רכס להונות את חברת־הביטוח, כי פיברקו פוליסות־ביטוח רטרואקטיבית.

מכבה שרפות

עיקר הגנתו של הרופא היא בכך, שהוא לא נכנס כלל לענייני הביטוח. הוא היה מזמין פוליסות ותובע על נז־קים. הוא לא ידע כיצד התנהלו העניינים במישרדו של רכס, ו־היה מגיש חשבון עבור נזקים. אם נעשו פוליסות פיקטיביות או רטרואקטיביות, טוען הרופא, היה זה עניין פנימי של חברת־הביטוח, בלא ידיעתו של הלקוח.

מסתבר, כי לרכס היו כנראה הרבה עניינים באותה תקופה. ״הוא היה מכבה שריפות,״ אמרו עליו אנשים המכירים אותו.

חברת־הביטוח שלו נכנסה לפי־רוק; מונה לה כונס נכסים, והיא היתה חייבת כסף רב לנושים. הוא עצמו הסתבך בתביעות פלי־ליות על קשר להונות את חברת־הביטוח שלו יחד עם זכות, עם אלוף־משנה ישראל גרנית, ועם עוד כמה מידידיו. חלק מהאשמות לא הגיעו לידי מישפט, בגלל מח־לתם של הנאשמים.

כאבים בחזה

בקשתו השניה של עו״ד וגמן לעכב את ההליכים עוררה רוגז רב אצל כמה אנשים. ואומ־נם, אין זה מיקרה רגיל שאחרי שנדחית בקשה לעיכוב הליכים נשלחת בקשה נוספת באותו ענ־יין עצמו, ועומדים לדון בה מח־דש. אם כי זהו מיקרה מיוחד, שבו הרשעה בדין לד״ר זכות פרושה הרס הקאריירה שלו וקלון אישי.

המישפט נקבע לחודש מרס, אולם בעת הישיבה האחרונה, ש־היתה קבועה לחודש נובמבר, לא הופיע הרופא. הוגשה מטעמו תעודה־רפואית שהעידה, כי יום לפני המישפט הוא נתקף בכאבים בחזה ואושפז במכון־הלב של בית־החולים שיבא.

השופט יורם גלין עומד לדון במישפט, אם לא יעוכבו בינתיים ההליכים.

יוסי ניצני, מנכ"ל הבורסה, מסביר את הסיבות לירידה התלולה של השערים ביום השני השחור, מסביר את המכניזם של ירידה ועליה, מזהיר מפני השקעה בסיגנון של הימורים ונותן עצות למשקיע

אנשי המיסחר בבורסה שאלו אותי אם לעצור את הירידות. אמרתי להם שהבורסה לא קובעת שערים

הייתי אומר למשקיע הקטן להגביל את הוראת השער, ולא להפקיד את גורלו לכוחות השוק

לא צריך להיות חכם כדי לדעת שאחרי העליות החדות, שהיו בבורסה, תבאנה ירידות

ראיינה שרית ישי

צריך לדעת מתי ואיך לתת הוראות־מכירה, כי בסופו של דבר מה שקובע את ערך הנייר הם הקריטריונים הכלכליים

אני מציע למשקיע הקטן לפזר את השקעתו, ולהשקיע באיגרות־חוב ובמטבע זר

את התופעה הזו של הכנסה יורדת וצריכה עולה אין מלמדים באוניברסיטה

"עוד לא נולדה בורסה שרק עולה!"

בפעם הראשונה בימי חיי אני מאו־שרת שאני ענייה. אני שמחה שאין לי ולא היו לי מניות בבורסה ושהמלים „ריגר־פישמן" אינן טורדות את שנתי בלילות.

מאז אותו יום חמישי, שבו התפר־סמה באמצעי התיקשורת כוונת האוצר ליזום חקיקה בנושא קרנות הנאמנות, אני מוצאת את עצמי על תקן של ואלי־יום, להרגעת הסביבה הקרובה שלי. אני שואלת מה העניינים ואומרים לי: אני לא יודע למה קניתי פריזה. אני שואלת מה השעה ועונים לי: איזה פאשלה איך שמתי את העשרת אלפים דולר האלה על רונית. ואם היו מספרים לי סיפור כזה לפני יום חמישי, הייתי שואלת את עצמי מי זאת הרונית המ־אושרת הזאת.

בקיצור, אני מניחה שאני נמנית, נכון לרגע זה, עם אותו מיעוט מבוטל שלא התעסק בבורסה.

למען האמת, הסיבה לכך שלא התע־סקתי בבורסה היא כי אני אשה עוב־דת עם משכורת של שכירה — ואני שואלת את עצמי מאיפה יש לאותו פועל־נעליים שהתראיין ב„יומן השבוע", ושמרוויח פחות ממני ועוד מפרנס אשה וילדים, כסף להשקיע בבורסה! פתאום הסתבר לי שלא רק אותו פועל־נעליים משחק בבורסה, אלא גם הנער־השליח של הסופרמרקט, שמקבל אצלי בכל פעם תשר של עשרה שקלים, הוא שחקן ותיק בבורסה. גם הנערה שחופפת את שערותיי במספרה וגם פועל־הנקיון של המערכת.

הבורסה הפכה לסם־חיים לא רק של עשירי הארץ, אלא בעיקר של המעמד הבינוני ומטה. מושגים כמו „מ1" ו־„ק1", שהיו זרים לי לחלוטין, נשמעים לי כעת כמו אבא־אמא. כולם מדברים על קו"פים ומ"מים.

לאור כל המהומה שהתעוררה עם התפטרותו של ד"ר חת, עם פירסום הודעת האוצר ועם הירידה התלולה בשערי המניות, הרגשתי כמו הדיוט. וכמו הדיוט הלכתי לראיין את יוסי ניצני, איש צעיר בן 36, קיבוצניק לש־עבר, המשמש כמנכ"ל הבורסה. שאלתי

"עוד לא נולדה בורסה שרק עולה!"

● **מה בדיוק קרה באותו יום חמישי?**

פורסמה באמצעי־התיקשורת כוונת ה־אוצר לנקוט יוזמה בתחום החקיקה, כדי לשנות כמה מדרכי הפעולה של קרנות־הנאמנות, בקשר להשקעת הכספים על־ידי חברות המנפיקות ניירות־ערך לציבור.

● **מה בדיוק רצה האוצר לעשות?**

עוברת תקופת־ביניים בין הזמן שהחברה מגייסת כסף, ועד שהיא עושה בו שימוש. בתקופה זו חברה צריכה לשמור על ערך הכסף, וחלק מהחברות נהגו לעשות זאת על־ידי השקעה בשוק המניות. דובר על חיוב החברות להשקיע בניירות־ערך ממשלתיים.

● **מה כל־כך מבהיל בזה?**

היוזמות האלה של האוצר קיבלו באמצעי־התיקשורת פירסום מוגזם ולא מובהר דיו, והתפרשו על־ידי הציבור בצורה שלדעתי לא תאמה את הכוונות שעמדו מאחרי היוזמות. ואז נוצרה בהלת מכירות מסויימת, שקיבלה תאוצה מהבנקאים, כתוצאה מידיעה חוזרת ברדיו, שאמרה כי אנחנו שוקלים הפסקת המיסחר באותו יום.

● **מה היה מקור הידיעה?**

לא יודע. אני רק יכול לדעת אם מישהו שקל או לא שקל להפסיק את המיסחר, ובשלב זה אף אחד לא שקל דבר כזה.

● **האם לא ניסיתם לברר למי היה עניין בפירסום ידיעה שכזאת, שלטענתך לא היתה נכונה?**

> **אילו היה האוצר מפרסם את המניעים שהביאו ליוזמה, והיה מסביר שהחקיקה לא תתבצע מהיום למחר, היתה נמנעת - איך לאמר במילים עדינות - כזאת תגובה**

התקשרתי עם הרדיו, והבהרתי שאין כל שיקול כזה. הודעתי שהמיסחר יתנהל כרגיל. אחר־כך, בשלב מסויים, שמעתי שיש תנועת מכירות ערה.

● **מדוע אתה מתבטא כל־כך בעדינות? מדוע במקום "תנועת מכירות ערה" אינך קורא לילד בשמו ואומר שנוצרה "תנועת מכירות היסטרית"?**

מכיוון שאני משתדל להימנע ממונחים כמו היסטריה, בהלה ומפולת.

● **למרות תנועת המכירות הערה, כפי שאתה קורא למה שקרה, החלטתם לא להפסיק את המיסחר. מדוע?**

יזמתי התייעצות טלפונית עם כמה מחברי הדירקטוריון, והדיעה היתה שיש לקיים את המיסחר בצורה מסודרת, מתוך רצון לא להוסיף שמן למדורה.

● **למעשה, התפטרותו של הד"ר חת שבוע קודם לכן היתה השמן שהבעיר את המדורה.**

אין ספק שמה שעמד מאחרי ההתפטרות של הד"ר חת, היווה מאיץ ליוזמה החקיקתית של משרד־האוצר. צורת הפירסום של יוזמה זו הייתה הסיבה שפוצצה את הבלון.

● **אתה אומר שהפירסום לידיעה כי מישרד־האוצר עומד לשנות כמה מדרכי הפעולה של קרנות־הנאמנות, הוא שגרם לבהלה בבורסה. מי שגה אם כך — האוצר או העיתונות?**

לא יודע, כי אני לא יודע באיזו צורה

> **אין מניה שאפשר להגיד לגביה "לעולם חוסן".**

נתן מישרד־האוצר פירסום, אם בכלל, לידיעה. יתכן מאוד שהיתה כאן הדלפה.

● **איך לדעתך צריך היה להביא את הידיעה הזו לידיעת הציבור?**

אילו רק חיכו 24 שעות, אילו הביאו את זה לפירסום ביום חמישי אחרי־הצהריים, זה כבר יכול היה להיות גורם ממתן. אילו פירסמו הסבר מפורט על המניעים שהביאו ליוזמה הזאת, אילו הסבירו שהיוזמה לא תתבצע מהיום למחר, שכל הסיפור צריך לעבור תהליך חקיקה מורחב, נדמה לי שזה היה נקלט אחרת, ולא היה גורם למין — איך לומר במילים עדינות — תגובה.

■ ■ ■

● **היום יום שני. אני יושבת איתך במישרדך, ובקומה למעלה האולם כמרקחה. מניות יורדות פלאים, הברוקרים מתרוצצים, אפילו הכרוזית איבדה את סבלנותה וביקשה מהקהל להתאזר בסבלנות ולא להתעצבן. למטה בפסז', למרות הגשם והרוחות, מתגודדים הלא־מאושרים שאינם יכולים להיכנס לאולם המיסחר. יש בהם אנשים שאיבדו את כל כספם, אנשים רבים שאינם נמנים עם העשירון העליון דווקא. מה היית מציע ברגע זה למשקיע הקטן?**

הייתי אומר לו שני דברים: דבר ראשון, הייתי אומר לו את מה שאמרתי לפני חודש ולפני חצי שנה: בדוק היטב במה שאתה הולך להשקיע, כמה זה שווה וכמה אתה הולך לשלם. כי לכל דבר יש ערך ממשי, וערך לא ממשי לא יכול להחזיק מעמד לאורך זמן. היום יש מניות שנרשמו בהן עשרות אחוזים. אנשי המיסחר שאלו אותי אם לעצור את הירידות או להתיר לשוק לעשות את שלו. התשובה שלי היתה: אם השערים נמוכים או גבוהים, לא הבורסה קובעת, אלא הציבור שנותן את הוראות המכירה. לכן אני לא חושב שהבורסה צריכה להתערב ולעצור את הירידה. הציבור עצמו צריך לדעת מתי ואם לתת הוראות מכירה, ולכן אני אומר למשקיע: בדוק היטב והתבסס על קריטריונים כלכליים, כי בסופו של דבר, בטווח הארוך, זה מה שיקבע את ערך הנייר.

● **כל אלו הם דיבורים הנשמעים טוב. מה היית מציע למשקיע הקטן לעשות טכנית?**

טכנית הייתי אומר לו: אם נתת הוראה והחלטת כמה שווה לך לשלם עבור מניה, הגבל את הוראתך בשער, ואל תפקיר את גורלך בידי כוחות השוק.

● **מי הם כוחות השוק?**

כל מי שפועל בשוק, מוסר פקודות בשוק, ובהתאם לפקודותיו נקבעים המחירים.

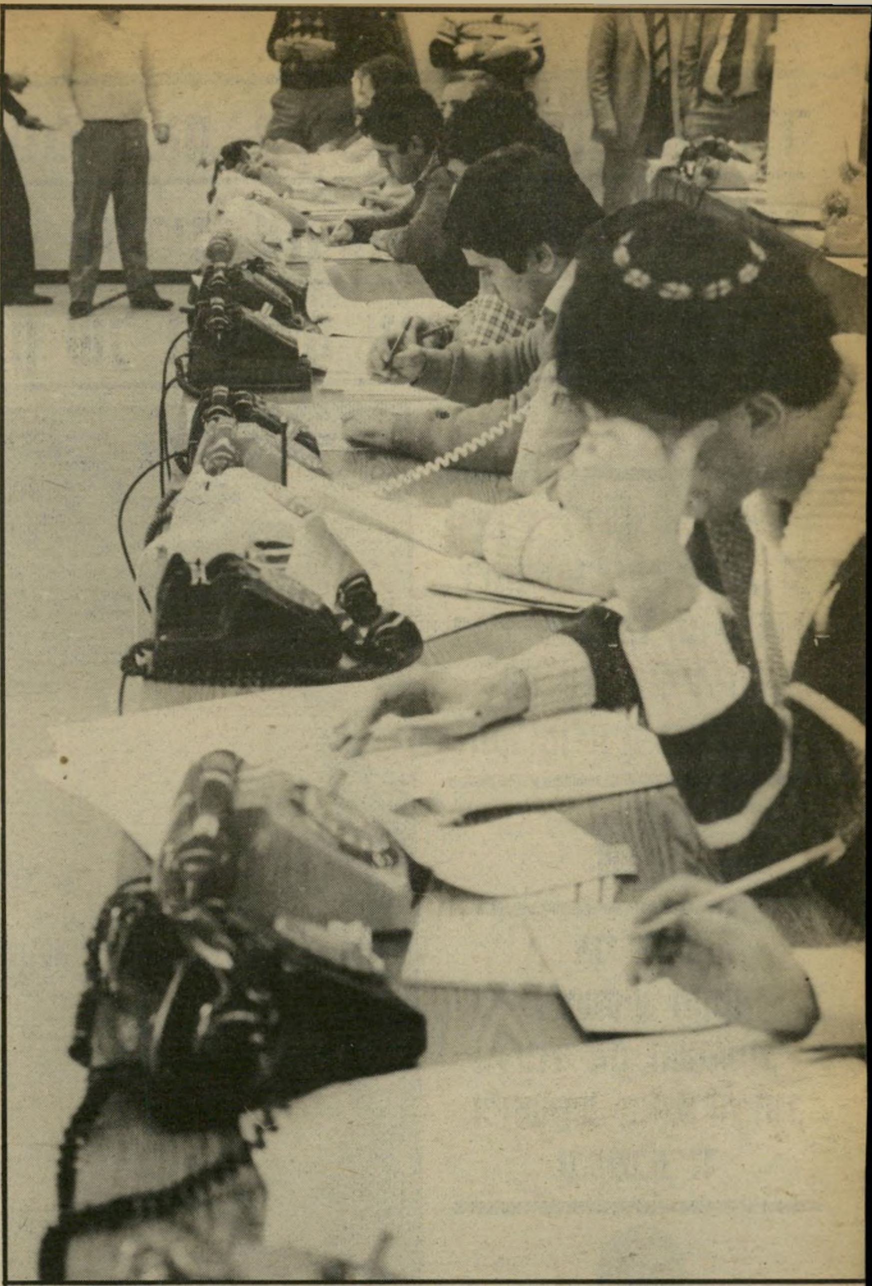

(המשך מעמוד 29)

אותו את כל השאלות שאדם מן הישוב, שאינו משחק בבורסה, שואל בימים אלה — ולו רק כדי להבין איך קרה מה שקרה ומה עוד עלול לקרות.

בניין הבורסה שוכן, כידוע, בפסז' קולנוע "תמר". זה די סמלי בעיניי, שהבניין שוכן ממול רחוב לילינבלום, הבורסה הראשונה והלא ממוסדת של תל־אביב. אותה בורסה שעוררה בזמנו את זעמו של נשיא הקונגרס היהודי, הד"ר חיים וייצמן, שטען כי עם העלייה הרביעית והחמישית והתפתחות השוק השחור הפכנו להיות ככל הגויים, והשווה את רחוב לילינבלום למכסיקו. למה דווקא למכסיקו אני עד היום לא יודעת.

בפסז' התגודדו עשרות אנשים שנראו לי על סף היסטריה. למעלה, בקומה הרביעית, באולם המיסחר, גיליתי מייד את המכריזה המתולתלת, שניהלה את המיסחר במהירות, מיומנות ויעילות — כפי שנאמר לי על־ידי כתבנו הכלכלי מאיר תדמור. הצעירה, שהפכה בזמן האחרון לאחת הפנים המוכרות בטלוויזיה, כמעט כוכבת, היתה מודעת לעצבנות שאחזה בברוקרים ובמבצעים של הבנקים. היה זה יום שני, שכונה לאחר מכן בשם "יום השני השחור". היא הפסיקה את ההכרזות וביקשה לא אחת מהקהל להתאזר בסבלנות, אולם הסבלנות פקעה באותו יום. איך אמר לי אחד הברוקרים? כל הזמן האכלנו את המשקיעים בכפית, כעת שפכנו להם את כל הדלי.

בדיחות בורסאיות עפו שם באותו יום. בדיחות עצובות, אני מניחה. המישפט "אפשר להרוויח אלף אחוז אבל להפסיד רק מאה אחוז", נשמע כל הזמן. אחד מהאישים הבולטים בבורסה, שקיבל שיחת טלפון מאחד האישים הבולטים במישרד־האוצר, דיווח לו על הקורה ואמר: "היום אין מוכרים וקונים, היום יש רק קופצים."

קומה אחת למטה, בקומה השלישית, יושב יוסי ניצני. יחסית למה שהתרחש בקומה מעל ולמה שהראה המחשב, הוא היה רגוע לחלוטין. אלא שבמהלך הראיון איתו היה נדמה לי שהוא עובד עבור אמצעי־התיקשורת ולא עבור הבורסה. למה אני מתכוונת? יוסי ניצני לא הפסיק לקבל טלפונים מעיתונאים ולעדכן אותם. באחד השלבים של הראיון התפרצה לחדר חבורת עיתונאים, שדרשה לדעת בתוקף מדוע אני מקבלת ראיון בלעדי. כשהסברתי להם שאני לא משתתפת במסיבות עיתונאים, הם צילצלו לניצני. אחד אחד, לפי התור, ודרשו הסברים. אחר־כך טילפנו מ"גלי צה"ל" וביקשו לראיין את ניצני ליומן. ניצני, כבקי, נתן להם הוראות שאל: יש באלאנס? ודיבר לשפופרת כמו בקי ויודע.

גם משה נסטלבאום מ"קול ישראל" היה שם, וניצני חזר בפעם המי־יודע־כמה על מה שהיה לו לומר באותו יום. בינתיים, מאז ערכתי את הראיון, התייצבו מעט שערי הבורסה. אך בקצב הזה, קשה להתנבא מה יקרה עד לפירסום הגליון. אני, מכל מקום, ממשיכה לשלם ריבית על האובר־דראפט ועדיין לא מבינה איך שכיר יכול לרכוש מניות בבורסה ולהמר על רכושו.

> **יתכן כי הידיעה של היוזמה של מישרד־האוצר הודלפה**

■ ■ ■

● היית מציע למשקיע הקטן לצאת מהבורסה?

הצהרה כזו החלטית בוודאי שלא הייתי נותן. הייתי מציע דבר שאנחנו מציעים מדי פעם והציבור, משום־מה, שכח אותו. הייתי מציע למשקיע לפזר את השקעתו ולהשקיע באיגרות־חוב, במטבע זר. כ־לומר, ללכת על אפיקי השקעה סולידיים יותר, עם רמת סיכון נמוכה יותר.

● העתונים מדווחים על חר־לים שהתקבלו בחדרי־מיון כשהם סובלים מסימני חרדה. האם קיים לדעתך סיכון שאנשים יגיעו לייאוש או יתאבדו כמו בימי השפל בארצות־הברית?

לא יודע. לא מכיר מיקרים קונקרטיים של אנשים שמכרו רכוש חיוני כדי להש־קיע בבורסה. מנסיון העבר אני מתאר לעצמי שאולי יש מיקרים כאלה. תראי, ירידות שערים כל־כך חדות — זה לא דבר שקל לעכל אותו. כל מה שיש לי להגיד, למרות שזה לא מתפקידי, הוא: היזהרנו אתכם. אני יודע שזה מרגיז להגיד: אמרנו לכם, היזהרנו אתכם, אבל אזהרות היו בלי סוף בשנה שעברה. הרי זה מובן מאליו. עוד לא נולדה הבורסה ששעריה רק עולים. לא צריך להיות חכם כדי לדעת שאחרי העליות האלה שהיו, יבואו ירידות.

■ ■ ■

● כל תופעת הבורסה, כל ה־שיגעון הזה שתפס. כל־כך הרבה אנשים במדינת ישראל, הוא סי־פור חדש יחסית. מה לדעתך הו־ליד אותו?

צריך לחזור שש שנים אחורנית, כי התופעה נמשכת למעשה מ־1977. המר־כיבים העיקריים לצמיחתה של הבורסה היו פגיעה מסויימת שהממשלה פגעה ב־תנאי איגרות־החוב, שעד אז היו הלהיט של שוק ההון. ובנוסף לכך, במחצית השניה של 1976, היתה פעילות ערה סביב חיפושי נפט. התגלו כמה מימצאים לסימני נפט, והדבר עורר את דמיונם של המשקיעים, ובהחלט הזרים דלק ל־

״קשה להתחרות במי שעובדים בלי מיסגרת של חוק וכללים, אלא בשיטה של תוקפנות״

התלהבותם. לאחר מכן, זה היה תהליך שהאיץ את עצמו, ובהדרגה הצטרפו עוד ועוד משקיעים שהסתנוורו מהעליות ה־חדות שהיו בבורסה.

היה גורם נוסף שהיתה לו השפעה מהותית: שינויים במדיניות הממשלה בכל הקשור להלוואות מסובסדות. האוצר סגר ברזים במידה רבה, ואילץ את החב־רות לחפש מקורות מימון אחרים, שבאופן טיבעי הופנו לבורסה. חוק המיסוי בתנאי אינפלציה המריץ גם הוא חברות רבות להגדיל את הונן העצמי באמצעות גיוס הון בציבור הרחב. כל זה גרם לצמיחת התופעה, שבמשך שש שנים הגיעה למ־מדים גדולים.

● ראית ב״יומן השבוע״ את אותו פועל בבית־חרושת לנעליים שאמר כי הוא מרוויח 14 אלף שקל בחודש והבורסה מצילה אותו?

לא רק ראיתי. אני במיקרה גם מכיר אותו.

● איך אתה מכיר אותו?

הוא פועל במיפעל הנמצא בבעלות קרוב מישפחה שלי.

● איך אתה מסביר את ה־עובדה שפועל בבית־חרושת יכול להרשות לעצמו לשחק בבורסה?

הוא לא סיפר שאשתו עובדת בבורסה, ויש לה משכורת מכובדת. אך אין ספק,

״נורמות ההתנהגות של קרנות־הנאמנות מבוססות על רצון להתחרות באופן פרוע עם מנהלי תיקי ההשקעות, הפועלים מחוץ לכל חוק ומיסגרת״

היתה תופעה כלכלית מסויימת לא מת־אימה לתיאוריות שמלמדים באוניברסיטה. ההכנסה של האזרח ירדה, או לא עלתה, באותו שיעור שעלתה הצריכה. צרכנו יותר מאשר הרווחנו. כלומר, אכלנו את החיסכון. והסבר נוסף הוא, שאנשים צרכו על חשבון רווחים שהיו להם על הנייר מהבורסה.

● ד״ר חת הציע כמה הצעות לשינויים בנוהלי המיסחר. האם יש בהן צורך ממשי?

אין ספק! אני חושב שההצעות האלה הן חיוניות לקיומו של השוק לטווח ארוך. אני יודע שד״ר חת ניסה להחיל את ה־שינויים ברוח ההצעות האלה חודשים אחדים לפני שהתפטר.

● מדוע לא הצליח להחילן?

מכיוון שהפעילות בשוק היתה כל־כך חזקה, שקשה היה לצפות להתנדבות מצד הגורמים השונים לקבל על עצמם את השינויים, שעה שעמדו בתחרות קשה בשוק. קרנות־הנאמנות התחייבו כולן לנ־הוג לפי כללים מחמירים יותר, ולכן קשה היה לדרוש מקרן־נאמנות בודדת לנהוג בצורה שתיתן עדיפות למתחרים שלה. הד״ר חת הציע להחמיר בקרי־טריונים לאישור הנפקות. הקריטריונים הם בעיקר איכותיים, והשאירו שיקול־דעת רחב לבורסה בבחינת הנפקות חד־שות.

● שיקול־הדעת הזה לא הופ־על עד היום?

בדיעבד אני חושב שהוא לא הופעל מספיק, ונדמה לי שאין היום ויכוח שיש חברות מסויימות שהנפיקו ניירות ושאינן מתאימות להיות חברות ציבוריות.

● על אילו חברות אתה מד־בר?

לא אגיד. הן כבר נמצאות בבורסה וכל התבטאות שלי יכולה לגרום להן ונזק. אני מקווה רק שהחברות האלה תדענה לפחות לנצל את העובדה שהן חברות ציבוריות, כדי לגייס כסף בעתיד ולהיות ראויות להיסחר בבורסה.

■ ■ ■

● כל שנה יש חודש שחור בבורסה. מה גורם לזה?

יש איזה מין צירוף מיקרים שאין לו הסבר. השנה המסורת התקלקלה קצת. כי בארבע השנים הקודמות חלו ירידות שערים בחודש פברואר. למה? ככה. ה־שנה חלו הירידות האלה בינואר.

● מה בעצם מקפיץ או מוריד מניה?

באופן תיאורטי, כשיש פקודות קנייה של מניה, יש להניח שמישהו מעריך שהמחיר שלה מעניין לקנייה, ולכן הוא רוצה לקנות. ומי שמחזיק במניה חושב אותו דבר, ולא רוצה למכור. פקודת קנייה שלא נענית גורמת לעליית רווחים.

● מהו הסיכוי לדעתך שמניות הבנקים המיסחריים ייפגעו גם הן?

אני לא חושב שיש מניה שאפשר להגיד לגביה לעולם חוסן. מניות הבנקים מפוזרות מאוד בידי הציבור, ועומדים מאחוריהן מוסדות פיננסיים גדולים ו־חזקים. לכן יש לצפות לתמיכה שלהם במניות, בריגעי משבר, יותר מאשר ב־מניות אחרות.

● תמיכה בכל מחיר?

זה יהיה מטעה לומר שהתמיכה הזו יכולה להיעשות בכל סכום ובכל מחיר.

● איך יכולות קרנות־הנאמנות לתת תשואה כל כך גבוהה? האם אין בכך עבירה על החוק?

לא רוצה לקבוע אם קרן שעשתה 25%—30% עברה בהכרח את החוק. נורמות ההתנהגות של קרנות־הנאמנות מבוססות על הרצון להתחרות בפעילות פרועה של מנהלי תיקי־השקעות, שפועלים מחוץ לכל חוק ומיסגרת.

● בעצם אין חוק.

זה נכון, אבל כשאני אומר חוק, אני

מתכוון לפעילות בצורה מתקבלת על ה־דעת. מכיוון שאלה שעובדים בלי מיסגרת של חוק וכללים כמעט ואי־אפשר להת־חרות בהם, אלא אם פועלים בשיטות תוקפניות כדי להניב רווחים גבוהים.

● אתה מאוד נזהר בהתבט־אויותיך, בורר את המילים הנכו־

״מה שעמד מאחורי התפטרות הד״ר חת היווה מאיץ ליוזמה החקיקתית של מישרד האוצר שגרמה לבהלה״

נות. לקח לך זמן עד שמצאת את המילים ״שיטות תוקפניות״. מדוע?

אני נזהר מכיוון שקרנות־הנאמנות הם גופים שהוקמו ופועלים על פי החוק, ו־מרכזים בתוכם סכומי עתק של יותר ממיליארד שקלים. לכן כל דבר שאומר בקשר לגופים האלה מחייב זהירות. אני מקווה שמנהלי הקרנות בעצמם ערים ל־צורך בזהירות הזו, כשהם מטפלים ב־לקוחותיהם.

● האם לדעתך התשואות ה־גבוהות הן שהביאו לירידת השע־רים התלולה בבורסה?

לא הייתי אומר שזה מה שגרם לכך. לא יכול להצביע על זה כגורם, אלא כעל אחת מתוצאות הפעילות המוגזמת בבור־סה. זוהי אחת הסיבות שהביאו למניות שערים גבוהים במיוחד, ורמת שערים כזו מזמינה ירידות. הפעילות הזו של קרנות־הנאמנות היתה סך כל הפעולות של גופים אחרים, שנאלצו להתחרות ב־קרנות־הנאמנות.

■ ■ ■

● היום אנחנו עומדים בערך שבוע לפני פירסום הראיון. מה יקרה עד אז?

חוץ מזה שחייכתי כאשר שאלת אותי את השאלה הזאת — אין לך מה לכתוב. אנשים הנמצאים בתפקידי אסור להם לנ־בא או להעריך מה יקרה. אגלה לך סוד: הם לא יודעים. ואגלה לך עוד סוד: אני לא חושב שמישהו יודע.

● בכל זאת, כמו בכל מיקצוע גם במיקצוע שלך יש ״תחושות״.

אני חושב שאסור לי, וזה יהיה חוסר־אחריות, לענות על שאלתך. אם אומר שהמניות יעלו אגרום למשקיעים להאמין ולפעול בהתאם. אם אומר שהמניות יירדו עוד יותר, אני עלול לגרום למשקיעים לפעול בהתאם.

● ואם תגיד שהבורסה תת־ייצב?

גם במיקרה הזה אני עלול להטעות, ואסור לי. זה כמו ששאלו את נבחן מה החליט, אז הוא אמר שכשהוא יחליט, יהיה חלק שיהיה מרוצה וחלק שלא יהיה מרוצה.

● הבורסה צריכה לשמש מ־קום מיפגש של מוכרים וקונים של ניירות־ערך, אך למעשה הפ־כה לקאזינו. איך לדעתך מחזירים לה את יעודה המקורי?

צריך להחזיר את הבורסה לפרופור־ציות הנכונות. בכל בורסה יש מרכיב מסויים של הימור וספקולציה, ואני מב־דיל בין השניים. ספקולציה היא פעולה המבוססת על שיקול. הימור לא מבוסס על שיקול. השאלה היא: אם הבורסה היא התבלין או הארוחה עצמה. כשאוכ־לים ארוחה המורכבת מתבלינים — איזה טעם יש לה?

סוף העונה! סוף העונה!

זיוה תלם

מזמינה אתכם

THE SALE

למכירת סוף עונת החורף

* חולצות וחליפות יפיהפיות בכל הגדלים — לונדון פריז רומא
* בגדי־עור — גי־פולופ״
* מכנסי עור — גם לפי הזמנה
* חליפות קורדרוי וצמר “M/N”
* חגורות וארנקים

בהנחות גדולות 10—50%

המכירה תתקיים ביום

שישי 4.2.83	שבת 5.2.83
10.00—14.00	10.00—14.00
16.00—19.00	16.00—19.00

בבית זיוה תלם

רח׳ דוד המלך 10, הרצליה פיתוח — טל. 052־72976

נילי ומרים / NM

מזמינות אותך

למכירה מיוחדת

בגדים אופנתיים מקוריים במחירים ללא תקדים

המכירה מתקיימת:

מה־ 2.2 עד ה־12.2

בימים א–ה 10.00—16.00

ביום ו׳ 10.00—13.00

רח׳ פלורנטין 50 תל־אביב

(פינת עליה) כניסה מהחצר

תן טרמפ לחייל

שלט זה עורר את הסקרנות של העוברים ושבים בדרך פתח־תקוה פינת שאול המלך. השאלה באיזה משקה מדובר עוררה גל של השערות וניחושים, כיד הדמיון. היום כבר מותר לגלות, שמדובר בויסקי בשם „אולד קליפר״ שכמוהו עוד לא היה בארץ. מעניין...

הליגה לזכויות האדם והאזרח קוראת לציבור הרחב לבוא להפגין תחת הסיסמה:

כל השבויים הביתה!

ביום ג׳ 8.2.1983, 4.30 אחה״צ בתל־אביב, ככר דיזנגוף, על המדרגות לקולנוע „רב־חן״

* תפעל ממשלת ישראל למען הסכם לחילופי כל השבויים והעצורים ממלחמת לבנון!
* ישוחררו כל השבויים והעצורים, הישראלים, הפלשתינאים, הלבנונים, הסורים והאחרים!
* יפורק מחנה „אל־אנצאר״!

הרימו תרומה למימון פעולות הליגה לזכויות האדם והאזרח — תל־אביב — ת.ד. 14192

אנשים בעולם

המלך חואן קארלוס והמלכה סופי בשוויץ

מישחק המלכים

חודש ינואר מוציא את המלכים מארמונותיהם ומפגיש אותם בוועידות־פיסגה מושלגות, במשמעות כפולה: לכל מישפחה ההר החביב עליה, וארמון החורף המסורתי שלה. בנוסף לאלה ישנן כמה תחנות שלג, המפורסמות בכוח המשיכה שלהן לראשים המלכותיים, המורידים את הכתר למען כובע סרוג.

אחת מהן היא סמרינג שבאוסטריה. לכאן הגיע מלך מארץ חמה — **חוסיין**, שבא בחברת שלושה מתוך עשרת ילדיו: **עלי** בן ה־7, **איה** בת ה־8, והנסיך הקטן **האשם** (הנראה עם אביו בתמונה מימין), בנה של המלכה **נור**, שגם היא הצטרפה לחוסיין.

מלכת־שלג אחרת מלכה באחת התחנות המפורסמות ביותר בשווייץ, תחנה האהובה בעיקר על כוכבי הקולנוע, גסטאדט. לכאן הגיעה **סופי** (אחותו של **קונסטנטין** מיוון) רעייתו של **חואן קארלוס**, מלך ספרד. הזוג המלכותי מספרד (בתמונה למעלה) אוהב חופשות ספור־טיביות בחיק־הטבע ונוהג לבלותן עם שלושת ילדיו.

ביאטריקס, מלכת הולנד, שעברה ימים קשים לאחרונה עקב בעיות פוליטיות מזה ומישפחתיות מזה, בחרה להחליק ליד ארמון־החורף שלה בעיירת־הקיט לך שבאוסטריה. בעלה, **קלאוס**, המתאושש עדיין במירפאה פרטית בבאזל מן המשבר הנפשי שפקד אותו, הצטרף אל המלכה יחד עם שלושה ילדיהם, **גיום־אלכסנדר**, **פריסו** ו**קונסטנטין** (שניים מהם, הקטנים, נראים עם הוריהם בתמונה התחתונה). הנסיך קלאוס לא חזר עם מישפחתו להולנד, ורופאיו סבורים שהתאוששותו השלמה עשויה לארוך זמן ממושך ועדיין מטילים בספק את הצלת נישואיהם של ביאטריקס ובעלה הגרמני. הם טוענים כי דווקא בגלל רמת האינטליגנציה הגבוהה של הנסיך, קשה לו להשלים עם ויתור על קאריירה עצמאית מחוץ לגבולות הממלכה ההולנדית, והיותו מס׳ 2 אחרי רעייתו.

המלך חוסיין עם הנסיך האשם באוסטריה

המלכה ביאטריקס, בעלה הנסיך קלאוס וילדיהם גיוס-אלכסנדר וקונסטנטין בחופשת סקי

אנשים בעולם

קלאודיה קארדינאלה ובתה (מפאסקאלה סקיטיירי)

אורסולה אנדרס ובנה (מהרי המלין)

תינוק בגיל 40

פעם, כשתוחלת החיים היתה קצרה, נחשבה אשה שילדה את תינוקה הראשון בשנות ה־40 ליחייה חסרת־אחריות. בזמנים המודרניים, כשזוג בחר להביא לעולם ילד מאוחר, קראו לכך העזה. בעולם הבוהמה זה נחשב כבר לאופנה. והיום, כשההריון המפורסם ביותר בארצות־הברית הוא זה של **רקל ולש** (43) אין זה חידוש, כי אם המשך.

קלאודיה קארדינאלה (בתמונה למעלה), שילדה את בתה בגיל 40, טוענת כי הלידה נתנה לה כוחות מחודשים לעשות מה שנראה לה מזמן כאבוד.

ניקול קורסל (בתמונה התחתונה משמאל) טוענת גם היא שלידה בגיל 40 פירושה נעורים חדשים. **מארלן ז'וכר** (בתמונה למטה מימין) **ואורסולה אנדרס** (בתמונה למעלה מימין) טוענות כי האימהות היא אהבה נצחית וכי היא משכרת כיין.

ניקול קורסל ובתה

מארלן ז'ובר ותאומיה

NIKE נעליים לאלופים

האלופים יודעים לבחור את נעלי הספורט הטובות בעולם.

ג'ון מקנרו, סבסטיאן קו - ואלפי אלופים בעולם ובארץ הולכים על NIKE

NIKE קונים בחנויות הספורט וההנעלה המובחרות.

NIKE נעלי הספורט הטובות בעולם.

סבסטיאן קו

ג'ון מקנרו

נייקי ישראל בע"מ - ז'בוטינסקי 121, רמת גן, טל. 790947.

יִבוא – דנשר טרייד בע"מ. הפצה – פ.י. היימן ושות' בע"מ, בלטימור פינת באזל, קרית־אריה פ"ת (מול בילינסון) טל: 03־900933.

אולי הערב?
זה לוקח רק 20 דקות.

20 דקות. זה מה שנחוץ לך
כדי להעלות על ראשך את צבע השיער
הטוב והנמכר ביותר בעולם.
נייס אנד איזי של קלירול.
טבעי יותר מהטבע.
בריא לשיער ובמבחר גוונים
ככל העולה על רוחך.
20 דקות. והתוצאה מושלמת:
שיער בגוון רענן, שיער בריא ובוהק.
כל זאת – בצביעה קלה בבית,
בפחות מחצי ממחיר צביעה במספרה, ובקלות.
נייס אנד איזי (יפה וקל) כשמו כן הוא:
את בוחרת את הגוון הרצוי לך.
(טבלת הנחיה על גבי האריזה וקטלוג מפורט,
יובילו אותך לצבע הרצוי לך).
לוקחת את הצבע הנבחר מן המדף,
חופפת את הנייס אנד איזי לתוך השיער
ויוצאת עם שיער "קלירולי":
צבע רענן, חיוניות, בריאות וברק.
נכון שזה יפה וקל?
ואף אחד לא ידע שצבעת!

"נייס אנד איזי"
מבית קלירול-
הצבע המקצועי
הנחפף ביותר בעולם!

אמין. יפה. טבעי.

גליל

אצלנו בריאות זה טבע ראשון

גוב-שיאון

הצמחיה והפריחה הרבגונית של הגליל העליון, האויר הצלול והנקי מכל פגעי הריסוס וזיהום האויר, מבטיחים לך דבש ומוצרי דבש בטיב מעולה.

מכון הרדיה של "גליל" בקיבוץ שמיר הוא מן המודרניים והמשוכללים בעולם והיחיד בארץ המייצר והמשווק מזון מלכות ופולנית באיכות גבוהה ביותר. הדבש הנרדה ללא מגע יד אדם מגיע לשולחנך כשהוא טבעי ושומר על תכונותיו הבריאותיות.

לבחירתך דבש — באריזות רגילות ובאריזות שי.

מזון מלכות — לחיזוק הגוף, לערנות והרגשה כללית טובה.

פולנית — מזון עשיר וחיוני לגוף.

בכל אריזה של מזון מלכות ופולנית תמצא חוברת הסבר ומתכוני דבש.

גליל
מכוורת
קבוץ
שמיר

דאר נע גליל עליון 12135
טלפון 067-44929

את מוצרי "גליל" ניתן להשיג בשקם, בשופרסל, בסופרמרקטים, בבתי-מרקחת, בצמחוניות ובחנויות המובחרות.

טיפול עשרת אלפים או יותר

שבוע שמתחיל כמו שתיארתי כאן, צריך גם להימשך איכשהו בפינוקים. אחרת חמישה ימים מחרבנים את כל השבוע.

מה עושים? מתפנקים! מחליטים למשל, שערב אחד אחרי שמשכיבים את הילדים ב־8, עושים יום טיפול עצמי. כדאי לעשות את זה בערב שבו מכבי תל־אביב משחקת נגד איזה אלופה אירופית, והמישחק משודר בטלוויזייתנו. ככה ברור שלא יהיו שום הפרעות מצד הבעל. קונים לו 200 גרם גרעינים לבנים, 100 גרם בוטנים, שתי פחיות בירה ושוכחים שיש בכלל בעל.

מעבירים לחדר־האמבטיה מאפרה, סיגריות, ספר טוב או כמה עיתונים, טרנזיסטור, תנור־חימום, קנקן מיץ או כוסית ורמוט עם קרח. כשכל הכבודה הזאת מונחת על שולחן קטן קרוב לאמבטיה או על הקרש הסגור של האסלה, מתחילים להזרים את המים החמים עם הקצף הריחני.

מתפשטים לאט לאט — הכל צריך להיעשות לאט. לא ממהרים בזמן הפינוק. מורחים על הראש תערובת של חלמון ביצה מעורבב עם מיץ מחצי לימון וכפית שמן זית. מערבבים את התערובות על השיער בעזרת שתי הידיים ועל כל העיסה שנוצרה חובשים כובע פלסטיק, כזה שמשתמשים בו כשעושים מיקלחת. לאט לאט מתיישבים בתוך המים החמים עם הקצף, מתפרסים באלגנטיות לכל אורך האמבטיה, לוקחים את הספר ביד אחת, את הכוס ביד השניה ואת הסיגריה ביד השלישית. ביד הרביעית אפשר תמיד לפתוח את הברז ולהוסיף קצת מים חמים.

ככה שוכבים איזה שעה במים. אחר־כך מניחים את הספר והסיגריה ומורחים על הפנים את הלהיט החדש של טיפוח היופי, שקוראים לו מסכת בוץ קוויקארג'יל. אומרים שהוא אלוף בלנקות ולטהר את הליכלוך והתאים המתים מהעור, ובאותה הזדמנות גם מחזיר לו את רכותו וזוהרו. כל זה ב־15 דקות לעור רגיל ו־20 דקות לעור שמן וב־183 שקל לצינצנת שמספיקה לעשרה טיפולים. אני סירבתי להצטלם במצב הבוץ, אבל השגתי לכם תמונה של בחורה נחמדה שלא סירבה.

עוד 15 דקות באמבטיה ואז, בעוד הפנים מזכירים את מובוטו ססה סה־קו, יוצאים מהמים, עוטים חלוק־רחצה, ניגשים לראי, מקבלים הלם ומתחילים לנקות את הבוץ עם מטלית רכה ולחה. מורחים על הפנים המחודשים קצת קרם לחות וניגשים לחלק ב' של המיבצע.

מייבשים טוב את הרגליים, שניראות כמו רגלי דינוזאור אחרי השעה באמבטיה, גוזרים את הציפורניים, משפשפים את העור המת בעזרת פומיית נירוסטה מיוחדת, שוטפים את כף־הרגל במים מאוד קרים בשביל זרימת דם טובה, מנגבים ומורחים על הרגל מנה נדיבה של קרם־ידיים.

זהו. גמרנו עם הרגליים. בינתיים הגועל נפש על הראש עשה עבודה טובה. חופפים את השערות ופשוט לא מאמינים כמה הן מבריקות. בזמן ייבוש השער, הבעל בא בדרך כלל לראות אם לא טבעתן. אפשר מייד לנצל אותו להכין לך כוס קפה. בעל, כידוע, זה יצור לשימוש חוזר. עכשיו אפשר לחזור לסלון, לבושים בכותנות־לילה וחלוק חם, אפשר להספיק לראות עוד סוף של סרט. לפני שהולכים לישון צריך להתפלל שהמחר לא יהיה יותר גרוע מהיום.

פטנט מאילת

קרה לכם כבר שדיברתם עם מישהו בטלפון וכל הזמן שמעתם פי־פי־פי־ברר־ברר־ברר ועוד מיני קולות משונים שמעצבנים את האוזן עיצבונים גדולים? לי זה קורה כל הזמן. ומה עושים? מקללים את מישרד־התיקשורת, אומרים המון מילים גסות, סותמים את האוזן השניה ואומרים „טוב, אני אצלצל אחר־כך שוב."

השבוע דיברתי בטלפון עם מנחם זילברמן, הידוע בכינויו „הבוהמה של אילת" וכרגיל הוא לא שמע אותי ואני לא שמעתי אותו. וכשאמרתי לו שיש כל מיני קולות על הקו ואני לא יכולה לשמוע אותו, הוא אמר: „תיכף אני מסדר את זה." ותוך שניה נפסקו כל הרעשים ושמעתי אותו חמש־חמש.

הסתבר שכל מה שצריך לעשות. זה תוך כדי השיחה לחייג את הסיפרה 0. אחר־כך ניסיתי את זה עוד הרבה פעמים. לא תמיד זה מצליח, אבל גם חמישים אחוזי הצלחה זו הצלחה, במיוחד שזה לא עולה כסף ואתם גם מרגישים שדפקתם את מישרד־התיקשורת. הנה, אפילו לאנשים מאילת יש רעיונות טובים.

מתנה

ושוב רעיון למתנה לאנשים שיש להם הכל. סימניה לספר עשוייה מנחושת, כסף או אפילו מזהב. האמת היא שכבר ראיתי את זה כמה פעמים בחלונות־ראווה של חנויות לתכשיטים, ותמיד חשבתי שזה איזה מחזיק עניבות משונה. הסתבר

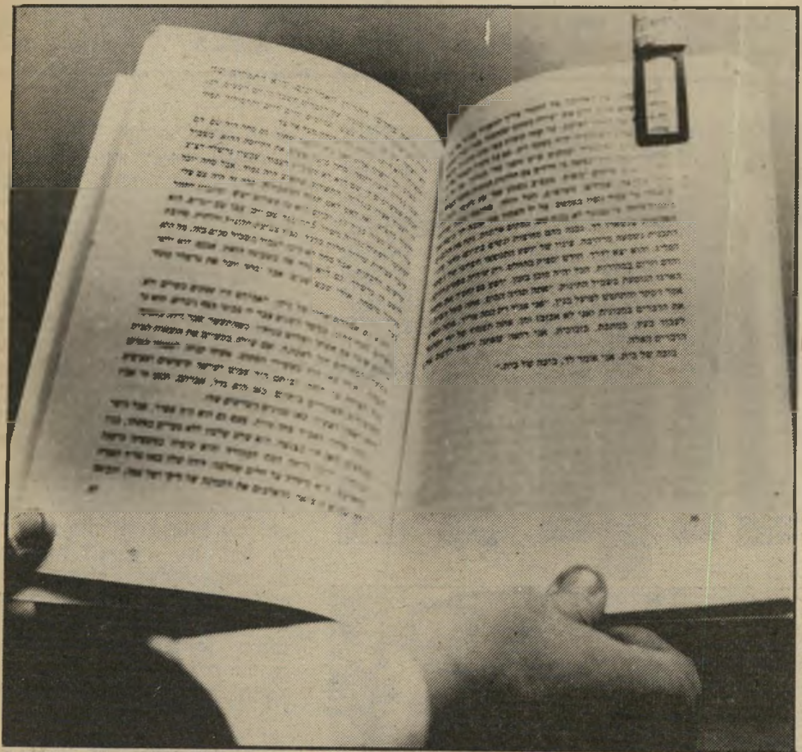

שזו פשוט סימניה עמידה בפני שנים.

בחו"ל מוכרים את זה עשוי מנחושת או מפליז, מודבק לכרטיס־ברכה וזה עולה 2 לירות סטרלינג. בארץ זה עדיין נחשב משהו מאוד מיוחד וזה עולה יותר. החל מ־200 שקל עשוי מכסף, ועד אני לא רוצה להגיד כמה, עשוי מזהב.

אם יש לו יום־הולדת החודש — גמרתן עם כאב־הראש.

צה"ל קורא לי, מותק

זה שנים שאני חושבת שבצה"ל יש אפליה קשה מאוד לטובת הגברים. אני, כידוע, שירתתי בצבא, עשיתי לפחות 50% ממה שאמרו לי, הגעתי לדרגת רב"ט ובסוף אפילו החזרתי את המדים במצב טוב. והם — השילטונות — מהיום שיצאתי משער הבסיס כאזרח פשוט, שכחו ממני לגמרי. לא צווי־קריאה רגילים, לא צווי 8, לא מילואים, לא מילחמות. כלום.

מילא, בהתחלה זה לא הפריע לי, אבל אחר־כך, כשהגיעו הבעלים ונולדו הילדים, התחלתי להתגעגע פה ושם למסטינג, לטרמפים, לחופשות ולגימלים.

אני רואה את בעלי חוזר מתיבת־דואר עם צו־קריאה ביד, ממלמל משהו כמו „עד איזה גיל הם יקראו לי?" ובשימחה גדולה אורז את ערימת החקי המונחת בתחתית הארון, מנשק את כולנו בחדוות פרידה ויוצא לשבוע־שבועיים של מנוחה (לפהות נפשית). ופתאום אני מוצאת את עצמי מקנאה בו. גם אני רוצה קצת מילואים, בלי בעל, בלי ילדים, בלי בעיות של יום־יום.

ככה עוברים עלי החיים וצה"ל לא קורא לי. מי שכן קורא לי זה גלי צה"ל — שיברך אותם האלוהים — שהחליטו לעשות תוכנית סאטירית בשם יתוש בראש וקראו לי.

כל חודש מתכנס הצוות של יתוש בראש באיזה מלון בתל־אביב, שותה קצת סנגריה ומנסה להצחיק את החיילים. עד כאן הכל בסדר, אבל שום דבר לא מרגש.

והנה, מצלצלת אלי מפיקת־התוכנית בתיה שושני, ומודיעה לי שההקלטה הבאה תיערך במלון אביה סונסטה לפני חיילים המשרתים באזור. הנה הגיע הצו־קריאה שלי. הנה המילואים הראשונים שלי. יש דין ויש צדק.

עוזבים את תל־אביב הקרה והגשומה, מטיסים אותנו במטוס צבאי ענקי (שניראה לגמרי לא גמור מבפנים. המוני חוטים יוצאים לו מכל המקומות וקופסות שחורות תלויות לו על הקירות) ו־מגיעים לאילת. שמש של אוגוסט בתל־אביב מקדמת אותנו. המון מעלות חום. מסיעים אותנו למלון סונסטה (צה"ל דואג לך, מותק) הגברים גרים שניים בחדר. בחדר 630 עם נוף לים־סוף ועקבה, אני שוהה בבדידותי המזהירה.

ארוחת־צהריים מלכותית במסעדה סינית, מנוחת אחרי־הצהריים, קפה ועוגה בשעה 6 בלובי של המלון. ההופעה לפני החיילים נמשכת עד 12 בלילה (עבודה, עבודה) וב־2 לפנות בוקר אני שוכבת לי באמבטיה של חדר 630, ומרימה כוס מיץ תפוזים לחיי צה"ל ומה שהוא עושה בשבילי. בבוקר משכימים אותי בטלפון עם „בוקר טוב" סימפטי. ארוחת־הבוקר מוגשת בחדר־אוכל מוקף זכוכית. אני אוכלת כמויות עצומות של דג מלוח, לחמניות בחמאה, ולמישמע צעקות ה„אמא" אני מחייכת לי חיוך מאושר — לא התכוונו אלי. לא ניגבתי את הפה לאף אחד, לא צעקתי „אתה שופך את השוקו". בכל מרחב שלמה, אף ילד לא היה שלי.

אחר־כך התפלגנו כל החבורה על היאכטה החדשה של רפי נלסון, וכמעט עברנו את הגבול לירדן, מה שנקרא בז'רגון הצבאי „כמעט חיממנו את הגיזרה." עוד ארוחת־צהריים נפלאה במקום ששמו בית השרימפס ושוב מטוס צבאי, הפעם לכיוון הגיזרה המרכזית — תל־אביב.

במטוס, בדרך הביתה, חשבתי לעצמי: כמה עשרות פעמים היה כבר בעלי במילואים ואף פעם לא סיפר לי את האמת.

אני לא יודעת למה קיבלתי צל"ש, בסך הכל רציתי להיעדר מהבית בשלום.

המכה השלישית

תסלחו לי שבשבוע הכינמת הישראלי לא התייחסתי לנושא בכלל. פשוט אין לי כבר כוח. כל ערב בין 7 ו־8 אני עסוקה בפליית כינים וביצי כינים משני הראשים הבלונדיים של ילדיי הנחמדים.

על שולחן־העזר לנושא הכינמת מונחים מסרקים שונים ומשונים, שמפו, ספריי, מנורה 300 ואט, מיספריים בגדלים שונים. על הפטיפון מסתובב לו התקליט הרלוונטי יפתח המלוכלך ואנחנו שלושתנו ממציאים בדיחות על כינים ועל ביצים ומדברים על האפשרות שעת הכינים תימשך, כנראה, עד ליום גיוסם לצבא. שם, בבסיס קליטה ומיון, יגלחו להם את הראשים וחסל סדר כינמת.

לאנשים שיש להם רק בנות, כלומר אלה שגם צה"ל לא יעזור להם בעניין, המשיכו לגבור! ואם יגעתם ומצאתם — תאמינו.

אגב, יש מסרק שהוא מכשיר כמעט־פלא והוא מיובא מאנגליה. עולה יותר מ־200 שקל, ובעזרתו אפשר להיפטר לפחות מ־30 אחוז מהביצים. בהצלחה.

דניאלה שמי

שושנה כהן, אחותה של הנרצחת שולמית שלי, פרצה בזעקות בבית־המשפט, יצאה והתעלפה במיסדרון. היא המחישה את סיבלם של מישפחות הקורבנות, הנשכחות כשהרוצחים הופכים לכוכבים והכל מחטטים בפיצעיהן

הקורבנות

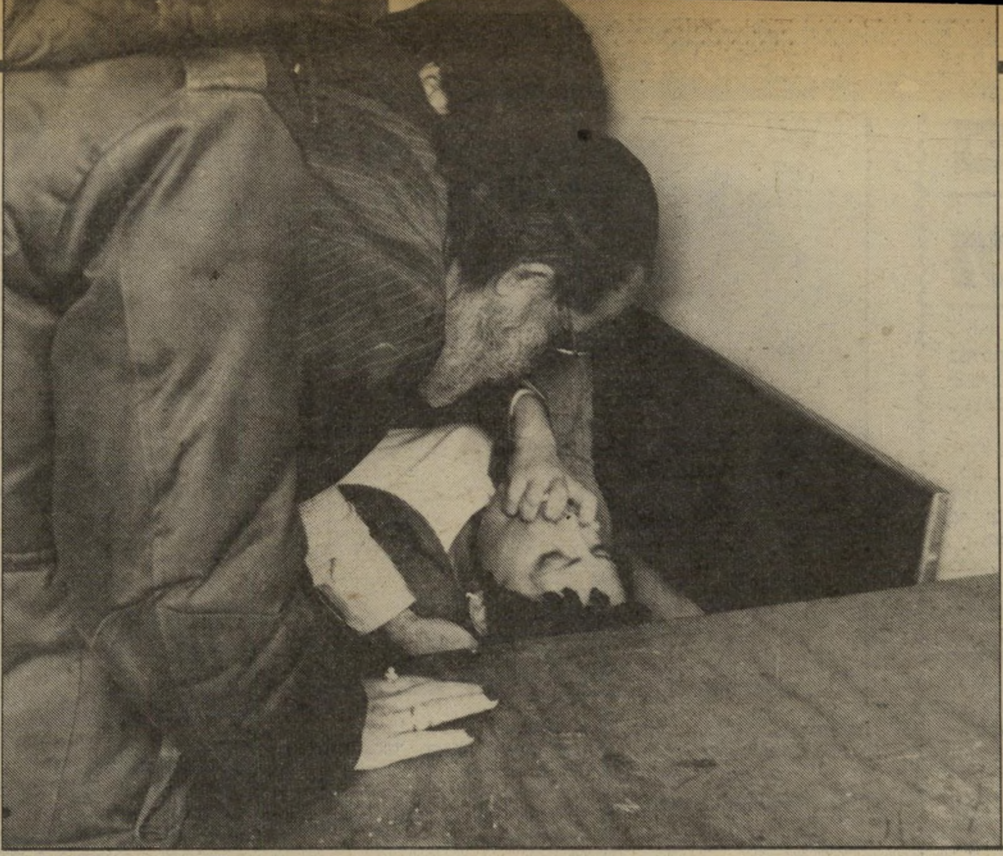

„רוצחים בדם־קר! מה אתם יודעים על אלו־הים?" צעקה צעירה קצוצת־שיער באולם בית־המישפט שבו מתברר מישפטם של שמעיה אנג'ל, אשתו שרה, וחיים שושן. היא יצאה בסערה מהאולם ונפלה מתעלפת במיסדרון בית־המישפט.

רק מאורע דרמתי ויוצא־דופן כזה יכול להחזיר לרגע את עניין הציבור לקורבנות הרצח. האשה הצעירה, שהתרגשה כל־כך בעת המישפט, היתה שושנה שלי, אחותה של שולמית שלי שנרצחה על־ידי רשת מבריחי ההרואין כדי שלא תוביל את המישטרה אליהם.

מעצם מהותו של המישפט הפלילי, מתמקד אור הזרקורים בנאשם. בשלב המשפט הוא כוכב ההצגה. סביבו מתרקמים הסיפורים, מנתחים את עברו ואת אישיותו. רופאים ופסיכולוגים מסבירים את התנהגותו ומנסים לברר את מניעיו למעשה. סניגורו מספר על ילדותו העשוקה, על אהבתו לאשתו ולהוריו ומנגן על כל הרגשות היכולים למשוך סימפטיה אל הנאשם.

יתרונו הגדול של הנאשם על הקורבן הוא בכך שהרוצח חי ונושם. הוא יכול לצעוק, לבכות ולפנות אל רחמי־הציבור. הקורבן אינו אלא גוויה מתה. כמה תמונות בשחור־לבן החבויות בין מאות המיסמכים שהגישה התביעה בתיק. כאשר מועלה זיכרו של הקורבן במישפט, הוא מועלה בדרך־כלל על־ידי הפאתולוג. וגם אז מדברים עליו לא כעל אדם חי, אלא כעל אובייקט חסר־נשמה. איש אינו זוכר כי היה זה אדם בעל תיקוות ואכזבות, שרצה לחיות וחייו נקטפו באיבם.

רק לעיתים נדירות, כאשר הקורבן הוא אישיות בעלת חשיבות ציבורית או מישהו שהילהב את דמיון הציבור, הוא זוכה לכך שאמצעי־התיקשורת ייזכרו גם בו ויכתבו עליו כמה כתבות. בין היוצאים מהכלל הוא, כמובן, חיים ארלוזורוב, שמותו נחקר בימים אלה מחדש, למרות שאלה שהועמד לדין בזמנו באשמת הרצח נשכחו כמעט כליל.

עמוס אוריון הצליח לעמוד במרכזן של שתי פרשיות מישפטיות. באחת מהן היה הכוכב, כאשר זעק מספסל הנאשמים כי לא הוא רצח את דב ליבנה, איש הברינקס. גם כאשר הורשע ונידון למאסר־עולם, המשיכה דמותו הנאה למשוך תשומת־לב רבה. כאשר התהפכו היוצרות, ועמוס אוריון הפך בעצמו לקורבן רצח, עדיין נשארה אישיותו מעניינת מספיק כדי למלא עמודים בעיתונים. אולם הגיבורים האמיתיים כבר היו האנשים שישבו על ספסל הנאשמים — טוביה אשרי שהורשע ברצח ורחמים („גומדי") אהרוני שמישפטו תלוי ועומד.

גורלו של הקורבן השני לרצח כפול מספר 1, עזר כהן, נידון לשיכחה כללית. איש לא התעניין בקורבן, שלא משך בחייו את תשומת לב הציבור כמו עמוס אוריון.

✶ הגופה לא נמצאה

סיבלם של קורבנות הרצח נותר לנצח בלב של בני מישפחתם. ההורים, בני הזוג ויתר בני המישפחה של קורבנות הרצח ממשיכים לחיות כל חייהם בצל הטרגדיה האישית שלהם. דרך היסורים מתחילה עם גילוי הגופה, שנמצאת לעיתים במצב של ריקבון או מושחתת מפיצעי הרצח. בני המישפחה הקרובים מוזמנים לזהות את יקירם שצורתו אינה ניתנת להידפס בעיתון. הזוועה הזאת מלווה אותם כל ימי חייהם, ובוודאי מדירה שינה מעיניהם בלילות של ביעותים.

רק מי שראה תמונות של קורבנות רצח מאוספו של הפאתולוג הד"ר בצלאל בלוך, יכול לתאר לעצמו את המראות הנוראים האלה. גופתו של אורון ירדן, שנמצאה זמן רב אחרי הרצח, היתה במצב כזה. גם גופותיהם של עמוס אוריון ועזר כהן הושחתו על־ידי רוצחיהם. אבל לאחרונה נוספה חוליה חדשה לדרך היסורים של בני המישפחה.

לפני כשנתיים הורשעו לראשונה בישראל שני צעירים מבאר־שבע ברצח, למרות שגופת הקורבן לא נמצאה מעולם. בני המישפחה האומללים עדיין מחפשים את קיברו של יקירם ומנסים לגלות את יום השנה למותו, כדי שיוכלו להתפלל עבורו ולהספידו. אחרי רצח זה היו עוד כמה מיקרים דומים. גופתו של איקא טובול, שנרצח בחיפה לפני כשנה, לא נמצאה ימים רבים. חיים שושן, שנעצר בחשד לרצח זה, עמד בבית־המישפט מול חרונם ותחנוניהם של בני מישפחת הנרצח. הם רק ביקשו לדעת מפיו היכן נמצאת גופת בנם. הגופה נמצאה לבסוף בתוך קיברה של אשה, בבית־הקברות בחיפה. נראה כי ניסו להעלים את הגוויה כדי להכשיל את הליכי המישפט.

✶ לברר את יום הרצח

גם במישפט הנוכחי, שבו נאשם שושן, בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב, נמצאו גופות הקורבנות רק אחרי זמן רב. גופתה של שולמית שלי נמצאה לבסוף בקבר שכרו לה רוצחיה ליד קיסריה, וגופתו של מישל נחמיאס הועברה מקיברה למקום אחר, כדי להסתירה מפני המישטרה.

כאשר התחילו עדי־המדינה לשתף פעולה עם המישטרה, התחננו הורי הנרצחים כי יגלו להם את מקום קיברם של הקורבנות. כל מישפחה הציעה לנחום („מנדר") קלימון סכום של 30 אלף דולר, כדי שיגלה להם את מקום הקבורה. וגם כאשר התגלו הג־

לפני כן שולמית שלי מחזיקה את בת־אחותה ומשתעשעת עם אמה לפני המצלמה. היום, אחרי רצח שולמית והצרות שעברו על בני משפחתה, אבדה שימחת החיים של האם. שערה האפיר והיא לבושה שחורים. היא יושבת באולם בית־המישפט ושומעת את עדויות הרוצחים.

מישפחת מיזרחי

עברה את המישפט פעמיים. לראשונה הורשע סלומון אבו ברצח אבי המישפחה לפני עשר שנים. אז היה עדיין משה (בתמונה) ילד קטן. אך הוא נאלץ לעבור את החוויה שנית בעת המישפט החוזר.

מישפחת הלר

עברה ועדיין עוברת סבל נורא בגלל בתם רחל. האב לא יכול היה לשאת את הדבר ואיבד עצמו לדעת לפני שנתיים. הרשעתו של עמוס ברנס לא הפסיקה את סבלם, ומישפט חוזר עדיין מצפה להם.

כיום עוברת מישפחתה של שולמית שלי את סבל המישפט. את סיבלם של הוריה ובני מישפחתה אפשר לראות על פניהם כאשר הם מאזינים לעדויות הרוצחים במישפט. האם, שהיתה לפני שנה אשה שמנמונת ומלאת חיים, אהבה לצחוק ולהתל, הפכה לאשה זקנה ומצומקת. היא לבושת שחורים ועיניה הכבויות מביטות בחוסר־הבנה בעדים המדברים בשוויון נפש כזה על רצח בתה. שולי היתה נערה ממישפחה טובה, שהידרדרה והחלה נוטלת סמים. היא עזבה את עבודתה כסוהרת, ועברה להתגורר עם ידידה מישל נחמיאס, שהיה סוחר סמים. תלותה בסמים הפכה אותה לקורבן. אחרי שהמליצה על חברתה, חגית ולדמן, נרקומנית ידועה למישטרה גם היא, כבלדרית למישלוח סמים מטורקיה, נחרץ גורלה.

אין מנוחה לקורבנות

ההורים היושבים במישפטם של שמעיה אנג'ל, של אשתו שרה ושל חיים שושן, מתחלחלים מצורת הדיבור שלהם על הקורבנות. עד שאחותה של שולי לא יכלה להתאפק וקמה באולם וצעקה על הנאשמים כי הם רוצחים בדם קר, וכי החריבו את מישפחתה כאשר רצחו את שולי. היא לא חיכתה שהשוטרים יוציאוה מהאולם. היא ברחה בריצה והתעלפה במיסדרון. אחריה קמו גם אביה ואחיה ונפלו על צווארה בבכי תמרורים.

הפיתגם אומר כי אין מנוחה לרשעים. אבל המציאות מראה כי גם לקורבנותיהם במיקרים רבים אין מנוחה. **אילנה אלון** ■

מישפחת אלמליח

עוברת את זוועות הפרשה של רצח בתם נאווה בצורה קשה ביותר. הרוצח טרם נתפס, אך התלאות השאירו חותן על האם (משמאל).

וויות, נאלצה מישפחתה של שולמית לפנות לפרקליטות המדינה כדי לברר בדיוק את יום הרצח, לצורך עריכת ההספדים ויום השנה.

„זאת הבת שלה!"

אם מצפים כי הזמן ימתה את הסבל מהקרובים, הרי שבמיקרים רבים לא ניתן למישפחות לשכוח. מישפחתה של נאווה אלמליח עברה כמה מדורי גיהנום מרגע העלמה ועד שנמצאו הוכחות על מותה. גם אז היה הדבר כה נורא, שקרובי מישפחתה רצו למנוע מהאם ללכת לחדר־המתים לזהות את בתה. אולם היא עמדה על כך ועשתה זאת. מכיוון שהיה זה מיקרה שהסעיר במיוחד את המדינה ושילהב את דמיון האזרחים, חזרו העיתונים לדוש בו שוב ושוב. בכל פעם שבני המישפחה ראו בעיתון את פרטי הזוועה מפורטים מחדש, נחרדו שוב. כאשר תיכנן העולם הזה כתבה על הילדה שנעלמה, ביקשו קרוביה למנוע את הפירסום. יוסי, אחיה הבוגר של נאווה, בא למערכת ואמר מישפט שנחרת בזיכרון: „כל הפרטים האלה שמתפרסמים על הגוויה, כאשר אמי קוראת אותם, זה הבת שלה! לא מדובר כאן על גופה של חתול!" הוא אמר. ואמנם הכתבה נגנזה.

אולם לא כל בני מישפחה של קורבן מצליחים להגיע למערכות העיתונים ולהסביר את סיבלם. מישפחתה של רחל הלר, החיילת שנרצחה ליד קיסריה ואשר על רציחתה נידון עמוס ברנס למאסר עולם, היא דוגמה כזאת. מאז הרצח, באוקטובר 1974, לא חדלו העיתונים לחטט בפרשה. גופה המסכן של רחל זכה להיות מנותח שוב ושוב על־ידי התיקשורת. עברה, סודותיה האינטימיים ויומנה האישי, הפכו לנחלת הכלל. אביה לא עמד במתח. בשנת 1980 איבד עצמו לדעת בתליה במרתף ביתו. עוד היום, כמעט 10 שנים אחרי הרצח כאשר פרשת ברנס בעיצומה, חוזרת ועולה דמותה של החיילת היפה בספרים, עדויות מישפטיות וראיונות לטלוויזיה.

בני מישפחותיהם של עזרא שמטוב מיזרחי ונהגו אהרון אלמליח נאלצו לחיות מחדש את מות יקיריהם, כאשר בית־המישפט ערך מישפט חוזר לסלומון אבו. בנו הצעיר של מיזרחי, שהיה ילד כאשר נרצח אביו, בא לבית־המישפט ולא יכול היה לגרוע את עיניו מאבו, שהורשע פעמיים ברצח אביו.

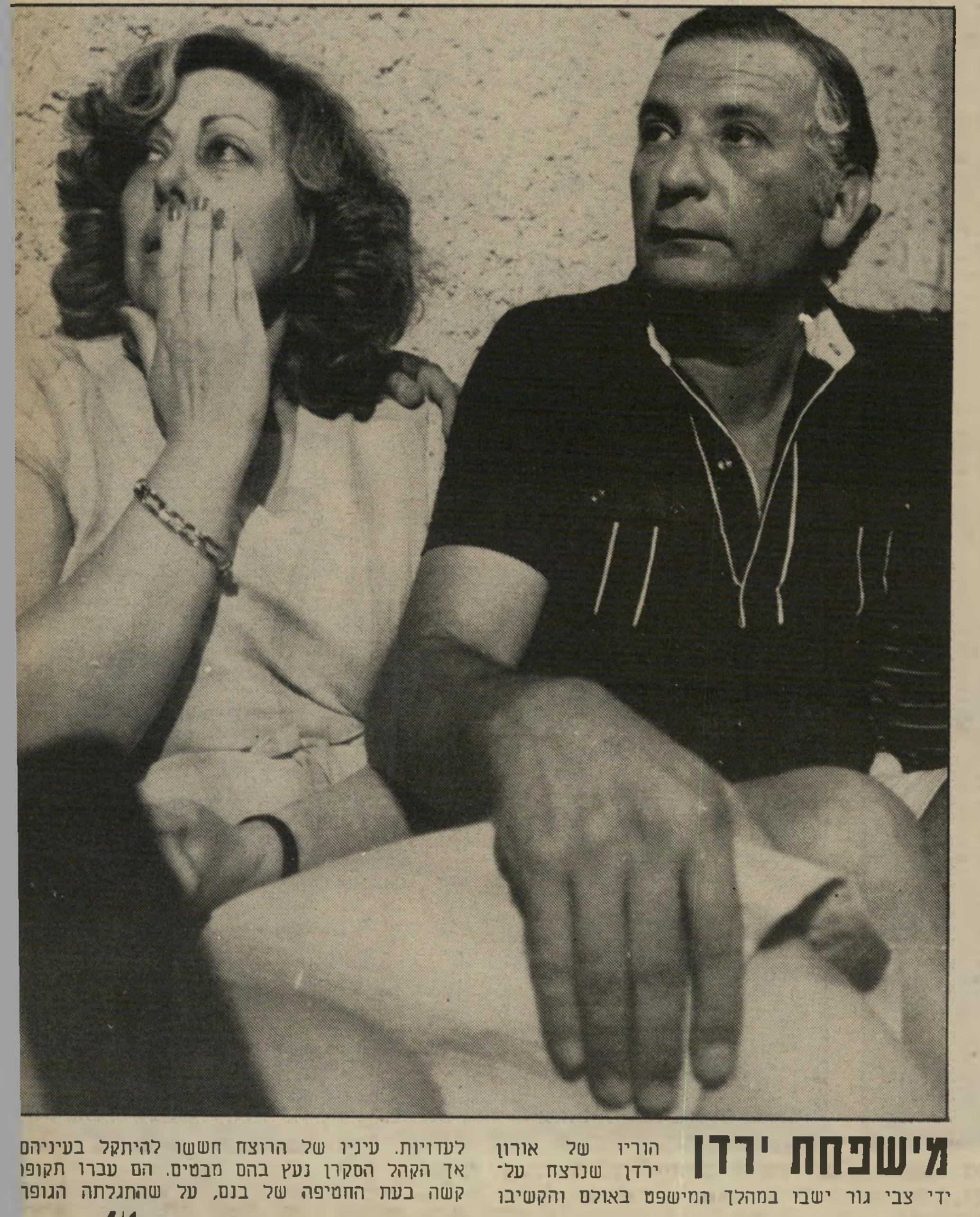

מישפחת ירדן

הוריו של אורון ירדן שנרצח על־ידי צבי גור ישבו במהלך המישפט באולם והקשיבו לעדויות. עיניו של הרוצח חששו להיתקל בעיניהם אך הקהל הסקרן נעץ בהם מבטים. הם עברו תקופה קשה בעת החטיפה של בנם, על שהתגלתה הגופה

לב ישראלי שבור בברלין:

אושי עזבה את שימעון

הסתכלו על התמונה. לא, לא שלה, אלא שלו. **שמעון**, או כפי שהוא נקרא בגרמניה **רולף עדן**. נער־שעשועים ב־על המועדונים בגרמניה. האיש הזה פשוט שובר את חוקי הטבע. דוריאן גריי היא אפס לידו. בכל שנה הוא נראה יותר ויותר צעיר. סיפר לי מישהו שבא משם, שזה לא רק מאכילת צמחים.

תסתכלו בתמונה השניה. חתיכה צעי־רה, משגעת, **אושי** שמה. והיא היתה חברה של עדן לא מעט זמן. הצעירה היפהפיה הזאת נראית כל־כך טוב, ש־אין עיתון מכובד באירופה שלא צילם אותה בכל תנוחה אפשרית ובצבע.

אבל אושי הצעירה והיפה לא מכירה בחוק הטבע של שמעון רולף עדן, שבכל שנה הוא חוזר אחורנית ונהיה צעיר יותר, לפחות במראה. אושי עזבה אותו, ומי שסיפר לי את זה אומר שזה השפיע קשה מאוד על עדן. „יש לו ממש לב שבור, רואים את זה,” סיפר לי המכר שלי מגרמניה.

יתכן שיש לו לב שבור בגלל עניין אחר שקשור בעזיבה. היא לא עזבה אותו סתם כך, אלא לטובת מנהל בר צעיר בגרמניה. ואני מריחה שעדן בעל המועדונים אולי מכיר אותו.

לעדן לא נותר אלא לעשות מה שאני עושה. לראות את אושי בתמונות. היא נראית כל כך טוב, שאני בטוחה שגם אם עדן כועס עליה, הוא מסתכל.

שמעון מגיע לארץ כמה פעמים בשנה. כשהוא נוחת כאן, כל המדינה יודעת על־כך. אז אולי כדאי שיבוא לביקור, בטח יסדרו לו משהו כאן.

שימעון עדן
למטבת קולגה

אושי בשני צילומי עירום חושפניים שפורסמו בשבועונים שונים באירופה
מנער שעשועים ובעל מועדונים לברמן צעיר

כלכלה ואירות

מפעם לפעם תופסת עיני יפה חדשה שמופיעה מאי־שם, ותופסת מקום מכובד בין יפהפיותיה הפנויות של תל־אביב. הפעם התורנית שלי, שכנראה לא תצא מהרשימה עוד הרבה זמן, היא **נועה ברמן**.

הצעירה הזאת היא בעלת העיניים הכחולות ביותר והריסים הכי־ארוכים שאני ראיתי. היא סטודנטית שנה שנייה באוניברסיטת תל־אביב, בחוג לכלכלה ומינהל־עסקים, ומכאן אתם יכולים להסיק שהיא מאוד צעירה, בתחילת שנות העשרים לחייה.

אם אנו כבר נמצאים באוניברסיטה, כדאי לעסוק בהיקשים. נועה היפה לומדת מינהל־עסקים. מכאן שמן הסתם

נועה ברמן
משפחה קולנועית

יש לה גם ראש טוב לעסקים, כי עד כמה שאני מבינה כדי ללמוד מינהל־עסקים לא מספיק להיות יפה ובעלת ריסים ארוכים.

נועה אהבת מאוד עיסקי־בידור. ולא רק משום שהיא יפה ובעלת ראש לעסקים, אלא בגלל נסיבות מישפחתיות דווקא. הדוד שלה הוא מפיק־הסרטים הישראלי חובק־עולם **מנחם גולן**, שעליו אני בוודאי לא צריכה להרחיב את הדיבור.

גם עסקים, גם יופי וגם אהבה לעולם הבידור הביאו את נועה למועדון־חברים חדש שנפתח בתל־אביב, מועדון אפוקליפסה. היא אחראית שם על האירועים המיוחדים, וכך גם הכרתי אותה. בתוך זמן קצר היא הפיקה כל־כך הרבה אירועים, שאני מרגישה שבאמת יש שם ראש לעסקים וגם ליחסי־ציבור.

נועה, אם כבר עוסקים בכך, היא אירוע מיוחד. ואני מבינה שהיא לבד. אז מי שאהב אירועים מיוחדים, תרתי משמע, מן הסתם יגלה עניין גם בזאת שמפיקה אותם.

דני והידידות

ליזה בוקר
ידידות עמוקה

עברו שבועיים מאז סיפרתי לכם על ידידי הטוב, רואה־החשבון **דני מעוז** (העולם הזה 2368). אז אמרתי לכם שיש לו ידידה חדשה ששמה **טובה כרמון**. אבל דני הוא לא אחד השוקד על שמריו. כאיש־עסקים ממולח, כלכלן מצליח ובעל מישרד תוסס לחשבונאות, הוא לא יכול להסתפק במה שיש לו. והנה, לא עברו יום או יומיים מאז ששמעתי על טובה, וכבר הוא יוצא עם ידידה חדשה. הפעם היא מוכרת בזכות עצמה, ובאחרונה היא רכשה לה שם. זוהי מעצבת־האופנה **ליזה בוקר**, שעליה כבר נאמר שהיא הדבר הכי־הכי חם באופנה הישראלית היום.

עליזה היא רווקה, ומסבע הדברים הוא שכאשר היא נמצאת היום במרכז העניינים בתל־אביב, היא נתקלה בדני מעוז, כי אם אתם לא יודעים דני נמצא בכל מקום, ויש לו זמן גם לבלות, גם לעשות חיים, גם לבשל, גם לארח אנשים, גם לתת גודסיים לכל אורח ואורחת בנפרד, וגם לעבוד ולהצליח בעסקים.

מישהו הציע לו להכיר מישהי שהיא משהו. דני, שתמיד מוכן לחוויות חדשות שמח, ולחץ את ידה של ליזה. באותו יום, שהיה במיקרה יום שבת, הזמין אותה דני לפייב אוק'לוק ומאז הם כבר שבועיים ידידים. ותאמינו לי, שבשביל דני זה הרבה. אצלו כל בחורה שהוא יוצא איתה יותר משלושה ימים זה הרבה.

מאז שהם ביחד ראיתי אותם כבר ביותר מאירוע אחד, ואני מקווה שגם אחרי שדברים אלה יופיעו הם עדיין יהיו על תקן של ידידים, ולא לשעבר.

תיאטרון בהריון

אלת הפריון חוגגת בתיאטרון נווה־צדק. כולם שם בהריון. לא, לא, אל תבינו לא נכון. כל־אחד מהגיבורים שעליהם אספר לכם נשוי, ואלה ההריונות חוקיים. כי כפי שאתם יודעים מנהל התיאטרון, **עודד קוטלר**, הוא שומר חוק.

הפרמיירה בהריונות נווה־צדק שייכת אמנם לאחד ששמו קוטלר, אך לא עודד אלא **מאיר**, שהוא המנהל האדמיניסטרטיבי של התיאטרון הצעיר. אשתו **שולי** ילדה בן במזל טוב, ולפני פחות משבוע עשו לו טקס פידיון הבן.

שולי היא בעלת חנות, בעצם בוטיק לבגדים, ועוד מעט היא תוכל לחזור ולמכור את סחורתה.

אם בעניינים אדמיניסטרטיביים עסקינן, נחזור לרגע גם למזכירה של התיאטרון. הצעירה הצנומה והדינמית ששמה הוא **דליה מסטיצ'קין** נשואה לאדריכל יפהפה ושמו **יוסי**. דליה עובדת מזה שיבעה חודשים כמזכירה בנווה־צדק. לפני כן היתה לה גלריה לאמנות ברמת־השרון, עד שיום אחד היא החליטה שהיא מעדיפה רווח על כסף, והלכה לעבוד כשכירה בתיאטרון. מכיוון שדליה אוהבת מחזות, אמנים מוסיקאים ושחקנים, היה זה רק טיבעי שהיא תתבסס מעבודה שהוצעה לה בתיאטרון.

בינתיים היא נכנסה להריון, ועכשיו היא בחודש הרביעי. מה שנותר לדליה זה לשחק בעצמה ואני מצידי מאחלת לה הצלחה. בינתיים היא ממשיכה לעבוד בתיאטרון, וכפי שאני מכירה אותה, היא תלך ללדת ישר מנווה־צדק.

וזה עוד לא הכל. בתיאטרון נווה־צדק מוצגת הצגה דו־לאומית הם. אחת מכוכבות ההצגה היא השחקנית הערביה **סלואה ניקרה**. היא חיפאית במוצאה, מוכשרת מאוד, ושמה הולך לפניה במקומות שונים בארץ. היא מופיעה גם בסלוחיזיה הערבית ומועמדת לכינור דויד על חלקה בהצגה הם.

במסיבת־הסיום של ההצגה הם שאל אותה עודד קוטלר: „מה, את בהריון! לא ידעתי.״ סלואה ענתה לו, שמה שחשוב זה שבעלה ידע שהיא בהריון. וכך זכיתי גם אני לדעת שהשחקנית המוכשרת הזאת נמצאת בחודש החמישי להריונה. סיפרו לי שבעלה של סלואה

עודד קוטלר
מכת לידות

מעודד אותה במיקצועה. הבנתי שהוא ישלח אותה לבימת־התיאטרון גם אחרי הלידה.

ואם כל־כך הרבה אנשים בתיאטרון נווה־צדק מוצאים זמן להיכנס להריון, איך יכול המנהל להישאר אדיש? כן, כן. גם במישפחתו של המנהל שהוא הרוח החיה של התיאטרון, תהיה עוד מעט שימחה גדולה. הסיבה — אשתו, **אורדית עצמון**, נמצאת בחודש השביעי להריונה.

הידיד של דינה

מה שטוב בעיר הזו, זה שאף אחת לא מסתובבת לבד הרבה זמן. הנה למשל, הדוגמנית **דינה ברכה**. דינה היתה אשתו של המיסעדן ואיש־העסקים **טדי שאולי**, אחיו של שאולי האחר, רפי.

אחר־כך היא היתה אשתו של כדורסלן הפועל תל אביב, **בארי ליבוביץ**, שעזב את תל־אביב לטובת העיר חיפה. משני הבעלים נשארו לדינה היפה שתי בנות יפהפיות בנות 5 ו־10.

אתם אולי לא זוכרים, אך דינה, שהיתה אחת מהמפורסמות ומהמבוקשות שבדוגמניות הצילום, פרשה מהמיקצוע המאוד־זוהר ועברה למיקצוע לא פחות זוהר, אבני־חן ותכשיטים. היא עובדת כשנה וחצי בחברה פרטית גדולה המתמחה באבני־חן ויהלומים. מה שאני מבינה זה שזהו מיקצוע שמכבד את העובדים בו. כי דינה מצליחה לפרנס את שתי בנותיה בכבוד.

לדינה היפה יש היום ידיד חדש, שאינו אלא המיסעדן **ישראל בויקו**, שהוא בעצמו סיפור ועליו אני בטח לא צריכה לספר לכם. שמעתי שגם מבחינה עיסקית הולך לו לא רע. הוא עומד להתרחב בעיסקי המיסעדות הסיניות שלו, שיכללו מלבד אגרול, דיסקוטק, בית־קפה ואפילו סאונה. מעניין מה עוד יהיה שם.

השניים יוצאים משהו כמו שלושה חודשים. כפי שאני מכירה את בויקו, זה אינו רומן מיקרי. אם בויקו שומר על דינה כל־כך הרבה זמן, זה כבר משהו.

מעצבת, לא דוגמנית

אם יש מישהי בעולם האופנה, שאני יכולה לומר עליה שהיא גם בן־אדם, ויש מעטות כאלה, זוהי **שרה מילר**. ולכן כאב לי נורא שכתבתי עליה כמה דברים רעים שלא באשמתי (העולם הזה 2368). אבל מכיוון שהיא וחברה, **זמי ברמן**, הם כל־כך בסדר, לא הספקתי בסגירת העניין בטלפון, אלא ניצלתי את ההזדמנות לספר גם לכם.

זמי ושרה חזרו מחו״ל, יום אחרי שכתבתי שמשהו הורק שם. מסתבר שטעיתי. לא חורק שם שום דבר. הם חזרו, לדיבריהם, יותר מאושרים ויותר ביחד מאי פעם.

חוץ מזה, ממש פישלתי במשיכת קולמוס, כשקראתי לשרה דוגמנית. לא, היא עדיין לא דוגמנית. היא מעצבת־אופנה מוכרת, וזוהי תרומתה לעולם האופנה. כשדיברתי איתה בטלפון היא נשמעה לי כל־כך רגועה, שבאמת נראה לי שזמי והי חזרו מאוד ביחד.

אירגוני הסטודנטים הם הפקולטה לקנוניות ולשחיתויות מאז שהימין השתלט עליהם לפני יותר מעשר שנים. הם מהווים גם את בית־האולפנא למנהיגים החדשים של הליכוד והתחייה

יש „איסתא" ויש איכסא

מלכה
עוזר סגן־שר

ידיעה קטנה שהופיעה לפני שבועיים בעתונים סיפרה, שיושב־ראש התאחדות הסטודנטים, ישראל כץ, הוחלף בעיקבות שרשרת מעצרים והעמדות לדין של כמה עסקני סטודנטים. כאשר קרא את הידיעה אחד מח"כי חרות, יושב ראש אגודת סטודנטים לשעבר, הוא אמר בקול רם: „אני חושב שהליכוד סיים את עשור האוניברסיטאות שלו."

עליית הליכוד לשילטון מתחילה בכיבוש הקמפוסים השונים על־ידי צעירי חרות. מבחינה מיספרית הם מעולם לא היו הרוב. בדיקה לעומק מגלה, שרבים מהם למדו להפיק את מירב ההנאות האפשריות מתפקידם הציבורי, וזכו להגיע לתפקידים שמעולם לא חלמו עליהם. אירועי השנה האחרונה בקמפוסים, כמו פרשת איסת"א ומעצרו של יו"ר האגודה בתל־אביב, הן גולת הכותרת לכך.

סיפור השתלטות הימין על האוניברסיטאות מתחיל בשנת 1970, באוניברסיטת תל־אביב. כפי שכבר דווח בהרחבה (העולם הזה 2325), נכנסו לקלחת הפוליטית־סטודנטיאלית צעירים שהיו מזוהים עם תנועת החרות בעזרתם של הפרופסור למישפטים אמנון רובינשטיין, היום ח"כ שינוי, והד"ר ברוך ברכה.

בראשות האגודה בתל־אביב שלט המערך. נציגו היה ראובן כץ, היום מורה למתמטיקה. המצב היה אז כל כך רע, שאנשי חרות ניראו כפיתרון שיציל את האוניברסיטה.

כאשר התגלתה הטעות, היה כבר מאוחר.

הרבה חרות וקצת מפד"ל

בסוף 1970 נבחר מיכאל קליינר, סטודנט למישפטים, ליושב־ראש האגודה בתל־אביב. הוא כיהן בתפקידו עד תחילת 1972. אחר־כך הוא עלה בסולם המיפלגתי, עבד בסוכנות היהודית, ולפני שנה נכנס לכנסת.

באותה שנה היה גם מהפך בהתאחדות הסטודנטים הארצית. יריבו הגדול של קליינר, רוני מילוא, נבחר כיו"ר ארצי. גם מילוא רץ קדימה והוא מכהן בכנסת כבר שתי קדנציות. מילוא הוא בעל מישרד פרטי לעריכת־דין, ומציינ, עם עוד עורכי־דין, חברות בנייה בערים המוקמות בגדה המערבית. מילוא הוא ראש חטיבת הצעירים והסטודנטים בחרות, הוא היה בעל הקשרים הטובים ביותר עם הפעילים המפוקפקים של אגודות הסטודנטים בשנים האחרונות.

ב־1972 נבחר ליושב ראש האגודה בתל־אביב מיכה רייסר, סטודנט בחוג ליחסי־עבודה. אחר־כך הוא עלה בסולם האירגוני של חרות, עבד בלישכתו של השר דויד לוי, היה יושב־ראש מרכז הבניה. הוא שקישר בין הקבלן שלום גניש והשר לוי, ומלבד היותו ח"כ הוא יושב־ראש אגף־האירגון של תנועת החרות.

ב־1972 נבחר ליושב־ראש ההתאחדות הארצית דויד אלטמן, איש מפד"ל דווקא, מבר־אילן, מנאמניו של השר זבולון המר. היום אלטמן הוא מנכ"ל האוניברסיטה הדתית ויו"ר מועצת המנהלים של איסת"א.

ב־1973 נבחר בתל־אביב טולי סגל, איש חרות. הוא ויתר על קאריירה פוליטית אולי משום שכאחד מבעלי הספורטוטו הוא מרוויח היטב. כעבור שנה נבחר בתל־אביב יצחק אבני, איש חרות, היום רופא־עיניים, ולא פעיל במיפלגה. באותה שנה, 1974, נבחר להתאחדות הארצית חנן בן־יהודה השמנמן נמוך־הקומה. איש חרות זה היה עוזרו של ראש עיריית תל־אביב שלמה („ציץ'") להט. היום הוא מנכ"ל קרן תל־אביב לפיתוח ויועצו של צ'יץ'.

ב־1975 נבחר בתל־אביב איש חרות, דובי ברגמן, שבשנים 1976—1977 היה

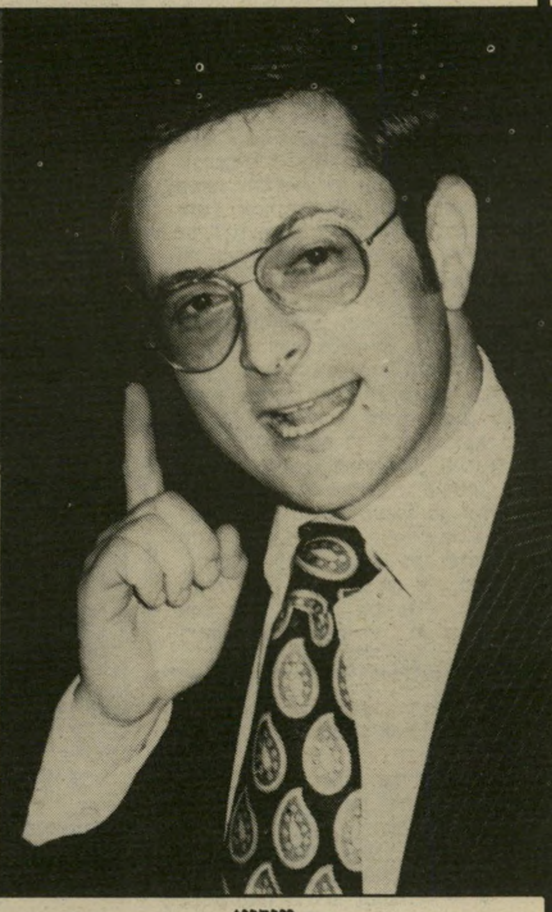

מילוא
ח"כ

ברגמן
סוכנות יהודית

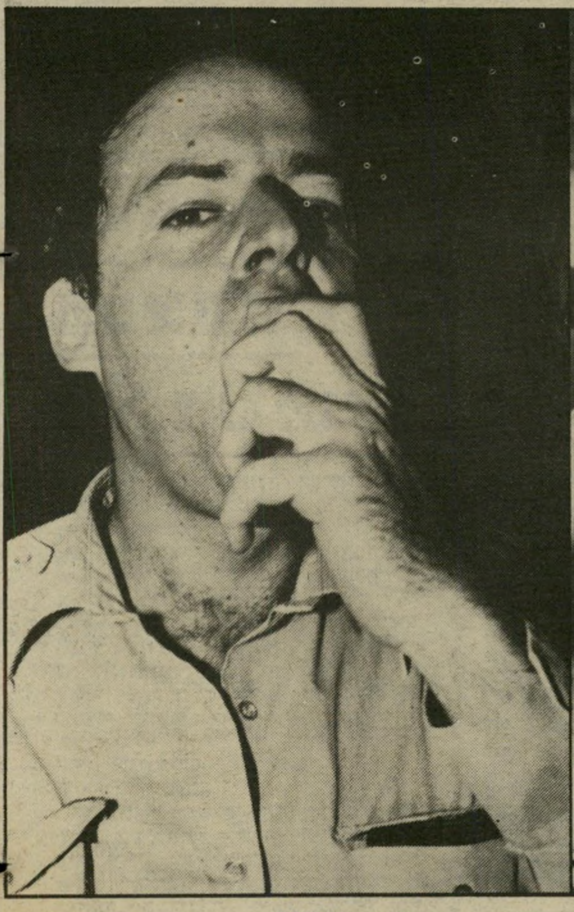

קליינר
ח"כ

כץ
התחייה

הנגבי
התחייה

רבדל
דוברת רשות השידור

גם יושב־ראש התאחדות הסטודנטים ה־ארצית. ברגמן עובד היום בסוכנות ה־יהודית, במחלקה לחינוך־בגולה, במקומו של קליינר, והוא צובר תארים אקדמיים בד־בבד עם פעילותו הציבורית.

גם חיפה וירושלים

שנת **1975** היתה שנת מהפך באוניברסיטות ירושלים וחיפה, אם כי השינוי הסתמן ־לפני כן.

בין השנים 1970־1972 היו באוניבר־סיטה העיברית שלושה יו״רים בעת וב־עונה אחת, ביניהם דרור זייגרמן, אחר־כך ראש חטיבת הסטודנטים בסוכנות, וח״כ הליברלים מאז הבחירות האחרו־נות. עד 1975 שלטו בירושלים לסירוגין אנשי מערך ומפד״ל, שהיום הם אלמונים.

ב־1975 עלה הליכוד לשילטון. כיושבת־ראש נבחרה צעירה מיליטנטית בשם אריאלה רבדל. רבדל, הפעילה בחרות, היא עתה דוברת רשות־השידור, ונראה שמאז מונתה לתפקידה נחלשה הדינמיות הימינית שלה.

בחיפה עלה הליכוד לשילטון כתוצאה מברית בינו ובין המערך. הברית נוצרה אחרי שב־1971 תפסה קבוצת סטודנטים עצמאית, בראשות גידעון ספירו ועולים מדרום־אמריקה, את ראשות האגודה. קבו־צת יש השמאלנית־רדיקאלית הביסה את המערך, שנאלץ בתחילת 1973 לכרות ברית עם חרות כדי לנצח את השמאל בחיפה. בפועל תפסו אנשים כמו רמי בירנהק, המזוהה עם חרות, את השילטון רק ב־1975. למרות שלא כולם היו חברי חרות, הם מקורבים לליכוד.

ממש באותה תקופה היה גם מהפך בטכניון. למרות ששם הבחירות הן א־פוליטיות, הרי שמאז 1974 זוכים בתפ־קיד היושב־ראש משום־מה כאלה המזוהים עם חרות או הליכוד.

בתל־אביב המשיך הליכוד, או ל־יתר דיוק חרות, לחגוג. ב־1976 נבחר איש חרות שמואל קנדל, היום מהנדס בתעשיה האווירית. אחריו, בשנת המהפך הפוליטי, נבחר צבי רון, איש חרות, ה־פעיל חרות, חיים שטנגר, והוא היה תקדים. שטנגר שהשלים את לימודי ה־מישפטים שלו הוא היום פעיל מאוד בחרות.

ב1978 נבחר בתל־אביב צעיר נכה, ה־צמוד לכיסא גלגלים, אלי האובן, פעיל בחרות, מזכיר מרחב תל־אביב התנועה ויושב־ראש מועצת־המנהלים של מיפעל השיכפול באוניברסיטת תל־אביב. הוא האיש שחשף את פרשיות השחיתות ב־אוניברסיטת תל־אביב, שעשו כותרות ב־חודשים האחרונים.

באותה שנה נבחר בירושלים משה שיף, איש חרות, שהעדיף לעסוק אחר־כך ברפואת־שיניים ולא בפוליטיקה.

ב־1979 נבחר ליושב־ראש התאחדות הסטודנטים הארצית רפי בן־חור, איש חרות, שהיה זמן רב אחר־כך שליח עליה של הסוכנות בניו־יורק. אחריו נבחר ל־תפקיד, עד 1980, אלי האובן.

אלימות נוסח הנגבי

שנת **1979** היא שנת מיפנה רבת־משמעות בשתי האוניברסיטאות הג־דולות, תל־אביב וירושלים. בשנה זו למי צחי הנגבי, שנבחר באותה שנה.

הנגבי, בנה של ח״כ התחיה גאולה כהן, הכניס עידן חדש לקאמפוס. עד שהגיע היה ידוע שאנשי חרות נבחרים בבחירות לא מסודרות, בלשון המעטה. תמיד היו נעלמות מעטפות, קלפיות, ה־ספירה היתה נפסקת, מקורבים קיבלו הטבות שונות, אך מעבר לחילופי מה־לומות לא סערו האוניברסיטות כמו ב־תקופתו של הנגבי.

הנגבי הגיע לאוניברסיטה הירושלמית משירות צבאי בצנחנים. לפני כן הוא היה כתב צבאי בבמחנה. את לימודי ה־תיכון סיים בתיכון עירוני ה׳ בתל־אביב. לא אחת נאלצה אמו לבוא לבית־הספר כדי לשכנע מורה זה או אחר שיאפשר לצחי לקבל ציון עובר בבחינה. צחי, שגילה נטיה ימינה, בהשראת אמו, כבר בגיל צעיר, היה ידוע כנער אלים, קל להתרגזות ומעט יוצא־דופן.

הוא נהג להחביא את דמי־הכיס שאמו היתה נותנת לו בספרים שבחדרו. ההובי שלו היה אכילת גרעינים במהירות־שיא. הוא אהב לשחק קלפים על כסף ואת הרווחים היה מחביא בתוך קופסות גפ־רורים בחצר. לא אחת הוא הסתכסך עם חברים בגין משחקי־קלפים.

בהיותו בתיכון הוא התחיל ללמוד קא־רטה. הוא נהג ללכת עם מקל קונג־פו בכיסים, וכאשר היו מרגיזים אותו, הוא היה מאדיים וממהר לשלוף את המקלות המחוברים בשרשרת ברזל.

(המשך בעמוד 60)

רייסר (באמצע)
ח״כ

יום מנהל הבריכה באוניברסיטה ברמת־אביב.

במהלך 1977 החליף את רון ישראל רובין, שמאס בפוליטיקה של חרות, וה־יום הוא חי בלוס־אנג׳לס.

תקדים בבר־אילן

בירושלים נבחר ב־1976 איש הליבר־לים של הליכוד, דתי דווקא, ישראל גולדשטיין. ב־1977 נבחר בני קשריאל, איש חרות, היום ממונה על החברות הממשלתיות במישרד־השיכון.

באוניברסיטת בר־אילן היה תמיד מוע־מד דתי, והנטיה היתה לבחור איש־מפד״ל המקורב לעמדות הלאומניות של חרות. בשנים 1977־1978 כיהן כסגן יו־שב־ראש האגודה צעיר דתי אומנם, אך מתחיל עידן היו״רים המיליטנטיים, ש־אחרי כך נקשר שמם עם תנועת התחיה.

בתל־אביב נבחר שלמה חזן, שלמרות שהוא חבר חרות, שמו מופיע גם בתחיה. אז החל שיתוף הפעולה עם היו״ר הירו־

זייגרמן (מימין)
ח״כ

לי לה לו

נוגע ללב

* **ברנית.** סלקטיבית ביותר מחפשת מושבניק מיוחד במינו למטרה רצינית. לטלפן לעדנה, טלפון 053-34082.

* **טובים השניים.** אם גם לדעתך „טובים השניים" — למה שלא תנסי? אקדמאי, 25/188, רווק ונאה ממתין לך, בעלת ה־נפש האמיתית, התמה והמעניינת. אם את קיימת — אני ממתין בת״ד 3171 בת־ים, מיקוד 59131.

בית חם כמו זה

כלבת פודל מעורבת, שחר־חורת וקטנה, בת 9 חודשים, לא מלכת־היופי אבל פיקחית, תימסר לבית חם תמורת תש־לום. טלפון 03-845064.

צירופים אפשריים

* **מוכן לספק.** בן 34, לא ...נוי, מוכן לספק כל אשה בכל ...ישה, עדיפות לבנות 40 עד ... ת״ד 48135 תל־אביב, מיקוד 614...

* **בלי תואר.** רווק 28/170, ...י תואר, מחפש נאה ומיוחדת, ...חכה לה בת״ד 1117 חיפה.

* **מיפגשים כנים בבוקר.** 40 מעוניין בידידות כנה עם ...ה עד גיל 40, למיפגשים ב־

שעות הבוקר. סודיות מובטחת. נא לכתוב לת״ד 2728 חולון, מי־קוד 58127 ולציין מיספר טלפון.

* **דו־מינית.** זוג נאה ומ־שוחרר (33 ו־24) מעוניין לצרף אשה דו־מינית, רצוי בלי בן־זוג. נא לציין מיספר טלפון בלי חשש. ת״ד 1425 חולון.

רק לראות!

מעוניין לראות בפעם הרא־שונה בחיי זוג נשים, ומבטיח — רק לראות. לנחמדות וטו־בות הלב אומר רק תודה. ת״ד 5268 רמת־גן, מיקוד 52152.

* **לידידות ואהבה.** נאה ו־עצמאי, 33/170, מחפש נשים ל־ידידות ואהבה ומבטיח סודיות. כיתבו לת״ד 1409 תל־אביב ו־ציינו מיספר טלפון.

* **קשר רציני עם חטובה.** רווק נאה ותרבותי, 28/168, מעונ־יין בהיכרות רצינית עם נאה, חטובה ובעלת גיזרה דקה עד גיל 27. ת״ד 2965 חולון, מיקוד 58129.

* **חיים משותפים או נפ־רדים.** מעוניין להכיר צעירה בע־לת דירה, אפשרי גרושה או אל־מנה, לחיים משותפים או נפרדים. בתמורה אתן יחס חם וסיוע. ל־טלפן לאלון, טלפון 03-234122.

* **בסיס משותף.** אם את קוראת מודעה זו בעיתון זה, הרי שיש לנו מלכתחילה בסיס משו־תף. אני בן 29, רווק, אקדמאי, נאה, פתוח ועם טיפת חוש־הומור. אשמח אם תיצרי איתי קשר. טל־פני לאבי, טלפון 02-817239.

* **שמואל רוזנצווייג.** הבי־רכה שנשלחה אליך בשבוע ש־עבר בתוקף, אבל אתה לא המע־סה של הפועל תל־אביב אלא של הפועל פתח־תקווה. לא חשוב, ה־עיקר שאתה מעסה..

מי מכיר, מי יודע

ליפהפיה שבתמונה, שכינתה עצמה „הנמרה":
צילמתיך בעת אכילת סטייק עסיסי במלון אביה סונסטה באילת. הצצתי ונפגעתי. יש ברשותי תמונות נוספות.
אנא, צרי קשר מיידי באמצעות מדור זה, וצרפי את שמך האמיתי וכתובתך.

זאב נוימן, הדייל בכחול

* **גרפיקאית.** דרושה גרפי־קאית צעירה ומתחילה אך מעולה (עם ציוד מתאים) שופעת כישרו־נות ובעלת ראש צעיר, חדשני ופתוח. פרטים אצל דני בטלפון 03-494022 (בשעות הערב).

* **מוסיקה.** מורה למוסיקה נותנת שיעורים פרטיים באקורדיון ואורגן. כמו כן מלווה באירועים. טלפון 03-238802.

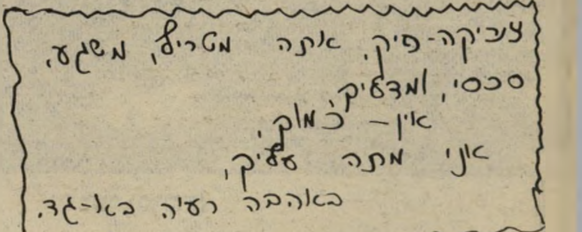

מה הולך

* **כוכבים.** מעוניין להתכתב על אסטרולוגיה. סמואל שיף, ה־הגנה 8, רמת־גן.

שיקוצים

* למרכז התיקשורת תל־אביב — יפו, על שבמשך חודש וחצי לא מצאתם לנכון לחבר לי את הטלפון. אתם ממש מאורגנים: קודם לא שולחים חשבון, אחר־כך מנתקים טלפון על אי־תשלום ה־חשבון הנ״ל, ואחר־כך, כשמש־למים לכם, אתם לא מחברים! אתם סובלים מחוסר־תעסוקה ומ־חפשים לעצמכם פרנסה? מטלפון מיספר 244501.

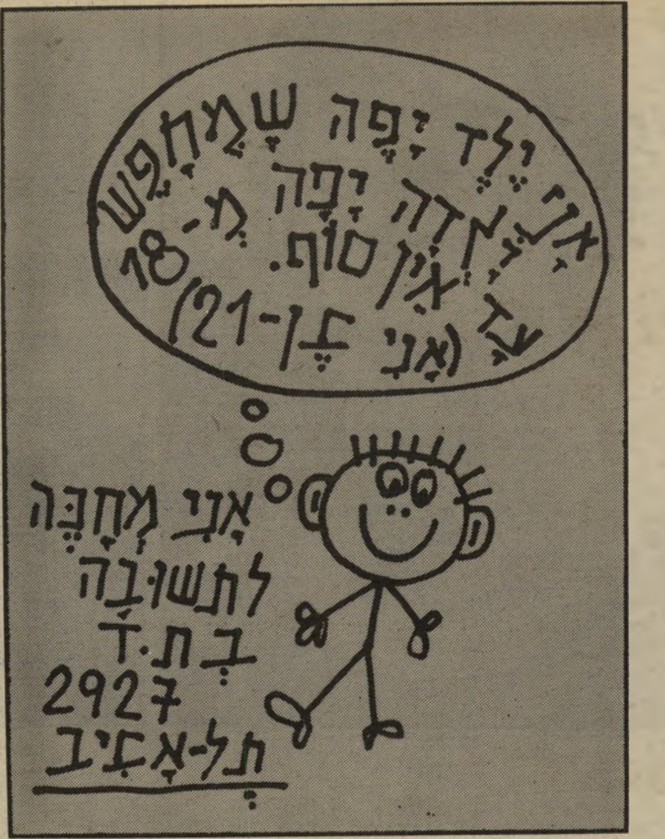

קומבינציות

מלאה+שילוב של אסתטיקה ושנינות, בשנות ה־30+2, מח־פשת קומבינציה פנויה של פיקחות ורגישות בשנות ה־30—40. ת״ד 21357 תל־אביב, מיקוד 61213.

* לכל הזקנים שחייבים לע־בור את הכביש לא במעבר־החצ־ייה, ואם כבר אין להם ברירה אלא לעבור במעבר־חצייה — מח־כים תמיד שהאור יתחלף לאדום! מילא אם לכם נמאס לחיות, אבל למה בחרתם דווקא בי לעזור לכם למות? אני יודע שצריך לעזור לזקנים, אבל להיכנס בגל־לכם לכלא — זה כבר מוגזם! מבעל־רכב (צעיר!) שמאוד אוהב את החופש שלו.

חינם אין כסף!

אז אם יש לך מה להודיע, להציע, לבקש, לברך, לספר בדיחה טובה, ואפילו לקלל — קדימה!

● **כל הודעה יכולה לכ־לול עד 20 מילים.**

● **מי שרוצה לצרף תמו־נה — הכלב האבוד, עגלת־הילדים המוצעת, הדירה המו־צעת לחילופין, הרווק המציע את עצמו להיכרות — יכול לעשות זאת. במידת היכולת, תפורסם גם התמונה.**

● **ההודעה תיכתב על גבי גלוית־דואר, למערכת „העולם הזה", ת״ד 136, תל־אביב (אלא אם כן מצורפת לה תמונה. במיקרה זה יש להש־תמש במעטפה). לא תתקבל־נה שום הודעות בעל־פה, ב־טלפון או בביקור אישי.**

● **הגלויה תכלול את שמו, כתובתו ומיספר הטלפון של בעל־ההודעה.**

הורוסקופ

(המשך מעמוד 26)

חמישה חברים שהתלוו אליך ב־מיקרה. בני בתולה אינם אוהבים המוניות. הכל חייב להיות אינ־טימי, נעים ומבוקר. אם תמלא אחרי כל הנאמר תזכה לשרות מסור. הם לא יחדלו לנסות להשביע את רצונך, ישקו ויאכילו אותך ממיטב המשקאות והמא־כלים המזינים והבריאים לגוף. אם אתה חובב סדר ונקיון תר־גיש נוח. שיחה בענייני אקטו־אליה תוסיף לך בקיאות במת־רחש סביבך.

מאזנים

על פי רוב מזומנת לך הפתעה בביקורך אצל בני מאזניים, כי הופעתם והתנהגותם כמעט תמיד מטעה. הופעה חיצונית מבריקה, מצוחצחת ומטופחת, מסתירה לעתים בית ששכחו לדאוג ל־מראהו החיצוני. הופעה די מרו־שלת ולא איכפתית לעתים קרו־בות מספרת שהבית מדהים ב־יופיו ונעים להתארח בו. הכיבוד יוגש על כלים מקוריים, מוסיקה נעימה תושמע ברקע ואתה תר־גיש שרק לך חיכו. אל תתפתה. גם אחרים מרגישים כך.

עקרב יתהה על קוקנך, דלי ידאג לנוחיותך

עקרב

אם נכנסת לבית של עקרב, קודם כל יעצרו אותך בכניסה. אתה לא נכנס ישר לסלון. מיס־דרון קטן מבודד אותך משאר הבית. יחליפו איתך כמה מלים לפני שיכניסו אותך פנימה. כש־כבר תתיישב, תרגיש שבוחנים אותך ורוצים לתהות על קנקנך. אל תשכח את חוש ההומור. עקרבים אוהבים סרקזם ונהנים מבדיחה טובה. אם עברת את המיבחן ולא ניסית להיות מי שאינך, יקבלו אותך יפה ויזמינו אותך לביקור נוסף.

קשת

אם הוזמנת לשעה קבועה ביום מסויים, אל תתאכזב אם לא תמצא איש. יתכן שבני הבית יצאו לפתע לטיול, או נסעו לאן שהוא. תיכנס בפעם אחרת ואל תחכה להזמנות. תתקבל בשימ־חה, יתכן שישכחו להציע כיבוד, אך לא מתוך כוונה רעה. יתכן שעניינת אותם עד כדי כך שהם שותים את דבריך בצמא ושוכ־חים שהם המארחים ואתה ה־אורח.

דלי

אם הזמינו אותך לביתם תר־אה זאת כזכות גדולה. לא כל אחד זוכה לכך. כדי להתקבל בביתו של הגדי עליך להוכיח שאתה נאמן וישר — בקיצור, עליך לעבור את מחסום הביקו־רת והחששנות של הגדי. אם כבר נכנסת, יקבלו אותך בכבוד מלכים, ידאגו לנוחיותך יתעניינו בשלומך וינעימו לך את הזמן. גדיים אינם קושרים קשרים במ־הירות. אך אם הגעת לביתם, הם מאמינים בך ומוכנים לעשות למענך הכל. אז אל תאכזב או־תם. הם למודי אכזבות מאנשים, אל תגרום להם לאבד את ביט־חונם.

זה היה העולם הזה שהיה

„העולם הזה": 1062
תאריך: 5.2.1958

לפני 25 שנה

גליון „העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, פירסם כתבת־שער תחת הכותרת „סוד הצליחה" ובה פיתרון תעלומת עמנואל פינס — השחיין שהדהים את העולם במיבצע מיסתורי. בכתבה זו נחשפה האמת על אופן צליחתו של פינס את תעלת לה־מאנש. כתבה תחת הכותרת „איסר הגדול — סוף" מביאה את סיפורו של מייסד הש״ב, איסר בארי, דרך שיאו, נפילתו וכלה במותו. בתבת־אנוש היא הכתבה „סיניה" בה מובא סיפור השנה הראשונה של התינוקת הבדואית סיניה, על־ידי הד״ר אלברט בכר ואשתו. על הקירקס שנחת בנמל חיפה הובאה הכתבה „על פילים ואנשים". סיקור על חיל־האוויר המצרי מובא תחת הכותרת „הנשרים של עבד אל־נאצר".

כשער הגיליון: שחיין־נוכל עמנואל פינס.

הרפובליקה הערבית המאוחדת ✱ (השר) משה ניסים מתגייס לצה״ל ✱ אשכול על החטאים

העם

סערה מתקרבת

באחד מימי השבוע התרחש במרחב ה־שמי המאורע החשוב ביותר מאז הקמתה של מדינת ישראל: מצריים וסוריה, שתי שכנותיה של ישראל מצפון ומדרום, הת־אחדו למדינה אחת, צעדו בכך את הצעד הראשון להקמת מדינה ערבית מאוחדת לאורך כל גבולות ישראל. בראש איחוד זה יעמוד גמאל עבד־אל־נאצר, שדויד בן־גוריון הכריז עליו מילחמה.

היה משהו סימלי בכך שראשי־התיבות של המדינה החדשה — הרפובליקה ה־ערבית המאוחדת — הצטרפו בעברית למילה רע״ם. כי אמנם היה מעשה האי־חוד כרעם רחוק, המבשר סערת־רעמים מתקרבת.

מנהיגי ישראל ניסו באומץ־לב רב להע־מיד פנים כאילו רעם זה אינו אלא קול־נפץ של אקדח־פורים. אחרי חוסר־תגובה של כמה שבועות, שבהם התבשל האיחוד ולבש צורות סופיות, הודיע ל־בסוף דובר ממשלתי כי „ישראל שוקלת את עמדתה לגבי איחוד מצריים־סוריה בכובד ראש."

באותו כובד־ראש שקלו מנהיגי ישראל את ההכנות לקבלת פני מישלחת של חברי־פרלמנט צרפתיים, את קיצוץ ייבוא הספרים והתקליטים מארצות־הברית, ואת הצורך להאיר את הכיכרות המרכזיות בערי ישראל, בתאורה מיוחדת בשנת העשור.

צבא

בן הרב

עוד בימי הכנסת הראשונה התעוררה השאלה אם יש לחייב את חברי־הכנסת בשירות צבאי. אמנם היה משהו פגום בכך שחברי־הכנסת, השולחים אחרים לשיפשוף במחנות צה״ל, יפטרו את עצמם מחובה זו. אולם ההצעה נפלה כאשר קם ח״כ הילל קוק, אז ח״כ „חרות", וטען טענה נוקבת: אם יכול שר־הביטחון לגייס את חברי־הכנסת, מה ימנע בעדו מלנצל באופן שרירותי סמכות זו כדי להרחיק את מתנגדיו לפני הצבעה חשו־בה בכנסת?

כאשר גייס לאחר מכן שר־הביטחון את ראשי מרד־הימאים, הבינו רבים את דיברי קוק שלא היו שאובים מן האוויר. הם נקלטו מן האווירה השוררת במדינה. השבוע ניתנה שוב הוכחה לכך.

הדחייה הנצחית. משה ניסים, בנו השלישי של הראשון־לציון יצחק ניסים, התייצב ביום הראשון בלישכת־הגיוס ב־ירושלים, אחרי שקיבל פקודה מיוחדת לכך. פקודה זו נשלחה אליו למרות שבפינקס־ההתייצבות שלו היה אישור רשמי תקין, שקבע כי גיוסו נדחה עד אמצע יוני.

גם מועד זה היה לתיפארת המליצה בלבד. כי בהתאם לקנוניה קואליציונית ותיקה, אין מגייסים בישראל בחורי־ישי־בות. אך מאחר שאין חוק המשחרר רשמית מגיוס, נידחה גיוסם באופן או־טומאטי בכל חצי שנה, מבלי שהבחורים אף יטריחו את עצמם ללישכת־הגיוס.

מה שינה את גורלו של בחור הישיבה הרשום משה ניסים? לא התמרמרות על כך כי בחורי־ישיבה פטורים מגיוס, למ־רות שיכלו בשקט למלא תפקידים של סמלי־דת, בתנאים הולמים. גם לא ההת־נגדות לכך שאף אחד מבניו ובנותיו של הרב ניסים לא התגייס לצה״ל — דבר שנתגלה ברבים לראשונה על־ידי העולם הזה עוד לפני שנה וחצי (העולם הזה 972).

הסיבה היתה הרבה יותר פשוטה. בן־גוריון התרגז על פעילות הרב ניסים, בייחוד אחרי שהטיל חרם על טקס ה־אזכרה לחיים וייצמן שנערך לא לפי כללי המסורת הדתית. גם השרים הדר־תיים, שעצמאותו היתרה של הראשון־לציון הרגיזה אותם, לא תמכו בו הפעם, מתוך תיקווה שהרב יצטרך לבקש סוף־סוף את רחמיהם.

שר־התעמולה. בן־הרב יכול היה לבקש צו־על־תנאי נגד שר־הביטחון, ש־יבוא וינמק מדוע לא יבטל את צו־הגיוס. במיקרה זה היה על היועץ המישפטי ל־ממשלה, חיים כהן, או על שליחו, להי־

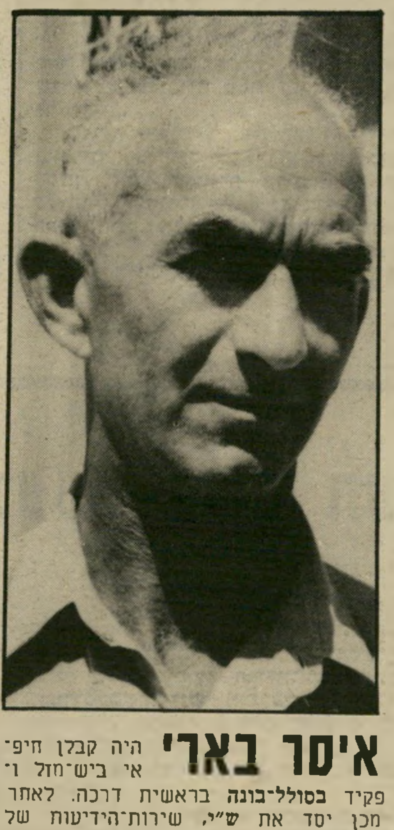

איסר בארי היה קבלן חיפ־אי ביש־מזל ו־פקיד בסולל־בונה בראשית דרכה. לאחר מכן יסד את ש״י, שירות־הידיעות של ההגנה, שהפך עם הקמת המדינה לש״ב. בארי הועמד למישפט על־ידי בן־גוריון, אחרי הוצאתו להורג של טוביאנסקי. בארי פרש מתפקידיו, לאחר השפלתו במישפט לביתו בבת־גלים ומת בשנתו משבץ־לב.

שבע כי אמנם פעל בן־גוריון הפעם לפי שיקולי־ביטחון טהורים, ולא מתוך נק־מנות אישית, לאור העובדה ששום בחור־ישיבה אחר לא גוייס.

אולם במיקרה זה יכול היה חיים כהן לטעון שמשה ניסים אינו בכלל בחור־ישיבה אמיתי, אלא שר־התעמולה של אביו, העוסק בכתיבה בעיתונים יותר מאשר בקריאה בגמרא.

משה ניסים החליט להתגייס.

איש לא יצטער על כי משה ניסים יעבור את התלאות העוברות על רבבות צעירים אחרים בישראל. אולם השימוש בצו־גיוס כבמכשיר פוליטי, בידי האיש שהוא במיקרה שר־הביטחון, היה בו כדי לעורר דאגה חמורה ביותר גם בליבו של האזרח הבלתי דתי ביותר.

מיסים

יד ימין היא החולבת

לממשלה, כמו לאדם, יש שתי ידיים. לרוב שתיהן לוקחות. אולם השנה נוצר בישראל מצב אידיאלי יותר: יד אחת נותנת, יד שניה לוקחת בחזרה. השאלה: איזו יד תהיה גדולה יותר?

השנה נפתחה בענן של חלומות ור־דים. הממשלה חיצצרה מראש על הקלות אדירות במס־ההכנסה, רושם רב לא רק בארץ אלא גם בתפוצות. בין החלומות: הפחתת שיעורי המיסים לבעלי הכנסות־ביניים (מ־400 עד 700 לירות בחודש, בערך) והורדת יהב־המגן.

יד שמאל היא החולמת. עם הגשת התקציב החדש בשבוע שעבר ועיכול פרטיו, נתברר כי יד שמאל החולמת, קטנה הרבה יותר מכפי שחשבו.

הישג אחד היה ברור: יהב־המגן ה־ישיר תוסל. בצורה זו ירד שיעור־המס של החברות מ־63% ל־50%, ואילו בעלי המשכורות הקטנות נהנו עוד יותר. עובד נשוי, אב לילד אחד, בעל הכנסה חודשית של 250 לירות, ששילם עד כה 20 לי־רות לחודש, ישלם בשנה הבאה רק 14 לירות. עובד נשוי, אב ל־3 ילדים, בעל משכורת של 400 לירות, שילם בשנה שבערה 47.50 לירות, ישלם עתה 37.50 לירות.

אולם הקרב האמיתי היה נטוש במקום אחר. כדי להרגיע את מרד המהנדסים וחבריהם, הובטחו לבעלי ההכנסות הגבו־הות הקלות גדולות בשיעורי המס. לעו־מת זאת התכונן האוצר להטיל מיסים חדשים על השעות הנוספות, הפרמיות ותוספות־היוקר של הפועלים.

עתה נתברר שהיה זה חלום־שווא. מנ־היגי הפועלים במפא״י אמנם הסכימו לוו־תר השנה על העלאת שכר־היסוד ולהמ־שיך בזיוף האינדכס, אך ורק בתנאי שלא תהיה החמרה בשיעורי־המיסים של פועליהם. תוך כדי פשרה נגוז החלום להקל על הכנסות־הביניים.

יד לאגרוף. מכל זה עדיין אפשר היה לחשוב כי שיעור המיסים הכללי יפחת. אולם התקציב מלמד את ההיפך: למרות ביטול היהב והקפאת מס־ההכנסה, אומדן ההכנסה הכללי ממס־ההכנסה יג־דל ב־25%. איך עושים זאת, כשההכנסה הלאומית המשוערת תעלה רק ב־10%?

התפקיד הוטל על יד ימין החולבת, שתהיה פעילה הרבה יותר מיד שמאל החולמת. ההגדרה הרשמית: „ייעול ה־גבייה... הרחבת רשת משלמי המיסים... הרמה מתמדת של מוסר תשלום המי־סים."

בעברית פשוטה יותר: שילטונות המס יסחטו יותר. מכיוון שכל גבייה בנוייה ממילא על התעלמות ממאזני משלמי־המיסים, המוחזקים מראש כרמאים, אין הדבר קשה. פקיד־השומה פשוט יאמין למגיש המאזן עוד קצת פחות, יפסול עוד כמה סעיפי הוצאות, יגדיל את השומה מן ההכנסות. כך ימצא משלם־המיסים כי בעוד ששיעורי־המס שלו ירדו, הרי שסכום המס שלו עלה.

לוי אשכול, אדם המצטיין בכנות צי־נית, ניסח את העיקרון הזה בפשטות שובה־לב: „אנו חייבים לגבות בשנת הכספים הבאה 250 מיליון לירות ממס־ההכנסה, לעומת 204 מיליון לירות שנק־בעו בשנה השוטפת!"

עם הוראה כה פשוטה וברורה, תהפוך יד ימין לאגרוף.

אנשים

● שר־האוצר **לוי אשכול**, בתשובה לשאילתה בכנסת: „מתן הסברים מדוע אנשים עוברים עבירות ומדוע הם עו־שים חטאים, זה כעין עידוד לעשות זאת."

● ח״כ אחדות העבודה **נחום ניר**, בוויכוח בכנסת על חוק ההשתלמות ל־עובדי המדינה: „השתלמות בחוץ־לארץ היא דבר טוב מאוד, אבל תלוי מי נוסע לשם."

● שר־הפנים **ישראל בר־יהודה**, בתשובה לנאומו של ח״כ **דויד הכהן** על שירותי הכבאות בישראל: „הוא לא דיבר. הוא בער כל כך שחשבתי שצריך להזמין כבאים."

● הרמטכ״ל החדש רב־אלוף **חיים לסקוב**, בספרו על הפתעתו כאשר מינוהו בזמנו לתפקיד מפקד חיל־האוויר: „הייתי מופתע פחות אילו מינו אותי לקצינת ח״ן ראשית."

● מיבצע ספורטיבי טהור ביצע הש־בוע ראש־הממשלה ושר־הביטחון **דויד בן־גוריון**, שעה שבא לסיור במישרדי ועדת־העשור בתל־אביב. אחד האנשים שהתכונן במיוחד לבואו של ראש־הממ־שלה היה איש־המעלית, שהצטחצח והת־לבש חגיגית כדי להסיע את בן־גוריון לקומה הרביעית של הבניין, שם נמצאים מישרדי הוועדה. אולם כשהוצע לבן־גוריון לנסוע במעלית, שאל קצרות: „כמה קומות?" וכשהשיבו לו: „ארבע!" אמר: „את זה אני עוד יכול לעלות ברגל!" והוא עלה.

● בהתקפה החריפה ביותר על **יגאל מוסינזון** (הסמבה) ועל מחזהו זרוק או־תו לכלבים, יצא השבוע המשורר **אב־רהם שלונסקי**, בסימפוזיון שנערך ב־מועדון צוותא בתל־אביב על הנושא עי־תונים מסויימים ומחזות מסויימים. שלונ־סקי הציע לקבוע את נושא הוויכוח בשם: הכלבת, אולם הצעתו לא נתקבלה.

נמר של נייר

למי איכפת שמרים בת 34 ✱ „לתקוע סכין בגב האומה" ✱ יצירתו של ש"י שביט ✱ שירי ביכורים בוגרים של יגאל בן־אריה ✱ מרוקאים ועיראקים

תרגום

בבל"תצ'וק

קיים בספרות האמריקאית העכשווית דבר־מה דגנראטי. סופרים צעירים, רובם ממוצא יהודי, מנסים ליצור יציר־כלאיים ספרותי, שבו חוברים יחדיו בדיחות משר־משות של **וודי אלן**, עם המינשרים הדהויים של התנועה הפמיניסטית האמריקאית, מילים ביידיש, תשוקות באנגלית — והם אף מכנים את התוצאה כספרות.

כזה הוא סיפרו של הסופר האמריקאי ממוצא יהודי **אלן ללצ'וק** מרים (34) *, שמהדורתו העברית ראתה אור לאחרונה. כבר במיטו הלאטיני המשומש, המבשר לקוראים: **„אחרי המישגל, כל החיות עצובות,"** מציג ללצ'וק את כוונתו להגדיל את ממונו באמצעות ספר העוסק בעצב הנ"ל.

מרים, אשה בת 34, החליטה להתגרש מבעלה, ולמקד את עניינה בחיים בצילום אמנותי, התעלסות באהבים, ארוחות ונסיעה במכוניות מפוארות. היא מתארת את עולמה בעזרתה של המצלמה (סימבול מיני משומש למדי של הספרות והקולנוע האמריקאיים), כאשר בינות לתצלומיה היא חוגגת בהדר־המיטות שלה, ובוחנת את ההצדקה לשינוי אורחות־החיים שלה ונטישת בעלה. את תפקיד הרעיה חסרת־החן והבושה בגופה היא הופכת ל**„מרים סמכותית העושה את האבן שלה למין טבעת מזורפת, משתוללת..."** תוך שהיא מלגלגת־מזלזלת בעולם־האקדמי שאליו השתייכה עד לרגע שפרקה את עול האחריות המישפחתית שלה. היא מפתחת תלות מאוד אמריקאית ואינפנטילית, בפסיכולוגית שלה, ועבורה היא ממלאת פינקסים עם הגיגיה.

כמו על פי תוכנית־מחשב, הפורשת את כל הנושאים המשומשים של הספרות הקלילה והממוסחרת של ארצות־הברית בעשור השנים האחרון, מעבירה מרים בת ה־34 את אבר המין שלה כימעט דרך כל חוויה מינית אפשרית. תיאוריו של ללצ'וק מעידים על כישרונו הרדוד, והתיצרופת הסופית, אין בכוחה לגרות אפילו את אוכלוסיית־היעד של ספרים פורנוגרפיים, בשל האינטלקטואליזם הרדוד, שבו גדש ללצ'וק את שטחי־ההפקר שבין ההתרחשויות המיניות.

הביקורת־העצמית של מרים היא ברמה של: **„לא רק בבואה כפילה למרים אלא מרים שפנים רבות לה — מרים האם, מרים הרעייה־לשעבר, מרים המאהבת, מרים הבת (עדיין נכספת), מרים הצלמת, מרים של התענוג החדש ומרים של הכאב הנושן והטינה, מרים הילדה הקטנה, מרים המזדקנת, מרים הספקנית — האם כל אלה יוכלו להתאחד לאחת?"** מתת־הגיגים אלה עוברת מרים להגיגים מה־סוג של: **„הנושא: התחת (או המוסיקה) של הארי, וחיבתה של מרים אליו."**

בסדנה לכתיבה ספרותית, שבה למד ללצ'וק מן הסתם את נושא השירבוט שלו, לימדוהו שמוטב לפרק ספרים לחלק א', לחלק ב' ולחלק ג' ואכן כך הוא עושה במרים (34). המו"ל, אגב, מייעד, בשער האחורי של העטיפה, את הספר ל„קוראת דישראלית": **„הקוראת הישראלית אולי תאהב את מרים, ואולי תכעס עליה; אך אין ספק — היא לא תשאר אדישה כלפיה."** ניסוח המבטא לא־מעט זילזול בקוראה הישראלית.

גם החלק השלישי, שבו נמאסו לבעלה של מרים חגיגותיה המיניות של אשתו, והוא תובע לעצמו את ההשגחה על ילדיהם — משעמם, מתמשך ומשרה טימטום על הקורא(ת) כשני החלקים האחרים. גם קטע האונס שבסופו של הספר (**„האונס עצמו לא היה תענוג וגם לא כאב ממשי. מכיוון שהפרצופים האחרים מן התערוכה התחלפו כל הזמן עם זה של הנער, מאלצים אותה להתרכז כמראות־הזיה עיקשים..."** אינם מוסיפים ערכיות כלשהי למרים (34), למעט עדות על חוסר־כישרונו של ללצ'וק לחוש ולתאר את עולמה של נאנסת, והפצעים שברוטאליות גברית מסוג זה יכולה לחולל לאשה.

השמועה טוענת כי אלן ללצ'וק, שישב באחרונה בירושלים, חיבר כאן ספר־המשך, תחת הכותרת מרים (40) ובו עלילותיה המיניות של אותה מרים בעיר־הקודש, עם גיבורים אירוטיים מסויימים של עיר זו. אפילו ירושלים לא תוכל להוסיף הילה ספרותית כלשהי ליצירה רדודה וחלולה זו, שכלל לא ברורים שיקולי המו"ל, שהשקיע ממיטב כספו להביא סיפרון זה לקורא הישראלי (מה גם, שתרגומה של **אביבה גורן** חסר כל חן).

סופר ללצ'וק
טבעת מזורפת, משתוללת

* אלן ללצ'וק, מרים (34); אביבה גורן, הוצאת אדם; 183 אמודים (כריכה רכה).

החוויה הישראלית

„הדברים שנעשו בשם העם הישראלי..."

אין ספק ולו הקטן ביותר שעולם־הערכים בחברה הישראלית השתבש לחלוטין. שני אירועים שהתחוללו בשבועות האחרונים מעידים על שיבוש־הדעת המוחלט של עולם־הערכים הישראלי. האירוע הראשון הוא הנחיות שר־הביטחון, **אריאל שרון**, בדבר ה„טיפול" באוכלוסיה המקומית בשטחים המוחזקים בידי צה"ל, הנחיות שלא פסלו על הסף טיפול באיברי־המין של תושבי אותה אוכלוסיה (דבר שלא הזכיר לו מן הסתם אירועים כלשהם מעברה של ההיסטוריה היהודית).

האירוע השני הוא ההאשמה שהטיחה ח"כ „התחיה" **גאולה כהן**, בישיבת ועדת־החוץ־והביטחון של הכנסת, לעבר חברי סיעת המערך: **„אתם תקעתם סכין בגב צה"ל."** טוב שבאותה ישיבה נכח ח"כ **ויקטור שם־טוב**, שהשכיל את בורותה של ח"כ כהן, כשלימד אותה שאת הביטוי הזה טבע הד"ר **גבלס**, שר־התעמולה הנאצי, מבלי ששם־טוב ויתר על ההערה **„ואת תלמידתו."**

ביטויה זה של ח"כ כהן אינו ראשון בסידרת ביטויים ישראליים, הרווחים בארץ מאז מילחמת ששת־הימים, ומייצגים מילים שנלקחו מתוך המילון־הנאצי, כמו **„שטחים משוחררים"** (אם כי נציגי הליכוד, וחלק מנציגי המערך, אינם מעזים לקרוא להתיישבות ביהודה ושומרון בכינוי **„מרחב מחיה** (לבנס ראום — בגרמנית).

באותה מידה שהשפה הגרמנית „טומאה" במהלך 12 שנות שילטונו של **היטלר**, כל שפה עשוייה לעבור תהליך דומה. בשנים האחרונות עוברת השפה העברית את תהליך הטומאה, מבלי שאיש מאנשי־הרוח, או אלה המתהדרים בכתר של אנשי רוח, עושים דבר לטהרה.

על התהליך שאותו עברה השפה הגרמנית במהלך אותן 12 שנה, כתב האינטלקטואל־היהודי **ג'ורג' שטיינר** בסיפרו שפה ודממה: **„שפה, שבה ניתן לחבר שיר כהורסט־ווסל, מסוגלת להעניק גם לגיהנום את שפת־האם שלו..."** ושפת־האם של הגיהנום, השתמשה אחרי המלחמה העולמית במטבעות־לשון, כמו הקטסטרופה של 1945... **לתיאור נפילת הרייך השלישי, בעוד שהתקופה הנוראה** ביותר, **והיא השנים שבין 1945 ועד לראשית הנס הכלכלי**, כאשר, מה שמכונה בפינו שואה כונה בשפה־הגרמנית כ־הדברים שנעשו בשמו של העם הגרמני.

בעוד שבגרמניה, קמה מייד לאחרי מילחמת־העולם השנייה קבוצת 47, שחרטה על דיגלה להתמודד באותן מטבעות לשון משפת־האם של הגיהנום, הרי שבתרבות הישראלית ישנה אטימות כימעט מוחלטת לתהליך השחיקה של הלשון העברית, שהוא בבחינת מראה לשחיקה המוסרית של החברה הישראלית בשנים האחרונות.

השאלה הנשאלת כיום היא: האם בקרוב יכנו האנשים את הנחיותיו של אריאל שרון על הטיפול באברי־המין של תושבי השטחים הכבושים בכינוי בנוסח של: „הדברים שנעשו בשמו של העם הישראלי..." בעיני כותב שורות אלה נעשו הדברים בשמו של אריאל שרון, כפי שח"כ גאולה כהן משתמשת בביטויו של גבלס. שניהם מעידים על ניוון הערכים הפושה בחברה הישראלית, בעוד העם שומע את הקולות ושותק.

שר־ביטחון שרון
סכין בגב צה"ל

לסיכום, אחרי קריאת מרים (34) ספק אם משנה לקורא כלשהו מה קרה למרים בשנתה ה־34, וספק גם אם קורא ישראלי כלשהו יתעניין בכל שיקרה למרים בת ה־40, במהלך עלילותיה המיניות השדרפות בירושלים. לא ברור גם על סמך מה קובע המו״ל כי „אלן ללציוק הדהים והרגיז המוני קוראים בשפות רבות עם סיפרו ‚מרים (34)‘.״ כל שהוא עשה בספר זה, ניתן לכנותו כבבל״תצ׳וק.

מקור

קוקו־הרבסט

בין הגידולים הבלתי מנוכשים שבשולי הספרות הישראלית, ניתן לאתר על נקלה את **יעקב שביט,** שהוא ספק־היסטוריון שהתמחה בתולדות התנועה הריוויזיוניסטית, ספק עורך של חומר מדעי, מחבר ספרי ילדים (כלל לא נעימים), חוקר ספרות ומחבר בעל יומרה רבה של סיפורים קצרים.

בספריית תרמיל ראה אור באחרונה סיפורו של שביט הקוקיה*, סיפור שהוא בבחינת פלא ספרותי, ששביט הכליא בו את דמותו של **מנפרד הרבסט,** הפרופסור ואיש האקדמיה, גיבורו של **ש״י עגנון** ברומן שירה, עם הגיבורים האקדמים של **א״ב יהושע** בסיפוריו הראשונים. בדומה ליצירות כלאיים אחרות, ערכו הספרותי של הסיפור הקוקיה הוא כערכו של בד שתי־וערב. מה גם שלגיבוש דמותו של החוקר הצעיר, **אביגדור פורת,** התפור על סיפורי יהושע, מזווג שביט גם את החוקר הצעיר, גיבור־המישנה של מיכאל שלי ל**עמוס עוז.**

נסיונותיו של הגיבור פורת להיבנות מהשפעתו, כתביו ויוקרתו של פרופ׳ **שור,** חותנו המפורסם, הופכים לפארודיה ספרותית, כאשר מתברר לו כי אין הוא אביו הביולוגי של בנו (נכד הפרופסור) והאשה (בת הפרופסור) הבורחת מאביגדור פורת „רק אז התברר לו שתיכננה נסיעה ארוכה, בריחה, ואולי אפילו נטישה. הוא שנא אותה על כך...״

רק כמה מפירקי הספר, שבהם מתאר שביט את יחסו של פורת לבנו הלא ביולוגי, יש בהם מעט כוח ספרותי, אלא שגם כוח זה תפור מדי על שתיקה הולכת ונמשכת של משורר מאת א״ב יהושע — וחבל.

הפלקטיות של הקוקיה וגיבוריה, אין בה הסיסמה של ספריית תרמיל: „מיטב הסיפורים העולמיים — מאת טובי הסופרים. סיפורי אהבה ומיסתורין; סיפורי מתח והרפתקות; עלילות גבורה ותעלולי דמיון.״ ההרפתקה היחידה שנמצאת בהקוקיה היא הרפתקתו של שביט לזווג את קוקייתו עם מנפרד הרבסט של עגנון, וסיפורי א״ב יהושע ועמוס עוז. הכותרת של הקוקיה היתה צריכה להיות קוקו־הרבסט, וצדק עורך הסידרה, **ישראל הר,** שכתב בין שאר דיברי התקציר להקוקיה „תחושת העקרות חונקת אותו מכל עבר.״

ספר זה ניתן להניחו במדף הספרים המיוחדים של הספרות הישראלית.

* יעקב שביט — **הקוקיה;** הוצאת ספריית תרמיל; עורך: ישראל הר; 144 עמודים (כריכה רכה).

אמנות

הולצמן

בגוף המאוד דליל של אלבומים המתייחסים לאמנים ישראליים, יש לברך את מיפעלה של הוצאת מסדה המפרסמת מעת לעת אלבום, על אמנותו של אמן ישראלי זה או אחר.

לרשימת האלבומים של מסדה הצטרף באחרונה האלבום ש׳ הולצמן*, אלבום אסתטי המציג את עולמו ועבודותיו של האמן **שימשון הולצמן.** את דברי המבוא לאלבום חיברו **שלמה שבא** והמשורר **נתן זך,** כאשר שבא מעניק מימד של רטרוספקטיבה לעולמו ועבודותיו של הולצמן, בעוד שנתן זך עורך מסע לשם מיקומו של הולצמן באמנות בכלל ובאמנות הישראלית בפרט, ומסכם את דבריו בקביעה: „אמנותו של הולצמן, רב־אמן שהוא רב־אמן כדרך שהוורד הידוע הוא ורד שהוא ורד, משתרעת עתה לפנינו במלוא רוחב למעלה מיובל שנותיה: נופי ארץ ואדם שכמו באו לעולם עם לשון־המראות המדובבת אותם. והלא כך הדבר תמיד באמנות.

אלבומו של הולצמן רצוף בתעתיקים של מיטב עבודותיו במשך תקופה של יותר מחמישים שנה, כאשר לצד העבודית קטעים נבחרים מתוך יומניו. האלבום ש׳ הולצמן ראוי שיהיה בכל מדף ספרי אמנות בארץ.

שירה

צינה מלוטשת

מעט מאוד משוררים צעירים איכותיים צימחה השירה הישראלית בעשור האחרון. למעטים אלה הצטרף **יגאל בן־אריה,** שקובץ שיריצינת רוחות**, שזכה בפרס ביכורים ע״ש ירוחם לוריא לשנת תשמ״א, הוא בבחינת קול מבטיח רבות לשירה הישראלית.

כבר בשיר הפתיחה, תנועה חדשה, כותב בן־אריה: „אני פתחתי בתנועה חדשה / שלא היתה שגורה בעבר...״ ובשיר ההמשך, אבן מקיר תזעק, הוא מתחיל בפירוט אותה תנועה חדשה, שהיא התמודדות נאותה עם גוף־החיים שמסביבו, חומרי השירה ההופכים לשירה: „הרוצחים בחלוקים הלבנים / הזעקה מאבנים עולה. / אני מחייך לאזוב / כדוכן מפעל הפיס / מגנת מולי על איזמל הרצח...״ עולמו של בן־אריה רגיש, אישי ויוצא דופן, כפי שהדבר משתקף בשירו מעמידים פני מתים שבו הוא כותב: „אנשים מעמידים פני מתים / למען לא ימיתום...״

אלמנט כנעני בולט קיים בשירו בבית־קפה בוויטצ׳פל, שבו הוא עורך חתך רוחב ליהודי הנודד, חתך המסתיים „בבית־קפה אני רואה / כיצד הם מסתייבים / לי נכר, לו גלות / וחוזר תלילה.״ גם המימד הרומנטי אינו נפקד משירי בן־אריה, הכותב: „ידי עטפו שערות שולמית. / ידיה עטפו / עטפו ידי / ידי ידי / עיפו.״

שירי צינת רוחות הינם שירים מלוטשים מאוד של משורר חדש, שהרציגות והבגרות המושקעות בשיריו מזכירות את **מנחם בן** במיטבו, כאשר חיבר עדיין שירים. ולראיה, שירו שמועות, הנפתח ב„איש הולך מרושע למחצה / ברחובות ריקים, קל־קרים / פרח בדש הבגד הומה, / שיעול מר, מחניק, מחריש / עגלה עמוסה כדי חלב / בשדרות קק״ל רוצצת ראש...״

שירי צינת רוחות מסקרנים מאוד בדבר המשך דרכו של משורר חדש זה.

* ש. **הולצמן** — דברי מבוא מאת שלמה שבא ונתן זך; הוצאת מסדה (כריכה קשה, תבנית אלבומית).

** יגאל בן־אריה — **צינת רוחות;** הוצאת עם עובד; 38 עמודים (כריכה רכה).

מי מריבה

בגרותו של סמי מיכאל

וה„אשכנאצים״ ★ ה„תיזמורת על תנאי״ של רדגרייב ★ דובר אנאכרוניסטי

■ בדיון שנערך עם הסופר **סמי מיכאל,** בשבועון חותם, תחת הכותרת בעלות היבטים גזעניים, המובעות באחרונה מפי דוברים שונים מעדות־המיזרח. על „עד שעליתי לארץ לא ידעתי מה זה ספרדי,״ ביקר מחבר רב־המכר חסות נימות אחד מאלה, **מוני יקים,** אמר מיכאל, שילדותו ובחרותו עברו עליו בעיראק: „הוא מדבר על הנזעטות של האשכנזים, אבל מטיף לשינאת אשכנזים. זו גזענות!״ על הטבעת מטבע־הלשון אשכנאצים, שאותה טבע יקים, הוסיף מיכאל: „מגיע לו פרס־ישראל לשינאה! כי ברגע שהוא שונא אשכנזים, הוא שונא את עצמו. הוא שונא את עמו. אני לא מקבל את החלוקה הזו. אני והאשכנזי, אנחנו עם אחד, וכל אחד צריך לתרום את חלקו לבניית התרבות והמורשת של העם היהודי...״ על ניסיון־התארגנות של סופרים בני עדות־המיזרח, סיפר מיכאל: „ניסינו לפני שנתיים להיפגש, אני, יצחק גורן, אמנון שמוש, ארז ביטון, שלמה כר ועוד כמה. האמת היא, שזה התפוצץ על בסיס פוליטי, ואפשר לומר — גם על מידת הקיצוניות. פתאום הרגשנו, אני ואמנון שמוש, זרים בקבוצה הזו. מה עוד שהקמת תמ״י, ניצלה את המצב הפוליטי להישנים מפוקפקים...״ דיעה מקורית אחרת בנושא העדתי, ציין סמי מיכאל כשאמר: „הפנתרים השחורים צמחו מקרב המרוקאים. לא מקרב המצרים או העיראקים. כל מציירי סיסמאות האשכנאצים לא באו בקרב הלבנתים והסורים אלא מקרב המרוקאים, כלומר מהשיכבה הנחשלת והמקופחת ביותר במדינת ישראל...״

אין ספק שדבריו של סמי מיכאל, עשויים לפתוח פרק חדש במילחמת התרבויות הישראלית, והפעם לא בין יוצאי ארצות־המיזרח ויוצאים אירופה, אלא בין יוצאי עיראק ויוצאי מרוקו.

סופר מיכאל
נגד גיזענות עדתית

■ דיעה שפורסמה בידיעות אחרונות מה־16 בינואר 1983 בישרה: „השחקנית הבריטית ונסה רדגרייב הודיעה בסוף השבוע, כי בדעתה להפיק בקרוב סרט תיעודי על „הפלישה הישראלית ללבנון״, „המצור על ביירות״ ו„הטבח שעשו הכנופיות הציוניות בעם הפלשתינאי במחנות הפליטים צברה ושאתילא״. במסיבת עיתונאים שערכה במישרדי סוכנות החדשות הפלסטינית „וואפא״ בדמשק אמרה רדגרייב כי היא מתכוונת להכין בקרוב סרט תיעודי גם על שיתוף הפעולה בין הציונות והפאשיזם בשנות ה־30 וה־40 של המאה הנוכחית.״ עד כאן לשון הידיעה. באשר לסרט על הטבח בבירות, אני תיקווה שוועדת־החקירה הישראלית תגיע למימצאי־אמת, כך שסירטה של רדגרייב לא יהיה בבחינת קול קורא במידבר.

אבל באשר לסירטה השני על שיתוף הפעולה בין הציונות והפאשיזם בשנות ה־30 וה־40 של המאה הנוכחית, הייתי מציע לוונסה רדגרייב להשתמש בקטעים מתוך סירטה תיזמורת על־תנאי, שבו היא מככבת כאחת מנגניות תיזמורת יהודית במחנה־ריכוז נאצי. קטעים אלה עשויים להמחיש את אותו שיתוף פעולה אבסורדי שעליו מדברת רדגרייב. ביקורתה של רדגרייב על הטבח בצברה ושאתילא אינו מצדיק שטויות על שיתוף פעולה בין הציונות והפאשיזם. ואם כבר, מוטב היה לו הגברת רדגרייב היתה מפעילה את כישרונותיה בעשיית סרטים על **נוויל צ׳מברליין,** ראש־ממשלת ארצה באותה עת, או על אי־הפצצת מחנות־הריכוז בידי בעלות־הברית במהלך מילחמת־העולם השניה.

פסל שוורץ
איחולים ליצירה פורייה

■ תחת הכותרת חינוך לעבודה בדור הבורסה (ידיעות אחרונות, ה־12 בינואר 1982) האשים דובר מישרד־החינוך־והתרבות **ישראל כהן** את החברה הישראלית ואת אירגוני המורים בחינוך לעבודת הבורסה, כתחליף לחינוך לעבודה. בהמשך המאמר, שהוא תערובת של מלל אנאכרוניסטי ואפולוגטי, שר כהן שיר־הלל לשר שאותו הוא משרת, **זבולון המר,** ומאשים את המורים בכך שאין מטפחים בארצנו „המסתחררת משערי המניות״ ערכים של חינוך לעבודה. מתוך מאמר זה מסתבר, כי המורים הם האשמים בעגל הזהב של הבורסה, ולא הממשלה, שהשר המר ודוברו כהן הם דובריה בשטח החינוך. יש גם גבול לכושר הפיטשטות (פיטפוט+שטות) של דובר מישרד־חינוך־והתרבות.

■ תחת הכותרת מניו־יורק לתל־אביב ב־10 דקות סיפרה העיתונאית **רבקה רז,** על שהאמן התל־אביבי לשעבר וניו־יורקי בהווה **בוקי שוורץ,** עומד לשוב ארצה אחרי תריסר שנים בניו־יורק. מאחר שמדור זה ליגלג בעבר על „ירידתו״ של שוורץ מהארץ והתנכרותו לאמנות הישראלית, הרי שכל שנותר כאן, הוא להביא את „התנצלות המחבר״, ולאחל לבוקי שוורץ יצירה אמנותית פוריה בתל־אביב.

מאת דן עומר

הצעירות זולות יותר

שלוש מעצבות

(מימין) טל צמרי, סימה טורץ ואורית קרניאל. שלושתן רווקות, צעירות, נאות ומוכשרות. אמנם לא מוכרות עדיין, אך מאוד מקוריות. לשלושתן אין סטודיו. סימה עובדת בחדר השינה. טל גוזרת על הריצפה ואורית בדירה שכורה.

שלוש נערות סיימו יחד בית־ספר לעיצוב אופנה - וכל אחת עלתה על דרך אחרת

שכמיית מעוף

בציבעי שלכת בעיצובה של טל. ה־שיכמיה היא מפלסטיק. היא רחבה, נוחה, ובעלת שרוולי כנפיים. אפשר להתנועע בה בקלות וכמעט לעוף.

אורנה גליה
הלוך ראווה

מדוע רק לגדולים והידועים מגיע שיכתבו עליהם? למה אף פעם לא כותבים על צעירים, חדשים וירוקים? אז היום נכתוב על שלוש מעצבות־אופנה, שלושתן צעירות, נאות, ולא מוכרות, אך מ־אוד מקוריות. הן פנים חדשות בשטח עיצוב־האופנה. הן סיימו את מיכללת שנקר לפני כמה חודשים, ועכשיו הן מגוונות את דרכן ב־עולם־האופנה.

הראשונה היא סימה טורץ. היא עלתה לפני 11 שנה מברית־המוע־צות. סימה בת ה־23 היא מאותן שכבר בילדותן ידעו מה יהיו כ־שיהיו גדולות. היא חובבת אומ־נות מודרנית ומאמינה שאופנה צריכה ללכת עם התקופה.

התקופה המודרנית מתבטאת ב־בגדיה בעלי הצורות הגיאומטריות, ובשילובי הצבעים החזקים והבול־טים — אדום־שחור־צהוב, או כחול־שחור־צהוב.

הכלל — נוחיות

הבדים שסימה אוהבת הם מה שנקרא „בדים טובים". משי, זורז טואפילו פלנל טוב.

מספרת סימה: אחרי שסיימתי את לימודיי חיפשתי עבודה, אך ראיתי שאני לא יכולה להת־בטא בבית־חרושת כמעצבת־אופנה, כי שם יש יותר מדי מיגבלות מבחינת המחיר, הדגם, החומר ו־הסגנון."

לכן היא החליטה לעבוד לבד, בלי בוסים על הראש, ולעשות רק מה שבא לה.

סימה גרה ברעננה, בבית הוריה. בחדרה הפרטי, שביום הופך מחדר־שינה לסטודיו, היא מיישמת את רעיונותיה, מתכננת, מעצבת ותו־פרת. למי? „לכל מי שמכיר אותי ופונה אליי." מפה לאוזן עוברת ברעננה השמועה שסימה טורץ היא

2 פנים

לז'קט־הצמר ב־אורך שלושת־רבעי של טל צמרי. בפנים דוגמת פפיטה בציבעי שחור ואפור, וב־חוץ שחור לגמרי. זהו ז'קט מס־תורי בנוסח הבלשים של פעם, אומרת טל. הוא גדול, מחמם ונוח, בסיגנון פריסי עם נוסטלגיה לת־קופה של אחרי מילחמת־העולם השינה. מחיר המעיל 6,000 שקל.

טל צמרי

נראית בחליפה לפי הזמנה פרטית. זוהי חליפת־ערב בגווני אפור מבד צמר פלנל דק, עם ריקמה השזורה באריג. טל הוסיפה קטיפה לצווארון כדי להבליט את הריקמה, ותפרה לחליפה חולצת משי בצבע חרדל עם קיפלונים דקים ועדינים.

מעצבת־אופנה שיגעונית, מיוחדת, ובהחלט לא יקרה. בשביל ההתחלה מצבה בהחלט לא רע.

טל צמרי, היא חתיכה דקיקה, הנראית יותר כדוגמנית מאשר כמעצבת־אופנה. היא בת 25. היא גדלה ברחובות, ולאחרונה עברה לעיר־האופנה, תל־אביב. תחילת דרכה של טל היתה דווקא באוניברסיטה, שם למדה שנה ספרות, אך כשהגיעה למסקנה שזה לא זה עשתה תפנית חדה והתחילה ללמוד אופנה. אמה הלבורנטית ואביה האגרונום קיוו שבתם תהיה סופרת, או לפחות מורה, אך היא איכזבה אותם, והפכה מעצבת־אופנה.

בקיץ שעבר, לקראת סיום הלימודים במיכללת שנקר, הכינה טל את עבודת־הגמר, שהיתה קולקציית בגדים. לא עברו 24 שעות ומירה בנש, בעלת בוטיק בתל־אביב, ראתה את הקולקציה, נדלקה עליה חזק, וטל מכרה לה את כולה, עד הפריט האחרון. הרומן ביניהן לא הסתיים בזאת. מירה כל־כך התרשמה, עד שביקשה מטל שתכין לה קולקציה נוספת לחורף.

גם לטל אין סטודיו ואין לה מיפעל. יש לה דירה שכורה ומכונת־תפירה. טל גוזרת על הריצפה, כשכלבתה מדלגת בין הסיכות, ואוספת את השאריות ולפעמים גם את מה שאינו שאריות.

קווים פשוטים

הכלל המנחה את טל הוא נוחיות. „בגד צריך להיות נוח. וזה חלק מהיופי של כל בגד. אסור שאשה תרגיש שצפוף ומחניק לה. אסור שהיא תרגיש „ארוזה" ותצטרך לחשוב על כל תנועה שהיא עושה. בגד נולד כדי להתנועע בו בקלילות ובחופשיות", היא אומרת.

טל אוהבת קווים פשוטים ומחמיאים. לדעתה צריך לשמור על פרופורציות אמיתיות של הגוף, אפילו אם הן לא מושלמות מן הטבע. נכון, אפשר לשפץ פה ושם. אין צורך להגזים בשום דבר. „אני לא בעד מכנסיים המצרים את המותן בצורה קיצונית, וגם לא בעד חולצה המנפחת את החזה בצורה פראית."

טל מעצבת ותופרת גם ללקוחות פרטיות. היא מתכננת עם הלקוחה את הדגם לפי גוף האשה, אופיה והאירוע. שתיהן בוחרות יחדיו את הבד, הצבע, ואת סגנון הבגד.

ואיך היא אוהבת להתלבש? היא קונה הרבה בגדים משומשים בחנויות יד־שניה, וזאת מטעמי נוסטלגיה. „אני אוהבת את הבגדים של פעם, שהיו תפורים טוב ועם תשומת־לב. היום הקונפקציה חונקת אותנו. אני אפילו חוששת לעבוד במיפעל, כי אני אוהבת חופש ורוצה לעצב לפי טעמי."

מיקצוע חי

השלישית בחבורה היא אורית קרניאל מרמת־יוחנן. אורית היתה קיבוצניקית בדם הרבה שנים, וגם אחרי שרותה הצבאי חזרה למישפחתה בקיבוץ ולעבודתה במיטבח ובבית־הילדים. „הכל היה בסדר. בישלתי, ניקיתי, קילפתי ורחצתי, עד שיום אחד החלטתי: די! מספיק קומונה, יחי האינדיבידואליזם! רציתי ללמוד מיקצוע ושקלתי ללמוד בבצלאל או ארכיטקטורה או מישפטים, אך בסוף נפל הפור על עיצוב־אופנה. זהו מיקצוע מאוד חי, והיה קרוב ביותר לתחביביי, שהם ריקמה ותפירה. הקיבוץ כמובן רצה שאלמד על חשבונו, אך אני לא רציתי להתחייב כי לא ידעתי מה יהיה אחרי שלוש שנות לימודים."

אורית, היום בת 27, אמביציונית, מוכשרת ושובה לב בחיוכה ובדיבורה. אחרי שסיימה את מיכללת שנקר החליטה אורית שהגיעה הזמן לצאת מגבולות הארץ. היא נסעה לצרפת, איטליה וגרמניה, ראתה ונשמה הרבה אופנה. באיטליה היא תפשה יוזמה, חיפשה כתובות של מיפעלים, נכנסה, שאלה והתעניינה בלי בושה.

ללמוד בבית־חרושת

אורית, בניגוד לחברותיה, אינה פוחדת מעבודה במיפעל. לדעתה, כדי להתפתח וללמוד, מוכרחים להיות בפנים, בתוך בית־החרושת. נכון שהמשכורת בשלב התחלתי היא בסיסית ואפשר רק להתקיים ממנה, אך את זמנה הפנוי היא מקדישה להתמחות בשטח החזק שלה, שהוא סריגים. ההתמחות שלה היא שילוב של צבעים וחוטים, שאותם היא סורגת לפיסה אחת גדולה, ואחר־כך גוזרת מזה את הדגם ותופרת ממנו סוודר, ז'קט או שימלה.

אורית גם אינה מקפחת את הגברים. גם עבורם היא סורגת. „אם יבוא אלי גבר וירצה להזמין סוודר, אשמע מה רצונו ואציע לו דוגמה. אתייחס אליו ברצינות כמו לאשה." אצלה יש שוויון.

גידוי מפארים

יורית, שחזרה מביקור מפארים, התרשמה מהגברים הקונים את ביגדיהם בשוקי הפישפשים ולבושים במעילי־צמר גדולים וחמים.

אורית קרניאל

עיצבה שימלה סרוגה עשוייה מחוט בוקלה מחליף צבעים בגווני חום ובז'. מחירה 1,800 שקל. ההתמחות של אורית היא סריגה בצמר צבעוני.

סימה טורץ

עיצבה מערכות אסימטריות בציבעי שחור וחרדל ושחור ואדום מפלנל רך ונעים. סימה חובבת אומנות מודרנית ומאמינה שאופנה צריכה לשקף תקופה.

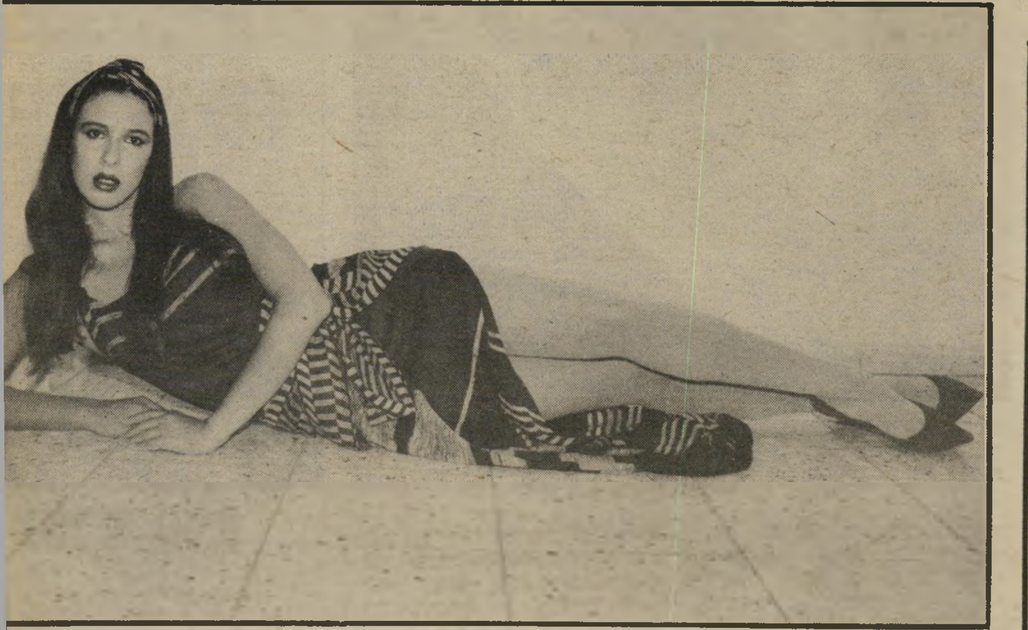

קשירות

שימלת משי סינטטי בגווני כחול, שאפשר ללבוש בכמה וריאציות על־ידי שינוי הקשירה. השמלה נשית ומחניפה, ומחירה 6,000 שקל, כי הבד יקר, מתנצלת סימה. מימין: סימה טורץ עיצבה מערכות א־סימטריות בציבעי שחור וחרדל ושחור ואדום, מפלנל רך ונעים. טוניקה אדומה עשויה פלנל משובץ בשחור ואדום וחצאית צרה. המערכת עולה 2,200 שקל. חצאית מיני שמחירה 700 שקל וחולצת פסים שמחירה 1,500 שקל.

צילומים: דרורה זכרוני

יהודה אפרוני:
הדיבוק המדבק

ב"חולה המדומה" של מולייר בבימויו של קלוד רז'י זכה אפרוני למחמאות יוצאת דופן. האידיאה־פיקס של רז'י היתה גילוי עריות, בניגוד למחבר.

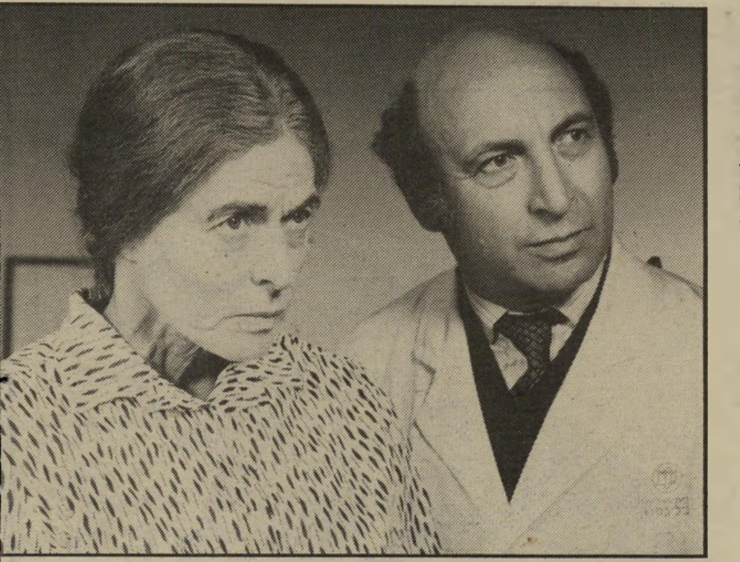

עם אינגריד ברגמן בסרט הטלוויזיה **גולדה**, שצולם בארץ. אפרוני שיחק את תפקיד רופאה האישי של גולדה. שנה אחרי סיום הצילומים נפטרה ברגמן מסרטן.

טקס חלוקת פרס אשמן לשחקן הטוב ביותר של השנה, שנערך בנובמבר 1982.

צהריים. יהודה'לה פותח לי את הדלת בדירת־גג בשיכון בבלי. „אוי בובה'לה שלי, כמה את אומללה שאת מגיעה לבית כזה. נפלת דווקא ברגע שמשפצים כאן. טוב, נצא לגן." הוא מגולל שטיח, כמעט מועד, כשהוא מו־ציא אותי בבהילות לגן המטופח שבמירפסת. „וזה גן ריבקי." מה זאת אומרת? „גן ריבקי, שהיא אשתי. עשינו הסכם שאם קורה משהו, היא מקבלת את הגן," הוא מתלוצץ.

„יהודה'לה שוב מודאג," זהו מישפט אופייני שמדביקים לו חב־ריו הקרובים. אחרי התלבטויות ממושכות הוא מחליט להושיב אותי בסלון המרווח ליד הגן. רהיטים פרחוניים, זרי פרחים מכל עבר — הרבה קריקטורות של זאב על הקירות. סדר ונקיון ללא רבב. ריבקי, אשה בלונדינית

„את מכירה את הסיגר הזה?" לא בדיוק. „טוב, אני שומר אותו לשיחות ארוכות ומענגות."

שילוב של רגישות, חוכמה, עירנות והומור עסיסי של יהודי חכם. „אולי במקום שנשים את הטייפ על הברכיים, תשבי עליהן את ונניח את הטייפ על השולחן? את יכולה לכתוב את זה," הוא מציע. ממש לחבק או־תו. היכולת לעבור ממצב־רוח אחד לשני, לדבר על עצמו ולב־

„היתה „הבימה" כאש עצורה בעצמותי; והיתה כ־דיבוק הדבק והמדובק לגופי ו־נשמתי עד אשר היה קולי מש־מיע קולות וצלילים משל רו־בינא, פינקל, פרידלנד וברטונוב. ושמועה הלכה בעיר שהיו חיקויי לעילא ולעילא וחששתי שהדברים הגיעו אף לאוזניהם של קברניטי הבימה.

„לא אאחל לרע שבאויביי את תחושת־הפחד והאימה אשר נפלה עלי כאשר עמדתי לפניהם למיב־חן, ומולי, כמטווחי־יד, יושבים המופלאים והנערצים עלי באופן טבעי. ומה גדול היה שיברי כשצבי פרידלנד חמד לצון וביי־קש ממני, לא פחות ולא יותר, לחקות אותם לפניהם. ברטונוב

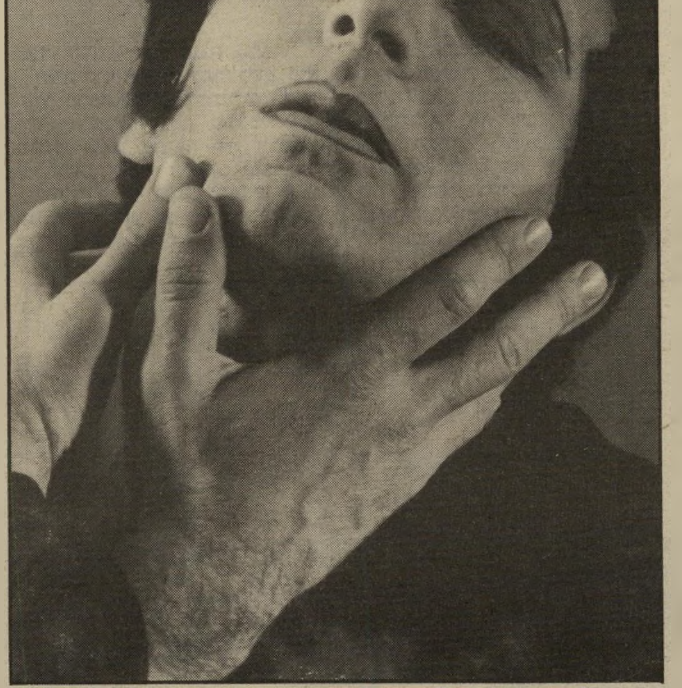

הדיבוק היתה ההצלחה הגדולה הראשונה של אפרוני ב**הבימה**, בשנות השלושים לחייו. אפרוני, ששיחק את חנן, נכנס לנעליו של צבי פרידלנד, מורו ורבו, שאותו אהב אפרוני לחקות.

כפלמ"חניק אפרוני שירת בחטיבת הנגב, „אחרי שעזבתי את החטיבה לטובת **הצ'יזבטרון** היא התחילה לנחול ניצחונות אמיתיים".

בלהקת הכרמל שירת אפרוני אחרי שהועף מה**צ'יזבטרון**. בתמונה: אריק לביא (למעלה), יצחק ברקת (באמצע) ואפרוני. „בלהקה היה גרעין תיאטרוני."

פסק מייד למישמע חיקויו — „זה אני." רובינא לא אהבה את הקטע שהיה המונולוג מה־יהודי הנצחי. היא שנאה את התקלט ששימש לי כמודל. אבל

סמכה ידה על החיקוי. צבי פריד־לנד קרן מאושר, מסקין הרגיש עצמו מקופח, שכן דיאפאזון קולי לא הקיף את קולו האדיר, ומלבד שהייתי מסוגל להראות דרך הי־לוכו, לא העזתי לטפל בו. והוא הלא דווקא רוצה היה לראות ולשמוע כיצד נראה ונשמע הוא מפני תכשיט כמוני. ובכן נתק־בלתי להבימה." כך אמר השחקן יהודה אפרוני בנאום שנשא ב־

נאה ונעימה, מתנצלת שוב על חוסר־הסדר בבית. זה קורה, כ־נראה, בחלקים אחרים של הדירה בת חמשת החדרים.

הטלפון מצלצל. יהודה'לה הש־איר את התיק שלו במיסעדה. אכל ארוחת־צהריים עם פיטר פריי ומיהר לראיון. הוא מסביר לנהג־המונית כיצד להגיע אל ה־בית. צוחק, טורק את השפופרת. רץ בצעדים נמרצים להביא סיגר,

מנחם גולן ויהודה אפרוני לפני שלושים שנה. הכרותם התחילה בצבא והתפתחה לידידות עמוקה שנמשכת עד היום. משמאל: אפרוני וגולן בצילומי **נגה** של זולא.

האיינשטיינים אריק איינשטיין עם אביו, יעקב איינשטיין, בחברת אפרוני ב־1963, בתקופת ההצגה אירמה לה־דוס שהועלתה אז בהבימה ושבה שיחק אריק.

חון בדיוק מה קורה בראש שלי, מעוררת בי פרץ של חיבה משונה. רגיש זאת מילה גסה בשבילו. אני כבר רואה שהראיון יהלך על חבל דק מאוד, של אסור לומר ומותר לומר, של „און דה רקורד" ו„און דה רקורד", של חרטות על מה שאמר ועל מה שלא אמר.

החיים מלאים סתירות

את **פרס** אשמן קיבל על מישחקו במותו של אנרכיסט מפוקפק של לדריו פו, הצגה שבויימה על־ידי מיקי גורביץ וקצרה הצלחה מסחררת בהבימה לפני כשנה. הביקורות יצאו מעורן.

איך הגבת לפרס?

„הביטי," הוא נושף ארוכות את עשן הסיגר ומחליק על הקרחת. „כל אחד היה רוצה לקבל פרס. אבל הפרס, יותר ממה שהוא מעיד על מקבלו, מעיד הוא על נותנו. יחד עם זאת, זו מחמאה אדירה לקבל פרס דווקא מהתיאטרון שאני שייך אליו, מאנשים שעבדו איתי שלושים שנה, מכאלה שנפשם נקעה, לפעמים, מהתיאטרון בכלל ומהעוסקים בו בפרס."

יהודה אפרוני, 51, טמפרמנט סוער ורב־גוני, שחקן קבוע בהבימה זה שלושים שנה, קיבל את פרס אשמן בדיוק באמצע שנת־החופשה שלו מהבימה.

מילכוד?

„החיים מלאים סתירות." הוא מנסה להלך על ביצים. מי כמוהו מכיר את המידרכה הזאת. מתייסר. פותח בטיעון לוגי לא מחייב, וגומר בדיאלוג עם עצמו. התחבטות, מאבק בין דיסקרטיות ונאמנות ובין התרחשות פנימית בוערת. קשה להגיע לאיש. הוא נכנס לדמות אחת, עושה אתנחתא בשנייה ויוצא בשלישית.

„האנרכיסט היה אתגר גדול בשבילי, אם כי עשיתי תפקידים גדולים גם קודם לכן. מבחינה פיסית זה היה מאמץ עצום, כי לא ירדתי מהבימה מתחילת ההצגה ועד סופה. מבחינה טכנית זו היתה הזדמנות מפוארת לרכז את הידע וכישרון־המישחק שבי בתפקיד שבו גילמתי שלוש דמויות, ושהמעברים בו היו מאוד חריפים. היה כאן הכל — בורלסקה, פארסה ומישחק רציני.

„באפריל 82, אחרי ההצגה, יצאתי לחופשה בת שנה. לא היה באופק שום תפקיד מעניין שהוריד לי התיאטרון. באותה תקופה היו לי שלוש הצעות לשחק שלושה תפקידים מרכזיים בסרטים באיטליה, ביניהם ננה של אמיל זולא, בבימויו של דני וולמן."

הזכרת קודם שחופשה מהתיאטרון זה כמו לצאת למידבר.

„נכון," הוא מהסס, „יש כאן איזשהו מידבר. זה כמו לצאת מבית אבא ואמא לא בזמן הנכון. יצאתי מהבימה בתקופה שבה יכולתי לתרום תרומה חשובה לתיאטרון, כך לפחות אני מרגיש. נדמה לי שהתיאטרון ויתר בקלות רבה על השירותים שלי, ולא רק שלי. התיאטרון שלנו היום רוצה להוכיח שאם יש אדמיניסטרטור טוב, ויש מנהל אמנותי, אז אפשר לעשות תיאטרון מצויין גם בלי שחקנים. אני אחד מהקורבנות של ההוכחה הזאת," הוא מתלוצץ בכאב. „אני חושב שהם ישמחו לתת לי אורכה לכמה שנים נוספות כדי להוכיח את התיזה שלהם."

מה בכל זאת קרה שם?

הוא זורק מבטים לכל הכיוונים ומתקשה לגלות מה העניינים.

„אני יותר מדי אוהב את התיאטרון הזה. יותר מדי חרד לגורלו. לא רוצה להדליף סקנדלים של המישפחה החוצה.

„הפרס הגדול ביותר היה שדויד לוין, שאף פעם לא מחליף איתי שלום במיסדרון, הזמין אותי לחדר־ההנהלה בזמן האנרכיסט. כנראה שהתגליתי בפניו דווקא בהצגה זו, מפני שלפי התפקידים שהוא נתן לי בהצגות שלו, אני עדיין במצב של התבוננות, בשלב של תקופת הרצה ונסיון. זה נותן לי הרגשה של צעיר ורענן כזה.

„באותו מעמד הוא הודיע לי שאני מועמד לשחק את אחד התפקידים הגדולים ביותר ברפרטואר העולמי. הזדעזעתי מהתרגשות. הייתי צריך לעצור בעדי לא ליפול על צווארו ולהתנשק איתו. באותה שנייה נזכרתי במאמר של רש"י שכשעשיו ויעקב התנשקו זה עם זה, היתה זו בעצם נשיכה. צוואר יעקב התקשה וכתוצאה מזה נפלו שיני עשיו. פחדתי מחזרה על המעמד מסמר־השיער הזה, והסתפקתי בלחיצת יד חברית.

„כעבור חצי שנה ניגשתי אל המנהל האמנותי וביקשתי להחליף איתו מילה בקשר לתרגום המחזה, משום שהייתי להוט להתחיל לעבוד עליו. קיבלתי תשובה שהפחות במשרתים היה מקבל מכרבדת ממנה. הבנתי שסר חיני, ירדתי מייד לאדמיניסטרציה ואמרתי שהחופשה לשנה מתקבלת על דעתי ושיתכן שאכנס עכשיו לשלוש שנות חופשה, לגלות מרצון. יהיה לי מצער לנדוד לבאר־שבע או לירושלים, מכיוון שאין באפשרותי לשרת את המוסד שאני כל־כך אוהב."

הטורים עולים ואיתם מסתננת נימה של ליגלוג עצמי: „במיקרה הגרוע ביותר יכול להיות שאצטרך לשחק גם על בימות וסטאנד וברודווי," הוא מסכם.

קשר מיוחד

אחר־צהריים של יום המחרת. יהודה נכנס הביתה בבהילות, מוסר לידי מיכתב הורקה חם מאיזו אישיות פוליטית ידועה, חוטף ממני את המיכתב לפני שהגעתי לסופו. על הקיר צדה את עיני התמונה של הזמרת יוספה שוקן. בתה של יוספה, אולי (מתחרז עם שולי) היתה אהבת נעוריו ואשתו הראשונה של יהודה. בתו, ספי בת ה־21, נקראת על שם הסבתא. את אולי הכיר כששירת בלהקת הכרמל ב־1951. בבחינת־הכניסה שלה היא שרה את דואט האהבה מתוך דון ג'יובני של מוצארט: „הבה נשלב ידנו ובואה אל ארמוני," ומאז שילבו שניהם ידיים ופצחו בדואט שנמשך לאורך 18 שנה, עד ליום מותה ממחלת הסרטן.

מייד אחרי נישואיהם נסעו אולי ויהודה ללונדון, לצורך השתלמות, כל אחד בתחום עבודתו האמנותית. בלונדון נולד בנם הבכור, ליאור, בן ה־27 כיום, שנישא לפני כחודש.

„השהייה שלנו בלונדון היתה אחד הצעדים הנבונים ביותר שעשיתי בחיי. שנינו סיימנו בהצטיינות את לימודינו ונפתחו לפנינו הרבה דלתות לעולם הגדול. בחרנו לחזור ארצה. אולי כבשה מייד מקום חשוב בעולם הזימרה — באופרה, באופרטה ובמיוזיקלס, ואילו אני התחלתי את צעדיי מבראשית בהבימה. היו שנים קשות. ברגעים שחדלו להאמין בי, בתקופות שגם אצלי התגנב הספק לגבי כישרוני, היתה אולי

(המשך בעמוד 54)

חנה רובינא בחברת יהודה ואשתו הראשונה אולי שוקן, בתיאטרון שרה ברנהרד בפארים, בעת שלמדו שם.

עם אילנה רובינא ואולי שוקן באותו אירוע בפארים. אולי היתה בהריון עם בנם הבכור.

(המשך מעמוד 53)
חדורת אמונה חסרת־פשרות ועודדה אותי להמשיך. היתה לה אמביציה גדולה לגבי שנינו."

איך היו החיים המשותפים שלכם?

"היו עליות וירידות, כמו אצל כל בני זוג. היו לה הרבה מחזרים. היא היתה אשה מרשימה מאוד, שעוררה או הערצה או אנטגוניזם נורא. אבל היה בינינו קשר מיוחד. כשצפינו בתיאטרון או באופרה, למשל, ברגעי מישחק גדולים או בשנייה שחששתי שאיזה זמר עומד לפני קטסטרופה, הייתי מרגיש יד או מבט. אלה דברים שרק על־ידי שנים של חיים ביחד, של עניין משותף מגיעים, לדרגה כזאת של הבנה ורגישות."

לקראת יום השנה למותה של אולי, פגש אצל ידידים את אשתו הנוכחית. "במבט ראשון ידעתי שאיתה אתחתן. טוב הלב והיופי הפנימי שהיא הקרינה היו תכונות שלא יכולתי לטעות בהן. ידעתי שזה דבר חד־פעמי. עלה לי במאמץ לשכנע אותה להתחתן איתי. אנשי־תיאטרון נחשבו בעיניה לאנשים לא רציניים. כמובן שהתגלו קשיים טבעיים — ילדים שלי וילד שלה מנישואיה הקודמים. זה לא היה פשוט. אבל היתה כתובת, היה טיפול, היתה מיסגרת משפחתית. ריבקי למדה מהר מאוד להלך בשדה־המוקשים של התיאטרון. היא עשתה זאת בזהירות, בביטחון ובהצלחה. אני יכול להתברך בה ללא אידיאליזציה. זוהי שותפה נהדרת בדרך החיים המסובכת שלי."

העובדה שאינך משחק עכשיו גורמת לך אי־שקט?

"אפשר לומר שרק בזמן האחרון אני מתחיל להתגעגע לתיאטרון. יש אפילו רגעים שאני פוחד ששכחתי לשחק. זה טבעי אצל שחקן. אבל אני מאמין שאתגבר על התקופה הזאת בעזרת סבלנות, שהיתה תמיד הצד החזק בי. בעזרת אלוהים ובעזרת אשתי."

דיעות קדומות

למה לקח לך כל כך הרבה זמן להיות מוכר מבחינה אמנותית?

"בחוגים הצרים של התיאטרון זכיתי להכרה אמנותית הרבה לפני האנרכיסט. שיחקתי לא מעט תפקידים ראשיים. אבל השנים הראשונות היו קשות בגלל חוסר־הביטחון שבי. לקח לי שנים להשתחרר מחרדת הקודש שייחסתי לענקי הבימה. חוץ מזה לא היו לי מרפקים. עם זאת, אני חייב לציין, לצערי, שאין לנו הנהלות שיודעות לחוש את הפוטנציאל המישחקי מבעד לשכבות העוטפות אותנו. אין אנשים שניחנו בכישרון פדגוגי, שיודעים לעקוב אחרי השחקן, לפתח אותו ולהתאים תוך כדי ניסויים את הז'אנר שלו.

"בהתחלה, מכיוון שהייתי בחור נאה, שיחקתי תפקידי מאהבים שכלל לא התאימו לי. רק כשהקרחת גדלה והאף התארך, נתנו לי תפקידי אופי, רובם קומיים. אנחנו כאן קורבן של דעות קדומות. אם מדביקים לך תווית, אין מנוס ממנה. נלחמתי קשות להתנער מהאימג' שהיה לי. הבימאים שהזניקו אותי לשורה הראשונה היו תמיד בימאי־חוץ. מכיוון שאנחנו מדינה פרובינציאלית, כל מחמאה שניתנת על־ידי במאי־חוץ שווה כפליים ממחמאה שניתנת ממישהו מתוך המוסד."

מי היו הבמאים שהשפיעו עליך בעשור האחרון?

"קלוד רז'י ומייקל אלפרדס. שניים אלה הם מסוג הבימאים שנותנים לשחקן שיטות ברורות לתקוף את התפקיד. אצל מייקל אלפרדס קיבלתי תפקיד ראשי בשידוכין של גוגול, ב־1968 בבימת השחקנים. זו היתה ההצגה הראשונה שהוא ביים בארץ. אני חולם לעבוד שנית עם שניהם, אחרי שהדברים שקעו אצלי במשך השנים. היום אני מוכן יותר לקבל אותם, משום שרכשתי כלים ונסיון ואוכל למצות טוב יותר את שיטת העבודה שלהם."

ב"חולה המדומה" בבימויו של קלוד רז'י הורעפו עליך מחמאות יוצאות־אופן.

רז'י ראה אותי בתפקיד קומי ברובע הקשה האיטלקי, ולמרות שהאינטרפרטציה שלו היתה סילוף מדעת של הכוונה הקומית של מולייר, הוא בכל זאת בחר בי לשחק את החולה המדומה. העבודה איתו היתה מרתקת, למרות ששיחקנו רק 10 הצגות. כנראה שההצגה הועלתה לפני הזמן, והקהל שלנו לא היה מורגל לחדשנות הקיצונית של רז'י.

משעמם במסיבות

מה הלאה?

"יש כמה הצעות של סרטים באופק. אני מנהל משא־ומתן עם תיאטרון באר־שבע לתפקיד ליר בהמלך ליר. עדיין לא נקבעו הפרטים. יש לי גם איזה חלום רחוק להעלות הצגת־יחיד, שתתבסס על שני מערכונים של צ'כוב. לא אפרט כדי לא לתת רעיונות לכמה שחקנים."

מה אתה עושה בזמנך הפנוי?

"אוכל הרבה ארוחות־צהריים עם ידידים, קורא הרבה ספרות מיקצועית, ביוגרפיה של שחקנים, נוסע לחו"ל לראות תיאטרון טוב, מנהל שיחות ארוכות עם חברים קרובים, כמו שלמה'לה בר־שביט שאיתו אני מקיים דו־שיח ארוך מאז שפגשתי אותו כשהוא היה בצ'יזבטרון ואני בפלמ"ח. יש לי עוד כמה כאלה."

חברים מספרים שכשנהגת לחקות את רובינא, אנשים היו בוכים. אתה עדיין ממשיך לחקות?

"חוש ההומור הציל אותי בתקופות הכי קשות והגיע לשיאו ברגעי השפל והדיכאון. כשלא היה לי פורקן על הבימה, הייתי הופך מסמך של מסיבות. היום, תודה לאל, אני משעמם במסיבות."

למה אינך מביים למשל?

"תמיד אמרתי לחברי הקרובים ביותר — שלושה דברים תמנעו אותי מלעשות: אם תראו שאני עומד לקפוץ מאחת הקומות הגבוהות, החזיקו אותי חזק. אם אשמיע רעיונות של בימוי — החזיקו אותי יותר חזק. ואם ארצה פתאום להיות מנהל אמנותי, תדעו יש אצלי, כנראה, ליקוי מאורות."

איך אתה מסתדר מבחינה כלכלית?

"המשכורת שלי היא מגוחכת. 13,000 שקל נטו. זוהי הדרגה הגבוהה ביותר ששחקן יכול לקבל. השחקן הוא במעמד מבוטל וחסר־ערך. הגענו לדרגה כזאת שפקידים ואנשים בינוניים מנהלים את התיאטרון בארץ. אין להם שום זיקה לאמנות, לאמן ובעיקר לשחקן."

למה אינך נלחם בזה?

"אין שום ערך למילחמות. כשחברת־החשמל שובתת, המדינה נעצרת. ואז תוך יומיים מסדירים את העניין. למי איכפת בארץ הזאת אם יסגרו את התיאטרון לשנתיים־שלוש? יכול להיות שכמה אנשים יהיו מרוצים, לא יעלו להם את הפטריוט ולא יהיו בעיות. איכפת כאן למישהו אם יש תיאטרון טוב? אולי לקומץ זעיר של חובבי תיאטרון."

אוריאלה וייט ■

אולי שוקן היתה אהבת נעוריו ואשתו הראשונה. אולי היתה בתה של זמרת האופרה הנודעת יוספה שוקן והמשיכה בכיוון האם ותפסה מקום חשוב בעולם הזימרה. בגיל 40 נפטרה מסרטן. יהודה אפרוני מספר כי אולי האמינה בכישרונו, וכי בשנים הקשות, עודדה אותו בדרכו האומנותית.

עם האשה בדירתם שבצפון תל־אביב. "לקראת יום השנה למותה של אולי פגשתי את ריבקי אצל ידידים," מספר יהודה בחיוך. "במבט ראשון ידעתי שאיתה אני מתחתן."

עם הבת ספי ברומא, בתקופת צילומי ההפקה האמריקאית **הרקולס**. ספי, הנקראת על שם סבתה, השתחררה לא מכבר מלהקה צבאית וחושבת להמשיך במסורת.

שידור

צל"ש

התגלות

● לליאורה ריבלין, שכיכבה בסרט המצויין של יהושע סובול על אלכוהוליסטית בישראל. בתפקיד זה הפתיעה ריבלין ברב־גוניות של מישחקה. כאשר היא עוברת בקלות מדמות של נערת־זוהר יפהפיה לאלכוהוליסטית זרוקה, ממתאבדת מכוערת לאם מטופחת. לרבים היתה זאת התגלות של אישיות טלוויזיונית — אחד הכישרונות הרבים המתבזבזים במציאות הישראלית.

שחקנית ריבלין
הפתעה

אסונות ביתיים

● לבימאי ירין קימור, על סידרת סירטוניו על האסונות הביתיים, ששיפרו לא במעט את מישדרי הצרכנות של כולבוטק, שדעכו באחרונה. קימור הצליח להשיב לתוכנית הצרכנות ואיכות־החיים את מימדיה האמיתיים, אחרי שזו ביקשה באחרונה לתפקד כמיני־מבט. סרטיו של קימור הביאו למירקע את האסונות הקטנים, שמיספר הנפגעים מהם עולה על מיספר הנפגעים במילחמות.

גונדר לפיד ורב־כלאי סער

ההוראה המינהלית שהפיץ באחרונה מנכ"ל רשות־השידור, יוסף („תומי") לפיד, בין עובדי הטלוויזיה הישראלית וקול ישראל, בדבר אי־היציאה של העובדים לחופשה־ללא־תשלום, הביאה לכמה אבסורדים בטלוויזיה וברדיו.

הנפגעים הראשונים מהוראה מינהלית זו היו ראש השולחן לענייני המרחב, אהוד יערי, בימאי כולבוטק ירין קימור והמפיק דויד (זה הזמן) מיכאלים. יערי עומד לפנות כנראה לבג"ץ, ושני האחרים ממתינים לתוצאת פנייתו של יערי.

שני כתבים אחרים, שהתכוונו לצאת לחופשה־ללא־תשלום, יגאל גורן ואליעזר („גזר") יערי, נקטו בשיטה מתוחכמת יותר. שניהם ממשיכים לעבוד (או לפחות לקבל משכורת) במיסגרת הטלוויזיה, ובו זמנית לעבוד במגזין באנגלית ירושלים קוראת, המופק בידי מפעלי תיקשורת שבניהול מיכה שגריר ודן ארזי והמשודר לתחנות־כבל בארצות־הברית. כדי להתפנות לעיסוקים אלה של השוק החופשי, פרש גורן מעבודתו ככתב לענייני השטחים הכבושים, בעוד שיערי חדל כימעט מלשמש כעורך־מישנה של מבט.

שני עובדים נוספים של הטלוויזיה, שקשרו עצמם באחרונה עם פעילויות־טלוויזיה פרטיות, הם מנהל חטיבת־החדשות לשעבר, חיים יבין, שהקים חברה פרטית להפקות (דבר שאינו סותר את התקשי"ר — תקנון השירות של עובדי המדינה, כל עוד אינו מוכר את סרטי חברתו לטלוויזיה). במקביל, קשר עצמו הכתב לשעבר בארצות־הברית, דן רביב, לחברת־סרטים של המיליונר ניסים גאון.

אנארכיה זו, המתרחשת בימים אלה בטלוויזיה, היא פועל־יוצא של עמדת ועד עובדי־הטלוויזיה, שהפיץ חוזר בין העובדים, ובו טען כי הוראתו של לפיד סותרת את הסכם־העבודה שנחתם בין רשות־השידור לבין אגודת־העיתונאים, ולכן הוראה זו של לפיד אינה תקפה.

אין ספק שמאבק עקשני עשוי להתחולל בנושא זה בין עובדי הטלוויזיה ובין הנהלת רשות־השידור.

הגדיר אחד מבכירי העובדים בטלוויזיה את המצב החדש, שנוצר עם ההוראה המינהלית, האוסרת על עובדי הטלוויזיה והרדיו לצאת לחופשה־ללא־תשלום: „כל מה שנותר עכשיו לעשות ברשות־השידור הוא לשנות את התארים של נושאי המישרות הבכירות. צריכים לקרוא ללפיד ,גונדר' במקום מנכ"ל, ולטוביה סער ,רב־כלאי' במקום מנהל־טלוויזיה. השלב הבא יהיה, שבמיזנון הטלוויזיה יפסיקו לחלק לאוכלים סכינים ומזלגות, כנהוג בשאר בתי־הכלא."

מאחרי הקלעים

מיכרז שכזה

מי שחפץ ללמוד על הפיחות שחל במישרת מנהל חטיבת־החדשות של הטלוויזיה, די לו שיראה את רשימת המועמדים שהציגו עצמם למישרה זו. בין 15 המועמדים מצוי מורה מראשון־לציון, ואזרחים אחרים, שמצאו עצמם ראויים לכהונה בכירה זו. בין המועמדים: ארבעה מבין עובדי הטלוויזיה, וביניהם איש־המיכרזים של הטלוויזיה (בעל שיא הטלוויזיה בהצגת עצמו למיכרזים) צבי („צבה") גורן, שהציג מועמדותו גם במיכרז הקודם. בעיקבות גורן הגיע מיכאל קרפין. גם קריין־הספורט הוותיק, ניסים קיוויתי, מצא שמירוץ זה הולם את כישוריו המיקצועיים.

הרביעי שבין עובדי הטלוויזיה, שהוא גם המועמד הוודאי לאיוש מישרה זו, הוא עורך מבט, יאיר שטרן (ש„קיבל על עצמו את 'דין התנועה' של טוביה סער", כפי שכינה את מועמדותו אחד מבכירי השדרים).

הגירסה הרווחת במיסדרונות הטלוויזיה טוענת כי בחירתו של שטרן לתפקיד, ובעקבותיה בחירת קרפין כעורך מבט מגשימות את תרגילו של טוביה סער, שלפיד התנגד לו.

יש גם סבירות גבוהה שועדת־המיכרזים, בישיבתה הבאה, לא תמצא איש מתאים בין המועמדים ותוציא מיכרז נוסף. עם הוצאתו יצטרך לפיד להציע ליעקב אחימאיר מוטיווציה למילוי מישרה זו.

דעיכת „במבט שני"

זה יותר מחודש ימים אין למבט שני עורך. יציאתו של אלי ניסן לחופשה־ללא־תשלום הקפיאה את הפקות במבט שני, והביאו להגברת המישדרים התיעודיים הקנויים, המוקרנים במיסגרתו.

באחרונה הציע מנהל־הטלוויזיה, טוביה סער, לכתב הטלוויזיה לעניינים בינלאומיים, משה שלונסקי, ולמנהל מחלקת סירטי־תעודה שהשלים את תפקידו, יאיר אלוני, את עריכת מבט שני, ושניהם סירבו לקבל את התפקיד, בשל אי־נכונותם להיכנס לג'ונגל המינהלי הכרוך בתוכנית.

קדמה לכך פנייה של סער לקודמו, חיים יבין, בתיקווה שהוא יהיה נכון לערוך את מבט שני. אלא שחיים יבין הציע לשנות את מתכונת התוכנית, להפכה למגזין פוליטי יותר, עם מרואיינים, אקטואליה ושאר אלמנטים. טוביה סער סירב להצעה זו.

התחושה בבניין הטלוויזיה היא שבסופו של דבר ייכנע סער ויציע לחיים יבין להפיק את מבט שני במתכונת המוצעת.

הצבע של מישרד־החוץ

במיסגרת תוכניות הטלוויזיה לעבור להסבה מלאה משחור־לבן לשידורי־צבע תוכנן להסב תחילה את אולפן א' שבבניין הטלוויזיה לאולפן צבע. אלא שבלחץ של פקידי מישרד־החוץ הוחלט ברגע האחרון להסב את אולפן ב' (אולפן החדשות) לצבע. המשמעות להחלטה זו: מהדורות חדשות בצבע, והמשך ביזבוז כספי הטלוויזיה בהפקות־צבע, באולפני הרצליה וטלעד, במיסגרת התוכניות־אולפן הטלוויזיוניות. מישרד־החוץ מעוניין בסרטי חדשות בצבע, כדי שיוכל להשתמש בהם בחו"ל.

גם מהלך זה לא יקודם בהרבה, והסיבה חלמאית. הטלוויזיה רכשה לפני זמן־מה ניידת־שידור קטנה בצבע באנגליה (עד היום נעזרת הטלוויזיה בניידות־הצבע של המרכז לטלוויזיה חינוכית). מנהלי הטלוויזיה ציפו שב־17 בינואר תהיה הניידת מוכנה למישלוח לישראל. לצורך זה נשלח ללונדון מפקח־השידור דוב גולדשטיין. כאשר הגיע למיפעל המתקין את ניידות־השידור, התברר לו שהניידת טרם הוכנה. גולדשטיין יסע שוב לאנגליה, בתיקווה שאז תהיה הניידת מוכנה. בכל מיסגרת אחרת היתה נערכת חקירה על הביזבוז הזה של כספי הציבור.

בי־בי־סופר

מנהלת מחלקת התוכניות של הטלוויזיה לשעבר, אסתר סופר, עומדת להתחיל בקרוב בהכנתה של תוכנית חדשה. מגאזין המועתק מתוכנית הטלוויזיה הפופולרית של הבי־בי־סי, נקודת מבט. זוהי תוכנית אולפן, רבת מדורים, שבה מושמעים מיכתביהם של צופי הטלוויזיה ושאר מדורים.

אחד מעובדיה לשעבר של סופר הציע לקרוא לתוכנית החדשה בשם בי־בי־סופר.

מנהל־לשעבר אלוני
טרם הוכרז מיכרז

פסקול

(מי"פ)ילל ומי מילל?

במיסגרת תוכנית הרדיו יש שאלות של קול ישראל, שנערכה בגלריה הקטנה בירושלים, הוזמנו ח"כ רני מילוא, אהרון פאפו העיתונאים אמנון דנקנר ונחום ברנע (דנקנר חלה ולא הגיע לתוכנית). אחרי 20 דקות שידור, שאל אחד הנוכחים סגן־אלוף (מיל') שלמה באום, שאלה פרובוקטיבית על הזיוף הקיים בכלי־התיקשורת. ברגע זה אמר מילוא למיקרופון: „אני לא מוכן להשתתף במישדר!" ועמד לאת מהמקום. מפיק ועורך המישדר, יצחק אלון, הצליח לעצור בעד מילוא, והעביר את הנושא לדיון על הסטודנטיות הבתולות באוניברסיטה העברית בירושלים. על נושא זה אמר מילוא: „אני צריך לבדוק אם תוצאות המחקר הזה נכונים." העיר על כך אחד הנוכחים: „בתנאי שהסטודנטיות תסכמנה!" ●● מאבק קשה מתנהל בין שני כתבי־הרדיו שימעון שיפר ורזי ברקאי, לקראת מינויו של הכתב הבא של קול ישראל בארצות־הברית, במקומו של שלום קיטל, העומד לשוב בקרוב ארצה ●● מי"פ הוא היריד הבינלאומי החשוב ביותר לסירטי־הטלוויזיה, שבו רוכשות רוב תחנות הטלוויזיה בעולם את מישדריהם הקנויים. המישלחת הישראלית למי"פ עומדת לכלול את המנהלת הוותיקה של מחלקת הסרטים הקנויים, מרים רוטשילד (העומדת לצאת בקרוב לגימלאות), צבי גיל, שאול עבודי (מהטלוויזיה בערבית), צבי („צביקה") שפירא, מנהל מחלקת־התוכניות וטוביה סער, שאינו מחמיץ כל נסיעה אפשרית לחו"ל על חשבון הטלוויזיה. ההלצה בטלוויזיה: „(מי"פ) ילל ומי מילל שטוביה סער לא יסע למי"פ" ●● ב־31 בינואר סיים את תפקידו יאיר אלוני, מנהל המחלקה לסירטי־תעודה ומישדרי־חינוך־והסברה בטלוויזיה, אחרי שלוש שנות־עבודה בתפקיד ניהולי. טרם הופץ מיכרז לאיוש תפקידו ●● מעשה טיפוסי של הונאה, פרי יוזמתה של הנהלת הטלוויזיה הישראלית, הוא הקרנת הסרט אנה טיכו של שירות הסרטים הישראלי, במיסגרת הסידרה דיוקן. סרט זה, שהוקרן כבר פעמיים במשך השנה וחצי האחרונים, ממשיך את מדיניותו של מנהל־הטלוויזיה להקרין מירב שידורים חוזרים של סרטים בטלוויזיה, בעוד ציבור משלמי האגרה משלם עבור הקרנת סרטים שלא שודרו.

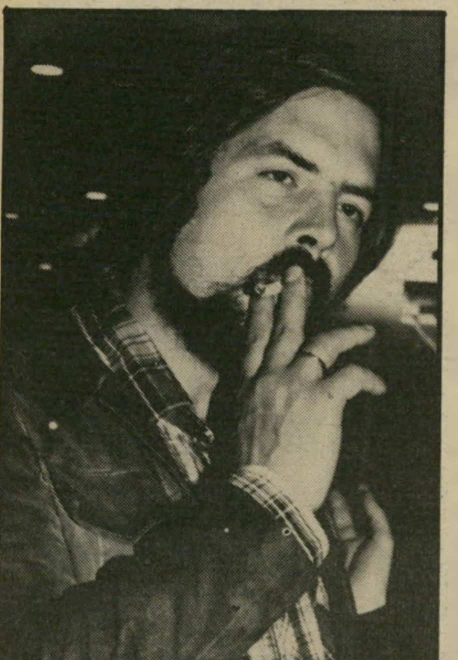

בימאי קימור
מיני־מבט

תוכניות מועדפות

בטלוויזיה הישראלית

יום רביעי

2. 2

● **תיעוד: מכוניות העתיד (6.45 — שידור בצבע, מדבר ערבית, תרגום עברי).** מכוניות העתיד בתצוגת־מכוניות שהתקיימה בפרנקפורט, ובה הוצגו המכוניות של שנת 2000, ב־מיסגרת המגזין חידושים ו־המצאות.

● **דראמה תיעודית: סקוקי (10.05 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** סקוקי, פרבר שליו ונוח של העיר שיקגו. ארבעים אחוז מתושביו יהודים, רובם ניצולי שואה. התנועה הנאצית בארצות־הברית בחרה בסקוקי כ־מקום המיפגן שלה, כתרגיל־פירסום שיעורר את תשומת־לב הציבור. אך הכינוס גרר התנגדות פומבית של תושבי המקום. האירוע הביא לידי פילוג הקהילה היהודית במקום. הדראמה צולמה במקום ההתרחשות על־ידי הבימאי הבריטי הרברס (אני קלאודיוס, כיבושו של נורמן) ויין. בסרט מככבים דני קיי בתפקיד־בכורה בטלוויזיה, קים הנטר, אלי ואלך, לי שטראסברג ו־רבים אחרים.

יום חמישי

3. 2

● **דראמה: להיות שחקן (9.30 — שחור־לבן, מדבר עברית).** סיפורו של אדם מבוגר, שחלם כל ימיו להיות שחקן־קולנוע, אך נישאר סטאטיסט נצחי. הסרט מבוסס על דמותו של דויד כהן, שמשתתף זה 15 שנה כסטאטיסט ברוב הסרטים המצולמים בארץ. הדראמה עוקבת אחרי דמותו, תוך מסע בדלת האחורית של מיני־תעשיית הקולנוע בארץ, ומלווה את דויד בינות למפיקים, סוכני המישחק והבימאים. ביים יואל שרון.

● **דראמה: האחים לבית אופרמן, חלק ג' (10.10 — שידור בצבע, מדבר גרמנית).** פרק שלישי בסידרה בת שלושה חלקים, המבוססת על רומן של הסופר הגרמני ממוצא יהודי ליאון פויכטוונגר. על גורל מישפחה יהודית בימי ראשית השילטון הנאצי בגרמניה. בפרק האחרון, אפריל 1933, כאשר מתפרסמים חוקי הגזע הראשונים, מתבקש תלמיד התיכון ברטולט אופרמן להתנצל על עמדתו כלפי דמותו של גיבור היסטורי גרמני, אך אינו עומד בכך. הסופר הד"ר גוסטב אופרמן בורח מגרמניה, הפרופ' אדגר אופרמן מסולק בכוח מבית־החולים שבו הוא עובד. הפגנות של נאצים נגד יהודים ברחובות ברלין. מרטין אופרמן, הסוחר, נתפס ומושפל בידי חיילי האס־אס.

וולפגנג קילינג: האחים לבית אופרמן (ג)
יום חמישי, שעה 10.10

יום שישי

4. 2

● **סרט ערבי: החשבון בבקשה (5.32 — שידור בצבע, מדבר ערבית).** משתתפים: נילי, לבלבה, זיזי אל־בדראווי, עמאד חמדי.

● **בידור: שעה טובה עם אמנון ברזילי, אודטה דנין ואורחיהם (9.15 — שידור בצבע, מדבר ומזמר עברית).** תוכנית הבידור היוקרתית של הטלוויזיה הישראלית. מפיק אהרון גולדפינגר.

● **סרט קולנוע: ג'ון ומרי (10.15 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** בתפקידים הראשיים: דסטין הופמן ומיה פארו.

שבת

5. 2

● **סידרה: ימים מאושרים (8.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** סידרה אינפנטילית העוסקת ב־נוער האמריקאי של שנות ה־חמישים.

● **דראמה: ידיים (10.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** זוג בגיל העמידה, פרנק ופאם, שחיו את 25 שנות נישואיהם ב־שיגרת יחסים אפורה. ביום הולדתה ה־48 מקבלת פאם מבתה את הספר דו"ח הייט, המביא לשינוי בחיי הזוג.

● **סידרה: לא יאומן כי יסופר (11.20 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** עוד סרט על פי סיפור של הסופר הנהדר רואלד דאהל, תחת הכותרת נוקם ונוטר בע"מ. הגב' וילבר (בססי בלייר), ששמו של בעלה מופיע בטורי־הרכילות, עוזרת לשותפים בפשע, בוגרי קולג', לנקום בבעל־הטור הרכילותי.

טילן ופארו: ג'ון ומרי
יום שישי, שעה 10.15

יום ראשון

6. 2

● שידור אלופן +

סירטונים: עד פופ (8.03 — שידור בצבע, מלהג עברית, מזמר אנגלית). תוכנית פופ, בהנחייתו המייגעת של אהוד מנור.

● **סידרה: דאלאס (9.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** הפרק מאבק מתחיל מחזיר למסך את ג'יי־אר וקליף בארנס, החוזרים להיאבק איש ברעהו ל־אחרי מותה בבריכה של אחותה המנוולת של סו־אלן.

● **בלט: תיאטרון המחול של אלווין איילי (10.30 — שידור בצבע).**

יום שני

7. 2

● **סידרה: פוליאנה (5.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** פרק ראשון מתוך סידרה בת תישעה פרקים, המביא את אחד מסיפורי הילדים היפים ביותר שנכתבו אי־פעם.

● **מותחן: קאז (10.55 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** פרק נוסף בסידרה הרדודה, עך סימפטית, המביאה את סיפור עלילותיו המיפסטיות של עורך־דין שהיה בעבר פושע.

יום שלישי

8. 2

● **סידרה: בית מימכר עתיקות (8.03 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** פרק ראשון בסידרה על סיפרו הנודע של הסופר הבריטי צ'ארלס דיקנס, בהפקת הבי־בי־סי.

● **בידור: להקת אבבא (10.00 — שידור בצבע. מדבר ומזמר אנגלית).**

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 2. 2

אנימציה: לורל והארדי (5.50 — ערוץ 3 — שידור בצבע — 20 דקות — מדבר אנגלית). מיבחר סרטים מצויירים בכיכובם של „השמן והרזה".

קומדיה: בנסון (8.30 — ערוץ 6 — שידור בצבע — 25 דקות — מדבר אנגלית). פרקים חדשים בסידרה הפופולרית שעברה לאחרונה מן התחנה הישראלית לשכנתה הירדנית, עם רוברט גיום, ג'יימס נובל, מיסי גולד ואחרים.

בידור: משירי המיזרח (9.40 — ערוץ 3 — שידור בצבע — 35 דקות — מדבר ומזמר ערבית). תוכנית־בידור בהשתתפות זמרים ידועי־שם בעולם הערבי.

יום חמישי 3. 2

סידרה לילדים: הנס כריסטיאן אנדרסן (5.30 — ערוץ 3 — שידור בצבע — 25 דקות — מדבר אנלית). סידרת אנימציה על אגדותיו המופלאות של הסופר הדני הנודע.

קומדיה: שמונה זה מספיק (9.10 — ערוץ 6 — שידור בצבע — 50 דקות — מדבר אנגלית). סידרה משעשעת על קורותיה של מישפחה אמריקאית מרובת־ילדים, כאשר האב אלמן, שהוא עיתונאי במיקצועו, נושא לאשה צעירה בגיל בנותיו הבוגרות.

יום שישי 4. 2

ספורט: כדורגל (2.20 — שני הערוצים — שידור בצבע — 90 דקות — מדבר אנגלית וערבית). מישחקים נבחרים של קבוצות מובילות בליגות העליונות באנגליה ובגרמניה המערבית.

תיאטרון: חייו והרפתקותיו של ניקולס ניקלבי (9.10 — ערוץ 6 — שידור בצבע — 50 דקות — מדבר אנגלית). הפרק החמישי בהפקה המעולה של ה„רויאל שייקספיר קומפני" על־פי הרומן המפורסם של צ'ארלס דיקנס.

יום שבת 5. 2

לילדים: תיאטרון הילדים העולמי (6.35 — ערוץ 3 — שידור בצבע — 25 דקות — מדבר אנגלית). מחזות מן הספרות העולמית על ילדים ובהשתתפות.

קולנוע: פסטיבל סירטי קולנע (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע — מדבר אנגלית). סירטי קולנע מעולים, ישנים וגם חדשים יחסית, מאולפני אנגליה וארצות־הברית.

יום ראשון 6. 2

לילדים: הסוס השחור (5.30 — ערוץ 3 — שידור בצבע — 25 דקות — מדבר אנגלית). סידרה לילדים על קשרי חיבה ואהבה בין ילדים וסו גיזעי.

קירקס: עולם הקירקס (5.55 — ערוץ 3 — שידור בצבע — 25 דקות — מדבר אנגלית). בידור לקטנים ולגדולים עם לוליינים, מאלפי־חיות וליצנים.

מוסיקה: מוסיקה בזמן (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע — 50 דקות — מדבר אנגלית). תולדות המוסיקה בעולם המערבי מאז שחר ההיסטוריה עד ימינו. הסידרה מציגה את מיטב היצירות המוסיקליות בביצועם של טובי המוסיקאים בעולם. פרק שישי בסידרה.

יום שני 7. 2

לילדים: ספורט־בילי (6.30 — ערוץ 3 — שידור בצבע — 25 דקות — מדבר אנגלית). סידרת אנימציה שבה מככבים ילד, ילדה וכלב, הנחלצים לעזרתם של ילדים העוסקים בענפי ספורט שונים ומסכלים את מזימותיה של מכשפה רעה.

מדע: המחשב האלקטרוני (8.30 — ערוץ 3 — שידור בצבע — 25 דקות — מדבר אנגלית). סידרה חדשה, המסבירה ומתארת את נפלאותיו של המחשב.

מתח: שעה עם אגתה כריסטי (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע — 50 דקות — מדבר אנגלית). עיבוד לטלוויזיה של אחדים מסיפורי המתח והמיסתורין של הסופרת המהוללת.

יום שלישי 8. 2

לילדים: היידי בת ההרים (6.10 — ערוץ 3 — שידור בצבע — 25 דקות — מדבר אנגלית). סיפור־הילדים הקלאסי בגירסה דוברת אנגלית, שצולמה במקום התרחשות העלילה — שווייץ וגרמניה.

סידרה עלילתית: דאלאס (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע — 50 דקות — מדבר אנגלית). ג'יי־אר מחזר אחר גרושתו סו־אלן, וזוכה בתגובה אוהדת. קליף בארנס מאבד את כספו, מישרתו ואהובתו סו־אלן, אחרי שנפל קורבן לתעלוליו של ג'יי־אר. מיץ' נפרד סופית מלוסי ועובר לעיר אחרת, ומיס אלי משלימה עם עובדת מותו של ג'וק בתאונת־מטוס, ויוצאת לאירועם חברתיים, לראשונה מאז מות בעלה.

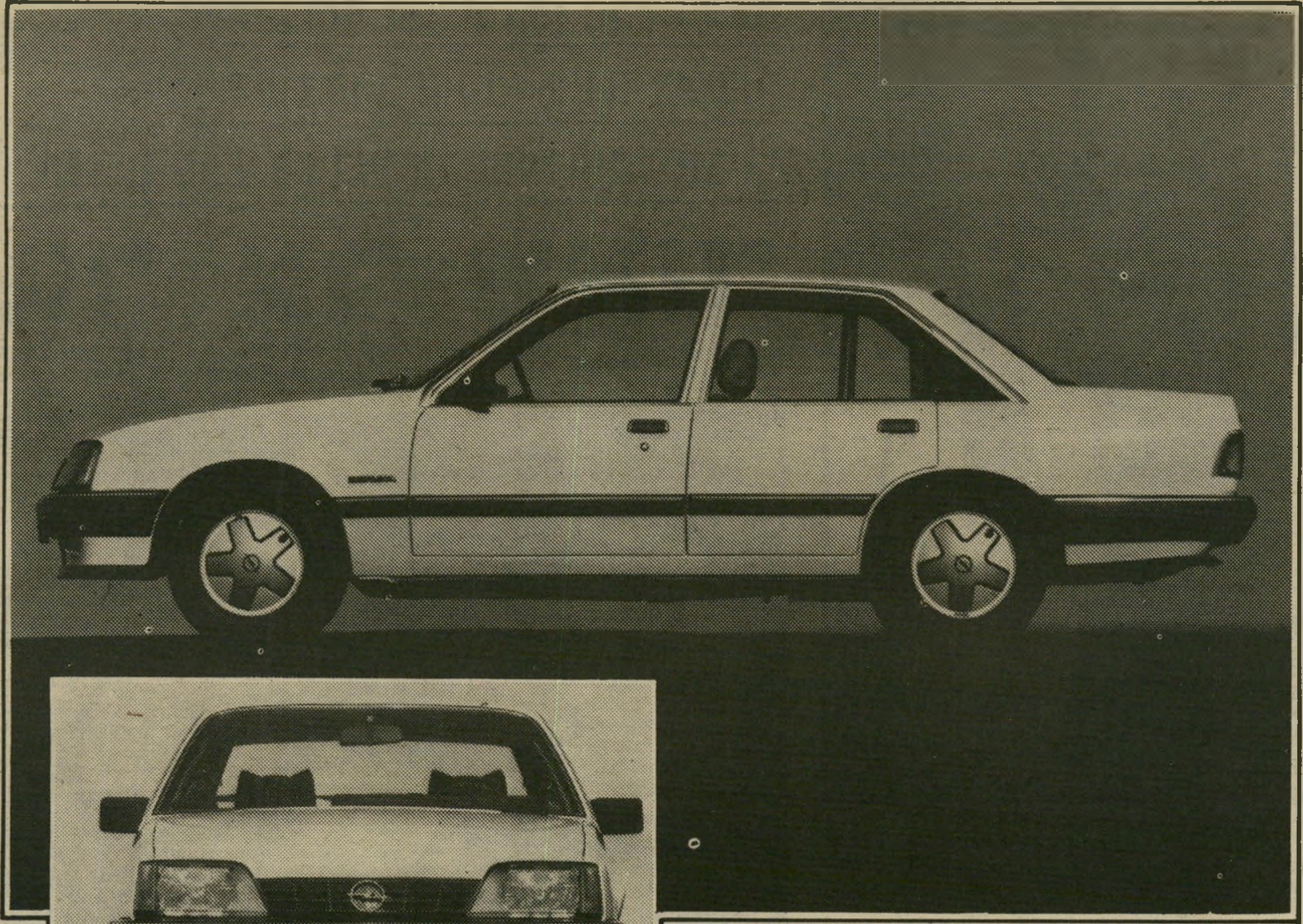

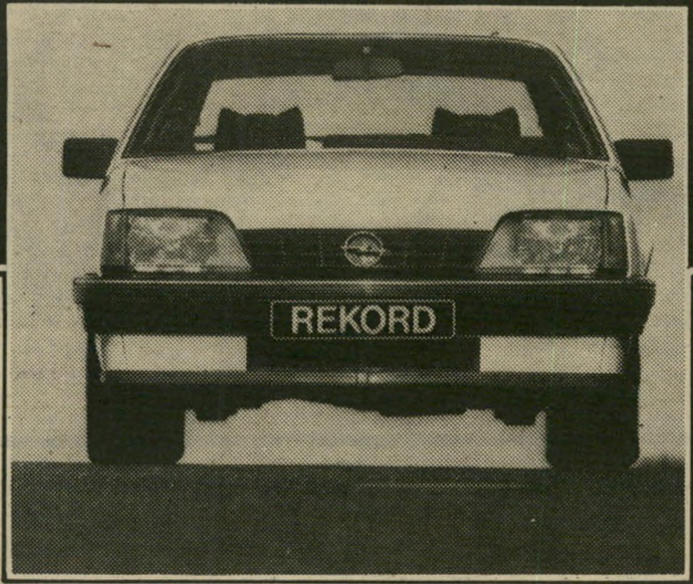

הרקורד של אופל: אופל רקורד

פנים חדשות באולם התצוגה

את אופל רקורד כמעט ואין צורך להציג.
אנו מציגים רק את החידושים שלה.
לבחירתך 2 דגמים: סטנדרט ולוקסוס.
בנפח מנוע 1800 סמ"ק (90 כ"ס O.H.C) ו־2000 סמ"ק (100 כ"ס), נוסף על ה־1700 סמ"ק המוכרת.
חסכון כ־15% בצריכת הדלק לעומת הדגם הקודם.
הוצאות אחזקה נמוכות יותר.
מיבנה אוירודינמי משופר.
תיבת הילוכים חדשה (4 הילוכים עם אפשרות ל־5 הילוכים) או הילוכים אוטומטיים + הצתה אלקטרונית.
אביזרי נוחות רבים וגימור מהודר.
אפשרות להגה כח בדגמי 1800 ו־2000 סמ"ק.

מאז 1953 נמכרו 6.8 מיליון מכוניות אופל רקורד!

OPEL REKORD

ליאו גולדברג בע"מ GM OPEL

משרד ראשי: ת"א, דרך פ"ת 65; דרך פ"ת 86, טל 251374, **חיפה:** דרך יפו 132, טל 04-528285-7; **ירושלים:** שלומציון המלכה 15, טל. 231798, 02-234536.
סוכנים: חיפה: בית המכוניות, יפו 19, טל. 04-512251 **נתניה:** מכונית נתניה, סמילנסקי 24, טל 053-39423. **נצרת:** בישארה יוסף סרוגיי, רח' פאולוס השישי 56, טל. 065-54677. **באר-שבע:** רכב בן שושן, רמב"ם 13, טל:057-70527

לוח במועדון

האמרגן הנמרץ משה יהלום משיק כוסית עם חברתו החדשה, שרית שלחין, שהיא אחות טיפולית במיקצועה. השניים עומדים ליד לוח־מודעות ענק הניצב באמצע המועדון. יהלום הודה שחברתו מטפלת בו היטב.

נעות ישראל

השתוללות חסרת־רסן הפכה כבר למסורת בקרב אוהבי שירה בציבור הפושטים פעם בשבוע על מועדון תל־אביבי

גשר צר מאוד

פעם שימש המקום הזה כ־מועדון לרווקים ולרווקות. ה־יום, בפתיחה מחודשת, הוא הפך למועדון של מעין שירה בציבור, שהפך להיט אופנתי בתקופה ה־אחרונה.

המועדון החדש הנקרא הגשר, נמצא בגבעתיים, ומעוצב בטוב טעם. על הקירות תלויות תמונות של האמפרי בוגרט, עמוד שעמד באמצע החדר הפך ללוח מודעות עגול ועליו כרזות עם כוכבי־זמר ידועים. קיר אחר הוא כולו מראה, היוצרת אשליה שהמקום גדול יותר.

בפתיחה היתה צפיפות נוראית, כיאה לכל פתיחה מכובדת. מה שהספקתי להבין הוא, שאת ה־מקום מנהל בחור בשם אריה לווינטל שהיה סוכן־ביטוח. „מה פתאום מועדון? רציתי לשנות את החיים שלי ולעשות דברים שאני אוהב, ולנהל מועדון אני אוהב.”

בצפיפות בין המוזמנים הרבים לא זיהיתי פיגורות ידועות ה־מראות עצמן בדרך־כלל בכל פתיחה. להטריח את עצמן כל כך רחוק? מה פיתאום. בכל זאת היה שם ראש מחלקת־החקירות של מרחב הירקון, **שמואל כרמלי**, בחברת אשתו **אריקה** והאמרגן **משה יהלום**.

מקום לשבת לא היה לי, ו־איבדתי את הסובלנות לפלס לי דרך במרפקים, אז נחלצתי מה־מקום ואני מאחלת לו שהצפי־פות תמשיך לשרות במעונו.

נשיקה לשוטר

ראש מחלקת־החקירות של מרחב הירקון, שמואל כרמלי, מסיט ראשו מעוצמת הנשיקה הפיתאומית שהונחתה עליו מפיו של האמרגן משה יהלום. נהנית מהנשיקה הגברית אשתו של כרמלי, אריקה. כרמלי נאלץ להצטופף ולבלות בעמידה.

עם כל הלב

אחות רחמניה

פצוע מילחמת־הלבנון, משה אחרק, מחבק ומנשק את אחות בית־החולים חנה ג'אן, המטפלת בו. משה היה הרוח החיה במסיבה, לא הפסיק לרקוד.

מפנקים אותם כהוגן, את החברה האלה. ותאמינו לי, הם שווים את זה. הכוונה היא לפצועים, נפגעי־המוח ממילחמת־הלבנון ומתאונות־צבא, המחלימים בבית לווינשטיין. הפעם אירחה אותם מיסעדת בית אמריקה ב־ארוחת מלכים.

אם תחילה היו לי חששות מ־האווירה שתשרור במסיבה כזאת, הרי שהם נגוזו מייד. החברה היו שמחים ועליזים, במורال גבוה, ורקדו לקצב השירים ש־השמיעה להם **אילנית**, שהופיעה בהתנדבות בליווי פסנתרן מוכשר בשם **אלכס ביבס**.

חלקם של המשתקמים בא ב־לוויית נשותיהם. היו שם הזוג **אפרת** ו**מיקי הלפרין**, שנפצע בעליי, ו**ריבקה** ו**רוברט דרוקמן**, שהיה סטודנט לארכיטקטורה לפני פציעתו. היה שם הד"ר **מאיר קליגר**, נפגע־מוח, שסיפר כי חזר לעסוק בצילום רפואי. קליגר בא בלוויית נהגו ה־קבוע, **יחזקאל שבק**, שהגריל במשך הערב טבעת יהלום ומייד תרם אותה לזוג דרוקמן.

מי שדואגת לפצועי בית לווינשטיין לבידור תמידי, היא המורה **אורה שני**, שגרה ברעננה, ב־שכנות לבית לווינשטיין, ושהחליטה לדאוג לפצועים. אורה סי־פרה כי היא פשוט מטלפנת בכל שבוע לכל מיני מיסעדות, מו־עדונים ותיאטראות, ועוד לא קרה לה שנתקלה בסירוב. נהפוך הוא. ממש חונקים אותם מאהבה. רכב של המישמר האזרחי, המצוייד בכל המיכשור לנכים, מסיע אותם לכל מקום. טובי המועדונים מ־ארחים אותם, חברת־תעופה הטי־סה אותם לאילת ובית־מלון מפו־אר אירח אותם.

בלט בהיעדרו במסיבה זו „אבי הפצועים” **שימחה הולצברג**. זה כבר לא סוד ששימחה לא אוהב את התערבותו של הוועד־למען־החייל בממלכה שהוא רואה אותה שלו בלבד. שימחה מכנה את המתנדבים האלה „מכבי שריפות ונעלמים”, לכן לא בא. הפ־צועים, שאוהבים מאוד את שימ־חה, מצטערים על כך, אבל טוב שישנם עוד מתנדבים מסוגה של אורה שני.

פייטר

מיכה שולדינר העוסק באירגון אירועי תרבות עבור נכי־צה"ל, נטל את המיקרופון בידו והצטרף לשירתה של הזמרת מירי אלוני, ששרה מכל הלב וזכתה למחיאות כפים סוערות.

צריחה בציבור שלושה חבר'ה מ־השולחן הקבוע של יום רביעי צורחים ורוקדים עד כלות נשימתם. את שמותיהם סירבו למסור, והגדירו עצמם כאנשי ארץ ישראל היפה הבאים מישובי הצפון. לצידם של החוגגים מהצפון היו גם אנשי תל־אביב אוהבי שירה.

כמו בכנסת

לשיר הבוטנאית טובה היתה אף היא בין החוגגים, והצטרפה לשירה האדי־רה. טובה היא בעלת חנות לבג־דים עתיקים, **אריסטו שמאט.**

כבר **ראיתי** מסיבות משו־געות בחיים שלי, אבל מה שהתרחש ביום הרביעי בביקתה עלה על כל דמיון. זה יכול היה להיות עוד ערב שקט במו־עדון, ואמנם כך זה נראה עד חצות.

חמש דקות לאחר מכן נפתחה הדלת, וחבורה עליזה נכנסה כ־רוח סערה. בידיהם הם החזיקו קופסת קרטון ענקית מלאה גר־גרי־רימון, ותוך כדי שירה אדי־רה התחילו להעיף ולפזר את ה־גרגרים לכל עבר. המקום כבר היה מלא מפה לפה באנשים. רק השולחן האמצעי, הממוקם ליד הבימה, נישאר ריק. הוא כמובן היה שמור לחבורה הקבועים ה־אלה, הבאים כמסורת להתהולל כאן בימי רביעי.

ברגע שגמרו לפזר הגרגרים השתנתה האווירה כליל. אל ה־בימה עלה צמד. האקורדיון הת־חיל לנגן והחבורה התחילה ל־השתולל. החבר'ה קיפצו על ה־שולחנות ורקעו ברגליהם כש־ידיהם מופנות כלפי השמיים כמו בשעת תפילה. בקבוקי היין וה־בירה התחילו עוברים כאן מפה לפה בלי חשבון. גננת אחת נכ־נסה לאכסטזה, קפצה על השולחן והתחילה לנענע גופה ולהתפתל.

לערב כזה הם קוראים שירה בציבור. אז אם חשבתם שלערבי שירה בציבור יבואו לבושים ב־מכנסי חאקי וחולצות כחולות — טעות בידכם. באו הנה מיטב החתיכות, כשהן עטופות בפרוות משגעות ותילבושות בצעקה ה־אחרונה. מסתבר שלא רק מו־סיקת רוק ופאנק גורמת לאנשים להשתולל עד אובדן חושים. מה שהיה כאן הזכיר מסיבת שתיינים רוסיים כטוב ליבם בוודקה.

ומי הם אותם חבר'ה קבועים המגדירים את עצמם „אנשים פשוטים שאוהבים לשיר"? היו שם כל מיני פייטרים ששמותיהם חסויים מטעמי צנזורה, אנשי סיירות, מושבניקים וקיבוצניקים מהצפון. ראיתי שם את **אביגדור** („יאנוש") **בן־גל,** שברח מהמצלמות. בשולחן ליד הבימה ישב **יאלו שביט,** שהיה קצין בכיר בחיל־האוויר. איתו ישבו האלוף (מיל.) **סמק ינאי,** ש־היה סגן־מפקד חיל־הים וחגג ב־אותו ערב את יום־הולדתו. לידם ישב דיפלומט אמריקאי, **רוג'ר פרנקלי,** שהביט בתדהמה על המוראל של הישראלים. היו שם **מאיר פלבסקי,** שהוא יד ימינו של יצחק רבין, גם **יצחק טור־ניק,** שלישו של רפול היה בין החוגגים וכמובן **בועז אפל־באום,** עוזרו של ראש האופו־זיציה שימעון פרס, שהגדיר את האווירה. „זה גן־חיות בדיוק כמו בכנסת. זוהי השתוללות חסרת־רסן אבל לא מזוייפת כמו שם."

ההילולה נמשכה עד השעות הקטנות של הלילה ללא הפוגה.

נירה גל

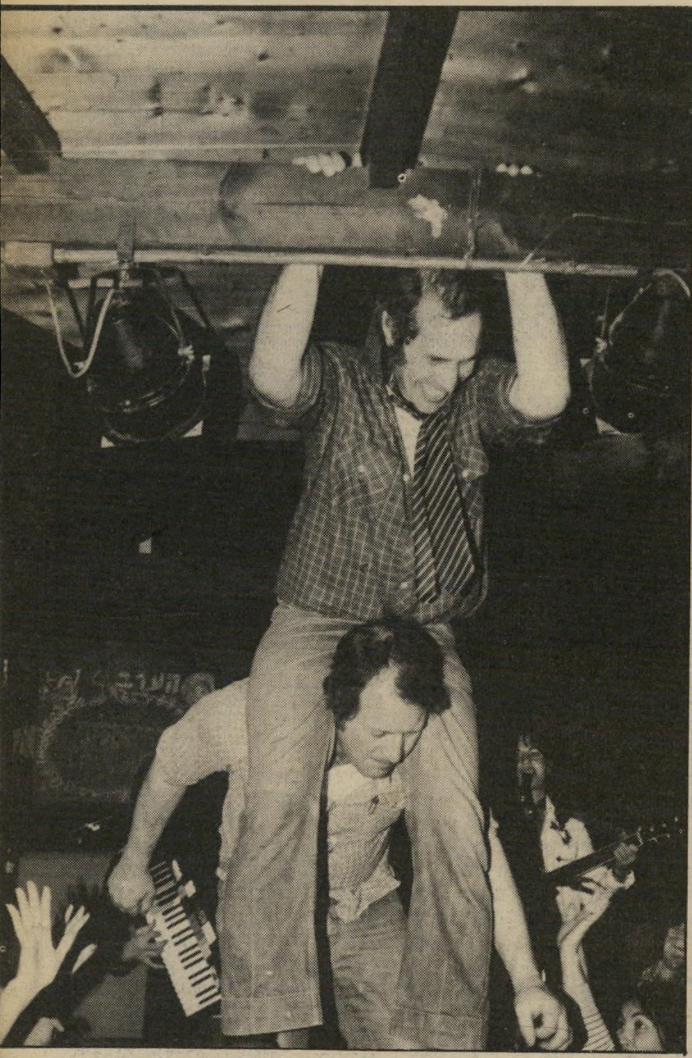

לטפס על התיקרה אפי משדה־אליהו נושא על כתפיו את צפתי מדגנית, שניתלה על התיקרה. כטוב ליבם ביין ובשירים טיפסו השניים על השולחן וניתלו על התיקרה תוך כדי צריחה אדירה של שירי ארץ־ישראל.

אכסטאזה נוסטלגית ברגע שהחלו בוקעים מהגרונות שירי ארץ־ישראל כמו **ארץ זבת חלב ודבש,** קמו הצעירים האלה ממקומותיהם וחוללו כשעיניהם עצומות וידיהם מונפות לשמיים כמו בתפילה. הריקודים נמשכו ללא הפסק עד הבוקר.

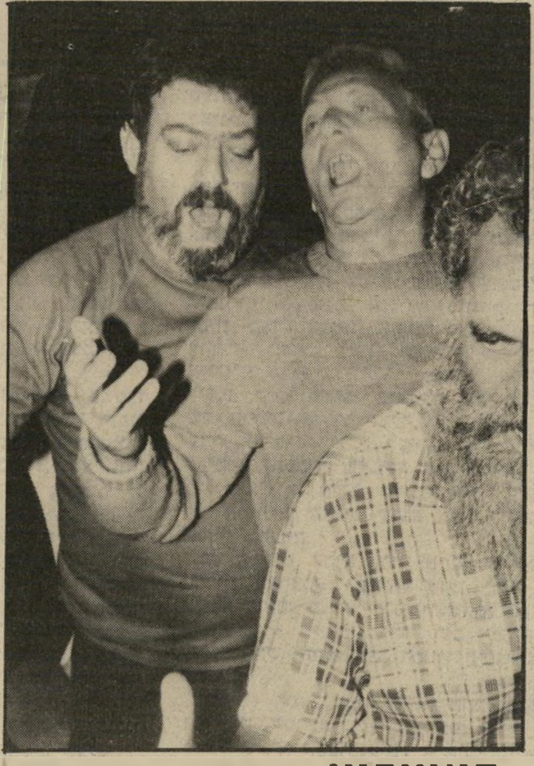

האווירא' יאלו שביט, מי שהיה קצין בכיר בחיל־האוויר, ממתיק סוד אחרי כמה כוסיות עם הדיפלומט רוג'ר פרנקלי.

הימאי מי שהיה סגן מפקד חיל־הים, אלוף סמק ינאי (במרכז) חגג אותו ערב את יום־הולדתו, עם חבריו. ינאי עוסק בבניה באילת.

(המשך מעמוד 45)

צחי, שתקופה מסויימת היה חברה של טלי בשן, היום עיתונאי במעריב עבד בעיתון האוניברסיטה פי האתון. כשנבחר, הוא התחיל להפגין את יחסו לסטודנטים הערביים תוך ניצול תפקידו. מאז הוא הגיע לאוניברסיטות בחיפה ובתל־אביב, וגם שם נוצרו עימותים כמעט יומיומיים עם סטודנטים ערביים. כאשר הוא נבחר ליושב־ראש התאחדות הסטודנטים הארצית בשנים 1980—1981, הוא המשיך לחמם את הקאמפוסים והפך את ההתאחדות לגוף פוליטי ימני מיליטנטי.

הנגבי רואה עצמו יותר ימיני מאמו. הוא מכהן כיושב־ראש מועצת־המנהלים של איסת״א, ושמו יזכר כמי שהתבצר ואיים שלא ייפרד מאנדרטת השיריון בימית. אחד מחבריו הטובים הוא דני פינטו, שישב בכלא צבאי על רצח שבויים במילחמת הליטני.

גם באר־שבע התיישרה לימין

ב־1980 נבחר בתל־אביב קלוד מלכה לתפקיד היושב־ראש. הצעיר, בן קריית־גת, איש חרות, היה מוקף בפעילים מהתחיה. היום הוא עוזרו של סגן שר־החקלאות מחרות, מיכאל דקל, והוא יושב־ראש הוועדה המקצה שטחי בניה בגדה המערבית.

אחרי מלכה כבר לא נערכו בחירות באוניברסיטת תל־אביב. ב־1981 מונה אלי דלל, איש חרות המקורב לתחיה, היום מהנדס באורדן. כעבור שנה, בתחילת 1982, נבחר אלי קראוס. הוא הציג עצמו כאיש חרות, למרות שהוא אינו רשום בתנועה. מסיבה זו הוא הוצא מוועידת צעירי חרות שהתכנסה בחול־המועד פסח בירושלים.

קראוס הצליח לעשות היסטוריה בכך שהוא היו״ר הראשון המועמד לדין פלילי על שחיתויות באגודת הסטודנטים.

ב־1980 נבחר בירושלים, במקומו של הנגבי, סגנו המיליטנטי לא פחות, ישראל כץ. הוא רשום בחרות, מופיע בישיבות מרכז המיפלגה, אך הוא מזוהה עם התחיה. עד היום הוא בקשרים טובים מאוד עם הנגבי.

כעבור שנה נבחר כץ ליושב־ראש התאחדות הסטודנטים הארצית. גם הוא, כהנגבי, קשור למהומות בקאמפוס שבהן הוכו ערבים (העולם הזה 2313). לסגנו נבחר חיים טייארו, שנעצר כקשור לפרשת השחיתויות של אלי קראוס בתל־אביב. טייארו ניסה שנים, ובלא־הצלחה, להפוך מסגן ליושב־ראש האגודה בתל־אביב.

בקאמפוס של האוניברסיטה הצעירה בבאר־שבע היה מהפך לפני שלוש שנים. בהשפעת עולים חדשים מברית־המועצות, פעילים בחרות, הפכה גם האגודה הדרומית לימנית.

להשלמת התמונה, גם שני היו״רים האחרונים בירושלים הם אנשי חרות. ב־1981 נבחר אלי בן־דויד, ולפני שנה שמואל כהן, בנו של ח״כ חרות החיפאי מאיר כהן.

הצירוף של אנשי ימין מיליטנטיים כהנגבי וכץ מצד אחד, וטיפוסים מפוקפקים כקראוס וטייארו, הביא בשנתיים האחרונות ליצירת מצב חדש בקאמפוסים.

מצד אחד התחילו להתעורר סטודנטים שאינם מזוהים עם הליכוד, שניסו בדרך חוקית לבטל את קיומן של האגודות הימניות ולהקים חדשות במקומן.

מצד שני התברר אט אט, שיש קשר ישיר בין האידיאולוגיה הפוליטית הימנית והפיכת האגודות למכשיר לקידום אישי.

התאחדות הסטודנטים הארצית היא הגוף היציג של ציבור הסטודנטים בארץ. היא חותמת על הסכמי־עבודה, דואגת להנחות כלליות לציבור הסטודנטים וגם צריכה לייצג אותו בקרנות־הלוואות ומילגות מרכזיות, במועצה להשכלה גבוהה, בסוכנות ובשלוחות האו״ם. זהו תפקיד מפתה, שהזוכה בו יכול, כפי שעשה זאת הנגבי למשל, למצוא את עצמו בחו״ל כמעט מתי שהוא רוצה. להתאחדות יש כוח פוליטי גם אם היא חסרה כוח אלקטורלי של ציבור סטודנטים תומך.

וכך זה מתקשר במישרד־הנסיעות של ההתאחדות, איסת״א. זוהי אגודה עותומנית, שמורכבת מבעלי מניות שנציגיהם באים מאגודות הסטודנטים, מאנשי־מיקצוע ואנשי־ציבור.

לאגודות באוניברסיטאות יש קשר לחנויות הספרים של האוניברסיטה, למיזנונים, ולפעילויות התרבות שם, כמו

מנהיג כך (משמאל) בהפגנה
בנעליו של הנגבי

דיסקוטק, מועדון־סרטים והופעות. על רקע זה, של חברת־נסיעות ומקורות הכנסה באוניברסיטה, היו כל השנים סיכסוכים, איומים בחשיפת פרשיות שחיתות, הדחות, אך השיא היה בשנה שעברה. והם זכו לכינוי איכסא בכתב־עת בשם סטודנט.

גניבות ושחיתויות

הפרשה הראשונה קשורה ביושב־ראש האגודה התל־אביבית, אלי קראוס, צעיר דתי גבה־קומה. הוא נעצר לתקופות שונות, ולבסוף עד תום ההליכים. הוגש נגדו כתב־אישום חמור ביותר. הוא נאשם בלקיחת שוחד וסחיטה באיומים מאלי האובן. הוא דרש ממנו סכום של 2500 דולר תמורת תמיכה בבחירתו מחדש של האובן ליושב־ראש מועצת המנהלים של מיפעל־השיכפול באוניברסיטה ברמת־אביב.

הוא נאשם בגניבה מהאגודה, בנוטלו את כספי תעודות־הסטודנט שאותן הנפיקה האגודה, ובהוצאת משכורות פיקטיביות לעצמו ולמנהל־החשבונות. הוא מואשם בזיוף חתימה של חבר במטרה להוציא מהאגודה משכורת על שם החבר. הוא לקח לעצמו כ־120 אלף שקל מקופת מועדון בר־מ־נן השייך לאגודה.

סגן־יושב־ראש ההתאחדות הארצית, חיים טייארו, מואשם שגנב כספים במיסגרת תפסידו. הוא היה שותף לקראוס בגניבת כספים שהתקבלו מחברות הפקה, תמורת זיכיון לנהל בזאר ביום הסטודנט.

כוחם של השניים היה כה רב, שהאובן, אחרי שהתייעץ והתייעץ והודיע לבסוף למישטרה על הסחיטה, נעלם לשבועות ארוכים מפחד שמישהו ינסה לפגוע בו פיסית. גם צעירים אחרים בחרות חששו.

קראוס החדרתי הוא איש מוזר מאוד. הצעיר, מתמחה במישפטים שנה אחרונה, התגורר אצל אשה מבוגרת בתל־אביב. הוא סירב למסור את מיספרי טלפון במישרד עורך־הדין שבו עבד, או בביתו.

איסת״א — איסת״א ליינס

הפרשה השנייה, פרשת איסת״א, התפוצצה בנובמבר 1982 בסידרת האשמות הדדיות בין פעילי סטודנטים שונים. כל צד הוציא לעיתונות מיסמכים המעידים שפרשת שחיתות מדהימה — של הצד השני — תיחשף בעזרתו. בדיקת החומר מעידה ששני הצדדים רחוקים מלהיות נקיים.

ב־1978 נקלעה החברה, שהוכרה על־ידי מישרד־התחבורה, לקשיים. שני צעירים, זוהר דבורין וליאור קון, פרשו מאיסת״א. במקומם מונה למנהל קובי חיננזון. כדי להיחלץ מהקשיים הוקמה ועדת־בדיקה, שהמליצה שחברה פרטית בשם לייזר־שירותי תיירות בע״מ, תיתן סיוע מיקצועי לאיסת״א. בעלי החברה לא היו אלא דבורין, בנו של השופט חיים דבורין, וקון. לשניהם עסקים פרטיים נוספים. הפטרון לחתימת ההסכם, שהפך את השניים ליועצים לשש שנים, היה מיכה רייסר. השניים עשו עסקים טובים כיועצים ששכרם הוא משכורת־בסיס פלוס אחוזים. הם הגיעו בשנת 1981 לשכר כולל של 30 מיליון לירות. השניים יושבים במישרדי איסת״א ומקבלים שם שירותי מישרד.

בשנת 1980 הציע חיננזון להקים גוף מישפטי שייצג את החברה כלפי חוץ. הוקמה איסת״א ליינס, כשבראש הישיבה המכרעת יושב דויד אלטמן מבר־אילן. הנגבי וכץ, שישבו באותה ישיבה, לא תמכו בהקמת החברה. החברה החדשה מורכבת שווה בשווה מסטודנטים ואנשי־מיקצוע, ובתוך זמן קצר היא לקחה לעצמה את כל תפקידי איסת״א. כך רוקנה החברה של התאחדות־הסטודנטים מכל תוכן. בעד העברת רכוש איסת״א בארץ, סניפיה בעולם וחשבונות־הבנק שלה, לא קיבלה איסת״א מאיסת״א ליינס דבר. במועצת־המנהלים של החברה החדשה התברגו דבורין וקון. למנכ״ל מונה חיננזון, ליושב־ראש מועצת־המנהלים מונה אלטמן. באמצעות סעיף מוזר ביותר הפכו אנשי חברת לייזר ליועצים לעד לאיסת״א ליינס, משום שהם נבחרים על־ידי מועצת־המנהלים, שבה יושבים בעלי חברת לייזר, קון ודבורין.

למבקר החברה החדשה מונה ראובן שלום, עוזרו של שר־העל לענייני כלכלה יעקב מרידור.

בעוד כץ כיושב־ראש ההתאחדות הארצית ואיסת״א ליינס נאבקים על השליטה באיסת״א, כונסה מועצת־המנהלים של איסת״א לבחור יושב־ראש. בחודש מאי 1982 נבחר הנגבי, כשהוא מנצח על חודו של קול — חמישה מול ארבעה — את דובי ברגמן. הנהלת איסת״א ליינס החליטה לבטל את מינויו של הנגבי בטענה שהוא לא היה סטודנט מן המניין באוניברסיטה העברית ביום שבו נבחר לתפקידו.

המאבק בין שתי הקבוצות על השליטה בחברה שבה מתגלגל כסף רב היה חשוב להנגבי ולכץ. בכספים הרבים של החברה אפשר לממן את מרבית פעולות התאחדות הסטודנטים הארצית, ולהפכה למנוף לפעילות פוליטית ימנית. מכיוון שאיסת״א היא עמותה שלא למטרות רווחים, היה נסיון מצד השניים להפוך את איסת״א לחברה בע״מ, נסיון שהוכשל על־ידי איסת״א ליינס. לדברי אנשי איסת״א ליינס, קיבל הנגבי בתחילת 1982 סכום של חמשת אלפים דולר כהלוואה שנועדה, לדיברי הנגבי, לסייע לאלי קראוס להיבחר לתפקידו באגודה בתל־אביב. יתכן שקראוס נדהם מהשטרות הירוקים של איסת״א והחליט שהוא צריך להתברג לנצח בחברה.

כץ הכחיש שהוא הודח מתפקידו בהתאחדות בארצית. לעומתו טוען יו״ר האגודה החיפאית, אבי בנימו, שהוא מתומכי איסת״א ליינס, שיש רוב לבחירתו ליושב־ראש התאחדות הסטודנטים הארצית.

תמונת המצב נכון להיום הוא: הנגבי וכץ הם, למרבה הפלא, כמעט מחוץ למעגל עיסקי הסטודנטים; קראוס וטייארו מועמדים לדין. בחרות מניחים שעידן הליכוד בקאמפוסים הסתיים.

בן־ציון ציטרין ■

איך תיפקדה המערכת

(המשך מעמוד 9)

הרמטכ״ל עצמו, האלוף משה לוי — התעורר הרושם כי תפקידו היחיד של סגן הרמטכ״ל הוא להיות בעמדת זינוק נוחה לתפקיד הרמטכ״ל. על־פי עדות עצמו, לא מילא משה לוי שום תפקיד של ממש במהלך קבלת ההחלטות. הוא לא ידע על המתרחש, אלא רק זמן רב אחרי שקרו הדברים. לעיתים הוא התלווה לרמטכ״ל, וגם אז לא אמר הרבה ולא עשה דבר. יתכן שהתפקיד מיותר.

● מיברק למודיעין: האם הוא נבדק?

כבר ביום החמישי, בלילה שבו התחיל הטבח, נשלח מהחפ״ק של צה״ל בביירות אל אגף המודיעין מברק שבו דובר על „300 הרוגים, מחבלים ואזרחים”. דבר זה עולה הן מראיון שהעניק האלוף אמיר דרורי לעיתון אמריקאי כמה ימים אחרי הטבח, והן ממיכתב תשובתו של מפקד האוגדה עמוס ירון לוועדה. עכשיו נראה כאילו קלט גם הביון האמריקאי את המיברק הזה.

ככל הנראה, זהו אותו דיווח שסגן־אלוף משה חברוני, ראש לישכתו של ראש אמ״ן, טוען כי העביר אותו אל עוזרו של שר־הביטחון אבי דודאי, באמצעות קצין ביחידה לביטחון לאומי. אך האם בדק המודיעין את הדיווח הזה כדי לאמת אותו? האם ניסה לבדוק אותו עם אנשי המוסד, שנציגים שלהם היו עם הפלאנגות? האם הוא ניסה לבדוק זאת עם השב״כ.

האם הוא ניסה לבדוק זאת עם מוסדות ביון זרים? האם הועבר הדיווח הזה לידיעת המוסד? האם היו ברשות המוסד דיווחים משלו?

קשה להשיב בוודאות על השאלות האלה, שלא עלו בעדויות שנשמעו בדלתיים פתוחות. אך ככל הנראה, לא נבדק הדיווח שיצא מן החפ״ק בביירות בצורה יסודית.

● תשדנות במערכת: שיחזורים זיופים

את המילחמה ניהלו למעשה שני אנשים, שביניהם שוררת מערכת מפותלת ומסובכת של איבה ישנה ותשדנות איגסופית — אריאל שרון ורפאל איתן. כל אלה צפו בחריפות רבה אחרי שהוחלט על הקמתה של ועדת־החקירה. בין הרמטכ״ל, המטה הכללי וקציניו ובין שר־הביטחון, עוזריו ומישרד־הביטחון התנהל מאבק אכזרי ועירומי. בשני האגפים נעשו „שיחזורים” שלעיתים היו תמוהים, ומן השלב השני של החקירה עולה גם, כי הדברים הגיעו עד לזיוף ביומן־המילחמה, שנמצא ביחידה לביטחון לאומי.

● היחידה לביטחון לאומי: כפילות מסוכנת

כדי לתת גב אירגוני למישרתו של האלוף אברהם („אברשה”) טמיר, ולמעשה מין רמטכ״ל־על, הוקמה היחידה לביטחון לאומי, שמשרתים בה קציני צה״ל, ומקומה במישרד־הביטחון.

מן העדויות שהושמעו לפני הוועדה מתברר, כי במידה רבת ממלאת יחידה זאת תפקידים דומים לאלה שממלא אגף מיבצעים במטכ״ל. אותו סוג של דיווחים, ובאותו דרג, זורמים אל שתי היחידות האלה, ומנופקים מהן כלפי מעלה וכלפי מטה. הכפילות הזאת עשוייה להיות מסוכנת, ואין לדעת אם לא היה לה חלק במה שהתרחש במחנות־הפליטים ליד ביירות. יתכן שבכל אחת משתי היחידות האלה סברו כי תפקידה של היחידה המקבילה הוא לטפל באירוע כמו זה שדווח עליו — ונשמעו עדויות רבות על כך שהדיווחים על המתרחש במחנות הגיעו אל שתי היחידות האלה.

שלמה פרנקל ■

ישעיהו הנביא

שמעתי שבאוניברסיטת תל־אביב עורכים רב־שיח לכבוד הפרופסור ישעיהו ליבוביץ, עם הגיעו לגיל 80. נסעתי לשם.

איחרתי ברבע שעה, ולא יכולתי להיכנס לאולם. הוא היה גדוש עד אפס מקום, ובכניסה הצטופפו המוני צעירים וצעירות. אי־אפשר היה אף להידחק פנימה בכוח.

ישבתי בחוץ, על המעקה, וחשבתי על הפרופסור.

בעיני, ליבוביץ הוא אחרון הנביאים. הוא עוזר לי להבין את נביאי התנ"ך.

אינני מתכוון רק לכושרו לראות את הנולד. אחרי 1967 הרחיק ליבוביץ לכת מכולנו. אנחנו הטפנו לנסיגה מן השטחים הכבושים תמורת שלום. ליבוביץ הסיף לנסיגה חד־צדדית, בלי הסכם שלום. שאם לא כן, כך ניבא, השטחים ישחיתו אותנו ללא תקנה.

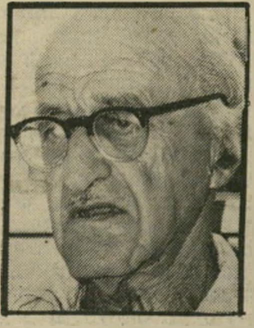
ליבוביץ

גבואה זו התקיימה כלשונה. כפי שניבא, הפכנו „עם של מנהלי־עבודה ו־אנשי שין־בית." מעשינו היומיומיים בשטחים הכבושים משמשים עתה נושא למישפט, שבו מתגלים פרטים המעלים סומק בלחיין של כל אדם הגון. כבר התרגלנו לקרוא בעיתון ולראות בטלוויזיה דברים שלא חלמנו עליהם גם בסיוטי־לילה לפני 15 שנה.

אך ליבוביץ אינו דומה לנביאים רק בראיית־הנולד ובכישרונו להביע רעיונות בכמה מילים נוקבות, שאי־אפשר לשכחן. („הדת היא הפילגש של המדינה החילונית". „שני הבאנדיטים, אמריקה ורוסיה, יכפו עלינו את השלום". „הכותל המערבי הוא דיסקוטק דתי", „11 חוליגאנים רצים אחרי כדור", וכו'.)

הוא דומה לנביאים גם באופיו. הנביאים היו אנשים בודדים, שעוררו שינאה על כל צעד ושעל. את ירמיהו זרקו לבור של טיט, ואילו חי ליבוביץ בימים ההם היו זורקים אותו לבור עמוק עוד יותר.

קשה לסבול נביאים. קשה לסבול אנשים צודקים. קשה לסבול אנשים הטוענים שרק הם יודעים את האמת — ובייחוד כשזה נכון.

קשה לתאר את עמוס הנביא כחבר במיפלגה, וגם ליבוביץ לא החזיק מעולם מעמד בשום מיפלגה. במיפלגה צריכים להתפשר עם קאריירסיטים, להקשיב לכסילים, לוותר על קוצו של יו"ד כדי ליצור קונסנזוס. ליבוביץ לא יוותר על קוצו של יו"ד, אינו סובל כסילים ואינו מוכן להתפשר עם איש.

אני אוהב אותו.

שרתי לך, ארצי

בטלוויזיה הציגו סרט הונגרי מצויין. צפיתי בו בניחותא, ולפתע קפצתי. לא האמנתי למישמע אוזני.

הילדים ההונגריים בסרט, שעלילתו מתרחשת בתום מילחמת־העולם, רקדו ושרו בין הרים ובין גבעות טסה הרכבת.

לא היה מקום לשום ספק. את המילים לא הבינותי, אך המנגינה היתה זהה, וגם הריקוד במעגל היה בדיוק כמו אצלנו.

כך איבדתי עוד אחד מנכסי־צאן־ברזל של ילדותנו. השיר העברי הזה, אחד השירים היותר מובהקים של היישוב, גנוב מהונגריה.

הרגשתי מרומה.

ולא בפעם הראשונה.

אמנם, תמיד ידענו שהמנגינה של הימנוננו הלאומי גנובה מיצירתו של פרידריך סמטאנה הצ'כי, מולדאווה. כלומר, גם סמטאנה וגם אימבר גנבו את המנגינה מאותו מקור: שיר־עם מיזרח־אירופי.

בסדר. אמרו לנו שזהו „עיבוד". וגם עמים אחרים גנבו את ההימנונים הלאומיים שלהם איש מרעהו. מנגינת ההימנון הלאומי הנוכחי של בריטניה זהה להימנון הרייך הגרמני השני. ההימנון הגרמני הנוכחי, שהיה גם הימנון הרייך השלישי והרפובליקה של ויימאר (רק המילים השתנו) היה קודם לכן ההימנון הלאומי של הקיסרות האוסטרו־הונגרית, וכו'. משמע, מותר לגנוב הימנונים. הכל עושים זאת.

אבל כאשר הסתבר כי מנגינת השיר הפלמ"חי המובהק של חיים חפר, הפינג'אן, היא בעצם מנגינה ארמנית, זה היה די מרגיז.

באחד הימים ראיתי סרט שוודי, ומה אני שומע אם לא את השיר ארץ מולדת, את ארץ נחמדת. מר קלר המנוח, המורה להתעמלות בבית־הספר לבנים על־שם אחד־העם ברחוב אחד־העם בתל־אביב, שבו למדתי מכיתה ה' עד כיתה ז' (שם סיימתי את חוק־לימודיי עד היום), היה מצעיד אותנו לפי צלילי מנגינה זו.

אך הכי־הכי נרעשתי כאשר בא לארץ המנצח האוסטרי הדגול ארתור פידלר. מארחיו רצו להעניק לו אווירה ישראלית טיפוסית, ועל כן הביאו חבורה של ילדים ששרו לו הבאנו שלום עליכם.

כך התברר כי השיר העברי המובהק הזה — התגלמות הרוח הישראלית — היה בראשית המאה שיר־פירסומת אוסטרי לסיגריה שנשאה את השם המיזרחי המפתה סלאם עליכום.

עכשיו אני מחכה לסרט מתוצרת פרו אשר יגלה לי כי ירושלים של זהב הוא בעצם שיר אינדיאני עתיק מתקופת האינקה.

חיוך בבית־קפה

ישבתי בקפה האהוב עלי בפאריס, לה פלור, במרכז סנט־ז'רמן. זהו קפה של חתיכים וחתיכות. ברוב שעות היום והלילה שוקקים בו החיים, ויש מה לראות.

המתנתי לבואו של ידיד, שעימו עמדתי לקיים שיחה

פוליטית. ובינתיים השקפתי סביבי. צעירה שחרחורת, שנראתה כבת 25, הביטה בי. היא ישבה ליד אחד השולחנות הסמוכים, וחייכה אלי חיוך מפתה.

חייכתי לעברה, והתחלתי לקרוא את העיתון. כעבור כמה דקות הרמתי את מבטי, והיא שוב חייכה אלי.

זה היה מחמיא מאוד. האם מצאתי חן בעיניה?

בינתיים הגיע בעל־שיחי ושקענו בשיחה. מדי פעם העפתי מבט הצידה, אל השולחן ההוא, ובכל פעם חייכה אלי.

לפתע קמה, ניגשה אל שולחני ואמרה, בעברית: „אתה אורי אבנרי, נכון?"

צל צילה של אכזבה התגנב לליבי. אם היא יודעת מי אני, משמע שלא נפלה בשבי קסמיו של אלמוני. יש דברים בגו. הודיתי באשמה.

„שמי ריבקה ממן," אמרה. „אתה בוודאי לא זוכר אותי. אבל העולם הזה כתב עלי לפני 21 שנים, כשהייתי בת 17."

ערכתי חשבון מהיר בראשי, והסתבר לי שהיא בת 38, אף שנראתה צעירה הרבה יותר.

לא זכרתי מה כתבנו, והיא ריעננה מייד את זיכרוני. מה שנכתב עליה בעיתון בהחלט לא מצא חן בעיניה.

התכוננתי, באנחה פנימה, לשיחה בלתי־נעימה של טרוניות, מן הסוג שכל עורך־עיתון מורגל להן. אבל ריבקה לא שמרה טינה. היא רק ביקשה ממני לחפש את תצלומיה מאז ולשלחם לה.

ממן (1964)

תוך כדי כך התחלתי לחקור אותה על מעשיה בצרפת, ועל עברה בארץ, וכך זכיתי, במפתיע, להרצאה מאלפת ביותר על הבעיה העדתית.

ריבקה, כך סיפרה, הגיעה לארץ ממארוקו במיסגרת עליית־הנוער, כשהיתה כבת 7. היא ירדה מן הארץ בגיל 21. היא שומרת טינה עמוקה למדינה, לציונות, ובעיקר לממשלת המערך. טינה הגובלת בשינאה.

קודם כל, מדוע לקחו אותה מהוריה ושלחו אותה לארץ? „שאלתי כעבור שנים את משה קול, ראש עליית־הנוער, מדוע קרעו ילדים מהוריהם והביאו אותם לישראל. הוא אמר שזה היה ,לטובת המדינה'. איזה מין תשובה פאשיסטית היא זאת? איך זה מתעללים בילדים ,לטובת המדינה'? הרי זה כמו בקאמבודיה!"

בארץ היה מיון, „כמו אצל הנאצים". שלחו את הילדים לכל מיני מוסדות — חלקם למוסדות דתיים, חלקם למוסדות חילוניים. „אבל אצל הנאצים היתה יעילות. אצלכם לא!" ולראייה: אותה, שבאה מבית חילוני בהחלט, שבו אכלו ועישנו ביום־הכיפורים, שלחו דווקא למוסד דתי בבני־ברק. נראה ששנאה כל רגע ששהתה בו.

לימדו אותה לבוז למארוקאים, לכל דבר מארוקאי, להורים שלה. את ההורים הביאו מקאזאבלנקה רק כעבור חמש שנים.

כל אדם יודע שכאשר באים לבקר אצלו ידידים, שיש להם ילד, שואלים את הילד מה הוא אוהב לאכול. נותנים לו מה שהוא אוהב. אבל כשהגיעה למוסד בבני־ברק, ש־90% מהחניכים בו היו בני עדות־המיזרח, נתנו להם רק אוכל אשכנזי, שהם לא היו רגילים בו. הם שנאו את האוכל. אחד המחנכים, שהוא כיום דמות ידועה במערכת־החינוך, התעלל כילדים. היא השמיעה רמזים חמורים עוד יותר.

חברה שלה — דווקא אחת שבאה מבית דתי — שלחו לקיבוץ. מישפחה אשכנזית טובה אימצה אותה שם. היא גדלה כמו בתם. היא התחברה עם בן־המישפחה, וכאשר גדלה רצו השניים להתחתן. אז התברר שזה בהחלט־בהחלט בלתי־אפשרי. „איך אפשר?" קראה האשה הטובה, שאליה התייחסה עד אז כאל אם, „השתגעת? הרי להורים שלך אין קולטורה!" היא עזבה בו במקום את הקיבוץ.

את המארוקאים שלחו לגטאות בדימונה, בקריית־שמונה, בשדרות ומקומות רחוקים אחרים, כדי שלא יראו אותם. „זה לא עשה בגין. זה עשה המערך!"

היו לה ארבע חברות טובות. שתיים מהן נישאו לאשכנזים, ושתיים למארוקאים. הבעלים המארוקאים הם משכילים, ומגדלים ילדים מחונכים. הבעלים האשכנזים הם צברים שמנים ומגעילים. חזירים המגדלים חזרזירים. כיום התענוג הכי גדול שלה הוא לבוא מדי פעם ארצה, לשכב על שפת־הים ולהגיד לשכניה שם, האשכנזים: „תראו איך הילדים שלכם לא יודעים להתנהג! מדוע הם לא יכולים להתנהג יפה, כמו המארוקאים?"

אחרי שירדה מן הארץ, נישאה פעמיים („לגויים!") והצליחה במיקצועה. היא גאה בהצלחתם של המארוקאים בפאריס. הם תופסים שם עמדות־מפתח בכל שיטחי החיים, והגיעו להישגים אקדמיים רבים. מה השיגו המארוקאים בארץ?

הזיכרונות המרים ממש נשפכו מפיה, הצעתי לה לכתוב על כך סידרה של מאמרים, ואני מקווה שתעשה זאת. חוששני שמעטים אצלנו מבינים מה קרה כאן למארוקאים, ואיך הם רואים כיום את החוויות שלהם מאז. הרבה דפוסי־התנהגות שלהם כיום, המדהימים את האשכנזים, מוצאים את ההסבר שלהם בחוויות אלה.

ריבקה ממן היא אשה יפה, מטופחת היטב, אינטליגנטית, בעלת כושר־ביטוי נדיר. היא גם אשה האוצרת בליבה זעם גולמי עצום. היה נדמה לי שהיא מבטאת את אשר רבים מרגישים, מבלי שתהיה להם היכולת או ההעזה לבטא זאת כמוה.

מדינת־ישראל השניה

לפני כמה חודשים ישבתי בחברה עליזה. כל הנוכחים קיטרו בשימחה על המדינה, על מחדליה, על המצב הפוליטי בה, על איכות־החיים, ועוד.

„אתם לא מבינים," התלוצצתי, „הביקורת שלכם אינה במקומה. ישראל היא, בסך הכל, מידגם ניסיוני. Pilot Project, בלעז. זהו ניסוי מעבדתי להקים מדינה יהודית. אתם לא יכולים לצפות שאחרי אלפיים שנה נצליח להקים מדינה מתוקנת כבר בנסיון הראשון. אחרי שהניסוי הזה יושלם, נשב ונפיק לקחים, ואז נקים את מדינת־היהודים האמיתית."

מישהו שאל מה הם, לדעתי, הלקחים העיקריים של ניסוי זה.

„ברור לגמרי," אמרתי, „הלקח הראשון הוא שהיהודים אינם יודעים להסתדר עם שכנים. את המדינה השניה נקים על אי."

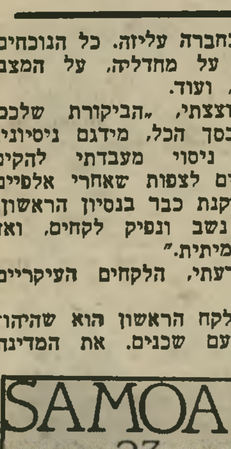

בול סמואה

השבוע קיבלתי כרטיס־ברכה מאת צעירה, שהיתה נוכחת באותה פגישה עליזה. המעטפה נשאה בול של סמואה, מדינה המורכבת כולה מאיים, לא הרחק (כ־1000 ק"מ) מאיי פיג'י.

„אורי יקירי," כתבה, „אם תחליט לממש את תוכניתך להעביר את ישראל לאוקיינוס השקט הדרומי, לשם נסיון שני, יתכן כי סמואה המערבית תתאים לך. המקום יפה מאוד, התושבים המקומיים מושכים מאוד, והאקלים אינו לח יותר מאשר בתל אביב בקיץ. בעונת־הגשמים יש כמות אדירה של גשם. זהו המקום היפה ביותר שראיתי באוקיינוס השקט."

סמואה המערבית היא מדינה של שני איים. גודלה כעשירית ישראל, ויש בה כ־150 אלף תושבים.

אגב, הכרטיס נשא ציור של יונת־השלום, וכתובת באותיות קטנות: „זהו מוצר העשוי כולו מנייר ממוחזר. הוא יוצר מפסולת־נייר. שום עץ לא הושמד כדי לייצר כרטיס זה."

מאת מאיר תדמור

מפולת: קר(ב)נות הנאמנות

אני מקווה שהוויכוח שניהלתי שבוע לפני ה... הסתיים. עכשיו אין ספק, היתה מפולת. ההתחלה היתה בירידות שערים והסתיימה במפולת.

ביום החמישי אחרי עליות השערים שהביאו לירידות השערים של יום הראשון, שאל אותי אחד מהחבר'ה: נו, אתה הרי אמרת כל הזמן שהחגיגה תימשך ותראה מה שקרה, אז מה יש לך להגיד עכשיו. אלף: ממתי אסור להגיד. בית: אמת דיברתי; מאז התחלת אוקטובר כשהתחילו הדיבורים על מפולת קרובה, אמרתי וחזרתי וכתבתי, מפולת לא תהיה. מאז עברו יותר משלושה חודשים והחגיגה בבורסה נמשכה. בתחילת ינואר כתבתי, שמי שרוצה להיות בטוח שיקנה מניות בנקאיות אמיתיות, אלה שיש מאחוריהן בנק, לא מכולת. גימל: אילו הייתי כותב שב־20 בינואר תהיה מפולת והייתי צודק, לא היה כדאי לאנשי האוצר להדליף את הכוונה להטיל הגבלות על הקרנות. דלת: הסיבה החשובה ביותר, עדיין לא פגשתי את אליעזר פישמן; אם אתם זוכרים, אני כבר מחפש אותו כמה חודשים.

בשיחה טלפונית שקיימתי איתו כשהתחלתי לחפשו, הוא ביקש שאניח לו לשחק בשקט טניס בבוקר ואני הצעתי לו שיתן למשקיעים ב„רונית" לישון בשקט. מצטער, מה שקרה הוא, שהרבה משקיעים הפסיקו לישון בשקט, גם יוסי ריגר, שותפו לעסקים של אליעזר פישמן, הפסיק.

„קול ישראל" בעקבות „מעריב"

אני מוכרח לחזור שוב לשבוע שלפני המפולת. ואולי אפילו לשבוע הראשון של ינואר. ה„כריסטמס" וה„סילבסטר"

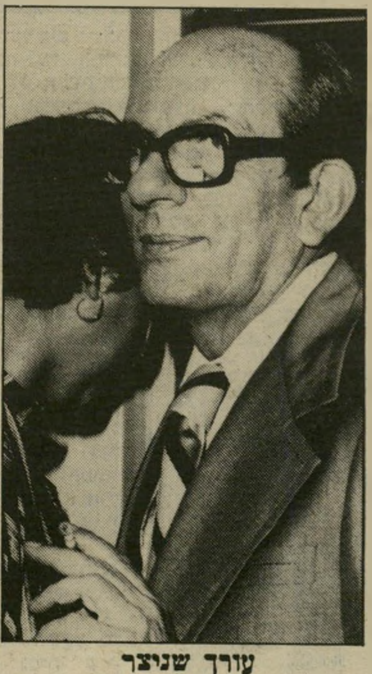

עורך שניצר
פירסום

עברו בשקט גם בבורסה. לא היה אירוע מיוחד; עליות שערים כרגיל.

באותו שבוע הודיע ד"ר חת, ועל כך כבר כתבתי, שקרנות־הנאמנות עושות מעשים לא כשרים כשהן נותנות רווחים של 30% לחודש, פי כמה מעליית המדד, ועניין זה טעון תיקון. את הרעיון הזה ועוד כמה רעיונות בתחום פעולות הבורסה אימץ לעצמו האוצר.

אבל מכיוון שהכל יודעים שהבורסה היא עניין רגיש וגם מכניס, הדליפו אנשי האוצר, או ליתר דיוק שר־האוצר, את העניין לכתב של קול ישראל, ואחד מראשי האוצר טרח גם להדליף את כוונות האוצר לכתב של מעריב. המעניין הוא, שלא היה חדש בהדלפה, חוץ מעצם העובדה שהעניין נדון בהנהלת האוצר, דבר שהיה ידוע מכבר, ואפילו הופיע בעמודי הפנים של מעריב כמה ימים, לפני יום הרביעי, היום שבו היתה ה„הדלפה".

ביום החמישי בבוקר הופיעה הידיעה על כוונת האוצר להגביל את פעולת הקרנות כידיעה שלישית או רביעית. כלומר: בעלת חשיבות מישנית. כשהופיעו עיתוני־הערב, המופיעים אחרי השעה 9 בבוקר, התנוססה לאורך כל רוחב העמוד של „מעריב" כותרת ענק על כך שהאוצר יגביל

שר ארידור
הדלפה

את פעולת הקרנות. לא היה כאן שום חידוש יוצא דופן, מלבד אולי העובדה שזה הופיע בכותרת. זה הספיק. למי? ל„קול־ישראל"! אם „מעריב" יוצא בכותרת כזו, אין סיבה שהידיעה ששודרה לראשונה ב„קול ישראל" לא תעלה בדרגה, ותשודר בראש מהדורת החדשות.

ואז התחיל המחול. בראש כל מהדורות החדשות הופיעה הידיעה. יותר מזה. כדי להגדיל ולהאדיר רושם, שורבבה בידיעה על ההגבלות שיטיל האוצר על הקרנות, ידיעה נוספת, שהבורסה החליטה כביכול לא לפתוח את המיסחר היום. הידיעה עצמה היתה חסרת־שחר, לבד אולי מעצם ההתייעצות הטלפונית של ראשי הבורסה שהחליטו על „עסקים כרגיל".

הוראות המכירה הראשונות הגיעו אל סניפי־הבנקים כבר עם פתיחתם. הם גברו לאחר הופעת מעריב, והפכו לשיטפון אחרי כל מהדורת־חדשות של קול ישראל. התוצאה הבלתי־נמנעת היתה התחלתה של המפולת, ירידות שערים ביותר מ־300 ניירות־ערך, כשחלקם הגדול נרשם שער „מוכרים בלבד". עד כאן חלקם של אמצעי־התיקשורת ביום הראשון של המפולת.

עכשיו תשאלו, מה קרה למעריב שהפך לעיתון של בורסה. יש תשובה: לא בגלל הבורסה. בגלל המתחרה, ידיעות אחרונות. ואומנם, לפחות ביומיים הראשונים היה הכיסוי של מעריב רחב

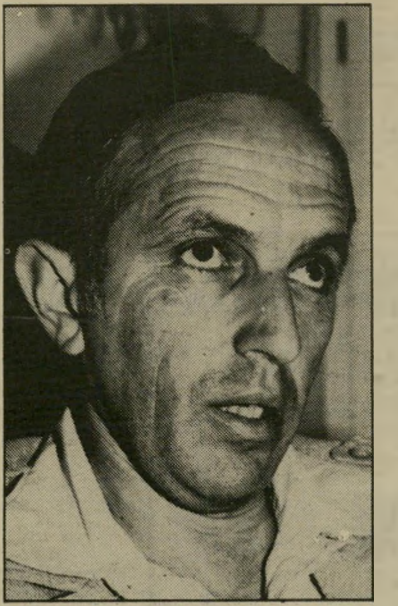

יו"ר חת
היצע

יותר. אבל גם בידיעות יש חבר'ה שיודעים לעבוד, והתחילה החגיגה הגדולה של הדיווח מן הבורסה. ביום השלישי הצטרף לדיווח בכותרות־ענק בעמוד ראשון העיתון הסולידי ביותר במדינה, הארץ, שחזר על המבצע של מעריב ביום החמישי שעבר, כשפירסם שהאוצר עומד לטפל במניות הבנקאיות.

יש לי שאלה: אם היטל שלום־הגליל בשיעור של שני אחוזים, שהוטל ביוני שנה שעברה על מכירת ניירות־ערך בבורסה, לא גרם למפולת, אז איך זה שידיעה שהודלפה על־ידי האוצר ושלמעשה לא אמרה דבר, אלא, שבעתיד הקרוב ואולי הרחוק יוגבלו קרנות־הנאמנות בקטע מסויים של פעילותן, גרמה למפולת?

יש תשובות: השוק היה בשל למפולת, הוא חיפש עילה. הסיבה היתה קיימת, השערים הגבוהים ברוב המניות ובעיקר החופשיות. את ה„פוש" התחיל האוצר, והמשיכו „קול־ישראל" ו„מעריב".

איש אינו חולק על כך שאמצעי־התיקשורת יצרו בהלה, אך השאלה למה נבהלו המשקיעים. כי גם הם ידעו שצריך לקרות משהו, מה שהיה חסר, הוא התאריך, ואת זה סיפקו האוצר ואמצעי־התיקשורת. אומרים שהדבר המהיר ביותר הוא החשמל, המגיע מכל מקום לכל מקום במהירות האור — 300 אלף קילומטרים בשניה. אני רשאי לבשר לכם, שהמהירות שבה פשטה הבהלה על נפילת הבורסה עולה על מהירות האור; והראיה — הבורסה נפלה.

על מי נאמנות הקרנות?

אתם תרשו לי להקדיש כמה דברי חוכמה על קרנות־הנאמנות. הרעיון של הקרנות הוא פשוט: למה לך המשקיע הקטן לשבור את הראש? אנחנו נעשה את זה טוב ממך. ניקח ממך ומחבריך כסף, ואת כל הכסף שלקחנו נשקיע בניירות־ערך בבורסה. אנחנו מומחים לעניין והכסף בטוח. בדרך־כלל גם הרווח הצפוי. עובדה, עשינו זאת בעבר, אין שום סיבה שלא נעשה את זה גם בעתיד ובהצלחה גדולה עוד יותר.

אני מקווה שהרעיון מובן. על כל פנים, יועצי־ההשקעות בכמה בנקים שוכנעו. ולענייננו זה חשוב. אם אתה בא לבנק ושואל באיזה מניות סולידיות כדאי להשקיע? על פי רוב יאמרו לך, תשקיע במניות של הבנק. זה בטוח ויותר טוב מצמודים, מטבע חוץ; זה גם נכון. בחודשים האחרונים השתנה הפיזמון. יש דבר שהוא יותר טוב ממניות־הבנקים, יאמר ואמר היועץ לענייני השקעות, כדאי לקנות יחידות השתתפות של קרנות־הנאמנות, ואנחנו, הבנק, מוכנים לתת לך סוכריה — תוכל לקנות יחידות של הקרנות במחיר מופחת.

עד כאן הכל בסדר? אולי. אבל היועצים קיבלו הוראה נוספת מעניינת. לייעץ ללקוחות להמיר את המניות הבנקאיות, הבטוחות, ביחידות השתתפות של הקרנות, ובעיקר באלה שמתמחות במניות ונותנות תשואות גבוהות. ואז, כעצת היועצים, התחילו רבים מבין ה„יתומים, האלמנות, וסתם קשיי־יום" לקנות „קרנות". חלק מהם עוד שם, אחרי שהפסידו עשרים ולפעמים גם שלושים וגם שישים אחוזים מכספם.

אז על מי נאמנות הקרנות? אני מציע לאליעזר שילוני, היו"ר החדש של הרשות לניירות ערך לבדוק את העניין. זה חשוב. אני יודע שיש לו עכשיו הרבה עבודה, אבל בשביל זה מינו אותו.

לאן הלך הכסף של „רונית"?

איש לא יוכל לטעון, שלא עשיתי שרותים טובים לקבוצת ריגר־פישמן. הייתי הראשון ואולי בין הראשונים שעמדו על טיבה של קבוצה זו. ואני עשיתי עליה „דוקטורט" כמו שאמר אחד מעמיתיי. אני עוקב אחריהם והם אפילו יודעים משהו עליי. כמוכם ראיתי איך „הכניסו להם" והורידו את כל המניות המטופחות שלהם ב־60 אחוז ויותר. הכניסו להם עד העצם ואחר כך עשו עוד סיבוב עם המברג, כדי להיות בטוחים שלא יקומו יותר.

מי שמפר את כללי המישחק שהיו נהוגים במשך שנים בבורסה, ו„גרם" לתשואות של 30% בחודש בקרן שלו, ולתשואות של פי 30 ו־50 במניות המטופחות שלו, לא יכול לבוא בטענות אל יריביו.

וזו אולי הסיבה בגללה הפסידו בעלי יחידות בקרן רונית 60% אחוז ויותר מכספם, הבנקים דאגו לקרן רונית, ומתוך „דאגה יתרה" הכניסו היצעים אדירים, גם כשלא היתה להם סחורה, וגם כשלא היה כדאי למכור. איך אומר החכם התורן של הבורסה: כדור הארץ הוא עגול; יום אחד הבנקים מנשקים, ולמחרת ריגר־פישמן מנשקים — אבל מה? יותר חזק.

עכשיו יש לי שאלה. אם לפי מה שסיפרו לי היו בקרן רונית המון מניות בנקאיות וכבדות אחרות, אולי מחצית מנכסי הקרן, אז איך זה שהקרן ירדה כל־כך הרבה? איך זה שאחרי הירידות של היומיים הראשונים של המפולת לא היו מספיק אמצעים להגן על הקרן ולמנוע ירידה של 46% ביום אחד? ולזה נצרף עוד שאלה. בשביל מה היו צריכים ריגר ופישמן למכור מנכסיהם הפרטיים כדי לכסות את הפדיונות?

להערכת יודעי דבר היו, לפחות תיאורטית, די נכסים בקרן „רונית" שיכלו להגן עליה ולא חייבו ירידות תלולות כאלה. הציעו לי כמה תשובות לשאלות אלה. אבל אני רוצה תשובה מוסמכת מבעלי העניין, יוסי ריגר ואליעזר פישמן.

בינתיים אני רק שואל את השאלות הנכונות, אני מקווה לקבל את התשובות.

קולנוע

ואידה

איך הבכה המהפכה הצרפתית למהפכה הפולנית?

לפני כשנה וחצי, בפסטיבל הסרטים של קאן, הזמין הבימאי הפולני, אנדז׳י ואידה, את חבריו למיקצוע לשוב ולעבוד בפולין, כי „פני הדברים השתנו שם, ואין עוד סיבה לגלות בשדות זרים.״ בימים אלה, כאשר סירטו החדש, דאנטון, עולה על בדי אירופה, מצלצל ואידה קצת אחרת. „יש עוד דברים רבים כל־כך שאני צריך לעשות,״ הוא אומר. „הזמן מתקצר, אנו קרבים למילחמה. אני מכיר כבר את ההרגשה הזאת. עבודתי היא דרכי שלי לברוח מפני המציאות.״

דברים אלה הוא אומר כדי להסביר את בולמוס הסרטים שכאילו אחז בו ואת העובדה שפני הדברים בפולין לא השתנו. עוד בטרם סיים את דאנטון, התחיל בהכנות לסרט חדש בשם אהבה בגרמניה לפי רולף הוכהוט; הוא מתכנן כבר מזה זמן רב לצלם את המצב האנושי של אנדרה מאלרו, ומדבר על גירסה חדשה לרומן של דוסטוייבסקי האידיוט, שאותה הוא רוצה לצלם ביפאן (קורוסאווה עשה זאת לפני שנים). כל

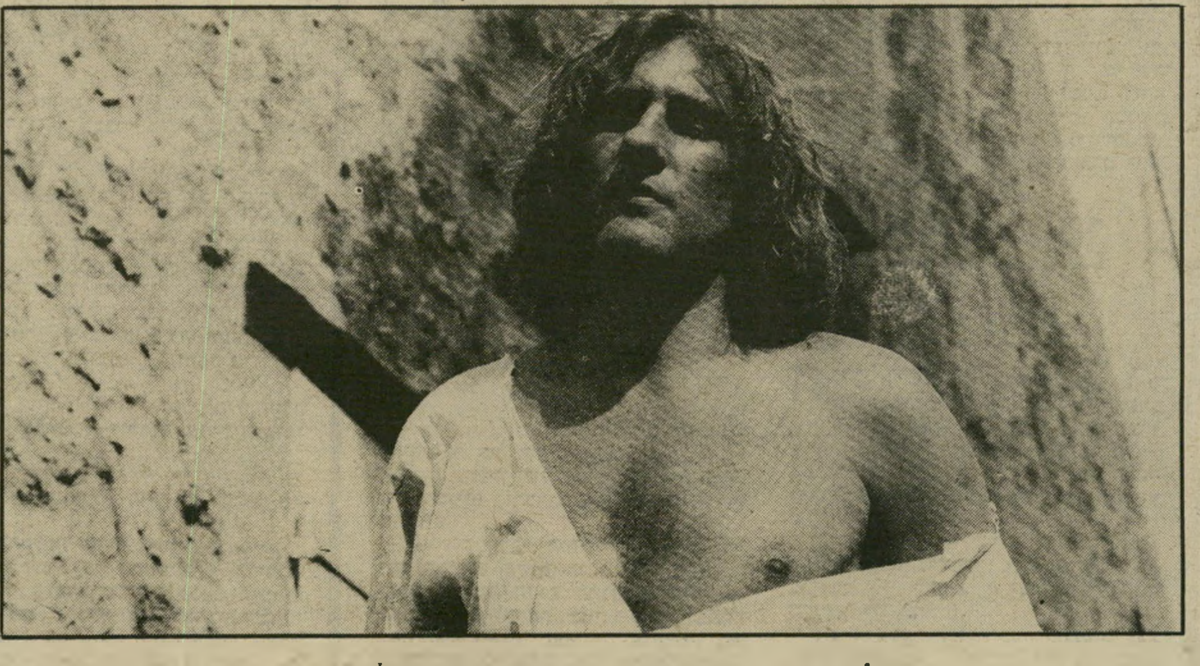

ז׳רר דפרדייה בתפקיד דאנטון בסירטו של ואידה
לך ואלנסה — תיקוות העם הפולני

התוכניות האלה מכוונות מחוץ לפולין, על־ידי בימאי שטען תמיד כי הוא זקוק לקרקע מולדתו כדי ליצור. עצוב.

דאנטון ואלנסה? להבדיל מפולנים גולים אחרים, כמו רומן פולנסקי, ואידה היה ונשאר אזרח פולין. אפילו הצרות שעשו לו בזמן המהפך של יארוזלסקי, לא שינו את עמדתו. הוא תושב ורשה, ובתור שכזה הוא דואג שדרכו חזרה לא תיחסם. כך, למשל, הוא נוקט במישנה זהירות כאשר מדברים איתו על סירטו החדש, שכבר הספיק לזכות בפרס היוקרתי של הקולנוע הצרפתי, על שם הבימאי והמבקר לואי דלוק.

העימות המפורסם בין דאנטון ורובספייר, אחת מהתנגשויות השיא של המהפיכה הצרפתית, הוא נושא שאינו יכול שלא להזמין השלכות מודרניות. מצד אחד, דאנטון, המנהיג המדבר על מהפיכה אנושית ונאורה; מצד שני רובספייר הקנאי, הרודן הקשוח והבלתי־מתפשר. דאנטון הובס, אבל כל מי שלמד היסטוריה יודע, שרובספייר הלך בעיקבותיו, כדי לנסות את פלאי המצאתו של הדוקטור גיוטן — הגיליוטינה.

ההשוואה מתבקשת מאליה: דאנטון הוא לך ואלנסה, רובספייר הוא יארוזלסקי. האמנם? „אין קשר בין סרט זה למסות הקולנועיות הפוליטיות שעשיתי בשנים האחרונות,״ ממהר ואידה להכריז. „אני פשוט מאוהב במחזה של סטאניסלאווה פז׳יבישבסקה על דאנטון, ביימתי אותו ארבע פעמים בשבע השנים האחרונות על בימות פולין, והרגשתי שצריך להביאו לכל הצופים באירופה.״

אבל כאשר ממשיכים לחקור אותו, שוב נשמעת הנימה הפוליטית האקטואלית. „בשנת 1794 עברה המהפיכה הצרפתית משבר. דאנטון רצה לעצור מעט, כדי שאפשר יהיה לנשום, להעריך את ההישגים ולקבוע עובדות. רובספייר העריך שהעם הוא זה שהצית את המהפיכה ועליו להמשיך בה עד לניצחון המוחלט.״

על כך אפשר להוסיף ציטטות מן הסרט. למשל, דאנטון המדבר אל שופטיו: „אחת השגיאות שלי, היתה הרצון להיות פופולארי... בטעות סברתי שאני מסוגל לעצור את תנופת המהפיכה... יש מי שקנאי כל־כך לעקרונות המהפיכה, שהוא שוכח את המהפיכה עצמה. ואז, מתוך חשש שמא יחזרו הרודנים הקודמים לשלוט, הם הופכים בעצמם לרודנים.״ האם זה לא נשמע נכון לעכשיו, לימים אלה?

הקומוניסטים מרוצים. שלא כבסרטיו הקודמים, מתרשמת הביקורת הצרפתית מן השימוש המאופק בטכניקה הקולנועית. אין תרגילי מצלמה, זוויות מעוותות ושאר סימני ההיכר של סיגנון ואידה. „לא טוב שהמצלמה תאמץ לעצמה את ההתרגשות של האירועים שהיא מצלמת,״ הוא אומר. „סמכתי על איכות התסריט של ז׳אן־קלוד קריאר (שותפו של בונואל בכל סרטיו האחרונים), בכישרונו העצום של ז׳ראר דפארדייה (המגלם את דאנטון) ועל מעלותיו של המחזה המקורי.״ בצרפת התקבל הסרט כאירוע, למרות שהצרפתים אינם אוהבים לראות זרים עוסקים באגדרטות הלאומיות שלהם. אבל, כמו שאומר ואידה: „המהפיכה הצרפתית אינה שייכת לצרפתים בלבד. היא שייכת לעולם כולו.״

מי שלא שבע נחת מן הסרט, זו דווקא ממשלת צרפת, שאישרה הלוואה כבדה מאוד להפקתו. הם לא ראו בסרט משל של המתרחש בפולין, אלא דיוקן של מה שקורה בבית. דאנטון ניראה להם כסמל הפשרנות הסוציאליסטית שהם עצמם מייצגים, ומרחץ הדמים שבסוף הסרט הוא רמז ברור לכישלונם, ואולי מה שצפוי להם מצד השותפים הקיצוניים יותר שלהם, הקומוניסטים. אכן, השמועה אומרת שמכל שרי הממשלה, שלפניהם נערכה הצגה חגיגית, רק רוברט בדנטר הקומוניסט יצא שבע רצון. לעומת זאת, פירסם מישל פוניאטובסקי, שר־הפנים של ז׳יסקאר בממשלה הקודמת, מאמר בשם: תודה, מר ואידה. על מה תודה? על שהוא מזהיר את הצרפתים מן הצפוי להם.

ניקמות

הנוסך הקטן

פולטרגייסט (בן־יהודה, תל־אביב, ארצות־הברית) — ילדים קטנים מאמינים שבתוך מקלט רדיו יושבים גמדים ומדברים אליהם. עד עתה לא הוכיח איש שאין הדבר כך. סטיבן ספילברג מאמין שגם בתוך מקלט הטלוויזיה יושבות רוחות ומדברות אל הילדים, כי מי אם לא הילדים מוכנים להקשיב לרוחות?

לכן גיבורת סרטו החדש של ילד־הפלא היהודי ספילברג (שהפיק אותו ומזג את רעיונותיו הישר לגרונו של טום הופר שביים) היא ילדה, קארול־אן. חמודה כמו פיה טובה, היא משמשת כצינור קישור בין המבוגרים, והרוחות המקימות רעש אדיר אבל עד שאינן חוטפות אותה, איש אינו שם אליהם לב ברצינות.

אלא שלא כאי־טי, המיפלץ החמוד שבא מן החלל החיצון ומביא ישועה לחברו האדם בכל הטוב המגולם בו, הרוחות של פולטרגייסט (פירוש המילה הוא רוח רועשת) הן נשמות מן העבר. תירצו — אלה נשמות שנעשה להן עוול: על ראשיהם המיסכנים בנו בריכת שחייה; תירצו — זה המצפון האנושי הזועק לצדק אחרי שקבלן רודף־בצע הפך בית־קברות לעוד שטח לבנייה. תירצו — זה הדמיון הפרוע של האדם שהחיים המודרניים באו לעקרו וסגרו אותו בתוך מסך קטן ומיסכן שעיני האדם צופות בו בטימטום גדול כל־כך, עד שאינן מרגישות אפילו שהתוכניות נגמרו.

ההורים של קארול־אן נרדמים תמיד לפני תום המישדרים, וכך קורה שקארול־אן מצליחה לקיים מגע עם הרוחות דווקא דרך מסך טלוויזיה ריק, אשר למעשה אינו ריק כלל ועיקר.

ובכלל, פולטרגייסט הוא מישחק של רמזים ועקיצות (פארודיה מוצלחת על יחידת־מחקר אוניברסיטאית הבאה לחקור את תופעות העל־טבעי ועל דמות מגרשת־השדים, שבלעדיה אין למדענים הדגולים ישועה) ואף אם נדמה לפעמים כי ספילברג פשוט ניצל להפקה את שיירי הרעיונות והתפאורה מאי־טי ונראה כאילו צילמו את הסרט בצדה השני של אותה שכונה עצמה, זוהי הנאה צרופה לצפות במיפלצות הנוראות, ברוחות המתהפכניות ובעצמים ההפכפכים, לפחד נורא, ולחייך כשמדליקים את האור.

התֶ׳ר אורורק בתפקיד קארול־אן

פסטיבלים

קאהיר לא הזמינה

זבולון המר לא הרגיש בו, ובוודאי גם לא אריק שרון, אבל בקאהיר התקיים פסטיבל סרטים מכובד ביותר, שישראל לא הוזמנה להשתתף בו. מאחר שהשתלבות ישראל במרחב כל־כך מוצלחת, לא הוזמנו אפילו עיתונאים ישראלים לסקר פסטיבל זה (מה שכן נעשה לפני ארבע שנים, כשעורכת מדור זה נכחה ואף סיקרה את הפסטיבל).

מה שהיה בקאהיר הוא פסטיבל שהכיל 95 סרטים מ־28 מדינות, שהתחיל ב־30 בנובמבר והסתיים ב־15 בדצמבר, ונערך בשישה בתי־קולנוע בעיר. הפסטיבל לא היה תחרותי ולא נערך בחסות רישמית של פי־י־א, אירגון־הגג של הפסטיבלים הבינלאומיים בעולם, שאחד מחוקיהם אוסר הקרנות מיסחריות של הסרטים בבתי־הקולנוע וחוק אחר אוסר צנזורה על הסרטים — מה שקאהיר לא מקיימת.

בימאי אנדז׳י ואידה
אזרח פולין

הישג ישראלי נוסף. בין הישגי משרד־החוץ הישראלי היו, לבד מן העובדה שישראלים לא הוזמנו, דבר נוסף: מאז קמפ דייוויד הגיעו למצריים בפעם הראשונה נציגים מתוניסיה (עם שלושה סרטים), לבנון, סודאן וסעודיה, כולן עם סרטים של הבולטים בבימאי העולם הערבי היום, עבד־אל לאטיף בן עמיר מאחמוד בן מאחמוד, עבד־אל האפיד בוסאידה, עבד־אל מוחסיין וג׳אד אל־לאגאבארה.

כמו כן הוצגו שם הסרטים שהפיקה ואנסה רדגרייב הפלסטיני ופלסטין הכבושה. הפסטיבל נערך בחסות מישרד־התרבות, מרכז הסרט, ובתמיכה כספית ממשלתית מלאה.

הקשר המארוקאי

(המשך מעמוד 12)
וטסנו במטוס מארוקאי מעל לארץ זו, עם חניית־ביניים במקנאס. בטיסה זו הרשינו לעצמנו, בפעם הראשונה, לדבר כמה מילים בעברית.

בפאר־ס רשם סרטאווי בכתב־ידו מסר לכנס של המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני, שנשא את התאריך 1 בינואר 1981, ושהסתיים במלים: „קרוב יותר מכפי שמאמינים אויבינו, יקום וישרור השלום בין מדינת־ישראל והמדינה הפלס־טינית.” איש מן הנוכחים באותו כנס לא יכול היה לנחש על מה מבוססת אופטימיות זו. שפתינו היו חתומות גם כלפי שותפינו הקרובים ביותר. כעבור חודש, ערב פרידתי מן הכנסת נאמתי בה על המשמעות של ועידת טאיף בסעודיה, שבה מילא חסן המלך תפקיד מרכזי — וגם אז לא יכולתי אף לרמוז על מקורות המידע, שהיה לאין שיעור מוסמך יותר מן המידע המגוחך שהיה בידי יצחק שמיר.

בכל הדרך במטוס מקאזאבלנקה לפאריס, כאשר התבוננתי בנוסעים (במטוס זה לא היתה מחלקה ראשונה) חשבתי על הנושא שהעסיק אותי למן הרגע הראשון במארוקו: איך זה הצליח המישטר בישראל להוריד את המארוקאים אל תחתית המדרגה.

התרשמתי שהעם המארוקאי משתווה עם המתקדמות שבארצות הערביות. יש בו אינטליגנציה מפוארת, המעורה במידה כמעט שווה בתרבות הצרפתית ובתרבות הערבית העתיקה. יש בה מסורת מפוא־רת של אלפי שנים, וביניהן תקופות שבהן היתה מארוקו מעצמה עולמית. זהו עם גא בעברו ובתרבותו, עם זקוף־קומה. יהודי מארוקו הם חלק מן העם הזה. איך זה נשברה גאוותם בארץ, עד כי רבים מהם למדו לבוז לתרבותם ולעברם?

הבטחה מלכותית

אחת הנקודות שסוכמו בין המלך ובינינו היתה כי בתאריך מתאים, שייקבע על־ידי המלך, נוזמן שוב, כמישלחת רישמית, וכי פגישה זו תתפרסם ברבים.

בדצמבר 1982 נסע המלך לארצות־הברית, בראש מישלחת מטעם הליגה הערבית, שמטרתה היתה להסביר לנשיא רונלד רגן את משמעות ההחלטות שהתקבלו בוועידת־הפיסגה הערבית בפאס שבמארוקו. החלטות אלה קרובות למצע המועצה הישראלית: הקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, שלום, הבטחת קיומן של כל המדינות במרחב — כשהכוונה היא לישראל. במישלחת נכלל גם נציג בכיר של אש״ף, ח'אלד אל־חסן, שלא השתתף בפגישות הרשמיות עם האמריקאים.

המלך זכר אותנו, ועיצאם אל־סרטאווי עזר לו לזכור. הוזמנו שוב באופן בהול. המסר: מלך מארוקו ישמח לקבל את פני שלושתנו בוושינגטון או בניו־יורק.

בנמל־התעופה של ניו־יורק התקבלנו על־ידי שליחו של המלך, והיינו אורחיו במשך כל ימי שהותנו. אני מאחל לכל יהודי להיהנות מהכנסת־האורחים של מלך מארוקו במקום כלשהו בעולם.

המלך נפגש עם רגן, נאם בעצרת האומות־המאוחדות — היה זה נאום מרשים בשפה הערבית, שנגאם בלי הכנה, ובלי קריאה מן הנייר — ומשם הגיע ישר לפגישה עימנו, שהתקיימה בווילה של ראש מישלחת מארוקו באו״ם, בברונכסוויל, פרבר של מיוחסים ליד ניו־יורק. המקום דמה זמנית למחנה ערבי — לכבוד ביקור המלך הוקם אהל מיזרחי ציבעוני גדול והובאו קאראוואנים.

כשבאנו, עדיין לא חזר המלך מן האו״ם. חיכינו לו בקאראוואן של אנשי־הביטחון. בחוץ המתין צבא של צלמי־טלוויזיה ועיתונאים. איש מהם לא העלה על דעתו כי שלושת האנשים שחלפו על פניהם הם ישראלים.

אחרי זמן־מה נקראנו פנימה. המלך קיבל את פנינו בחליפה אפורה. גם שלושתנו לבשנו, הפעם, חליפות פורמליות. ענדנו, כמובן, את סמל המועצה — דגליהן השלובים של ישראל ופלסטין. הוא עמד ליד הדלת, לחץ את ידינו בחמימות והכניס אותנו לחדר, שבמרכזו עמד שולחן ועליו ערימה ענקית של ממתקים מארוקאיים.

המלך היה בחברת יועציו, אחמד אל־גדרה ובוסיטה. ידידנו בן־סודה איחר מעט. משרת נכנס פנימה, הגיש למלך פתק שבו ביקש אישור להיכנס — וחסן קרא לו. בהיכנסו, נישק את ידו של המלך.

שעה קלה אחרי כניסתנו, נכנס לאולם צבא של עיתונאים וצלמים. המלך הורה להשאיר במקום רק את נציגי כלי־התיקשורת המארוקאיים. צולמנו על־ידי צלמי עיתונות וטלוויזיה.

הפעם דיבר המלך צרפתית, אך עבר מדי פעם לאנגלית, כאשר נוכח לדעת כי אנו מתקשים להבינו. הוא גילה שוב שליטה מוחלטת בחומר. הוא ידע היטב מה מתרחש בישראל.

לגבי פירסום הפגישה ביקש שנשאיר בידיו את ההחלטה מתי לפרסם את הפגישה. „דרושה אסטראטגיה למען השלום,” אמר. „צריכים לשמור על התחמושת.” כלומר: זה עתה נאם נאום חשוב בזכות השלום, ואת צעדו הבא כדאי לדחות לכמה ימים.

ניחשנו שהיתה גם סיבה אחרת לדחיית הפירסום. המלך בא לארצות־הברית בראש מישלחת מטעם הליגה, שכללה גם את שר־החוץ הסורי. לא היה זה מן הטאקט הדיפלומטי לעשות במיסגרת זו מעשה, שהסורים יכלו לראות בו התגרות רבה.

„סימכו עליי,” אמר. „אני מבטיח, ואני אקיים.”

המלך עמד בהבטחתו. השבוע, בשיחה עם עיתונאים צרפתיים, הודיע פומבית ולפירסום כי נפגש פעמיים עם „שלושת הישראלים שנפגשו עם יאסר ערפאת”. הוא גם הזכיר כי הפגישה הראשונה נערכה במארוקו בדצמבר 1980, והשניה בניו־יורק לפני חודשיים.

שרון והטבח

המלך היה בקיא מאוד בדיוני ועדת־החקירה לעניין טבח הפלסטינים בביירות. הוא תפס, למשל, כי אסור לאריאל שרון לריב עם ראשי הצבא. הוא התרשם כי עדותו של שרון בוועדה היתה נגד הצבא, וכי זה מסכן את מעמדו. הוא התעניין בתוצאות הצפויות של החקירה והשלכותיה לגבי קיום הממשלה הנוכחית ושינויים אפשריים.

ובעיקר: כיצד יכול העולם הערבי לעזור למחנה־השלום הישראלי, שהפגנותיו בימי המילחמה ואחרי שאתילא עשו רושם כביר על כולם.

הנושא של יהודי מארוקו תפס גם בפגישה זו מקום מרכזי. דיברנו על אהרון אבו־חצירא (המלך הכיר היטב את מישפחתו), על תמ״י, על המארוקאים הצעירים שהחלו מבינים את הקשר בין השלום ובין מצבם בחברה הישראלית, ועוד.

הרבינו לדבר על הצעדים הבאים הדרושים לקידום השלום — אך על כך איני יכול לדווח, כמובן, בלי הסכמת המלך.

כאשר סיימנו — הפגישה ארכה גם הפעם כשעתיים — ליווה אותנו המלך עד לדלת.

„יבוא היום והכל יבינו אצלכם כי פעולתכם למען מדינתכם חשובה יותר מכל פעולה אחרת,” אמר ברצינות מודגשת.

לחצנו ידיים תוך קידה קלה.

הפגישות האלה מילאו, כך אני משער, תפקיד מסויים בהכשרת הקרקע לפגישתנו עם יאסר ערפאת. תמיכתם המובטחת של כמה מראשי מדינות־ערב בקו של ערפאת וביחסיו עם מחנה־השלום הישר־אלי הציוני היא מרכיב חשוב בניצחון מדיניותו בקרב העם הפלסטיני.

עתה הודיע המלך כי הוא מעמיד את עצמו ואת ארצו לרשות כל פגישה בין ישראלים ופלסטינים, אשר יוסכם עליה ביניהם. היתה זאת מחווה נוספת של מנהיג, המסור בלב ובנפש לעניין השלום — אף שלו עצמו אין כל רווח מכך.

כמה מנהיגים יש כיום בעולם, המוכנים לעשות מעשה אידיאליסטי, שאין שכרו עימו?

מיבצע „מפולת 83”

(המשך מעמוד 7)
במילים אחרות: בבורסה של תל־אביב נוצר צירוף־מיקרים מיוחד במינו. ה־אוצר היה מעוניין בירידת שערי־המנ־יות, מסיבה שעוד תוסבר. בדרך־כלל זה רחוק מלהספיק. הבנקים יכולים לחס־סום את מגמות מישרד־האוצר, והם כבר עשו זאת לא פעם בעבר. כבר נשמעו לא פעם בעבר הצהרות של שר־האוצר והדלפות ממישרד־האוצר, שהיו יכולות להיות בעלות משמעות חמורה לבורסה, אך השערים לא ירדו, משום שהעיתוי לא התאים לבנקים.

כל אחד משני הבנקים הגדולים — בנק לאומי ובנק הפועלים — חשש ש־הבנק השני יקדים אותו בהפעלת „תרגיל האפס” — וכך ייגבר עליו במאזן השנתי. גם הבנקים האחרים לא רצו להיפגע.

3 שיתוף פעולה עם האוצר

לא רק עניין המאזן הטריד את מנו־חתם של הבנקים הגדולים. הדאיגה אותם מאוד העובדה שחלקים גדלים ו־הולכים משוק־המניות התחילו להתחמק משליטתם המוחלטת (ראה מיסגרת). כבר

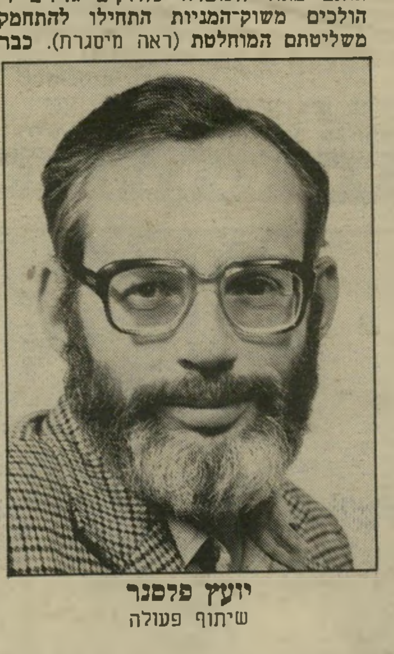

יועץ פלסנר
שיתוף פעולה

באוקטובר של שנת 1982 התפרסמה ה־עובדה שחלקן של מניות הבנקים מכלל שוק־המניות ירד ב־23% בתוך עשרה חודשים.

משמעות הדבר היתה, שחלקן של מנ־יות הבנקים בשוק היה קצת פחות מ־51%. המגמה הזאת התגברה והלכה ב־קצב מואץ לקראת סוף השנה, ובתחי־לתה של השנה האזרחית החדשה, ויש המעריכים כי חלקן של מניות הבנקים בכלל השוק התקרב במידה מדאיגה מאוד ל־40% בלבד!

מכיוון שהמניות שלהם עצמם — ה־מצויות בידיהם בשפע — הן מכשיר השליטה העיקרי של הבנקים בשוק, הם היו מודאגים ביותר.

הם גם לא הסתירו, לעיתים, את הדאגה הזאת. כך, למשל, אמר אלי כהן, יו״ר ההנהלה המצומצמת של בנק־דיסקונט כבר בחודש נובמבר של שנת 1982, כי „יותר ויותר מורגשות המיסלקות הפר־טיות של הגופים הפינאנסיים הגדולים, הפועלים במקביל למערכת הבנקאות.”

ארנסט יפת, המנכ״ל המודאג לא פחות של בנק לאומי, הציע כי יוקמו שתי בורסות, כך שלפחות באחת מהן תישמר השליטה המוחלטת של הבנקים. יו״ר ההנהלה של בנק הפועלים, גיורא („ג'ו־רי”) גזית ערך סידרת פגישות עם שר־האוצר, יורם ארידור, וקשה להימנע מ־המחשבה שדובר בפגישות האלה על ה־מתרחש בבורסה התל־אביבית.

4 המשימה: לסלק מתחרים

„המיסלקות הפרטיות” שדיבר עליהן מנכ״ל בנק דיסקונט, היו אלה של כמה וכמה מנהלי תיקים גדולים ובעלי חברות להשקעה, וכן מנהלי קר־נות־נאמנות. הקבוצה הידועה כקבוצת רי־גר־פישמן היתה רק אחת מהן — הגדולה והתוקפנית שבכולן. אט־אט הצליחו יוסי ריגר ואליעזר פישמן לכבוש לעצמם נתח גדל והולך של השוק, והבנקים כבר לא הרגישו בטוחים כמו בעבר. אך ריגר ופישמן, כאמור, לא היו היחידים בשטח. הבנקים פשוט התחיל לאבד את השליטה שהם הורגלו לה.

המפולת של ינואר '83 טיאטאה — פשוטו כמשמעו — את הגופים האלה, מתחריהם של הבנקים הגדולים. כאשר אמר מי שאמר שצריך לבדוק מי הרוויח מן המפולת — הוא התכוון, כנראה, גם לכך.

5 האמצעי: דק לא מס ריווחי־הון

בין הבנקים הגדולים ובין מישרד־האוצר היה שיתוף־פעולה כמעט מלא. גרם לכך אינטרס משותף של שני הגו־רמים. כבר בהתחלת חודש נובמבר הת־פרסמו בעיתונות ידיעות על כך שמישרד־האוצר מודאג מן המגמה של העליית המהירה בשערים בבורסה, בגלל שמועד פרעונן של תוכניות־חיסכון רבות מגיע בחודש פברואר. החוסכים לא ימשיכו להשקיע את כספם בתוכניות־החיסכון אם הם יחשבו שהם יכולים להרוויח בקלות בבורסה הגואה.

לכאורה, יכול היה מישרד־האוצר לה־ביא לירידת שערים לא על־ידי הדלפות והודעות על שינויים הצפויים בחוקים הנוגעים לקרנות נאמנות, אלא בצעד פשוט, שהיה גם מזרים לקופת האוצר כסף רב: על־ידי הטלת מס ריווחי הון על המשקיעים בבורסה. אך מישרד־האוצר לא העלה על דעתו לפגוע דוקא בבעלי־בריתו, הבנקים הגדולים. הבנקים האלה הם גם המרוויחנים הגדולים של הבורסה, והמס הזה היה פוגע בהם יותר מאשר באחרים.

6 ההכנה: ריכוך דעות הקהל

הפלת השערים בבורסה נעשתה ב־דרך מתוכננת היטב. כמה עיתונאים שיתפו פעולה עם הבנקים והאוצר, ויצרו אווירה ציבורית מתאימה שתפחיד — במועד שהתאים לבנקים — את המש־קיעים הקטנים, ותוסיף גם אותם למירוץ של הורדת־השערים.

העיתונאים אולי היו סבורים שהם „משתתפים במישחק” וגם עושים את עבודתם — להביא מידע לציבור. אך למעשה ה֯ם תומרנו.

שוב נשמעו האמירות החבוטות על „שוק גבוה מדי”. לאמירה זאת אין שחר, ואין לה שום הסבר כלכלי סביר. יתכן בהחלט ששעריהן של מניות מסויימות, יהיו גבוהות מדי ומלאכותיות, אך זאת רק יחסית לערכן של מניות אחרות.

למשל: כאשר שווי השוק של מניות חברת אינקובה ומניות קונצרן אלרון הן שוות, ברור שיש כאן אבסורד מוחלט, והרצת מניות סתם. אך זה אינו אומר ש„שווי השוק” גבוה מדי.

שווי השוק מבטא את העובדה הכלכלית הפשוטה, שאין אלטרנטיבות קוסמות יו־תר לעודפי־הכסף של הציבור מאשר הח־זקת מניות של גופים כלכליים. שווי ה־שוק אינו „גבוה מדי” משום שערכו של מיפעל כלכלי — בנק, בית־חרושת או שטח קרקע — אינו ניתן למדידה כמו־תית מדוייקת, אלא רק למדידה ביחס למיפעלים כלכליים דומים.

כשם שדירה יכולה להימכר בשנה מסויימת במחיר מסויים, ושנה אחר־כך במחיר כפול — כך הדבר גם לגבי מנ־יותיו של מי שמחזיק את הבעלות בדי־רה הזאת, ובגוש הבניינים שהיא שייכת אליו.

אין גם טעם רב בהשוואה בין מחירו של בנק ישראלי ובין מחירו של בנק אמריקאי שהוא גדול יותר, משום של־בנק הישראלי, למשל, יש שליטה בנתח נכבד של הבורסה, והוא אינו משלם כמעט מיסים, בעוד שהבנק האמריקאי אינו יכול לפעול גם כברוקר בבורסה של ניו־יורק, והוא גם משלם מיסים.

העיתונות גם פירסמה בחפק־לב את

(המשך בעמוד 68)

המרוויח״כ

שני בעליה של החברה הקבלנית הרגישו כאילו נחתו עליהם השמיים ביום בהיר. רגע אחד הם היו בטוחים שהם זכו בחוזה שמן וריווחי לביצוע עבודה חשובה למען חברה ממשלתית, ולפתע התברר להם שמישהו החליט לשלול מהם חלק גדול מן העוגה, שהם זכו בה במיכרז הוגן.

השניים, מרדכי רמות ושימעון סלומון, פנו לידידם ברוך („ברוכקה") אברמסון, פעיל חשוב בתנועת החרות, וסיפרו לו על מה שאירע להם. לאברמסון היתה עצה. „למה שלא תפנו אל חבר־הכנסת אהוד אולמרט? הוא ידוע במאבקיו הציבוריים."

רמות וסלומון שמעו, כמובן, על אולמרט. הם ביקשו שאברמסון יקשר ביניהם, ושמחו מאוד כשחבר־הכנסת הסכים

הם באו אליו כאל חבר־כנסת כדי להיעזר בקשרים מיפלגתם למען עיסקיהם

להיפגש עימם לשיחה קצרה. חבר־הכנסת הצעיר והממושקף פגש את שני השותפים בבית־קפה בתל־אביב. אולמרט הסכים לטפל בפרשה, ולא היה גבול לשימחתם של השניים.

לא היתה זו הפגישה האחרונה בין הקבלנים ובין אולמרט. אחר־כך עברו הפגישות לירושלים, לאתר מכובד מאוד, שאולמרט מתמצא היטב במיסדרונותיו: הכנסת. בינתיים ניהלו גם פרקליטיהם של שני השותפים מאבק מישפטי, כדי שהמיכרז ינתן להם.

לא חלף זמן רב, ולשני השותפים נודע שהחוזה עם החברה הממשלתית, שהם היו צריכים לזכות, הוחזר אליהם.

אך ההפתעה המרה לא איחרה לבוא. לפתע קיבלו רמות וסלומון חשבון מפולפל על־סך עשרת אלפים דולר. על החשבון היה חתום חבר־כנסת שהיה כבר מוכר להם: אהוד אולמרט.

השניים נדהמו. אברמסון, ידידם, סיפר להם שאולמרט מנהל מאבקים ציבוריים. האם חברי־כנסת מקבלים תשלום של עשרת אלפים דולר — שלושה וחצי מיליון לירות — תמורת מאבק ציבורי?

עד כאן, מה שעולה מכתב־ההגנה שהגישו רמות וסלומון. מי שהגיש את כתב־התביעה הוא חבר־הכנסת והפרקליט אהוד אולמרט, התובע בתוקף מה שמגיע לו, לדעתי.

ללא רתיעה

רמות וסלומון, בעלי־מניות ומנהלי חברת סולרם בע"מ — חברה קבלנית לעבודות־עפר, נענו למיכרז של חברה ממשלתית הקשורה במישרד־השיכון. המיכרז שפורסם בחודש אפריל 1982, עסק בעבודות־עפר ופיצוץ במחוזות שונים של החברה הממשלתית. סולרם הגישה את הצעותיה לגבי כל המחוזות שאליהם התייחס המיכרז. היא זכתה במיכרז במחוזות תל־אביב, המרכז והדרום. לעומת זאת, היא לא זכתה במיכרז למחוזות ירושלים, חיפה והצפון.

בסוף מאי, של השנה שעברה, שלחה היועצת המישפטית של החברה הממשלתית מיכתב למנהלי סולרם. היא הסבירה בו, שבמחוזות שבהם הם לא זכו, הגישו הצעות למיכרזים עוד שתי חברות: שניר־עבודות חיצוב בע"מ ומיצפה־עבודות עפר בע"מ. בדיקה העלתה, ששלוש החברות נשלטות על־ידי אותם מנהלים, והחליטה לפסול את הצעות שלוש החברות. היא הוסיפה, שהחברה הממשלתית חושדת שיש כאן עבירה על חוק ההגבלים העיסקיים, בעיקבות הפרת כללי שיוויוניות וסודיות בין הנענים השונים למיכרז.

עורכי־הדין של חברת סולרם, רון טראוב ואמיר סטמרי, קיימו מגעים עם היועצת המישפטית של החברה הממשלתית וניסו לטעון שאין בטענותיה שום

והם נדהמו כאשר הוא תבע מהם תשלום מפולפל עבור השימוש במעמדו המיפלגתי

בסיס מישפטי, ולו גם הקלוש ביותר.

לדיבריהם, פנו השניים בצר להם לאברמסון, המשמש כיום כעוזר למינהלן בקונסוליה הישראלית בניו־יורק. הוא הניח שהחברה הממשלתית אכן מתכוונת למנוע מסולרם את הזכיה במיכרז במחוזות הצפוניים, והציע את אולמרט.

בכתב־התביעה, שאותו הגיש אולמרט באמצעות עורך־הדין יצחק עינבר, הוא טוען כי בעלי חברת סולרם הסכימו שהוא ייצג אותם בפגישה הראשונה. הוא לא החתים אותם על התחייבות לשלם לו שכר־טירחה, בשל האמון שהוא רכש להם.

לטענתו, רק בעיקבות פעולותיו, ואחרי משא־ומתן מישפטי ודיונים ממושכים עם היועצים המישפטיים של החברה הממשלתית ומישרד־השיכון, התקבלה עמדת בעלי סולרם שיוצגו על־ידי אולמרט. החברה הוזמנה לפעולות־הדגמה וזכתה במיכרזים במחוז הצפון ובמחוז חיפה.

בהמשך קובע אולמרט, כי אין כל מחלוקת, כי לולא פעולותיו לא היתה חברת סולרם זוכה בעבודה כלשהי על־פי תנאי המיכרז במחוזות חיפה והצפון.

אולמרט העריך את ההיקף הכספי של העבודות שבהן זכתה החברה בכעשרה

ספסרי הבורסה הפרלמנטרית

אהוד אולמרט, כפי שהוא מצטייר במישפט זה, מייצג טיפוס חדש של חבר־כנסת: עסקן המשלב דמגוגיה שלוחת־רסן, לרוב מן הסוג הלאומני הקיצוני ביותר, עם עשיית עסקים פרטיים פורחים.

זהו פטריוטיזם מן הסוג שאליו התכוון הוגה־הדיעות הבריטי, הד"ר סמואל ג'ונסון, כאשר אמר: „הפטריוטיזם הוא מיפלטו האחרון של הנוכל."

פטריוטיזם כזה משמש לביצור המעמד הציבורי של העסקן, ההופך מעמד זה למטבע עובר לסוחר. מי שרוצה להיעזר בקשריו של העסקן עם השילטון, חייב לשלשל מצלצלין לתוך כיסו.

מבחינה זו אין הבדל בין המיפלגות. שיטת־אולמרט מצאה לה מחקים. רבים בכנסת הם עורכי־דין ויועצים כלכליים וביניהם ראש־סיעת המערך, עורך־הדין משה שחל, שעסקיו משגשגים ככל שמתחזק מעמדו הפרלמנטרי, תוך חיקוי ההסתה הלאומנית של הליכוד.

חברי־הכנסת מודעים לנגע זה, ומדי פעם מתחילה יוזמה חדשה לתיקון המצב או להסוואתו, אך כל היוזמות האלה התנפצו על חומת האינטרסים של ספסרי הבורסה הפרלמנטרית.

(המשך מעמוד 65)

מיליון שקל, ולפי הערכה זו דרש ממנה סכום השווה לעשרת אלפים דולר.

„בניגוד לכללי האתיקה"

בכתב־ההגנה המפורט שהגישו רמות וסלומון לבית־המישפט הם טוענים, כי מעולם לא הוצע להם על־ידי אולמרט יצוג מישפטי, וכי מעולם הם לא התכוונו כי בין אולמרט ובינם ישררו יחסי עורך־דין ולקוח. הם טוענים כי טונתם היחידה, ביוזמתו של אברמסון, היתה שח"כ אולמרט, כאיש ציבור, יבדוק עניין בעל משמעות ציבורית שבו הם מעורבים.

בהמשך הם טוענים, כי מעולם לא סוכם בינם ובין אולמרט כל סיכום שהוא המתייחס לשכר־הטירחה. מעולם לא היה בינם ובין אולמרט כל הסכם שהוא, שלפיו יקבע שכר־הטירחה בסוף הטיפול לפי התוצאות או כי לאולמרט ישולם שכר ראוי.

„העולם הזה" דורש:

- לחוקק חוק אשר יאסור על שרים וח"כים לעסוק בפעילות כלכלית כלשהי בתקופת כהונתם.
- להפוך את ניצולם של קשרים פוליטיים לצורך צבירת רווחים פרטיים לעבירה פלילית.
- למנות ועדת־חקירה ממלכתית מישפטית כדי לחקור את העסקים הפרטיים של ח"כים, החשודים בניצול לרעה של מעמדם הפוליטי לשם צבירת רווחים פרטיים.

לטענתם, אם בכלל היה טיפול של אולמרט בעניינם, היה זה טיפולו של איש ציבור ולא של עורך־דין פרטי.

הם קובעים כי מעולם לא נפגשו עם אולמרט במישרדו עד לדרישת שכר־טירחה מצידו. לדיבריהם, מעולם לא העלו על דעתם כי אולמרט ידרוש תשלום עבור טיפול שנעשה במיסגרת תפקידו כח"כ.

בהמשך הם מספרים, כי בפגישתם הראשונה עם אולמרט מסרו לו כי עניין המיכרז נמצא בטיפולם של עורכי־הדין שלהם, טראוב וסטמרי. בתגובה מסר להם אולמרט, כי אין קשר בין הדברים מאחר שטיפולו בעניין נוגע לצד הציבורי בלבד. מסיבה זו הוא אף סירב, לטענת בעלי סולרם, להתקשר עם עורכי־הדין שלהם ולתאם עימם את פעולתו.

רמות וסלומון טוענים, שהם לא הוזמנו לבצע פעולת הדגמה שבעיקבותיה הם זכו במיכרז, ולטענתם הסכמת החברה הממשלתית ומישרד־השיכון לתת להם את העבודה לא נבעה כלל מפעולה כלשהי של אולמרט.

בעלי סולרם טוענים, שהסכום שמבקש אולמרט הינו מוגזם, מופרך ונטול כל אחיזה במציאות. לטענתם, לא היה עולה כלל בדעתם לפנות לאולמרט כאל עורך־דין, משום שבאותו זמן הם היו מיוצגים על־ידי עורכי־הדין שלהם. בשום מיקרה, לטענתם, הם לא היו מוכנים להיות מטופלים על־ידי אולמרט, אילו ידעו מראש כי שכר הטירחה שידרש מהם הוא עשרת אלפים דולר.

השניים טוענים כי מעולם לא היה להם קשר עם אולמרט וכי הם הופגשו איתו אך ורק בשל היותו ח"כ, ובשל ההיבט הציבורי של העניין. הם מכחישים שהם הודו, אי־פעם, כי הם חייבים לאולמרט סכום כלשהו. „אולמרט מנסה, בניגוד לכל כללי האתיקה והמוסר, להתעשר תוך הסתמכו על מעמדו כח"כ," טוענים השניים בסיומו של כתב־ההגנה.

אין זו הפעם הראשונה ששמו של הח"כ, בן־טיפוחיו של שמואל תמיר, מתקשר לשאלת כללי האתיקה של גברי־הציבור בעלי מיקצועות חופשיים.

בפברואר לפני שנה נחשף (העולם הזה 2320) סיפור מדהים לא פחות. למרות הכחשותיו הנמרצות של הח"כ, הרוצה להיות שר או סגן־שר לענייני הסברה, הוא ניסה להפעיל את כל השפעתו הפוליטית לטובת לקוח שלו.

מחלקת החקירות של מס ההכנסה היתה צריכה לדון בעניינו של הקבלן איש חרות, שלום אהרון גניש, שנחשד בהעלמת הכנסות. לפגישה החסוייה שהתקיימה במישרדי המחלקה ברחוב המסגר בתל־אביב, הופיע נציב מס־ההכנסה בכבודו ובעצמו, עורך־דין הידוע רם כספי, שייצג את גניש ואליו הצטרף אולמרט.

הח"כ לא התעניין אלא בדבר אחד בלבד: איפה נמצא תיק החקירה.

כשהתברר לו שהתיק נמצא עדיין אצל שילטונות מס־ההכנסה, הוא עזב את הישיבה.

כל מה שרצה היה אם יספיק לחץ שלו אצל שר־האוצר, יורם ארידור, שאליו כפופה נציבות מס־ההכנסה.

בעיקבות הפירסום הבילעדי בעולם הזה נמנע מאולמרט להשיג אז את שביקש: שהנציבות תטיל עונש של כופר כספי בלבד על גניש, ולא תעביר את תיקו לפרקליטות, לשם העמדתו לדין.

עו"ד קטן, ח"כ גס

לפני חודשיים פנה אולמרט — ביחד עם חבריו לכנסת ולמיקצוע, משה שחל מהמערך ורוני מילוא מחרות — לאלי קולאס מהמיפלגה הליברלית, יושב־ראש ועדת־המישנה לעניין ניגוד אינטרסים של ח"כים שהם עורכי־דין או כלכלנים. הם הפעילו עליו לחץ כבד כדי שיקבל כללים מגבילים למניעת ניגוד אינטרסים בין תפקידם הציבורי ומיקצועם החופשי. קולאס לא הבין מדוע בוער כל־כך לאולמרט ולחבריו להגביל את עצמם, עד שהסתבר לו שלישכת עורכי הדין קיימה דיונים בנושא הגבלת פעילותם של עורכי־דין שהם חברי־כנסת.

אולמרט וחבריו רצו שהוועדה בכנסת תקבל כללים פחות מחמירים מאלה שתובעת לישכת עורכי־הדין.

קולאס התנגד, והלישכה הספיקה לקבל ראשונה החלטה הקובעת כללים האוסרים עורכי־דין שהם ח"כים לעבוד במיקצועם.

כללים אלה מונחים כרגע על שולחנו של שר־המישפטים, משה ניסים, והוא עדיין לא אישר אותם.

ואם לא די בכך מעורב אולמרט בימים אלה בעוד עניין, שבו לא ברור היכן הגבול בין הפעילות הציבורית ובין השירות המיקצועי שלו. הוא מייצג את אחד המחנות בהסתדרות הסטודנטים, את איסתא ליינס, הנאבקת בצתי הנגבי ובישראל כץ, ומנסה למנוע מהשניים מלהשפיע על שר־התחבורה לשלול את רישיון ההפעלה של איסתא ליינס (ראה עמוד 44).

אולמרט אינו חבר בתנועת החרות. הוא משתייך לפלג של סיעת לע"ם, אחד ממרכיבי הליכוד. הוא כבר הצהיר פעמים אין־ספור, מעל בימות שונות בתנועת החרות, שהוא רוצה להימנות עם חבריה. הוא הסביר שאם הסיעה לא תצטרף כחטיבה למרכז חרות — ביחד עם ראשה, שר־הבריאות אליעזר שוסטק — הוא יעשה זאת על בסיס אישי.

בחרות לא רואים בו בן חורג. והראיה לכך היא קשריו הטובים של הח"כ עם מישרדים ממשלתיים שונים, שבהם יושבים שרים אנשי־חרות. גם פעילי המיפלגה רואים בח"כ הירושלמי אחד משלהם, למרות שאין הוא רשום במצודת זאב.

בכנסת יצא לאולמרט שם של עורך־דין קטן המנצל בגסות את מעמדו הפוליטי כדי לבסס את מישרדו הפרטי. כתב־התביעה שהגיש נגד חברת סולרם, בגין אי־תשלום־כביכול של שכר־טירחה, חושף את שיטות־עבודתו של הח"כ, שבעבר הודיע שהוא ילחם בכל האמצעים העומדים לרשותו נגד הפשע המאורגן בישראל. **בן־ציון ציטרין** ■

מדוע פוטרה הסוהרת הראשית?

מנהלת אפשטיין ודובר מלכה
„הרגשות קהו..."

„מנהלת הכלא משליטה משמעת קפדנית מדי, היא מאמינה בעיניים עצומות לכל מילה שיוצאת מפי הסוהרות. הן תמיד צודקות ולא אנחנו. אחרי כל־כך הרבה שנים של שירות היא פשוט אדישה לסבלותינו. אין לנו לפני מי להתלונן. מיטבח הכלא מנוהל על־ידי סוהרת בשם ג'ינה בראון, המשליטה שם טרור.

„כשהעזנו להתלונן על רמתו הירודה של המזון שניתן לנו, ועל כך שהוא לא מספיק לנו תמיד, זכינו בתשובה אחת: ,זה מה שיש'.

„כשהעזנו להתלונן לפניה על הליכלוך וההזוהמה השוררים במיטבח, זכינו באותה התשובה, ואף להתנקמויות ורורדנות מצידה. קרה אפילו מיקרה שנמצאו מקקים מתים במרק שהוגש.

„כשפנינו בבקשה לנציב שירות בתי־הסוהר, ד"ר מרדכי ורטהיימר, שיבוא לבקר בכלא נווה תירצה, כדי לבדוק את מצבנו, נענו שהנציב עסוק, ושיתפנה לבקר אצלנו רק בשנה הבאה.

„הצורה הקפדנית, שבה נשמר בית־הכלא הזה, מונעת מאיתנו כל אפשרות להגיש תלונות שיישמעו בחוץ. אנחנו במצב נואש. אין אצלנו מעשי־אלימות או מרד אסירות בכוח, לכן אנחנו לא בכותרות. חיינו מתנהלים מאחורי סורג ובריח, רחוק מעינו של הציבור, שיודע רק שנווה־תירצה מוקף דשאים ירוקים. איש אינו יודע את סבלנו האמיתי.

„בשעה 7 בערב נועלים אותנו בחדרינו, ולא מאפשרים לנו לצפות בשידורי הטלוויזיה בעברית. לא כעונש, חלילה, אלא מפני שהסוהרות אינן רוצות לעבוד שעות נוספות. בעוד שבבתי־כלא גבריים קשוחים מאפשרים לאסירים, באגפים מסויימים, לצפות בשידורים כימעט עד סיומם.

„מה שקורה הוא שאנחנו מנותקות ממה שקורה, ואין לנו לפני מי לצעוק."

תלונות אלה של אסירות נווה־תירצה הגיעו לידי העולם הזה.

אמצעי התיקשורת בארץ ידעו לדווח בשבועות האחרונים על תסיסה ב־

קרב סוהרות כלא נווה־תירצה, אבל האמת היא שתסיסת הסוהרות באה כתוצאה ישירה של תסיסת האסירות.

פוטרה או לא פוטרה?

שיאה של הדראמה התרחשה לפני כשבוע, כשנציב שירות בתי־הסוהר הד"ר ורטהיימר, ששמע את תלונות האסירות, ביקש להאריך להן את שעת הצפיה בטלוויזיה בשעה וחצי. הנציב גם החליט לאשר תקציב לעריכת שיפוץ כללי במיטבח הכלא, הנערך בימים אלה. החלטתו עוררה מייד תסיסה בקרב סוהרות בית־הכלא, שהתקוממו נגד הגזירה, בטענה כי מעמסת התוספת של שעה וחצי תיפול עליהן, בשעה שקיים ממילא מחסור בכוח־אדם. תסיסה זו דלפה לעיתונות, ועוררה את זעמה של הנציבות.

השיא בא כאשר קיבלה מנהלת נווה־תירצה הודעה מהנציב, שבה נדרשה לסיים את שירותה.

כאשר ניסה העולם הזה ליצור קשר טלפוני עם המנהלת המפוטרת בבית־הכלא, נמסר מפי סגניתה ויד ימינה, רב־כלאית חיה שוהם, שהמנהלת איננה. כשפירט העולם הזה כי מדובר בפיטוריה של המנהלת, ושאל אם נכון שהיא, הסגנית, עומדת למלא את מקומה של רעיה

מאחורי הסורגים של כלא־הנשים נווה־תירצה התרחשו דברים חמורים. האסירות טענו ש„הגיעו מים עד נפש". מה קרה?

אפשטיין המפוטרת כמנהלת הכלא, השיבה חיה שוהם שכן.

לכן תמוהה היתה תגובתו של דובר שירות בתי־הסוהר, שימעון מלכה, השבוע. העולם הזה, שביקש את אישורו לראיון עם הנציב והמנהלת, נענה: „ראיון? בשום פנים ואופן לא! המיקרה של רעיה הוא עניינה של נציבות בתי־הסוהר בלבד. איננו רוצים להפוך את העניין לנושא שידונו בו בכל הארץ. רעיה לא פוטרה. היא עדיין בשירות, עד למועד שבו תיקבע לה פרישה לגימלאות."

רק לא לחטט!

את השתלשלות המיקרים הסביר מלכה: „לפני כחמש שנים הגיעה רעיה אפשטיין לגיל פרישה. ביגלל שיקולים של הנציב דאז, הוארכה תקופת שירותה. גם הנציב הנוכחי הד"ר ורטהיימר, ראה בגברת אפשטיין מנהלת מסורה. לכן החליט, בשל שיקולים מיקצועיים של המערכת, להאריך את כהונתה מעל למועד פרישתה, שנקבע לספטמבר 1982.

בספטמבר זימן אליו הנציב את המנהלת, והודיע לה שהוא מאריך את כהונתה מבלי שייקבע מועד לסיומה. לפני שבועות אחדים היא פנתה לנציב והודיעה לו כי יש בדעתה לפרוש במאי בשנה זו. הנציב קיבל את רצונה, לכן היא תפרוש בחודש מאי. בשיחה ידידותית איתי, כשני חברים, ללא לחץ ואיומים מצידי, אמרה לי רעיה מפורשות כי לא נתנה תגובות לעיתונים על תסיסה בקרב הסוהרות."

בעת ביקור העולם הזה בכלא נווה־תירצה בדצמבר (העולם הזה 2365) נשאלה רעיה אם נכונה הידיעה שהיא עומדת לפרוש לגימלאות, ובכך לגמור את תפקידה כמנהלת כלא־הנשים. ענתה רעיה אפשטיין: „אני מכהנת בתפקיד זה קרוב ל־18 שנים, ואין לי שום כוונה להפסיק את שירותי כמנהלת."

מה שברור הוא כי הנציב אכן פיטר את רעיה אפשטיין, אולם החליט לחזור בו ביגלל ההדים הרבים שעוררה הפרשה, ובעיקר ביגלל הצורה המכוערת שבה הודיע למנהלת על פיטוריה אחרי שנים רבות של שירות מסור ונאמן מצידה — הודעה טלפונית קצרה בנוסח „רעיה, גמרת את העבודה בכלא!"

העולם הזה, אשר ידע על התלונות החמורות שיש בפי האסירות על הכלא, הגיע לפני חודש לכלא נווה־תירצה, כאשר הוזמן לחזות בתצוגות־אופנה שנערכה בין כתליו. בביקור, שנתלוותה אליו אווירה חגיגית־כביכול, ניתן היה להבחין מייד מהי ההתרחשות האמיתית בכלא, מחוץ לאווירת־הזוהר לשעה. התברר כי האסירות מתחלקות לשתי קבוצות. האחת נחשבת כקבוצה של אסירות שקטות וממושמעות, שלדבריהן כל מה שהן רוצות זה לסיים בשקט את תקופת־מאסרן, והעושות הכל כדי להיות בסדר עם ההנהלה. „אנחנו רוצות לחיות בשקט, לא רוצות עניינים. אנחנו חיות בעולם שלנו."

קבוצת האסירות הדומינגטיות, המונהגת בעיקר על־ידי שרה אנג'ל, המכונה „שמוליק". שרה היא אשתו של האסיר שמעיה אנג'ל, ועומדת בימים אלה למישפט של סיוע לרצח שולמית שלי ומישל נחמיאס. שרה מעזה להתמרד, לשנות חוקים, ולכן היא נמצאת בעימותים תמידיים עם הסוהרות, המנסות לדכא כל נסיון של התמרדות נגד המצב. מנהלת הכלא, שחשה היטב בתסיסת אסירותיה, ניסתה, יחד עם הדובר, למנוע באותו ביקור בכל הדרכים האפשריות אפשרות כלשהי של מגע מילולי בין האסירות והעיתונאים ששהו במקום. כל נסיון של אסירה לדבר עם עיתונאי גרם מייד להגשת תלונה נגדה. ניתן היה להבחין ביחסים הקרים והמתוחים בין אסירות אלה לסוהרות, שאף זכו בקללות נמרצות מצד האסירות.

ביקור העולם הזה בכלא נווה־תירצה הכניס את מנהלת הכלא ללחץ, שכתוצאה ממנו באה שיחת־טלפון תוקפנית מלישכת דובר שירות בתי־הסוהר. הדובר האשים את כתבת העולם הזה בהברחת מיכתבים מן הכלא, ובכך שהפכה תא של אסירות. הוא איים מפורשות שאם תיכתב בהעולם הזה מילה אחת שאינה קשורה בתצוגת־האופנה עצמה, יתבע את הכתבת לדין. נימוקיו היו שכניסת עיתונאי לכלא, ברשותו, דינה בדיוק ככניסה לביתו הפרטי. „ברגע שאני מזמין עיתונאי לכלא," טען הדובר מלכה, „אני אקבע מה ייאסר ומה ייכתב. וכמו שלא יחטט אורח בביתי ללא רשותי, לא ידברו עיתונאים עם אסירות ללא רשותי."

בדק־בית

סגנית־גונדר רעיה אפשטיין התחילה את שירותה כמנהלת כלא־הנשים לפני 18 שנים. היא הוצנחה לתפקידה, אחרי שהיתה מזכירתו וראש־לישכתו של אריה ניר, שמונה כנציב שירות בתי־הסוהר אחרי מרד־האסירים הנודע בכלא שאטה. חיש מהר הוכיחה רעיה כי כשם שהיתה יעילה ונאמנה בתפקידה כראש־לישכה, עומדים לה יתרונות אלה גם בתפקידה החדש כמנהלת־כלא. לפני כשלוש שנים אף זכתה בפרס רעיית־הנשיא, בשל היותה „מחנכת, אחות, אם ואוזן קשבת לאסירותיה". היא הצליחה לגייס לעזרתה את עליזה בגין, שעזרה לה רבות בדברים קטנים שהשירות לא יכול היה לאפשר לה. במשך כל שנות תפקידה זכתה בהערצת העובדים במחיצתה.

כאשר הגיעה ב־1968 לנווה־תירצה שהו במקום 12 אסירות בלבד, והכלא דמה לצריף. היום שולטת רעיה על יותר מ־80 אסירות פליליות וביטחוניות, ועל כ־60 סוהרות.

את מה שקרה בזמן האחרון בכלא הגדירו האסירות עצמן כך: „אחרי כל כך הרבה שנות־שירות באותו תפקיד, נכנסה המנהלת לשיגרת־עבודה. ריגשותיה קהו במשך השנים, והיא איבדה את כור־השיפוט. לכן אינה רואה עוד את הפרט ואת צורכיהן של האסירות."

מה שברור הוא שהנהלת שירות בתי־הסוהר תצטרך לערוך בדק־בית של המתרחש בנווה־תירצה.

נירה גל ■

סוהרת אפשטיין בכלא
שיגרת עבודה

(המשך מעמוד 64)
הידיעות שהודלפו לה על־ידי מנהלים בכירים בבנקים או פקידים בכירים ב־אוצר. היא עשתה את תפקידה — אך גם שיתפה פעולה, תוך כדי־כך, עם ה־מגמות של מישרד־האוצר והבנקים הגדו־לים (ראה גם: אתה והשקל).

7 השיטה: למכור בזמן

הבנקים תקפו את הבורסה ואת מתחריהם הקטנים על־ידי יצירת מג־מה בשוק המניות. יועצי ההשקעות של בנק לאומי, למשל, מדריכים את לקוחו־תיהם על־פי החוברות של ניישונל קונ־סלטנט, חברת הייעוץ הקשורה לבנק הזה. גם בבנק דיסקונט מקבלים, ככל הנראה, היועצים הוראות מהמרכז.

כל הבנקים מווסתים את שערי מניו־תיהם, והם גם מוכרים בשורט, לעתים תוך עבירה על תקנות הבורסה, ולעתים תוך עבירה על החוק ממש.

אלה אינן השערות סתם. בימים אלה מתנהל בבית־מישפט השלום בתל־אביב מישפט נגד מנהל קרנות־הגמל של בנק לאומי, יצחק הלפרין, ונגד הבנק עצמו. הבנק והעובד נאשמים בהשפעה בתרמית על שערים בבורסה.

גם בנק דיסקונט היה מעורב כבר ב־עיסוקים של מכירה בחסר. בסוף שנת 1981 מכרה חברת אי־די־בי פיתוח במשך חודש ימים מניות שלמעשה לא היו לה, וכך לא עלו שערי המניות. הנהלת הבנק ישבה במשך ארבע שעות כדי לומר לבסוף, בתגובה לטענות העיתונות, כי למעשה נמכרו המניות על־ידי חברת־בת, ולא על־ידי אי־די־בי פיתוח עצמה.

יש הטוענים, כי תרגיל כזה עשו ה־בנקים לקבוצת המשקיעים ריגר־פישמן (ראה: אתה והשקל). הם גרמו להיצעים גדולים בניירות־הערך שהיו מוחזקים ב־כמויות גדולות על־ידה, בידיעה שמצבם של ריגר ופישמן הוא קשה, והם לא יוכלו לקלוט את ההיצעים, וכך ירדו שערי המניות בצורה חדה.

הבנקים, ככל הנראה, מכרו באמצעות קרנות־הנאמנות שלהם מניות חופשיות רבות כאשר שעריהן היו עדיין גבוהים, או בהתחלת הירידה. הם „יצאו בזמן", כלשון המשקיעים, ויש לשער כי הם גם „ייכנסו בזמן", ויתחילו להריץ מניות.

8 התוצאה: סילוק המתחרים

קשה לדעת מי בדיוק התחיל בהור־דת השערים, וזאת גם משום ש־קרנות־הנאמנות של בנקים שונים שיתפו בינהם פעולה בהרצת מניות מסויימות, ואחר־כך, כנראה, גם בהפלתן. יש הטו־ענים כי היה זה מנכ"ל בנק לאומי, ארנסט יפת, שהתחיל לדרדר את כדור־השלג אפילו אם לא התכוון לכך, כאשר הכריז שבוע לפני המפולת על „הפיחות הגדול" הצפוי בשער השקל הישראלי.

אחרים סבורים כי בנק הפועלים דווקא היה מעוניין יותר מהאחרים לטאטא מן הבורסה את קבוצת ריגר־פישמן, שלטעמו היא היטיבה מדי לשתף פעולה עם ה־תנועות הקיבוציות, שמאז ומתמיד היו לקוחות מסורתיים של בנק הפועלים. ואולי היה זה בנק דיסקונט, שחשש משני הגדולים?

9 הסכנה: איבוד השליטה

כאשר יוצרים מפולת, אפשר לדעת כיצד היא תתחיל, אך קשה לדעת כיצד היא תסתיים. בינתיים, תוך שיתוף־פעולה מלא מצד האוצר, שהצהיר כי „לא יניח לפגוע במניות הבנקים", שול־טים הבנקים המיסחריים במצב.

המשקיעים, שחלק מהם הרוויחו הרבה כסף במרוצת שנת 1982, לא נמלטו עד־יין. המפולת השיבה את מניות הבנ־קים אל גדולתן, וסילקה את המתחרים הקטנים למשך תקופה קצרה.

שלמה פרנקל

בשפת הים

סיביל טוענת שיכלה לבלות חופשה נהדרת בישראל, לולא היתה צריכה להיות צמודה לטלפון. היא אוהבת מאוד את מזג־האוויר בארץ. החורף כאן חמים בהשוואה לשלגים ולקור העז השורר עתה בגרמניה. בימי שמש היא אף יורדת לבריכת המלון לשחות, או לשפת־הים. היא מצטערת כי אינה יכולה לצאת לטייל בארץ.

יש עשן ואין אש

את סיביל ראוך, כוכבת הסכס ה־גרמניה, פגשתי במלון קרלטון־פנטה בתל־אביב. הכרתי אותה לפני כשנתיים, כאשר צילמו בישראל את הסרט אסקימו לימון, שהוקרן בגרמניה במשך זמן רב וזכה להצלחה מרובה.

סיביל הוזמנה ארצה כדי לשחק בסרט ההמשך, ששמו סבבה, והיא הנערה ה־יחידה המופיעה באותו סרט.

היא נמצאת בארץ כשבועיים ועדיין לא התחילה בצילומים. היא משועממת מעט, וכבר הסבירה למפיקי הסרט כי אינה מתכוננת לשהות בארץ ללא סוף, וכי תחזור לגרמניה ותוותר על הופעתה ב־סרט זה אם לא יתחילו בצילומים ב־ימים הקרובים.

הבימאי, צבי שיסל, מסביר לסיביל כי התלבושות שלה לסרט, עדיין לא הגיעו מלונדון ולכן נדחה הכל. סיביל שואלת אותי אם אין אפשרות להשיג בישראל מדי צה"ל, ולמה צריך להביא את התילבושות מלונדון. אני באמת לא יודעת.

סיביל מסבירה לי כי יש לה חוזה עם חברה גרמנית בשם סקוטיה, ולפי החוזה עליה להופיע בשלושה סרטים בשנה. הסרט הזה, המצולם בארץ הוא הפקה משותפת של גרמנים וישראלים. כרגע מחכים לסיביל בגרמניה לצילומי סרט באתר־הסקי הגרמני בעיר גרמיש, הנמצאת קרוב למינכן, עיר מגוריה.

היא מספרת לי כי היא כועסת על שבאחד העיתונים נכתב, כי הופיעה ב־10 סרטים חצי־פורנוגרפיים, ומסבירה לי כי היא אמנם שחקנית עירום, אך בשום אופן לא פורנו. וכי יש הבדל עצום ומשמעותי בין שני הדברים האלה.

הצעות שונות ומשונות

לסיביל יש גוף מושלם. היא מת־נשאת לגובה של 180 סנטימטר, רג־ליים ארוכות וחטובות, שיער בלונדי גו־לש, מאופרת תמיד בקפידה. שערה ב־מקור הוא בצבע דבש, אך כשנתבקשה להופיע בסרט אסקימו לימון, ביקשו ה־מפיקים שתצבע את שערה לבלונדי. סיביל נענתה, ומאז היא בלונדית.

בסירטה האחרון, בשם בולרו (לפי ה־מוסיקה של מוריס רוול) שביים בימאי ידוע בגרמניה, רודי גנוכטרן, היא מג־למת את חברתו של מפיק להקת רוק. בסרט זה לא מתפשטת סיביל אפילו פעם אחת.

הסרט הצליח בגרמניה, ובעקבותיו קי־בלה סיביל כמה הצעות להופעה בסר־טים אחרים. היא בחרה לבוא ארצה ו־להשתתף בסרט סבבה, אחרי שקראה את התסריט, שאותו כתבו צבי שיסל ובועז דווידזון. היא אוהבת את מזג־האוויר כאן ושוחה כל יום בבריכת המלון. מחזרים רבים מטרידים אותה בטלפון במשך כל שעות היממה. חלק ניגשים אליה ומבק־שים חתימה. „הרוב," היא מספרת, „מצי־עים לי הצעות שונות ומשונות."

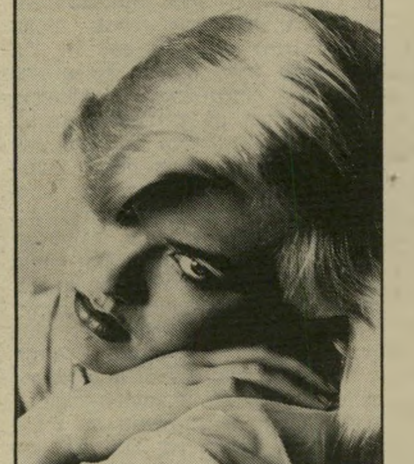

מספרת סיביל:

„ביומיים הראשונים הזמינו אותי לפ־תיחה של דיסקוטקים ומועדונים שונים בתל־אביב. העיתונאיות שם שאלו אותי כולן את אותן השאלות, ובייחוד הת־עניינו בשדיים שלי. לא התעניינו בסר־טים שהופעתי בהם ולא חשוב היה להם מי אני בכלל. יותר מאוחר תירגמו לי מאמר באחד העיתונים, שבו כתוב ש־הופעתי בסרטים חצי פורנוגרפיים. זה הרגיז אותי מאוד, כי זה לא נכון. אני אמנם מופיעה עירומה בסרטים, ואני גם מופיעה בפלייבוי של החודש הבא ב־תמונת־שער ובשישה עמודים פנימיים.

„הופעתי בסירטי הרפתקות שהצליחו מאוד בגרמניה: שלושה זוגות מכנסיים בסנט־טרופז, הפראיות היפות של איבי־צה, ולאחרונה בסרט בולרו, הזוכה ל־הצלחה מרובה בגרמניה."

הגוף בסדר, אבל הפנים...

סיביל ראוך נולדה במינכן לפני 22 שנה. הוריה התגרשו והיא נשארה עם אחותה אצל אביה, מומחה־למחשבים בחברת זימנס. היא סיימה בגרות ועבדה כמתלמדת אצל עורך־הדין הגרמני הידוע ד"ר מיכאל שילה. באחת הפעמים, כש־נשלחה להחתים מיסמכים בבית־המישפט במינכן, פנה אליה הצלם פטר וייסברוך, המתמחה בצילומי אופנה ועירום ל־פלייבוי הגרמני. הוא הציע לה להצטלם אצלו לנסיון. „הגוף בסדר," אמר לה „אך את הפנים צריך יהיה לשנות מעט."

סיביל שמעה בעצתו. היה לה אז שיער קצר, מישקפיים וגשר על השיניים.

צילומי הנסיון הצליחו, והיא הראתה אותם לאביה והתייעצה איתו. אביה הס־כים כי תצטלם בעירום עבור פלייבוי. היא היתה אז עדיין קטינה לפי החוק הגרמני (עד גיל 21).

בינתיים המשיכה בעבודתה אצל עורך־הדין, והתחילה ללמוד מישפטים. אחרי שפלייבוי הופיע בגרמניה, זרמו אליה הצעות רבות, אך היא לא נענתה לרובן.

בועז דווידזון שהה במינכן וחיפש גר־מניה יפה לסירטו אסקימו לימון. כשראה את התמונות בפלייבוי, הזמין אותה ל־הופיע בסרט מבלי לפגוש אותה אישית. היא חתמה על חוזה עם סם וויינברג, נשיא חברת־הסרטים סקוטיה, שהיא חב־רת־הסרטים הגדולה ביותר בגרמניה. את הסרט צילמו בישראל ויותר מאוחר יצ־או למסע־פירסומת ביפאן, ארצות הברית וערים רבות באירופה. היא הכירה את סגן־נשיא חברת־הסרטים, גונטרם פוגל, שגר אז עם אשתו בפרנקפורט. פוגל התאהב בסיביל. נפרד מאשתו ומאז הם מופיעים כזוג.

פוגל מצלצל אליה בכל יום מגר־מניה, דואג לה, והיא מספרת לו הכל. היא סיפרה לו כי אדם בשם מנפרד כץ התאהב בה והציע לה טיול בעולם. התעניינתי מה היתה הצעתו המדוייקת של מנפרד כץ, מלך הפיצריות, והיא

היא הוזמנה לארץ כדי לככב בסרט „סבבה״ - ומאז היא מחכה ומחכה

סיפרה לי: „ביומיים הראשונים השאיר לי אותו כץ כרטיסי־ביקור בכל מקום. לבסוף שלח אלי את הנהג שלו עם הצעה מוזרה: שהוא יתן לי פינקס־שיקים ריק ואני אמלא כל סכום שאחליט. העניין נראה לי מוזר ביותר.

„כשהכרתי אותו במועדון אפוקליפסה, כשאבי עופרים הזמין אותי, פנה אלי אותו כץ והציג את עצמו. הוא אמר שהתאהב בי ממבט ראשון והוא מעמיד לרשותי את כל מה שיש לו.

„נסעתי איתו לטייל, תמיד עם איזו מכירה שהכרתי כאן. הוא רצה להיפטר ממנה, אך אני חששתי להישאר איתו לבד. הוא הבטיח לי שעון רולקס שעולה 7000 דולר ועוד כל מיני דברים. כל העניין הזה נמאס עלי והשארתי הודעה במלון לא להעביר אלי יותר שיחות ממנו או מהנהג שלו, שהמשיך לטלפן אלי לפי ההוראות של כץ, שנסע לדבריו לחו״ל לכמה ימים.

„טיפוס מוזר מאוד הכץ הזה.״

סיביל רוצה לטייל ולהכיר את ישראל. היא שמעה רבות על מילחמת־הלבנון עוד בגרמניה, וביקשה להכיר כאן פצועי מילחמה.

מישהו היפנה אותה לארגון של נשים הקשורות עם מחלקת־השיקום בתל־השומר והן הזמינו אותה למיסעדת שיפודי־התיקווה, לשם הוזמנו הפצועים על־ידי בעל־המיסעדה לסעוד בחינם אחרי מישחק הכדורסל שנערך ביום החמישי שעבר ביד־אליהו.

הפצועים הגיעו עם קבוצת נשים המטפלות בהם מאז תחילת המילחמה. הן לא מעוניינות בפירסומת ומתרחקות מהמצלמה, אך משמשות לפצועים אמהות אוהבות ודואגות.

סיביל התרגשה מאוד מהמיפגש עם הפצועים. היא ישבה איתם שעה ארוכה, גם אחרי גמר הארוחה, ושמעה סיפורי־זוועה על הפציעות שלהם. היא התיידדה באופן מיוחד עם בחור בשם מיקי („כצא״) כצנלסון, קיבוצניק מכפר־עזה, שנפצע ביום הראשון למילחמה בגיזרה המזרחית. הוא סובל מכוויות באיזור הפנים, החזה וברגל. כיום הוא כבר חזר למשק ולעבודה בשדה.

במיסעדה קיבלו את הפצועים אמנון („חלפו״) צרור, ומנהל־המיסעדה יחזקאל אסלן. אסלן סיפר כי במשך כל המילחמה נתן אוכל חינם לחיילים, והפצועים ביקשו עכשיו להגיע דווקא למיסעדה שלו, כי הם כבר מכירים אותה.

„שיבואו תמיד,״ אומר אסלן. „לא אקח מהם כסף. יש הרבה אנשים ששוכחים שאלה החיילים בזכותם אנו חיים והם שמרו עלינו עם הגוף שלהם.״

אך את רוב זמנה מבלה סיביל בבית המלון בהמתנה ארוכה ומשעממת להתחלת הצילומים. בשלב זה כבר היתה אמורה לסיים את הצילומים ולחזור לגרמניה להתחיל בצילומי סרט אחר. „לו היו מזמינים אותי לישראל לחופשה, הייתי שמחה מאוד והייתי יוצאת לטיולים בארץ. אולם במצב כזה אני מרותקת למלון, בלי חברים, ומחכה. אני מאוד מקווה שהצילומים יתחילו בקרוב.״

נעמי אדרווה ■

חוזרה לבית־המישפט סיביל ראוך עבדה בגרמניה כמתמחה אצל עורך־דין ולמדה מישפטים. כשבאה לארץ ביקשה לראות איך עובד בית־המישפט בישראל ונלקחה לחזות במישפט.

כרטיס ביקור אותו מחלקת סיביל ראוך לכל מעריציה. על הכרטיס מופיע תצלום שלה מתוך הסרט אסקימו לימון. כשחילקה כרטיסי ביקור לנכי צה״ל, אחרי ארוחת־ערב משותפת, התלהבו ממנו מאוד.

מחכה לצילצול סיביל נמצאת כבר שבועיים בארץ והיא היתה צריכה להתחיל את הצילומים לסרט זמן קצר אחרי שהגיעה, אך בינתיים חלו עיכובים בסרט, וסיביל עוד לא התחילה להצטלם. היא מרותקת לטלפון במלון ומחכה לצילצול הגואל שיזעיק אותה סוף־סוף לצילומים. בינתיים שותה סיביל ביילים.

עם נכים במיסעדת שיפודי התיקווה, עם נכי צה״ל ממחלקת השיקום בתל־השומר. היא התיידדה עם הנכים והזמינה אותם אליה.

כדורסל

„מצידי - שכולם יפסידו!"

מי שחשב ששחקני הכדורסל של מכבי תל־אביב יורידו ראש אחרי ההפסד לבילי מילנו — טעה. שעה קלה אחרי מישחק־התבוסה שלהם מול האיטלקים, בילו ארל וילאמס ואולסי פרי, במועדון התל־אביב קיסר, ואילו ג׳ק צימרמן והוארד לאסוף בילו במתבן של יוסף. כאשר הצביעו לבעל המתבן, יוסף מלניק בן ה־74, על השחקנים המפסידים, אמר הזקן: „אני נגד ספורט. מצידי שכולם יפסידו. כי היום זה לא ספורט לשם ספורט. היום זה רק ביזנס ומכות." כה אמר יוסף.

היציאה האבודה של הוד

שדר־הרדיו הוותיק של קול ישראל, גידעון הוד, שמעמדו התערער לאחרונה בעקבות ה„פאשלות" שנעשו באחריותו במישחקי גביע־עולם בספרד — כמעט בכה בסיום שידור מישחק־הכדורסל שנערך ביום החמישי ביד־אליהו, כשנאלץ להודיע על הפסד מכבי תל־אביב לאיטלקים.

בעוד שבעבר שידר קריין־הספורט את כל מישחקי מכבי של גביע־אירופה, וזכה עקב כך בנסיעות רבות לחו״ל, הוא יצא העונה פעם אחת בלבד, כדי לשדר את המישחקים מבלגיה נגד הקבוצה הרוסית צה־אס־קא. למישחק המרתק מול קאנטו האיטלקית נשלח השדר דני דבורין, שלדעת רבים שידר את המישחק היטב.

הוד אמור לשדר את מישחקי הגמר בגביע אירופה, אך הוא יודע שהסיכויים של מכבי להגיע לגמר פחתו, ופירושו של דבר שגם הוד עלול הפעם להסתפק במעט מאוד יציאות לחו״ל.

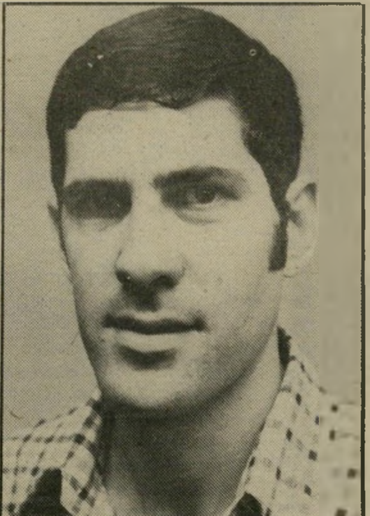

מאמן מליניאק
נמאס מהכדורסל

פגישת ריגול במיסעדה?

את הלילה שלפני המישחק הגדול בין בילי־מילאנו ומכבי תל־אביב, בילה מאמנה של הקבוצה האיטלקית, דן פטרסון, במיסעדה הסינית שברמת־השרון, כאורחם של אנשי קבוצת הכדורסל הפועל תל־אביב, אברהם פלדה ופיני להב.

הקשרים בין שני הצדדים נוצרו כאשר ביקרה בילי מילנו לפני שלושה חודשים בישראל, למישחק־פרידה שנערך לכבודו של בארי לייבוביץ. אולם אוהדי מכבי, שידעו על הפגישה במיסעדה, ראו זאת כאילו אנשי הפועל הדריכו את מאמן הקבוצה האיטלקית כיצד לנצח את היריבה המושבעת שלהם, שידם קצרה מלנצחה במשך הרבה שנים.

מחיאות כפיים נון סטופ

„מה שנותר לנו לעשות, זה לחכות בסבלנות למכבי עד שתיפול." כך הצהירו העונה אנשי הפועל תל־אביב, כשנוכחו שכל מאמציהם להביס את האלופה עלו בתוהו. עכשיו אימרה זו קרובה יותר למציאות מאשר בעבר, לנוכח הפסדה של מכבי לבילי־מילנו האיטלקית.

צבי לקס (29), הנחשב לאחד האוהדים השרופים של הפועל תל־אביב מזה שנים רבות, מסביר את עמדתו של אוהד מתוסכל שהיה בעבר גם עסקן בקבוצה: „אני לא מצטער שאני אוהד של הפועל ולא של מכבי. אילו הייתי מכביסט, הייתי צריך להפוך לאיש קונצרטים, שיושב עם עניבה בהיכל ומוחא כפיים נון־סטופ כמו כולם. אם אין בספורט מתח, הוא מפסיק להיות מעניין. לדעתי אוהדי מכבי, שזכו בשנים האחרונות רק לניצחונות, הפסיקו להתלהב — ממש כמו השחקנים עצמם."

עכשיו יתחילו כנראה גם אוהדי מכבי להיתפס למתח, אחרי שקבוצתם הוכיחה שגם היא מסוגלת להפסיד. אפילו זה במיגרשה הביתי.

גביע תיאורטי למכבי

אריה מליניאק, מאמן קבוצת הכדורסל של הפועל חולון, נבחר לא מזמן כסגנו של מאמן נבחרת ישראל בכדורסל, שהוא כידוע רלף קליין של מכבי תל־אביב.

מליניאק הצעיר (32) נשאל השבוע מדוע לדעתו הפסידה מכבי לבילי־מילנו, ועל כך הוא משיב:

„אני לא כל־כך רוצה לדבר על זה, כי כל פעם שפתחתי את הפה נולדו לי עוד 50 שונאים. אם רוצים לענות על כך בצורה רצינית, אי־אפשר לתת סתם ניתוחים. אלה סתם יריות באוויר. צריך להיות מבפנים, לעקוב אחרי האימונים. לדעתי, אילו הם ידעו ממה נובע הפסדם, הם היו בטח מתקנים. לי נראה ששחקני מכבי קיבלה השנה מנה מוגזמת של מישחקים. לפחות סורניר אחר, זה של חג־המולד, היה מיותר.

„זו אינה עייפות פיסית. נראה לי שנמאס לשחקנים מהכדורסל. אי־אפשר להראות במשך שנים את אותה ההצגה. מגיעים לשלב שבו יש צורך בחיפושים, והשינוי לא יכול לבוא באמצע העונה. אם היום הם היו יוצאים מהמיסגרת של גביע־אירופה, זה היה עוזר להם במיהחמותיהם בליגה. תיאורטית, הם עדיין יכולים לקחת את הגביע — ובמכבי כל זמן שזה תיאורטי, זה יכול להפוך גם למעשי."

תחזית כדורגלנים

פייגנבאום   לב

את מישחקי גביע־המדינה והליגה האנגלית הראשונה חוזים השבוע שחקן נבחרת־ישראל והפועל רמת־גן אברהם לב (34) ושחקן הפועל שייע פייגנבאום (35).

מישחקי השבת	פייגנבאום	לב
1. הפועל קריית־שמונה — שימשון תל־אביב	2	×
2. מכבי יפו — הכוח מכבי רמת־גן	×	1
3. הפועל פתח־תיקווה — הפועל באר־שבע	2	1
4. הפועל עכו — בית״ר ירושלים	2	2
5. הפועל מרמורק — הפועל תל־אביב	2	2
6. מכבי יבנה — מכבי שפרעם	1(×)	1
7. הפועל ראשון־לציון — מכבי חיפה	×	1
8. הפועל לוד — בית״ר תל־אביב	1	1
9. בירמינגהאם — וסטהאם	2	×
10. איפסוויץ׳ — מנצ׳סטר יונייטד	2	1
11. לוטון — ליברפול	2	2
12. מנצ׳סטר סיטי — טוטנהאם	×	2
13. סוונסי — ווטפורד	×	1

בשבוע שעבר ניחש ח״כ מיכאל קליינר שמונה תוצאות נכונות ואילו ח״כ עוזי ברעם חמש.

חלום חיין של מילצ׳ן

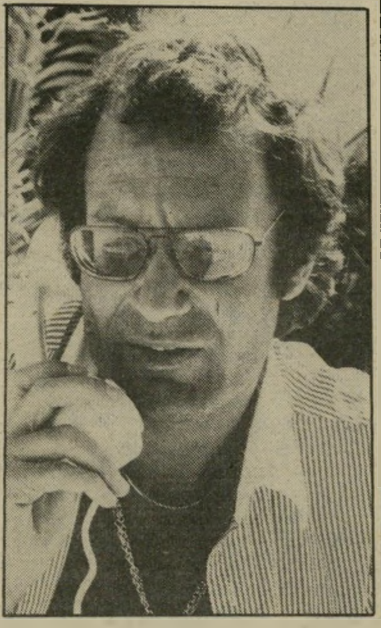

מיליונר מילצ׳ן
חיידק הכדורגל

„בוזבזתי על ידי העסקים", התוודה מפיק־הסרטים הבינלאומי ארנון מילצ׳ן באוזני מאמנו לשעבר, יוסף (יוסל׳ה) מירמוביץ, כשנפגשו בכפרו של רפי נלסון בטאבה. „מה שחסר לי היום בחיים זה הכדורגל, ואני יודע שהקאריירה הספורטיבית שלי נקטעה באמצע רק בגלל מה שאני עושה היום."

בשנות השישים היה מילצ׳ן כדורגל במכבי תל־אביב, ואף הצליח לזכות בתואר „מלך השערים" של שנת 1962. חיידק הכדורגל לא עזבו מאז, למרות עסקיו והצלחותיו הבינלאומיות.

חלום שלא התגשם. ארנון ביקש מהמאמן הלאומי לשתפו באימון. הוא התעקש שהוא עדיין בכושר טוב ורוצה רק הזדמנות להוכיח זאת. איש־העסקים הבינלאומי, יליד רחובות, היה מוכן לוותר ולדחות את הפגישות העיסקיות שנכונו לו ליום המחרת בניו־יורק, תמורת שעת אימון יקרה עם הנבחרת האולימפית, ששהתה בעיר הדרומית ונערכה למישחק מול הקבוצה השווייצית סארווט.

חלום חייו של מפיק־הסרטים היה להיות כדורגלן. היה זה אביו שקבע את עתידו של הבן, כשאילצו ללמוד עסקים בחו״ל. היום, אחרי שהצליח להגשים הרבה דברים שפעם נחשבו בעיניו כחלומות בלבד, הוא יודע שרק חלום אחד נשאר בגדר חלום — להיות כדורגלן מעולה. נראה לו טיבעי לספר זאת דווקא למירמוביץ, כי המאמן הלאומי האמין אז ביכולתו של ארנון הצעיר וחזה לו עתיד מזהיר.

וכך זוכר זאת יוסל׳ה מירמוביץ:

„הוא שיחק כחלוץ מרכזי, ומישחקו היה שונה משאר הכדורגלנים — בנוסח הכדורגל האנגלי. מהיר מאוד, בעל ניתור גבוה, בעיטה חזקה. עד היום הוא מבכה על הכישרון הגדול שלו שהתבזבז. אולי באחד הימים ניתן לו הזדמנות, ולא חשוב מתי. אמרתי לו שאילו היתה עכשיו קבוצה רגילה מהליגה הלאומית, הייתי משתפו באימון. אך מכיוון שזו הנבחרת הלאומית, לא יכולתי להרשות לו להתאמן עימה. מי יודע — אולי הוא אפילו היה פותר לי את בעיית החלוץ המרכזי בנבחרת, שחסר לי כרגע," מוסיף מירמוביץ כשהוא מחייך.

כדורגל

חגיגות של רוגז

לסולחה שנערכה באילת בין המאמנים דויד שווייצר ויוסף מירמוביץ היה שותף: מאמנה הצעיר של המובילה בטבלה, מכבי נתניה — מוטל׳ה שפיגלר. על המאורע הגיב המאמן הנתנייתי בחגיגיות: „נמאס לי מהתגיעות שעושים העיתונאים מה„ברוגזים" של המאמנים."

מאמן שפיגלר
חגיגות עיתונאים

KENT

מפעם לפעם מגיע לי...

KENT
שווה כל מחיר.

קנט. הנאה אמיתית. השילוב
הנפלא של רעננות וטעם עדין, נקי ורך.
הטעם המיוחד של תערובת הטבק
האמריקאית ופילטר המיקרונייט המפורסם.

הקניה
הטובה
ביותר
1983

מסד גראס&שות'

י"ט שבט תשמ"ג, 2.2.1983 מיספר 2370 72 עמודים שנה 47 המחיר: 50 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

הכוכבת הגרמניה שהוזמנה לככב בארץ טוענת:

"מושכים אותי באף!"

סיביל ראוך